

Memòria 2011

CONSELL
VALENCIÀ
de CULTURA

Palau de Forcalló
Museu, 3 València
www.cvc.gva.es

Índex

0	PRESENTACIÓ	5
	RESUM	7
	OBSERVACIONS I RECOMANACIONS	9
1	EL CONSELL VALENCIÀ DE CULTURA	11
	DESCRIPCIÓ DE LA INSTITUCIÓ	12
	NATURALES A JURÍDICA	12
	SEU OFICIAL	12
	FUNCIONS	12
	ORGANITZACIÓ	13
	ELS MEMBRES	14
	SINOPSI HISTÒRICA	15
2	ACTIVITAT INSTITUCIONAL	19
	REUNIONS	20
	INFORMES	22
	VISITES DEL CVC	25
	VISITES I ACTES PROTOCOL·LARIS	25
	COMPAREIXENTS EN LES SESSIONS DEL CONSELL	26
	REPRESENTACIÓ I DISTINCIONS	29
3	PUBLICACIONS	31
	NOVETATS EDITORIALS	32
	JUDIOS Y JUDERIAS EN EL REINO DE VALENCIA	32
	VICENTE AGUILERA CERNI	35
	REEDICIONS	38
	ALEJANDRO VI, PAPA VALENCIANO	38
	LA JUNTA DE MURS I VALLS	39
	ALTRES PUBLICACIONS	40
	AGENDA 2012	40
4	ANNEXOS	45
	INFORMES	45
	MEMÒRIA DE GESTIÓ INTERNA	153
	MEMÒRIA DE LES COMISSIONS	153
	GESTIÓ ECONÒMICA-FINACERA 2011	179
	EL CONSELL EN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ	181
	TREBALLS PREMIATS EN EL CONCURS ESCOLAR	183

Presentació

En juliol de 2011 van ser renovats tots els càrrecs del Consell Valencià de Cultura. Deu antics consellers van veure ratificats els seus nomenaments anteriors i nou membres nous van entrar a formar part del Ple, el qual compta actualment amb un total de dènou consellers, dels vint-i-un normatius –per motius diversos, dos de les places del Ple continuen temporalment vacants*.

Si, a pesar del poc temps passat, volem fer un primer balanç de la participació dels nous membres en les responsabilitats i els treballs de la institució, podem dir que dos d'ells ocupen places de vocals en la Comissió de Govern (d'un total de quatre), tres han estat nomenats presidents de comissió i tres han assumit funcions de secretari (d'un total de cinc comissions informatives). A part d'això, un dels indicadors més clars de la integració dels nous membres en els treballs de la institució és el fet que la major part dels informes redactats des de setembre de 2011, mes de la presa de possessió dels nous consellers, compten amb algun o alguns d'ells entre els seus impulsors i autors.

Com no podia ser d'altra manera, els nous consellers han portat a la institució noves visions, enfocaments i mètodes, i també noves il·lusions, i totes estes aportacions de capital humà i intel·lectual han començat a interactuar entre si i amb l'experiència dels consellers ja veterans, amb els resultats quantitatius que somerament acabem d'exposar i amb resultats quantitatius de gran interès, com a resultat d'un enriquidor contrast dels enfocaments i, en la mateixa mesura, de la disposició al diàleg i al consens creatiu.

Una de les funcions del Consell Valencià de Cultura –una funció instrumental necessària per al compliment de la missió que li assigna la seua Llei de creació—és la de construir ponts de diàleg entre les diverses instàncies del món cultural valencià. Doncs bé, el treball de construir ponts s'ha de començar a aprendre dins de casa, i una part significativa dels estudis i activitats institucionals que es fan constar en la present Memòria mostra clarament que el Ple del Consell Valencià de Cultura pot donar lliçons en este aspecte –unes lliçons més necessàries ara que mai, tant dins com fora de la nostra institució.

Finalment, vull afegir que, d'acord amb l'esperit al qual acabe de referir-me, el Consell Valencià de Cultura no ha deixat d'intensificar els seus esforços per a fer arribar als responsables de la Generalitat els projectes interessants de molts ajuntaments valencians en matèria cultural, tant directament com donant veu a iniciatives plantejades per la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Com altres anys, acabe esta presentació recomanant als lectors de la Memòria 2011 del Consell Valencià de Cultura la consulta de la nostra pàgina: <http://cvc.gva.es/>.

*En juny de 2012 estes places foren cobertes amb el nomenament de dos nous consellers: Consuelo Ciscar Casaban i Carles Santos Ventura.

Santiago Grisolia
President

Resum

... de l'activitat institucional del Consell Valencià de Cultura en 2011

87 reunions, 84 del Ple i Comissions i 5 de grups de treball temporal

31 informes aprovats, el 42% per iniciativa pròpia i la resta per peticions externes.

Conjunts històrics i béns immobles singulars 8; patrimoni rural, hidràulic i paisatgístic 8; festes i tradicions culturals (patrimoni immaterial) 5; educació, investigació i foment de la lectura 4; qualitat ambiental 2; política cultural 2; política museística 2.

Commemoració del Dia de la Música amb un concert al Palau de Forcalló.

16 visites i actes protocol·laris en el Palau de Forcalló, entre elles 7 visites escolars

Visita i celebració del **Ple del Consell a Albaida, Morella i la Font d'En Carròs**

35 experts i responsables de les Administracions han assessorat les Comissions del Consell

Representació del Consell en 15 consells rectors d'entitats culturals públiques valencianes

Lliurament de **3 medalles de Plata** del Consell al Sr. Pedro Marco, al Sr. Rolf Tarrach i al Sr. José Terencio de las Aguas

2 noves publicacions, *Judíos y Juderías en el Reino de Valencia*, de José Hinojosa Montalvo de la Sèrie Maior, i el llibre *Vicente Aguilera Cerni*, de Joan Àngel Blasco Carrascosa, de la Col·lecció *Els Nostres Presidents*, a més de **2 reedicions**, *La Junta de Murs i Valls* de Vicente Meliό i *Alejandro VI. Papa Valenciano* de A. Sánchez, V. Castell i M. Peset, de la Sèrie Minor

Agenda institucional dedicada a **Els valencians a Cadis. Bicentenari de la Constitució de 1812**

1.182 alumnes han participat en el **concurs escolar** literari i de dibuix del Consell sobre **vacunes i medicina preventiva**, 929 dibuixos i 253 obres literàries. Els treballs s'exposaren al Centre del Carme durant tot l'estiu

62 notes de premsa enviades als mitjants de comunicació sobre les activitats de la institució i un impacte de **609 Informacions** sobre el Consell tant en premsa escrita com en edicions digitals en Internet i les xarxes socials.

Observacions i recomanacions

Les observacions i recomanacions que el Consell Valencià de Cultura presenta a la consideració de les màximes autoritats valencianes en el marc de la Memòria 2011 de la institució, referents a matèries culturals, segueixen dos grans línies: la preservació del patrimoni, entés com un bé de capital, i la seua gestió productiva.

Quant a la preservació del patrimoni:

En un moment de crítica escassetat de recursos econòmics, és important involucrar la ciutadania en la inversió, cadascú amb les seues possibilitats. Això implica dos moviments: primer, la presa de consciència, per part dels ciutadans, dels valors socials del patrimoni històric i cultural; segon, la implicació dels ciutadans en la conservació i l'enriquiment del mateix patrimoni.

Com a representant de la voluntat política social, l'Administració pública és la primera responsable de la conservació dels béns socials, entre els quals hem de comptar el patrimoni cultural comú. Per tant, l'Administració pública ha d'assumir la seua responsabilitat com a primer agent difusor del coneixement del patrimoni i dels seus valors, i no solament a través del sistema educatiu, sinó també a través dels mitjans públics de comunicació social, i indirectament donant veu a les iniciatives d'associacions privades en este sentit. Una determinada política de comunicació s'ha de fer visible fins i tot en els detalls més modestos: per exemple, hi ha massa béns culturals materials, de totes les categories, insuficientment senyalitzats –sense que això porte a “etiquetar” monuments i llocs.

La millor forma de protegir un bé cultural és aconseguir que els ciutadans se'n senten orgullosos. Sense esta condició bàsica, la resta d'esforços –lleis, policia, sistema judicial, etc.—es revelen insuficients, a més de cars. Més encara, els ciutadans no poden entendre que es dediquen els seus recursos a la protecció de coses que ignoren, o que no valoren com a béns, ni menys encara com a béns propis. És important que els ciutadans entenguen que el patrimoni, sobretot el material, és producte dels esforços econòmics i el treball –voluntaris o, molt sovint, imposats—dels nostres avantpassats, i que això ens en fa els hereus legítims, fins en els casos en què hi ha propietaris privats, individuals o corporatius. El compromís dels ciutadans amb el patrimoni històric té com a requisit la consciència d'uns certs drets de propietat, reforçats per inversions actuals –en forma de patrocini individual, corporatiu o col·lectiu, en forma de treball voluntari, o en forma de respecte i adhesió.

Quant a la implicació dels ciutadans en la conservació i la revalorització permanent dels béns patrimonials –i d'altres valors, com la investigació científica, la producció cultural en els seus diversos sectors, etc.–, el Consell Valencià de Cultura ha insistit últimament en la necessitat d'una política més activa de promoció del mecenatge, i es felicita que el seu interès i les seues iniciatives en este sentit hagen trobat resposta en les notícies referents a la voluntat política d'aprovar una nova Llei específica d'àmbit estatal. En el document corresponent elaborat per la institució poden trobar-se també suggeriments sobre les possibles iniciatives a assumir pels poders públics valencians en l'àmbit de les seues competències, com per exemple la creació d'una distinció honorífica oficial per a reconèixer els mèrits de particulars, associacions o empreses en el patrocini d'entitats i activitats culturals.

Totes les administracions públiques valencianes tenen atribucions i responsabilitats en matèria de protecció del patrimoni històric i cultural: l'administració de la Generalitat Valenciana, les diputacions provincials i els ajuntaments. Cada una d'elles ha d'assumir les seues responsabilitats específiques en este camp. Seria interessant promoure el coneixement d'estes atribucions i responsabilitats en les administracions locals, no sempre ben informades, sobretot en els casos d'ajuntaments amb pocs recursos. La Conselleria de Cultura, com a màxima responsable executiva de la política cultural de la Generalitat, hauria d'assumir

esta responsabilitat extra de divulgació, la qual, en els casos necessaris, hauria de complementar-se amb ajudes en forma d'assessorament tècnic i de prestació de servicis especialitzats –com les dispensades per la Diputació provincial d'Alacant amb tècnics volants encarregats del manteniment dels arxius de poblacions menudes.

Quant a la gestió del patrimoni:

Hem de recordar a les diverses administracions públiques valencianes la possibilitat legal, i la conveniència, de coordinar-se i col·laborar mútuament en la gestió del patrimoni cultural, i en la gestió cultural en general. Casos com el de la conservació, la valorització i l'explotació social de l'Horta de València són paradigmàtics en este aspecte; només la col·laboració entre els diversos nivells administratius, i entre els diversos ajuntaments implicats, pot fer possible la viabilitat de qualsevol pla de supervivència d'este paisatge de múltiples valors culturals, socials i econòmics. Els instituts de cultura comarcals són, en el seu nivell i el seu camp, un altre exemple a estudiar i impulsar.

La promoció de la producció cultural valenciana en els seus diversos sectors –editorial, artístic, món de l'espectacle, audiovisual, musical, etc.—ha de formar una part, proporcional a les seues potencialitats de creació de riquesa econòmica, que són considerables, de qualsevol política responsable de reformulació del model productiu valencià. La despesa en cultura s'ha de tractar com una inversió, sotmesa a criteris de rendibilitat, econòmica però sobretot social –amb beneficis econòmics indirectes i a llarg termini–, i a avaluacions constants.

El valor d'atracció turística dels béns patrimonials ha de ser considerat només una part, en cap cas la més important, del valor dels mateixos béns, de la mateixa manera que només una part de la producció total de béns i servicis pot dedicar-se a l'exportació, una vegada satisfetes les necessitats locals. És la demanda local la que crea el bé i el seu valor, i és la societat local el primer beneficiari a tenir en compte, tant directament com a “consumidora” o usufructuària, com indirectament com a receptora dels beneficis de l'explotació “turística” del bé i del seu valor d'atracció de visitants.

Finalment, una observació sobre l'ús del valencià, al qual l'article 7 de l'Estatut d'autonomia de 1982 es referix com a “llengua pròpia de la comunitat” i el Preàmbul de la Llei d'ús i ensenyament del valencià, de 1983, com a “llengua històrica i pròpia del nostre poble, del qual constitueix la més peculiar senya d'identitat.” La demanda efectiva d'ús social –l'únic ús possible de qualsevol llengua– del valencià, en el sistema educatiu, en les administracions públiques (sobretot en la de la Generalitat Valenciana i en els ajuntaments), en els mitjans de comunicació i en els productes i les activitats culturals, és molt superior a l'oferta. La regulació d'esta oferta depén en una part decisiva de l'Administració pública, directament en àmbits com el sistema educatiu públic o com les relacions de l'aparell administratiu amb els ciutadans, i indirectament en la creació de condicions i d'incentius en altres àmbits, per mitjà de les normatives corresponents –en àmbits com el comerç, l'ensenyament privat i altres. Una conseqüència del fet que la demanda efectiva siga superior a l'oferta és que la demanda efectiva siga molt inferior a la potencial. És un cas d'incentius negatius o dissuasoris. Per una altra banda, l'oferta efectiva és també inferior a la potencial –l'escassetat de l'oferta no es deu a escassetat de recursos materials o humans. El Consell Valencià de Cultura es limita ací a descriure una determinada situació, i la seua incoherència amb els fonaments de lleis bàsiques valencianes i amb les declaracions d'intencions de la major part dels poders públics. El disseny d'una política de correcció de les escassetats artificials exposades correspon a altres instàncies, a les quals la nostra institució oferix la seua col·laboració dins de l'àmbit de les seues competències d'assessorament.

1

El Consell Valencià de Cultura

Descripció de la institució

Els membres

Sinopsi històrica

Descripció de la institució

Naturalesa jurídica

El CVC és una institució de caràcter públic que forma part del conjunt d'institucions que constitueixen la Generalitat Valenciana.

Està compost per vint-i-un membres, elegits per majoria de dos terços de les Corts Valencianes i nomenats pel president de la Generalitat Valenciana, entre les persones de prestigi rellevant o de reconegut mèrit intel·lectual dins de l'àmbit cultural valencià.

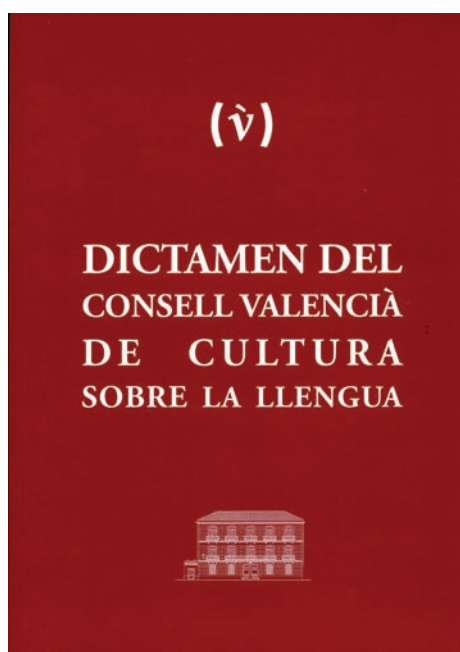
Logotip del Consell Valencià de Cultura

Funcions

La comesa principal del Consell és elaborar els informes o dictàmens i realitzar els estudis que li sol·liciten les institucions públiques de la Comunitat Valenciana.

A més, la institució també atén peticions per part d'entitats de la societat civil i tracta assumptes que per iniciativa pròpia considera importants per a la defensa i la promoció dels valors culturals i lingüístics valencians.

Finalment, el Consell proposa al president de la Generalitat Valenciana la distinció de persones, entitats o institucions que destaquen en la defensa i promoció de la cultura valenciana.

Portada del Dictamen sobre la llengua, un dels treballs més importants del Consell Valencià de Cultura

Seu oficial

El Consell Valencià de Cultura té la seu oficial al Palau de Forcalló, al barri del Carme de València.

Vestíbul del Palau de Forcalló, seu del Consell Valencià de Cultura. (Foto CVC)

Organització

El Ple del Consell Valencià de Cultura es l'òrgan màxim de decisió de la institució; totes les qüestions que afecten la cultura valenciana estan reservades a la seua decisió. Aprova els dictàmens i informes que emet la institució i l'avantprojecte de despeses; constituïx les comissions i grups de treball; i proposa al president de la Generalitat la distinció de persones i entitats que per llur treball, estudi, defensa o promoció de la cultura valenciana, se n'hagen fet mereixedores.

Ple del CVC al Jardí del Palau de Forcalló.

Santiago Grisolia, president del CVC.

El president és nomenat per Decret pel president de la Generalitat entre els membres del CVC. Les seues competències són la representació legal de la institució, convocar i moderar les reunions, dirigir els organismes i dependències del CVC, ordenar els pagaments i vetlar pel compliment dels acords del Ple i de la Comissió de Govern.

L'actual president del Consell es el bioquímic Santiago Grisolia.

El treball de consultoria del Consell es fa mitjançant comissions temàtiques, tant permanents com temporals, formades per membres de la institució. Actualment en té cinc de permanents: Arts, Ciències, Jurídica, Llegat històric i Promoció cultural.

I en crea de temporals, en forma de grups de treball, segons les característiques dels assumptes sobre els quals s'ha de pronunciar o considera oportú tractar.

Sessió d'una Comissió del CVC.

Els membres

Tot i que la composició reglamentària del CVC és de vint-i-un membres, en 2010 el Ple de la institució cultural ha estat format per 19 membres des del traspàs d'Eduardo Primo Yúfera el 28 d'octubre de 2007 i de Juan Ferrando Badia el 2 de desembre del mateix any.

El president de la institució és Santiago Grisólia; Ramón de Soto n'és el vicepresident i Jesús Huguet Pascual el secretari executiu.

Els membres de
l'actual Consell
Valencià de Cultura

(L'ordre de les imatges es
correspon amb el de la
taula de baix).

Membres

Lloc de naixement

Professió

Bellveser Icardo, Ricardo	València	Escriptor
Conejero Tomàs, Manuel Ángel	València	Filòleg i dramaturg. Catedràtic d'Universitat
De Soto Arándiga, Ramón	València	Escultor. Catedràtic d'Universitat
Farnós de los Santos, Vicente	Castelló de la Plana	Periodista
Ferrero Molina, Vicente	Banyeres de Mariola	Escultor. Catedràtic d'Institut
Frau Ribes, Josefa	Benissa	Advocada
García Asensio, Enrique	València	Director d'Orquestra
González Móstoles, Vicente	Meliana	Arquitecte
Grisólia, Santiago	València	Bioquímic
Huguet Pascual, Jesús	Onda	Escriptor
Lozano Velasco, José María	Burgos	Arquitecte. Catedràtic d'Universitat
Marcos Martí, Glòria	València	Catedràtica d'Institut
Moreno Sáez, Francisco	Alacant	Catedràtic d'Institut
Muñoz Puelles, Vicente	València	Escriptor
Negueroles Colomer, Elena	Alzira	Pintora
Noguera Montagut, Ana	Krefeld (Alemanya)	Professora d'Universitat
Pérez Puche, Francisco	València	Periodista
Prades Perona, Luis	Castelló de la Plana	Pintor
Quirós Palau, Martín	València	Metge

Sinopsi històrica

El Consell Valencià de Cultura es va crear mitjançant la Llei 12/1985, de 30 d'octubre, de la Generalitat Valenciana i es va constituir el 28 de gener de 1986. Els seus membres són nomenats per un període renovable de sis anys, i, des de la seua creació fins a desembre de 2010, han format part de la institució 64 consellers, inclosos els actuals. En les pàgines següents es pot consultar informació sobre els antics membres de la institució.

El president del Consell Valencià de Cultura és nomenat pel president de la Generalitat Valenciana d'entre els membres de la institució; fins a desembre de 2008 la institució ha tingut tres presidents: Juan Gil-Albert (1986-1994), Vicente Aguilera Cerni (1995-1996) i Santiago Grisólia, actual president.

El Consell Valencià de Cultura ha emés, d'ençà que fou creat fins a desembre de 2011, 369 informes, abastant temàtiques tan diverses com ara patrimoni cultural material i immaterial, informes jurídics, toponímia valenciana, qüestions lingüístiques i ciència i medi ambient.

Els dictàmens i informes del Consell tenen relació amb assumptes puntuals, com l'actuació del CVC com a entitat consultora per a la declaració d'un determinat Bé d'Interés Cultural (BIC), o bé s'ocupen de qüestions més generals, com el Dictamen sobre la llengua.

El Consell Valencià de Cultura ha celebrat sessions plenàries fora de la seua seu a la ciutat de València; concretament, les visites realitzades fins ara són: Alacant, Alcoi, l'Alcora, Algemesí, Alzira, Benicarló, Benidorm, Benissa, Bunyol, Callosa de Segura, Castelló de la Plana, Dénia, Elx, Gandia, Ibi, Lliria, Monòver, Morella, Onda, Ontinyent, Oriola, Peníscola, Requena, Sant Mateu, Simat de la Valldigna, Sagorrb, Utiel, Vall d'Uixó, Vilafamés, Vilafranca, Vila-real, Villena, Vinaròs, Xàtiva, Albaida, Morella i la Font d'En Carròs.

Per últim, el Consell Valencià de Cultura compta amb un catàleg de publicacions amb obres de temàtica diversa, com ara patrimoni arquitectònic, arqueològic, pictòric, i immaterial, tradició religiosa, literatura, medi ambient, historiografia, dret, gastronomia, poesia, literatura, botànica, etc.

El Consell Valencià de Cultura es va crear mitjançant la Llei 12/1985 de la Generalitat Valenciana i es va constituir en gener de 1986.

Des d'aleshores ha tingut 64 membres, inclosos els actuals, i tres presidents, l'escriptor Juan Gil-Albert, el crític d'art Vicente Aguilera i el bioquímic Santiago Grisólia, actual president.

Fins a desembre de 2010 la institució cultural ha emés 369 informes sobre diverses temàtiques.

Membres de CVC des del principi

Membres	Naixement/ Decés	Lloc de naixement	Professió	Alta	Baixa
Aguilera Cerni, Vicente	1920 / 2005	València	Crític d'Art	19/12/1985	28/09/1998
Alfaro Hernández, Andreu	1929	València	Escultor	19/12/1985	21/03/1990
Àlvarez Rúbio, Vicent	1941	Xàtiva	Advocat	06/11/1995	18/07/2011
Bas Carbonell, Manuel	1942	Xàbia	Bibliòfil	06/11/1995	11/07/2002
Beüt Belenguer, Emili	1902/1993	València	Escriptor	21/01/1992	14/08/1993**
Boronat Gisbert, José	1922/2002	Alcoi	Professor de Química	21/01/1992	18/01/2002**
Buigues Carrión, Vicente	1920/1986	Dénia	Oftalmòleg	19/12/1985	03/02/1986**
Calomarde Gramage, Joaquín	1956	València	Catedràtic de Filosofia	13/05/1998	30/06/2000
Casp Verger, Xavier	1915/2005	Carlet	Poeta	10/01/1989	11/07/2002
Colon Doménech, Germà	1928	Castelló de la Plana	Filòleg	10/01/1989	06/11/1995
Enrique i Tarancón, Vicente	1907/1994	Borriana	Cardenal de l'Església	19/12/1985	29/11/1994**
Fabregat Mañes, Amadeu	1948	València	Periodista	06/11/1995	11/07/2002
Faus Sevilla, Pilar	1925/2008	València	Bibliotecària	28/03/1994	09/01/1998
Ferrando Badia, Juan	1926/2007	Foios	Catedràtic Dret	11/12/1985	02/12/2007**
Fuster i Ortells, Joan	1922/1992	Sueca	Escriptor	11/03/1987	21/06/1992**
García Berlanga, Luís	1921/2010	València	Director de cine	19/12/1985	09/01/1998
García Candau, Jordi	1951	Vila-real	Periodista	30/12/1996	09/01/1998
García Esteve, Alberto	1919/1997	València	Jurista	19/12/1985	10/01/1989
García Rodríguez, Amando	1934	Alcoi	Catedràtic d'Universitat	21/01/1992	09/01/1998
García Sanz, Arcadi	1926/1998	Vall d'Uixó	Historiador	10/01/1989	06/11/1995
Gil-Albert, Juan	1904/1994	Alcoi	Poeta	19/12/1985	03/07/1994**
Giménez Julián, Emili	1932	Bunyol	Arquitecte	19/12/1985	21/01/1992
Guarner Pérez, Lluís	1902/1986	València	Escriptor	19/12/1985	26/08/1986**
Lapedra Civera, Ramón	1940	Almenara	Catedràtic Física Teòrica	09/01/1998	18/07/2011
Llobregat Conesa, Enric	1941/2003	València	Arqueòleg	19/12/1985	06/11/1995
Llorens Serra, Tomás	1936	Almassora	Crític d'Art	10/01/1989	21/03/1990
Lloris Camps, Enedina	1957	València	Cantant	09/01/1998	30/06/2000
López Piñero, José M.	1933	Mula	Historiador de la Medicina	19/12/1985	21/01/1992
Lozano Sanchis, Francisco	1912/2000	Antella	Pintor	19/12/1985	21/01/1992
Maravall Casesnoves, José A.	1911/1986	Xàtiva	Catedràtic d'Història	19/12/1985	19/12/1986**
Marín Soriano, Emili	1940	Alcoi	Editor	28/03/1994	09/01/1998

Membres	Naiximent/ Deces	Lloc de naiximent	Professió	Alta	Baixa
Michavila Pitarch, Francesc	1948	Castelló de la Plana	Matemàtic Catedràtic d'Universitat	21/01/1992	30/12/1996
Montés Penadés, Vicente Luis	1942/2009	Ontinyent	Jurista. Catedràtic d'Universitat	21/03/1990	06/11/1995
Montesinos García, Juan A.	1933	Alacant	Catedràtic Matemàtiques	11/07/2002	18/07/2011
Morant Deusa, Isabel	1947	Almoines	Catedràtica Història	11/06/2004	18/07/2011
Morenilla Talens, Carmen	1960	València	Catedràtica Filologia	11/06/2004	18/07/2011
Morera Buelti, José María	1934	València	Director Teatral	02/11/1995 11/07/2002	08/07/2002 18/07/2011
Muñoz Ibáñez, Manuel	1943	València	Metge. Historiador de l'Art	09/01/1998	11/06/2004
Nieto Nieto, Justo	1943	Cartagena	Catedràtic i Rector d'Universitat	21/03/1990	09/01/1998
Peñarroja Torrejón, Leopoldo	1954	Vall d'Uixó	Catedràtic de Llengua Espanyola	19/12/1985 21/01/1992	30/12/1996 - 21/01/1992
Pérez Gil, José	1918/1998	Caudet	Pintor	11/03/1987	10/01/1989
Primo Yúfera, Eduardo	1918/2007	Puerto Mazarrón	Catedràtic Ciències	08/07/2002	28/10/2007**
Ramos Fernández, Rafael	1942	Elx	Arqueòleg	19/12/1985	09/01/1998
Reig Armero, Ramiro	1936	València	Professor d'Universitat	10/01/1989	06/11/1995
Reig Pla, Juan Antonio	1947	Cocentaina	Bisbe de l'Església Catòlica	09/01/1998	13/05/1998
Ríos García, Isabel	1953	Castelló de la Plana	Filòloga	11/07/2002	18/07/2011
Rodríguez Magda, Rosa M ^a	1957	València	Catedràtica Filosofia	11/06/2004	18/07/2011
Sanchis-Guarner Cabanilles, M.	1944	València	Llicenciat Medicina i Cirurgia	09/01/1998	18/07/2011
Serrano Llàcer, Rosa	1945	Paiporta	Editora	09/01/1998	23/12/2002
Simó Santonja, Vicente Luís	1932	València	Notari	11/03/1987	06/11/1995
Torrent i Llorca, Ferran	1951	Sedaví	Escriptor	06/11/1995	11/07/2002
Valdés Blasco, Manuel	1942	València	Pintor	19/12/1985	10/01/1989
Vernia Martíñez, Pedro	1931/2009	Borriana	Farmacèutic	19/12/1985	06/11/1995
Vizcaíno Casas, Fernando	1926/2003	València	Jurista. Escriptor	11/07/2002	02/11/2003**

2

Activitat institucional

Reunions

Informes

Visites del CVC

Visites i actes protocol·laris

Compareixents en les sessions del
Consell

Representació i distincions

Reunions

En 2011 el Consell ha realitzat **84 reunions**, de les quals 82 corresponen al Ple i les Comissions permanents i 5 a grups de treball temporals.

Òrgan	Ordinàries	Extraordinàries
Ple	12	1
Comissió de les Arts	12	
Comissió de les Ciències	11	1
Comissió de Govern	10	1
Comissió Jurídica	11	
Comissió de Llegat	11	
Comissió de Promoció Cultural	12	
Grup de treball sobre concurs escolar	5	
TOTAL	84	3

Membres actuals

Membres/Comissió	Govern	Arts	Ciències	Jurídica	Llegat	Promoció
Bellveser Icardo, Ricardo		Vocal			President	Vocal
Conejero Tomàs, Manuel Àngel		Vocal		Secretari		Vocal
De Soto Arándiga, Ramón	Vicepresident	President			Vocal	
Farnós de los Santos, Vicente		Vocal	Vocal			Secretari
Ferrero Molina, Vicente	Vocal	Vocal			Vocal	
Frau Ribes, Josefa				President	Vocal	Vocal
García Asensio, Enrique		Vocal				Vocal
González Móstoles, Vicente			Vocal		Vocal	President
Grisolía, Santiago	President					
Hugueta Pascual, Jesús	Secretari				Vocal	Vocal
Lozano Velasco, José María			Secretari	Vocal	Vocal	
Marcos Martí, Glòria			Vocal		Secretària	Vocal
Moreno Sáez, Francisco						Vocal
Muñoz Puelles, Vicente	Vocal	Secretari	Vocal			
Neguerols Colomer, Elena				Vocal		
Noguera Montagut, Ana	Vocal	Vocal		Vocal		
Pérez Puche, Francisco	Vocal				Vocal	
Prades Perona, Luis		Vocal		Vocal	Vocal	Vocal
Quirós Palau, Martí			President	Vocal		

Membres desde 18/07/2011

Exmembres

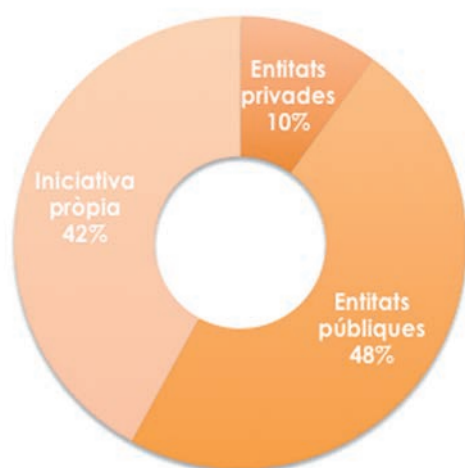
Membres/Comissió	Govern	Arts	Ciències	Jurídica	Llegat	Promoció
Álvarez Rubio, Vicent			Vocal	President	Vocal	
Bellveser Icardo, Ricard		Vocal	Vocal		President	
Conejero Tomàs, Manuel A.		Vocal		Vocal		Vocal
De Soto Arándiga, Ramón	Vicepresident	President			Vocal	
Ferrero Molina, Vicente	Vocal	Vocal			Vocal	
García Asensio, Enrique		Vocal				
Grisolía, Santiago	President		Vocal			President
Hugueta Pacual, Jesús	Secretari				Vocal	Vocal
Lapedra Civera, Ramon			President	Vocal		
Montesinos García, Juan Antonio				Vocal	Vocal	
Morant Deusa, Isabel			Vocal		Vocal	Vocal
Morenilla Talens, Carmen	Vocal	Vocal			Secretària	
Morera Buelti, José				Vocal	Vocal	Vocal
Muñoz Puelles, Vicente	Vocal	Secretari	Vocal			
Neguerols Colomer, Elena		Vocal				
Prades Perona, Luís		Vocal		Secretari		Vocal
Ríos García, Isabel			Vocal			Vocal
Rodríguez Magda, Rosa María	Vocal		Secretària			Vocal
Sanchis-Guarner Cabanilles, M.		Vocal			Vocal	Secretari

Membres fins 18/07/2011

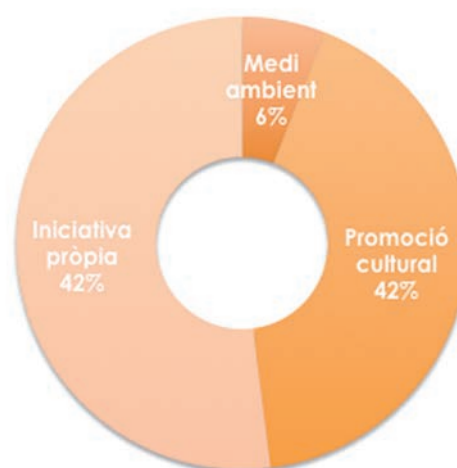
Informes

En 2011 el Ple del Consell ha aprovat 31 informes dels quals el 42 % han sigut elaborats per iniciativa pròpia i el 52% tenen a veure amb la conservació del patrimoni cultural.

Els informes del Consell per iniciativa

Els informes del Consell per temàtica

Conjunts històrics i béns immobles singulars (8) Patrimoni rural, hidràulic i paisatgístic (8) Festes i tradicions culturals (patrimoni immaterial) (5) Educació, investigació i foment de la lectura (4) Qualitat ambiental (2) Política cultural (2) Política museística (2)

CONJUNTS HISTÒRICS I BÉNS IMMOBLES SINGULARS

- Informe sobre la declaració com a bé de rellevància local (BRL) del grup d'habitatges de la Cooperativa Valenciana de Artes Gráficas de Valencia
- Proyecto de placa de señalización de los bienes patrimoniales.
- Adenda al Informe sobre la necesidad de señalización de bienes patrimoniales
- Sobre l'Hotel Voramar i el seu llegat històric
- Informe sobre la necesidad de señalización de los bienes patrimoniales
- Informe sobre les vivendes obreres o 'cases barates' i el seu valor patrimonial
- Informe sobre los refugios de la Guerra Civil en la Gran Vía de Valencia
- Informe sobre la declaració com a BIC de la plaça de Mèxic a la Salzadella
- Informe sobre la possible declaració com a BRL de l'Almàssera de Benimodo

PATRIMONI RURAL, HIDRÀULIC I PAISATGÍSTIC

- Informe sobre la declaració com a bé de rellevància local (BRL) del pont de ferro Alfonso XIII sobre el riu Xúquer, als termes de Sueca i Fortaleny
- Sobre la declaració com a BIC de l'entorn de l'Alqueria del Duc i de l'entorn de la Torre dels Pares, a Gandia
- Sobre la posible declaración como bien de interés cultural (BIC) del proyecto de Parc Cultural de l'Aigua en Banyeres de Mariola
- Sobre la declaració com a Bé d'Interés Cultural (BIC) amb la categoria de conjunt històric de la vila de Xelva i les hortes adjacents
- Informe sobre la situació de la obra escultòrica en los espacios públicos de la Comunitat Valenciana
- Sobre els xalets de la colònia d'estiu del parc natural de la Font Roja d'Alcoi
- Sobre la declaració com a bé d'interés cultural (BIC) del molí del Quisi en el terme municipal de Benissa
- Sobre la declaració de Bé de Rellevància Local (BRL) del pont de ferro sobre el riu Xúquer, als termes d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer

FESTES I TRADICIONS CULTURALS (PATRIMONI IMMATERIAL)

- Informe sobre la declaració com a bé d'interés cultural immaterial (BICi) de la peregrinació coneguda com els Pelegrins de Portell
- Informe sobre la possible declaració com a béns d'interés cultural (BIC) de la Festa de Sant Miquel, la Romeria de Sant Vicent i la Setmana Santa de Llíria
- Informe sobre la possible declaració com a bé d'interés cultural immaterial (BICI) de la Cavalcada dels Reis d'Alcoi
- Addenda a l'Informe sobre els béns culturals immaterials
- Sobre la declaració com a bé d'interés cultural immaterial (BICi) de la Tamborada d'Alzira i la Rompuda de l'hora de l'Alcora

EDUCACIÓ, INVESTIGACIÓ I FOMENT DE LA LECTURA

- Informe sobre biotecnología genética y creación de vida
- Propuesta de creación de un espacio público de la lectura o rincón del lector
- Sobre propiedad intelectual y tecnologías digitales
- Informe sobre la declaració com a bé d'interés cultural (BIC) de les Bases per a la unificació de l'ortografia valenciana o Normes de Castelló

QUALITAT AMBIENTAL

- Addenda als informes sobre els delictes contra l'ordenació del territori, el patrimoni i el medi ambient i la contaminació acústica
- Sobre la revisió del Pla Integral de Residus de la Comunitat Valenciana (PIRCV)

POLÍTICA MUSEÍSTICA

- Sobre la declaració com a bé de rellevància local (BRL) del Centre d'Interpretació del Vi i del Tonell, situat a Sant Jordi
- Informe sobre el legado de Casa Insa y un posible museo de la indumentaria y los disfraces

POLÍTICA CULTURAL

- Sobre els pressupostos institucionals en matèria cultural
- Informe sobre turismo cultural

Visites del CVC

- Visita i celebració del Ple del Consell a **ALBAIDA** 28 de març
- Visita i celebració del Ple del Consell a **MORELLA** 28 d'abril
- Visita i celebració del Ple del Consell a **LA FONT D'EN CARRÒS** 24 d'octubre

Visites i actes protocol·laris al CVC

- Firma del Conveni sobre centres valencians en el exterior amb la Conselleria de Benestar Social 20 de gener
- Visita escolar de l'IES Marni de València 13 de gener
- Visita escolar de l'IES Benetússer 22 de febrer
- Visita escolar de l'IES El Puig 10 de febrer
- Visita de la Comissió Fallera de la Falla Na Jordana 10 de març
- Visita escolar de l'IES Bovalar de Castelló de la Plana 7 d'abril
- Visita escolar del Col·legi Santiago Grisolí de València 11 d'abril
- Visita de les Ames de Casa Tyrius de Carcaixent 5 de maig
- Visita de membres de l'Altar del Carme de Sant Vicent i representació de miracles 9 de maig
- Lliurament dels premis del Concurs escolar literari i de dibuix del Consell sobre les vacunes i medicina preventiva 26 de maig
- Concert homenatge a la música 21 de novembre
- Recepció al Gremi de Llibrers 28 de novembre
- Lliurament de la medalla de Plata del Consell al Sr. Pedro Marco 2 de desembre
- Presentació del llibre de la Serie Maior, *Judíos y Juderías en el Reino de Valencia* 9 de desembre
- Lliurament de la medalla de Plata del Consell al Sr. José Terencio de las Aguas 13 de desembre
- Conferència a càrrec del Sr. Rolf Tarrach i entrega de medalla 15 de desembre

Compareixents en les Comissions del Consell

COMISSIÓ	DATA	PERSONA/ENTITAT VISITANT	ASSUMPTE
ARTS	11 de gener	Nuria Cidoncha Castellote, directora de Foment i Promoció de l'IVAC (Institut Valencià de l'Audiovisual i la Cinematografia) Ricardo Muñoz Suay i José Luis Moreno, de l'Àrea de Foment	Informar sobre la política de foment i promoció de l'IVAC
ARTS	15 de febrer	Bernabé Moya Sánchez i José Moya, director i tècnic respectivament, del Departament de Árboles Monumentales de IMELSA (Impulso económico local)	Informar sobre l'estat dels arbres singulars i monumentals, i la seua protecció
ARTS	11 de març	Joan Seguí, director del Museu Valencià d'Etnologia de la Diputació de València	Informa sobre el Museu de la Paraula
ARTS	5 d'abril	Chema Cardeña i Joan Carles Garés, de la Compañía Arden, per a parlar de la Sala Ruzafa i altres sales de teatre privades de València	Informar sobre la Sala Ruzafa i altres sales de teatres privades de València
ARTS	10 de maig	José Saiz i Miguel Bea, gerents del Teatro Flumen	Informar sobre el funcionament del Teatre Flumen i altres sales de teatre privat de València
CIÈNCIES	14 de gener	José Francisco Ballester Olmos, professor de Paisatgisme i Jardineria en la Universitat Politècnica de València	Informar sobre jardins i paisatgisme urbà
CIÈNCIES	10 de març	Ángeles Ureña, Secretària Autònoma de Medi Ambient	Informar sobre les prospeccions petrolíferes al Mediterrani
CIÈNCIES	7 d'abril	Luis Felipe, sotsdelegat del Govern espanyol a València	Informar sobre les prospeccions petrolíferes davant de la costa valenciana
CIÈNCIES	12 de maig	Manuel Lainez, director general d'Investigació i Tecnologia Agroalimentària de la Conselleria d'Agricultura	Informar sobre l'encariment dels aliments i la fam al món
CIÈNCIES	7 de juliol	Sra. Pezzinato, responsable de petroli i transports de Greenpeace a Espanya	Informar sobre les prospeccions petrolíferes davant de la costa valenciana

CIÈNCIES	13 de desembre	Millán Millán Muñoz, director del Centro de Estudios Ambientales del Mediterráneo (CEAM); Javier Obarfí Segre, director de la consultora mediambiental EVREN; i Ernest Garcia, catedràtic de Sociologia de la Universitat de València	Informar per a l'estudi sobre la contribució de les àrees urbanes al fenomen del canvi climàtic
JURÍDICA	11 de març	Antonio Martínez, lletrat, representant de la Sociedad General de Autores y Editores (SGAE)	Informar de la repercussió sobre els drets de propietat intel·lectual de l'ús de les noves tecnologies de comunicació i informació, i concretament les facilitats actuals de còpia i difusió d'obres artístiques i intel·lectuals
JURÍDICA	11 d'abril	Ofelia Tejerín, secretària general de l'Asociación de Internautas	Informar en matèria de propietat intel·lectual i de l'accés lliure als continguts culturals de la xarxa
JURÍDICA	16 de maig	Carlos Guerbós Mailló, cap de la Subdirección General de Propiedad Intelectual del Ministerio de Cultura	Informar sobre la propietat intel·lectual i la taxa digital
LLEGAT	9 de març	Salvador Muñoz Vinyes, Director del Departament de Conservació i Restauració de Béns Patrimonials de la Universitat Politècnica de València	Informar de la composició i les activitats del Departament de Conservació i Restauració de Béns Patrimonials de la Universitat Politècnica de València
LLEGAT	6 d'abril	Alfredo Castelló Sáez, Alcalde de Sagunt	Informar sobre el patrimoni de Sagunt
LLEGAT	8 de juny	Josep M ^a Azcárraga	Informar sobre els refugis de la Guerra a València
LLEGAT	6 de juliol	Remedios Antequera i Francisco Sanchis, de l'Associació d'Arxivers Valencians	Informar sobre la situació dels arxius públics a la Comunitat Valenciana
LLEGAT	9 de novembre	Francisco Alcántara	Informar per a l'estudi sobre béns patrimonials de titularitat eclesiàstica
LLEGAT	14 de desembre	Remedios Antequera, presidenta, i Patxi Guerrero, vicepresident segon, de l'Associació d'Arxivers i Gestors de Documents Valencians	Informar sobre els arxius valencians en perill de deteriorament o pèrdua
PROMOCIÓ CULTURAL	10 de gener	Vicent Climent, rector de la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana	Informar sobre l'adequació de l'oferta de titulacions universitàries al món laboral
PROMOCIÓ CULTURAL	7 de març	José A. Azcárraga, catedràtic de física teòrica de la Universitat de València	Informar sobre les universitats públiques valencianes

PROMOCIÓ CULTURAL	9 de maig	Eugenio Coronado, catedràtic, director de l'Institut de Ciència Molecular de la Universitat de València	Informar de les oportunitats d'ocupació laboral dels titulats universitaris, i de les seues opinions sobre les universitats públiques valencianes
PROMOCIÓ CULTURAL	5 de setembre	Vicente González Romà, director del Observatori d'Inserció Professional i Assessorament Laboral (OPAL) de la Universitat de València, acompanyat per dos tècnics del servici	Informar de les oportunitats d'ocupació laboral dels titulats universitaris, i de les seues opinions sobre les universitats públiques valencianes
PROMOCIÓ CULTURAL	7 de novembre	Pepa Llorca, secretària de política cultural i lingüística de la Unió General de Treballadors del País Valencià, i Raül Alcocel, secretari de formació i recursos humans de Comissions Obreres del País Valencià	Informar sobre l'ocupabilitat dels titulats universitaris
PROMOCIÓ CULTURAL	1 de desembre	José Miguel Saval, director general d'Universitats, Estudis Superiors i Ciència de la Generalitat Valenciana	Informar sobre les oportunitats laborals dels titulats universitaris

Representació i distincions pròpies

Òrgans amb representació del Consell Valencià de Cultura

Institucions culturals públiques	Membre representant fins juliol 2011	Membre representant actualment
Consell Assessor de Biblioteques de la Generalitat Valenciana	Jesús Huguet Pascual, Pere Maria Orts i Ricard Bellveser	Ana Noguera Montagut, Pere Maria Orts i Glòria Marcos Martí
Consorci de Museus de la Generalitat Valenciana	Vicente Ferrero Molina	Vicente Farnós de los Santos
Consell Rector de l'Institut Valencià de la Música	Enrique García Asensio	Enrique García Asensio
Consell Rector de l'IVAM	Ricard Bellveser	Ricardo Bellveser Icardo, José María Lozano Velasco i Felipe Garín Llombart
Consell Rector de l'Institut Valencià de Cinematografia "Ricardo Muñoz Suay"	Vicente Muñoz Puelles	Vicente Muñoz Puelles
Museo Nacional de Ceràmica "González Martí"	Santiago Grisólia	Ramón de Soto Arándiga
Consell Assessor del Llibre	Rosa María Rodríguez Magda	Francisco Moreno Sáez
Consell Tècnic d'Heràldica i Vexil·lologia	Jesús Huguet	Jesús Huguet
Consell Rector de Teatres de la Generalitat Valenciana	Carmen Morenilla	Francisco Pérez Puche
Patronat de la Fundació Comunitat Valenciana-Regió europea	Jesús Huguet	Jesús Huguet
Fundació per a la Investigació de l'Hospital Clínic	Manuel Sanchis-Guarner	Martín Quirós Palau
Consell Rector de l'Institut de Conservació i Restauració de Béns Culturals	Vicente Ferrero Molina	Vicente Ferrero Molina
Comissió de seguiment de la Llei de Patrimoni Arbori	Vicent Àlvarez	Vicente González Móstoles
Observatori del Dret Civil Valencià	Jesús Huguet	Josefa Frau Ribes
Consell Valencià de Centres a l'Exterior	Santiago Grisólia	Santiago Grisólia

Guardonats amb la medalla de Plata del Consell Valencià de Cultura

- **Sr. Pedro Marco** per la promoció i divulgació de l'art plàstic a Requena i la seua antiga vila
- **Sr. José Terencio** de las Aguas per la seua trajectòria clínica i investigadora en el tractament de la lepra
- **Sr. Rolf Tarrach** pel seu mèrit acadèmic

3

Publicacions

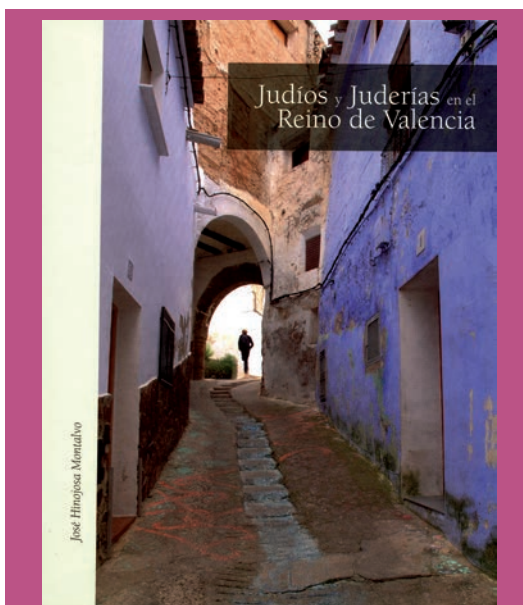
Novetats editorials

Reedicions

Altres publicacions

Novetats editorials

Judíos y Juderías en el Reino de Valencia

Títol	Judíos y juderías en el Reino de Valencia
Autor	José Hinojosa Montalvo
Col·lecció	Maior (n. 7)
Llengua	Castellà
Mides	28 X 23 cm
Pàgines	260
Imatges	352
ISBN	978-84-482-5677-7

Introducció

¿Por qué un libro sobre los judíos y las juderías en lo que fue el reino de Valencia? Por una razón muy sencilla: porque muchos valencianos de comienzos del siglo XXI están cada vez más interesados en conocer sus raíces, las claves de su compleja y rica historia, vivificada por múltiples condicionantes culturales, desde los iberos y romanos a los musulmanes, cristianos y judíos. Durante los siglos bajomedievales la coexistencia –no siempre pacífica– y la tolerancia permitió que alcanzáramos nuestra identidad histórica bajo una estructura confesional diversa, en la que junto a una mayoría cristiana, dueña del poder político, encontramos dos minorías étnico-religiosas: la musulmana y la cristiana. Los moros de los documentos medievales, a los que hoy llamamos mudéjares, son relativamente bien conocidos en nuestra historiografía y a nivel popular, ocupando un lugar de marcado protagonismo en nuestras fiestas de Moros y Cristianos, en las leyendas populares y en múltiples aspectos de la vida cotidiana, desde el turrón al “no hay moros en la costa”, en nuestros dichos populares. Fueron mayoría demográfica durante mucho tiempo y mantuvieron sus señas de identidad y su personalidad hasta la expulsión de 1609, y la historiografía sobre el mudéjar primero y luego el morisco es abundante. En cambio, no podemos decir lo mismo del judío que vivió en nuestra tierra.

En efecto, en los archivos, nacionales y de la Comunitat, se conservan bastantes documentos sobre los judíos, a partir del siglo XIII, que permiten aproximarnos a su historia, y es lo que ha hecho que en los últimos años hayan visto la luz diversas monografías y estudios especializados sobre los judíos de Castellón de la Plana, Burriana, Villa-real, Sagunto, Valencia,

Xàtiva, etc. La contrapartida es la escasez de restos materiales judíos conservados, algo que también afecta al resto de la Península Ibérica, pero que en Valencia alcanza su máximo nivel. De hecho, sólo se conserva la judería de Sagunto, el callejón en Sant Mateu y el hipotético barrio de Chelva. Del resto de juderías ni un solo resto, es más, en la mayoría de los casos ni se sabe donde estaban, cuando las hubo, o los límites que les asignamos son basados en hipótesis. Lo mismo sucede con las sinagogas, o con los cementerios, salvo el de Valencia, lamentablemente desaparecido, y el de Sagunto, al pie del castillo, donde se proyecta un área arqueológica con las tumbas aparecidas.

Se han conservado algunas lápidas funerarias en Sagunto y Benavites, el sencillo ajuar de los cementerios de Sagunto y Valencia, y una inscripción en yeso y en hebreo, que se guarda en la Colegiata de Xàtiva y se atribuye a la sinagoga de la ciudad. Y es que no debemos olvidar que los hebreos carecieron de una cultura material propia y específica –salvo los objetos litúrgicos–, por lo que sus utensilios, ajuar, mobiliario, etc., eran idénticos a los de los cristianos o mudéjares, como se ve en los inventarios, y lo mismo se puede decir de los edificios o sinagogas, carentes de monumentalidad y erigidos con la misma técnica y estilo que los cristianos. Por lo demás, la carga ideológica que subliminalmente se fue depositando en la conciencia de nuestros antepasados durante siglos, que hizo del judío un ser nefasto, despreciable, objeto de todos los tópicos y estereotipos más negativos, hizo que hubiera que borrar cualquier posible huella de su presencia. Y así fue, pues parecería que nunca hubo judíos en tierras valencianas. De hecho, nunca se les cita en los libros de texto y aquí, salvo las poblaciones citadas, no quedan bellas juderías, nombres de calles, sinagogas, etc., a pesar de su incontestable presencia en los siglos medievales.

Nuestro objetivo como historiadores es explicar, no juzgar, trazar la trayectoria histórica en que los sucesos se han producido. Judío era el que profesaba la fe mosaica, seguía el Talmud y se regía por su Ley. Habitaban en el territorio pero, como no eran cristianos, estaban excluidos de la comunidad política que llamamos reino. El judío aparece en estos siglos medievales inmerso en la marginalidad, impuesta o voluntaria. El cristianismo generó una hostilidad ideológica y creó barreras hacia aquellos que perseveraban en la "pérfida herejía judaica", pero esta hostilidad en el plano teórico no siempre tenía una correspondencia real en el plano teórico. Las diferencias de religión, mentalidad y formas de vida no impedían la existencia de relaciones de coexistencia pacífica e incluso amistosa a nivel personal, donde prevalecía el respeto, frente a la agresividad que emanaban las teorías religiosas de cristianos y judíos. Baste recordar cómo durante el asalto a la judería de Valencia en 1391 muchos judíos pudieron salvarse gracias a que fueron acogidos y protegidos por amigos cristianos. Lo que no excluye el antijudaísmo como uno de los componentes de la sociedad cristiana bajomedieval.

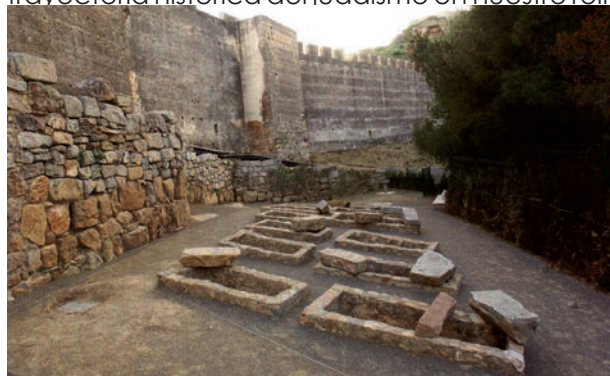

La presencia e influjo de las comunidades judías en la sociedad medieval es un tema historiográfico de gran interés en los últimos tiempos, sobre todo allí donde dejaron una huella todavía perceptible, lo que no es el caso de la Comunitat Valenciana, si se exceptúa el caso de Sagunto. Por eso en la presente obra pretendo que el lector tenga un estudio integral sobre las comunidades judías que habitaron el reino de Valencia durante la Edad Media, fundamentalmente entre los siglos XIII y XV, que es la época que tenemos mejor documentada, dado que de la etapa musulmana, andalusí, apenas si hay algunas referencias para Dénia o Valencia. Nada para el resto de los territorios que conformaron el Sharq Al-Andalus.

El ámbito geográfico elegido para el trabajo se circunscribe, como es lógico, a lo que constituye la actual Comunidad Autónoma Valenciana, lo que fue el reino de Valencia en estos siglos medievales, incluidos

los territorios meridionales alicantinos, que, originariamente, formaron parte del reino de Castilla, hasta su incorporación a la Corona de Aragón a finales del siglo XIII y comienzos del XIV por Jaime II.

La obra aparece dividida en diferentes apartados. En primer lugar, hago un breve repaso a lo que ha sido la historiografía sobre los judíos valencianos, así como de las fuentes con las que puede trabajar el historiador o quien desee profundizar en el estudio de la historia de nuestros judíos. Repasaremos a continuación la trayectoria histórica del judaísmo en nuestro reino, desde sus remotos y legendarios orígenes hasta la expulsión

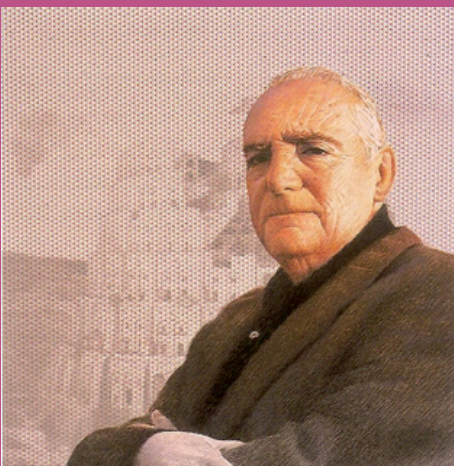

de 1492, aunque dando casi todo el protagonismo al período posterior a la conquista de Jaime I en 1232-1245. El paso siguiente es el análisis de la sociedad, en sus múltiples facetas, desde la demografía, tan difícil de captar, a la familia, la violencia, las juderías y sinagogas o los elementos discriminatorios hacia el judío, como el vestido o la carne.

Las actividades económicas constituyen un apartado propio, en el que hago particular hincapié en las actividades del préstamo con interés, la famosa usura judía, las actividades mercantiles o el sector de los servicios, desde la medicina a los arriendos, pasando por la artesanía en sus diversas facetas, sin olvidar la propiedad judía.

Las variables y difíciles relaciones con los cristianos y musulmanes constituyen otro capítulo específico, ya que, frente a la normativa legal que imponía la exclusión y la separación, deseada por ambas partes para evitar la contaminación en la fe religiosa, la realidad cotidiana imponía los contactos en diversos terrenos, desde el legal en el ámbito mercantil al mucho más peligroso de las relaciones sexuales, castigadas con la pena de muerte. También se analizan las relaciones con el poder real, que son clave en la supervivencia del pueblo judío en nuestras tierras, dado que los hebreos son propiedad del monarca, que decide sobre ellos y les garantiza su protección y continuidad. La educación y la cultura, apenas conocidas, cierran este estudio histórico sobre los judíos valencianos, para pasar a continuación al otro gran bloque de la obra, que dedico a pasear por la historia y los restos de las juderías valencianas, desde Morella hasta Orihuela, pasando por Castellón de la Plana, Sagunto, Valencia, Xàtiva, Elche, y otras muchas localidades que en algún momento de su historia vieron a los judíos residir en su marco urbano.

Vicente Aguilera Cerni

Títol	Vicente Aguilera Cerni
Autor	Juan Ángel Blasco Carrascosa
Col·lecció	Els nostres presidents
Llengua	Valencià - Castellà
Mides	20 X 14 cm
Pàgines	158
Imatges	32

Introducció

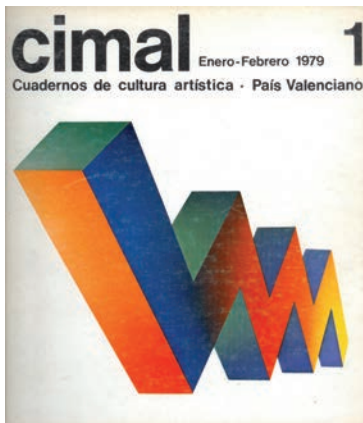
Vicente Aguilera Cerni va ser el segon president del Consell Valencià de Cultura –en substitució de Juan Gil-Albert, mort en juliol de 1994–, durant el període 1995-1996.

La biografia que editem s'ha concebut com correspon a qui va ser una de les figures més rellevants del panorama de la cultura artística internacional. La seua prolífica producció crítica i teòrica ens situa davant d'una personalitat verdaderament singular de la cultura valenciana de la segona meitat del segle XX. Historiador i crític d'art, la seua emblemàtica figura, sòlida i compacta, el va convertir justament en un dels principals impulsors de l'art de l'avantguarda i de la contemporaneïtat, no solament valencianes, des de mitjans dels anys cinquanta fins als fràgils inicis de la frontera del tercer mil·lenni.

Aquesta biografia editada dins de la col·lecció Els Nostres Presidents fa un repàs de la infància i la joventut d'Aguilera que va patir la mort de son pare quan només tenia set anys i l'inici de la Guerra Civil quan tenia 15 anys. L'any següent marxa com a voluntari al front de guerra i acaba dirigint la revista *Trincheras*, destinada a l'exèrcit de la zona Centro-Levante. Ja en la postguerra va haver de repetir tres cursos de Batxillerat perquè no valien els estudis aprovats durant la guerra i tornar a fer el servei militar. El mateix Aguilera diria amb tristesa, temps després: "La meua generació ha tingut mala sort. La guerra ens agafa en el moment més inoportú i ja ens deixa marcats amb una visió tràgica o transcendental de la vida".

També repassem els seus primers escrits que van de la poesia a l'assaig. Decideix dedicar-se a l'estudi del fet artístic perquè "els artistes, en aquell temps, estaven desemparats. I ja que els artistes necessiten el crític com a instrument de propaganda, la necessitat va generar una demanda d'escrits sobre l'art contemporani".

Posat en marxa el Grup Parpalló, i després de l'efímer lapse del lideratge natural de Manolo Gil, mort prematurament en 1957, als 32 anys, Aguilera es va fer càrrec de la direcció del grup i de

la tasca de donar-li un contingut. La contribució d'Aguilera al Grup Parpalló va ser importantíssima. Si el col·lectiu valencià va tenir en algun moment una identitat estètica definida, esta es va deure en un bon percentatge a ell. No debades va ser l'únic membre del Grup Parpalló que va assistir a tota la seua trajectòria.

El reconeixement internacional li arriba quan Aguilera aconsegueix el Primer Premi Internacional de la Crítica de la XXIX Biennal de Venècia (1959). El seu mentor, Giulio Carlo Argan, va dir d'ell que "la seua obra honra els escrits d'art; la seua figura moral és un exemple de dignitat, de coherència, de valerosa fermesa... És un verdader ciutadà del món".

L'any 1962, Aguilera funda la revista Suma y Sigue del arte contemporáneo, editada per José Huguet. Al voltant d'esta publicació es va anar formant un

grup de professionals pioners que van iniciar el camí del disseny en l'àmbit valencià.

La tendència Crónica de la realidad, creada per Aguilera i animada per Tomàs Llorens, preconitzava el treball en equip, l'abolició del subjectivisme pictòric, la repulsa del creador com a genius loci, i advocava per la crítica social i el compromís polític, per a tractar de mostrar la distància entre l'Espanya oficial i l'Espanya real.

Temps després, el nostre biografat valorava així aquella experiència: "En el fons el que volíem era

emprenyar el règim de Franco (...) i després es va imposar internacionalment el Pop, que connectava amb la societat, i llavors em vaig adonar que podíem donar-li un contingut teòric i polític, i em vaig inventar això de la Crónica de la realidad".

"Antes del Arte" (1967-1969) propugnava un retorn als fonaments científics en els quals es basa l'art i que pertanyen al món natural. El grup es va basar sobretot en les experiències derivades de la psicologia de la Gestalt i la seua pròpia denominació es referia més a un concepte que a una tendència en el sentit que expressava una

impugnació del concepte global d'art. Els pintors, escultors i músics que el van integrar van treballar amb una base científica que va tenir, al mateix temps, arrels constructivistes, cinètiques i òptiques.

Aguilera va intervenir decisivament per tal que Vilafamés tinguera un Museu Popular d'Art Contemporani (1970), que va fer que el poble experimentara des d'aleshores una creixent millora econòmica i cultural. Per aquesta raó la seua figura és entranhablement volguda per tots els vilafamesins, fins al punt de dedicar-li un carrer i nomenar-lo fill adoptiu. A més a més el museu porta actualment el nom del seu director-fundador: Museu d'Art Contemporani "Vicente Aguilera Cerni". Un museu que només seria inaugurat oficialment, per voluntat manifestada pel mateix Aguilera, quan a Espanya ens donàrem una Constitució democràtica i els valencians haguérem segellat la nostra diferenciació com a poble amb l'Estatut d'Autonomia. Un museu que va ser el primer museu valencià d'art contemporani, i que compta actualment amb unes 600 obres, de manera que necessita una nova ampliació per a poder exhibir tots els seus fons.

Durant el període de la transició democràtica, Aguilera es va plantejar una col·laboració política més activa, la qual cosa per a ell no significava cap singularitat, perquè havia estat afiliat durant la guerra a les Juventudes Socialistas Unificadas. Evidentment calia comprometre's. Va ser nomenat president del Partido Socialista Popular del País Valenciano, responsabilitat que va mantenir fins a la seua dissolució. Deia Aguilera: "El PSP estava format per gent preparada, molt lluitadora, i a mi em tocava fer una funció pacificadora. Esta va ser la tasca

principal que allí vaig fer. Però jo no tinc ni el temperament ni el caràcter, ni tampoc el sistema nerviós que cal per a ser polític." En les primeres eleccions generals de 1977, el PSP valencià va obtenir un diputat i un senador. "Després va venir la fusió amb el PSOE –recordaria Aguilera–. Jo em vaig apartar de la política activa".

La revista Cimal va aparéixer en 1979, editada per Pascual Lucas Català i dirigida per Vicente Aguilera Cerni. Ha estat reconeguda com la millor revista artística editada a València, i amb projecció internacional, durant les dècades dels vuitanta i els noranta.

Una de les idees defensades amb més interès al llarg de la seua producció va consistir en la necessitat de la conversió de l'art en "cultura artística", en riquesa comunitària i compartida. Deia Aguilera que "és necessari superar i remeiar el divorci existent entre l'art i la cultura artística".

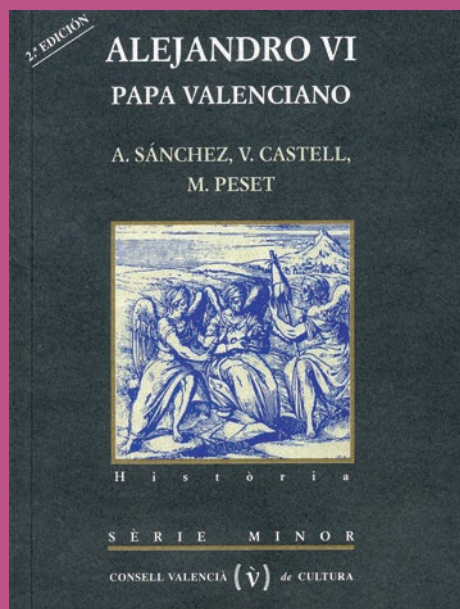
Un altre dels problemes nodals que, com a intel·lectual, el van ocupar va ser la consideració del futur. "Si el passat no existeix i el present, de tan efímer, no és res, només ens queda el futur, però amb el dubte de si el futur ve cap a nosaltres o nosaltres cap al futur. Si ets conformista, i jo no ho sóc, parteixes de la base que el futur ve a tu, i si ets inconformista proves de conquerir el futur. La conquesta del futur és la base del pensament utòpic. Estic d'acord amb Cioran quan diu que l'arquetip de les utopies és Alícia en el País de les Meravelles, perquè el llibre de Lewis Carroll profetitza un món fantàstic i divertit". El nostre biografiat es lamentava que "en la nostra època s'ha perdut en gran part la voluntat d'incidir en el futur".

Vicente Aguilera va morir l'1 de gener de 2005, en el seu domicili de València, als 84 anys d'edat. Una part de les cendres va ser dipositada a Vilafamés.

"No faria mai unes memòries, –havia dit–, ni tan sols escriuria uns records. Per a això es necessita massa autosatisfacció o autocompassió".

Reedicions

Alejandro VI, Papa valenciano (2a edició)

Títol	Alejandro VI, papa valenciano (2a edició)
Autor	Ángel Sánchez, Vicente Castell i Mariano Peset
Col·lecció	Minor (n. 16)
Llengua	Castellà
Mides	20 X 15 cm
Pàgines	116
Imatges	2
ISBN	978-84-482-0644-4

Introducció

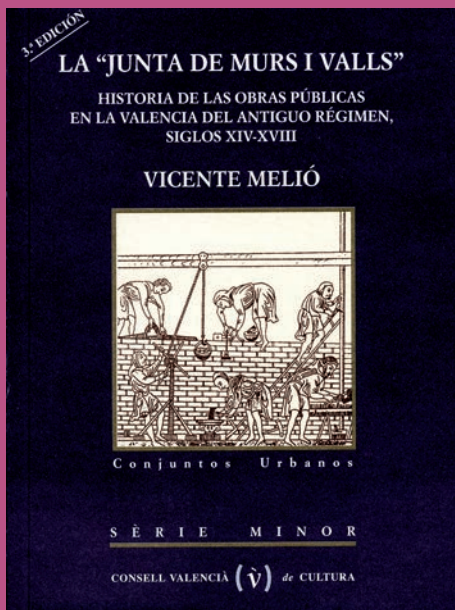
Alejandro VI, papa valenciano reuneix tres treballs de destacats especialistes sobre Roderic de Borja, ascendit a la dignitat papal el 1492 després d'una brillant carrera com a diplomàtic de l'Església.

“Alejandro VI, un papa renacentista”, que es deu a la ploma del professor Ángel Sánchez de la Torre, incideix en el caràcter renovador d'aquest pontífex, un dels precursors de l'estat modern, cosa que li valgué l'admiració del gran pensador polític del seu temps, Maquiavel.

En el segon d'aquests treballs “Las bulas alejandrinas; precedentes, génesis y efectos inmediatos”, el canonge Vicente Castell hi estudia les butles alexandrines sobre el repartiment de les terres descobertes recentment per Colom, dins del contenciós entre els regnes de Castella i Portugal.

Finalment, el professor Mariano Peset exposa en “Alejandro VI y las universidades hispanas” l'activitat reguladora del papa valencià en les constitucions de diverses universitats, i especialment en les d'Alcalà de Henares i València, fundades gràcies a sengles butles alexandrines.

La “Junta de Murs i Valls” (3a edició)

Títol	La “Junta de Murs i Valls” (3a edició)
Autor	Vicente Meliό Uribe
Col·lecció	Minor (n. 4)
Llengua	Castellà
Mides	20 X 15 cm
Pàgines	102
Imatges	9
ISBN	978-84-482-0644-4

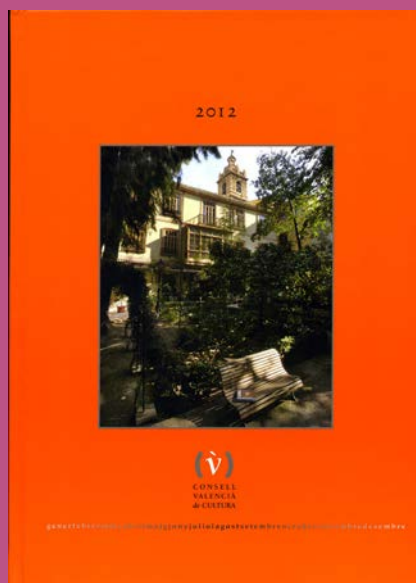
Introducció

Aquesta monografia és un estudi d'una institució valenciana paramunicipal, la Fàbrica de Murs i Valls, sobre la qual va recaure la responsabilitat de la construcció i la conservació de la infraestructura urbana de la ciutat de València i, per tant, de tancar les ferides que les terriblesavingudes del riu Túria solien provocar. Precisament dues d'aquestes riudes, les registrades el 1358 i el 1589-1590, van donar origen respectivament a la Fàbrica de Murs i Valls i a la Fàbrica nova dita del Riu, sorgida aquesta a manera d'annex de la primera, per a encarregar-se específicament de la cura i les obres a dur a terme en el llit del Túria.

Aquest dos moments, claus en l'origen i l'evolució de l'organisme, juntament amb el 1707 (any de la promulgació del decret de supressió del règim foral valencià, amb la incidència consegüent en la que des de llavors rebria el nom oficial de Fàbrica de Murs i Valls), constitueixen els tres pilars bàsics sobre els quals s'articula el llarg camí de la nostra institució en l'Antic Règim.

Altres publicacions

Agenda 2012

Els diputats valencians a les Corts de Cadis

Germán Ramírez Aledón

Universitat de València/VIU

La convocatòria de Corts, plantejada ja per la Junta Suprema Central des de maig de 1809, fou posada en pràctica per la primera regència amb la Instrucció que deberà observarse para la elecció de diputados a Cortes, publicada als inicis de 1810, en la qual s'establí un complex sistema d'elecció que combinava el sufragi directe en les juntes de parròquia i la cooptació en la Junta Provincial. Les juntes parroquials es reuniren entre el 27 de gener i el 2 de febrer a València i la Junta Provincial els dies 13 a 15 de febrer. En aquesta reunió eixiren elegits un total de disset diputats més altres cinc suplents (Aparici, Torres, Sombiola, Andrés i Sirera). A ells es van afegir dos representants per les ciutats (Joaquín Martínez i Juan Bautista Cerdà) i un altre per la Junta (Vicente Noguera, baró d'Antella i, des de 1813, marquès de Càceres). No prengueren possessió per diferents motius el següent: Julián Piquer, José Caro, José Bru, José Lledó, Salvador Gosálvez i Juan Bautista Cerdà, apressats els quatre últims per les tropes franceses. Un altre, José Joaquín Castelló, va morir a Cadis i no va ser substituït. La representació valenciana, doncs, s'inicià amb dinou diputats i acabà en setembre de 1813 amb només setze.

El viatge a Cadis fou complicat i s'allargà més del que demanava la situació, però l'ocupació francesa del territori obligava a traslladar-se per via marítima. Així ho van fer els diputats valencians, junt amb altres procedents del Principat de Catalunya, les Illes Balears i Múrcia, concentrats tots a la ciutat de Cartagena. El 10 d'octubre salparen cap a Cadis des del port de Santa Pola, després de nombroses peripècies que Joaquín Lorenzo Villanueva narrà en el seu diari *Mi viaje a las Cortes*, editat per primera vegada en 1860. Els dos vaixells arribaren a la ciutat andalusa els dies 22 i 23 d'octubre i l'endemà s'incorporaren a les tasques parlamentàries, un mes després d'haver començat les sessions.

En efecte, els diputats reunits a l'Isla de León des del 24 de setembre de 1810 desitjaven formular un projecte de futur

Casa natal d'Antonio Lloret i Martí.

Aquest grup: eminents prohoms de l'època es van unir als diputats, com el franciscà Fra Joan Rico, home d'acció que protagonitzà els fets de l'anomenada "revolució" de València en maig de 1808; el marí i regent Gabriel Ciscar, president de la regència poc després; homes de negocis com Vicente Bertran de Lis o Narcís Rubio; l'intendent i secretari d'Hisenda José Canga Argüelles, entre altres.

Al costat d'asturians, extremerenys, andalusos, catalans i americans, el grup valencià va tenir un paper diríem que "digne" en els debats de les grans qüestions, en els quals van destacar Francisco Xavier Borrull i Joaquín Lorenzo Villanueva. Ambdós representen les dos faccions o "partits" en què es dividiren els diputats: liberals, per una banda, i absolutistes o servils, per l'altra. Tot i ser paisans, hi va haver diferències polítiques entre ells. Mentre el primer representava la tendència més conservadora de base foralista, el segon va estar entre els qui van defensar les reformes

Joaquín Lorenzo Villanueva

que havien de donar naixement a l'Espanya contemporània. Fou Villanueva –canonge, capellà reial, acadèmic de la Història i de la Llengua i escriptor prolífic–, qui va protagonitzar molts dels debats d'aquells tres anys en la ciutat assetjada. A més, van ser dos valencians els qui van posar en pràctica la idea de fer un *Diario de Sesiones* que recollira els debats parlamentaris. Fins al 13 de desembre de 1810 només consten en l'esmentat *Diario* els acords, però no els debats i les intervencions dels diputats. Fou Jaime Villanueva, frare dominicà i germà de Joaquín Lorenzo, junt al seu paisà Francisco de Paula Martí, creador d'un sistema de taquigrafia propi, els qui van fer possible que hui puguem conèixer el que allí es deia i van inaugurar la forma que ha continuat tenint el *Diari de sessions de les Corts* fins ara, amb canvis de detalls poc significatius, a part dels tecnològics de cada època.

Allotjats a Cadis en cases particulars de vegades compartides, com va ser el cas d'Antonio Lloret i José Martínez, la seua vida va transcórrer entre el treball parlamentari i les tertúlies en cases, passeigs o cafés. Fou molt coneguda la que es feia a casa del diputat mallorquí Bernat Nadal, bisbe de Mallorca, on assistien els diputats valencians Villanueva i Serra, tots tres eclesiàstics del corrent jansenista –que en aquella època equivalia a "reformista"–, per tant pròxims al "partit" liberal de les Corts. Consta que també hi assistiren en alguna ocasió Lloret, Esteller i José Martínez. Aquesta tendència la compartien també Lloret i Aparici, els quals tingueren una destacada intervenció en el debat sobre l'abolició de les senyories,

per a la monarquia espanyola, basat en el principi de la sobirania nacional i la separació de poders de l'Estat. La seua vida a la ciutat andalusa, els seus debats dins i fora de les Corts, els espais de trobada en cafés, fondes i passeigs o en les cases en les quals els van donar allotjament van ser ocasions d'animades tertúlies, sens dubte esperonades per la intensa activitat periodística del moment. En totes aquestes activitats destacà el diputat Joaquín Lorenzo Villanueva, natural de Xàtiva, capellà reial i canonge de la seu de Conca, qui, malgrat el seu liberalisme, influí en la religiositat que impregnà moltes decisions de les Corts generals i extraordinàries. Hi va haver certa tendència a agrupar-se pel lloc de procedència, signe evident que les afinitats territorials generaven cohesió. Així passava amb els diputats valencians, també amb els d'altres "províncies", com es van anomenar llavors els antics regnes. No només diputats integraren

Casa natalícia de Pedro Aparici y Ortiz. Aiolo de Malferit

L'om de la Constitució de 1812 a Castellnovo

un tipus de propietat feudal que coneixien bé per ser nascuts a Alberic i a Aiello, pobles propietat de la noblesa valenciana. Però les seues propostes no foren admeses pels diputats d'altres territoris. També podem considerar pròxims a les posicions liberals o constitucionals José Martínez, Baltasar Esteller, Manuel de Villafañe o Vicente Tomàs Traver, especialment aquest últim. Pel que fa al grup absolutista valencià, estava encapçalat per Borrull –per altra part, un defensor entusiasta del foralisme valencià–, a qui seguien Sombiola i altres que amb els seus silencis semblaven apostar per mantenir les velles institucions. La participació en la premsa gaditana dels diputats valencians i d'altres valencians no diputats (com ara Rico, Rubio o Canga Argüelles, valencià d'adopció) no fou gaire destacada, si n'exceptuem el cas de Joaquín Lorenzo Villanueva, autor de diversos opuscles publicats anònimament durant el període gadità, a més de col·laboracions puntuals en la premsa.

Portem així a la llum del present la vida i l'obra d'aquells homes que van pensar una nació de ciutadans lliures, encara que el trajecte posterior estigués ple de dificultats. El mateix Villanueva va ser empresonat en maig de 1814 i desterrat a un convent de l'Alcàrria fins al pronunciament de Riego en gener de 1820 que li permeté tornar a la vida pública. Després de l'etapa del Trienni, en la qual va ser de nou diputat, va haver d'embarcar en octubre de 1823 cap a Anglaterra, per acabar morint catorze anys després a Dublín. Embarcava en el mateix port al qual havia arribat el capvespre del 23 d'octubre de 1810 –festa dels patrons de la ciutat, san Servando i san Germán– per a participar en els debats de les Corts, reunides a la Real Isla de León, avui de San Fernando, des d'un mes abans. Va tornar a Cadis, i del seu moll va partir per no tornar a veure terra espanyola. Aquesta va ser la història tràgica dels diputats liberals que van patir persecució després del Decret de València de 4 de maig de 1814. Excepció feta de Villanueva, Villafañe i Traver, la resta de diputats valencians no van patir persecució. Els uns perquè s'havien mostrat fervents partidaris de l'absolutisme i els altres perquè no van tenir una línia de pensament i compromís gaire clara, i això els va salvar de ser víctimes de la repressió.

Francisco Xavier Borrull y Vilanova

Diputats pel regne de València a les Corts generals i extraordinàries
(24-9-1810 a 14-9-1813)

Cognoms i nom del diputat	Lloc de naixement	Data naixement i mort	Ofici/càrrec
ALBELDA SOLÍS, Manuel	Xàtiva	c. 1778 - ?]	Advocat dels Reials Consells
ANDRÉS MORELL, Carlos	Planes	1753-1820	Advocat dels Reials Consells
APARICI I ORTIZ, Pedro	Aielo de Malferit	1761-1829	Advocat i relator de l'Audiència de València
BORRULL I VILANOVA, Francisco Xavier	València	1745-1838	Jutge de delmes i oïdor de l'Audiència de València
BRU, José**	Orihuela?	¿-1836?	Eclesiàstic
CARO Y SUREDA, José**	Palma de Mallorca	1764-1813	Militar de l'Armada
CASTELLÓ I FERRÉ, José Joaquín	Bocairent	1747-1813	Professor, diplomàtic i oficial de la Secretaria d'Estat
CERDÀ, Juan Bautista	Peníscola	¿?	Regidor
CISCAR I CISCAR, Francisco	Oliva	1762-1833	Militar de l'Armada
ESTELLER FERRAN, Baltasar	Vinaròs	1755-1819	Militar de l'Armada
GOZÁLVEZ, Salvador**	Alacant?	¿?	Eclesiàstic
LLEDÓ I ANTÓN, José**	Elx	1754-1818	Canonge
LLORET I MARTÍ, Antonio	Alberic	1754-1820	Advocat
MARTÍ I MULET, Luis Severino. Baró de Casablanca	Peníscola	1747-1822	Noble. Militar
MARTÍNEZ, Joaquín*	València	1750-1813	Arquitecte
MARTÍNEZ, José*	¿?	¿?	Auditor del Departament marítim
NOGUERA CLIMENT, Vicente Joaquín. Baró d'Antella i marquès de Càceres	València	1759-1836	Noble. Oïdor de la Chancilleria de Valladolid
PIQUER SALVÀ, Julián	Morella	1770?-¿?	Advocat dels Reials Consells
SAMPER SAMPER, Antonio	Alcoi	1744-1812	Militar
SERRA I JIMÉNEZ, Francisco*	Xilxes	1744?-1814	Eclesiàstic
SIRERA RIERA, Francisco Antonio	Novelda	1748-¿?	Advocat dels Reials Consells
SOMBIELA I MESTRE, José Antonio*	València	1765-1826	Catedràtic de Lleis i jutge
TORRES I MACHÍ, José*	València?	¿?-1813	Comerciant
TRAVER LLORIA, Vicente Tomás*	València?	¿?-1835	Catedràtic i propietari
VILLAFANE I ANDREU, Manuel de*	Castelló de la Plana	1768-	Noble. Advocat dels Reials Consells
VILLANUEVA I ASTENGO, Joaquín Lorenzo*	Xàtiva	1757-1837	Eclesiàstic i acadèmic

*Diputats que van participar en les Corts generals i extraordinàries (setembre 1810–setembre 1813 i en les Corts ordinàries (octubre 1813–maig 1814).

**No va prendre possessió per anul·lar-se la seua elecció per no ser nascut en territori valencià (Caro) o per estar detingut pels francesos.

4

Anexos

Informes

Memòria de gestió interna

Treballs premiats al concurs escolar
sobre les vacunes i la medicina
preventivaInformes

Informe sobre turisme cultural

Autor: Comissió de Promoció Cultural

Coordinador: Jesús Huguet

Aprovació: Ple de 26 d'abril de 2011

Antecedents

La Comissió de Promoció Cultural del Consell Valencià de Cultura havia expressat en diverses ocasions el seu interès per les manifestacions o activitats culturals relacionades amb el turisme. Ja en l'any 2005 s'encetaren treballs sobre rutes culturals valencianes i, posteriorment, a primers de 2010, a proposta del conseller Sr. Sanchis-Guarner Cabanilles, s'instà a elaborar un informe sobre el turisme cultural o, almenys, sobre algunes accions culturals destinades als turistes.

En la sessió del mes de març de 2010, de l'esmentada comissió, s'encarrega al Sr. Huguet Pascual la redacció d'un informe preliminar que presentarà posteriorment i servirà per iniciar les tasques oportunes.

S'acordà també convidar a diversos especialistes o entitats per tal que presentaren les seues proposicions o experiències i/o acudiren a les sessions de la comissió per expressar-les.

L'Ajuntament de Dènia, que organitza manifestacions culturals a les platges de la població, fou la primera de les entitats o personalitats convidades per a informar-nos.

La especialista en turisme cultural Dª Paula Simó ens lliurà un estudi (vd. doc. 1) sobre la situació d'aquest tipus d'oci a la Comunitat Valenciana. En la sessió del mes de juliol la comissió agrai, i felicità, la Sra. Simó pel seu escrit.

El mes d'octubre de 2010 compareix la directora Gral. de l'Agència Valenciana de Turisme, Dª Victoria Palau, que informa sobre la situació general del turisme al territori valencià i la incidència del fet cultural sobre aquell.

Igualment els consellers de la comissió aportaren opinions i informació sobre el tema.

El turisme cultural

El concepte de turisme cultural es múltiple i sovint presenta classificacions diverses. Per una part és evident que quan ens referim al tema ho fem sobre una mena d'oci en la que els aspectes culturals fan de reclam vers la destinació a un lloc, ciutat o país concret. Als darrers anys ha adquirit un cert relleu sobre tot als llocs on l'anomenat "turisme de sol i platja", encara tot i ser el majoritari, sembla haver esgotat possibilitats. D'alguna manera s'intenta presentar més al·licients per tal de fidelitzar el client turístic.

Però algunes zones o poblacions han estat, de fa molt de temps, destinàries perquè els visitants persegueixen elements històrics, culturals o patrimonials per qualsevol altra consideració o, com a mínim, és un referent important.

Les classes o tipus de turisme cultural també ofereixen diversitat d'exposició. D'una part alguns autors parlen de turismes culturals en funció de l'adjectivització, així en qualifiquen de: Compres; Urbà; Arqueològic; Etnogràfic; Literari; Cinematogràfic; Funerari; De formació; Científic; Gastronòmic; Enològic; i Industrial. Mentre que altres, en un intent més globalitzador, mencionen: La ciutat històrica com turisme cultural; Turisme patrimonial; Turisme rural; Turisme d'espectacles; Ecoturisme; Turisme del record (sentimental, bèl·lic,...); o Turisme tradicional (el de "sol i platja") però amb parcel·les d'activitats culturals.

En qualsevol dels casos és evident que en un territori, com el valencià, on el turisme és una de les fonts d'ingressos més rellevants tot allò que serveix per fer més atractiu el país o les ciutats, tot allò que propicie la vinguda o retenció (cal indicar que el turisme interior també desconeix massa sovint les possibilitats d'atracció cultural de llocs) de més visitants és transcendent econòmicament i social.

Una qüestió, no menor, a tindre en compte (tal i com assenyala l'informe de la Sra. Simó i han remarcat tots els compareixents) és la curta estada (les pernoctacions tan baixes) que podem observar a moltes ciutats valencianes. Especialment ho podem comprovar en la ciutat de València. I sens dubte eixa baixa parada es deu a la manca d'incentius d'oci cultural.

Consideracions

1.- La importància del turisme cultural, en qualsevol de les seues manifestacions i/o classes, se'ns presenta com una possibilitat important d'atracció pels visitants i per una estada més llarga.

2.- Com activitat autònoma o diferent del turisme de "sol i platja" pot fidelitzar molts visitants i més a més donar-los a conèixer la societat i cultura del lloc visitat. En eixe sentit caldria difondre, mitjançant hotels o establiments turístics, informació sobre les activitats culturals i patrimonials valencianes.

3.- Les darreres xifres, sobre tot en els "ponts festius" i vacances curtes, han demostrat que un tipus de turisme cultural (el rural, ecoturisme, ...) te un atractiu considerable i és una font de llocs de treball i d'ingressos no gens menyspreable per a poblacions menudes i d'interior.

4.- La valoració que el turisme cultural pot fer del patrimoni valencià incidirà sens dubte en la pròpia estima de valencianes i valencians per la nostra riquesa cultural.

5.- Però tot això exigeix una decidida voluntat i acció de les administracions (central, autonòmica, local) i de les empreses turístiques. Sabem que darrerament algunes de les poblacions amb el segell turístic valencià ho són sobre tot per la seua capacitat d'oferta cultural i patrimonial. Caldria en qualsevol cas intentar generar major relació entre el "sol i platja" i "cultural".

6.- Algunes poblacions, també alguna empresa, han generat rutes d'aproximació al patrimoni local o comarcal amb evident èxit. És una bona mesura pel coneixement dels ciutadans de la seua pròpia identitat i per valorar com cal el seu propi territori a més d'una forma de donar a conèixer als forasters els valors patrimonials i culturals del territori.

7.- El turisme cultural també és una font important d'ingressos i en conseqüència hauria d'estar ben present en totes les manifestacions publicitàries institucionals nacionals o estrangeres. Publicacions, com ara la revista CV de la Conselleria de Turisme, són un bon exemple de foment encara que la vessant cultural, el turisme cultural, caldria figurar com apartat de major relleu del que sovint se li proporciona.

8.- Notem a faltar (especialment en les grans ciutats valencianes) una guia informativa (de lliure disposició als hotels o llocs relacionats amb el sector) que presente fàcilment i exhaustivament tots els esdeveniments d'oci i cultura semanalment. Així com una major promoció nacional i internacional de guies sobre el territori valencià.

9.- Determinats llocs, barris, petites poblacions deurien ser objecte de promoció especial ja que presenten singularitats rellevants.

10.- La coordinació de les distintes administracions o dels sectors implicats (de l'hostatge als programadors culturals, dels ajuntaments a la Conselleria de Turisme,.....) és imprescindible per aprofitar totes les possibilitats.

11.- Considerem que unes beques per la realització d'estudis i guies sobre turisme cultural i uns fons de recursos culturals podrien servir en benefici d'eixa font de coneixement i ingressos que pot esdevenir el turisme cultural valencià.

12.- Aquest informe s'enviarà a la Conselleria de Cultura, a la de Turisme i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies (F.V.M.P.).

Informe sobre la declaració com a bé de rellevància local (BRL) del pont de ferro *Alfonso XIII* sobre el riu Xúquer, als termes de Sueca i Fortaleny

Autor: Comissió de Llegat històric
Coordinadors: Jesús Huguet i Isabel Morant
Aprovació: Ple de 27 de juny de 2011

Antecedents

Amb data 5 de maig de 2011, núm. de registre d'entrada 405, es rep escrit de la Dtra. Gral. de Patrimoni Cultural Valencià de la Conselleria de Cultura i Esport sol·licitant l'informe corresponent sobre la possibilitat de declarar Be de Rellevància Local (B.R.L.) el Pont de Ferro *Alfonso XIII*, situat sobre el riu Xúquer en la confluència dels termes municipals de Sueca i Fortaleny.

La petició es trameta a la Comissió de Llegat Històric i Artístic que encomana, en la sessió de maig, a la consellera Morant Deusa i al conseller Huguet Pascual la formalització del corresponent informe.

El Pont *Alfonso XIII*

Situat entre els termes municipals de Fortaleny i Sueca el Pont de Ferro, anomenat *Alfonso XIII* per ser durant el regnat d'aquest monarca en 1916 quan s'inaugurà, es troba sobre el riu Xúquer, en la carretera d'Alzira CV-509.

La precarietat de vies de comunicació entre les ciutats espanyoles propicià que el ministre de Moneda i Comerç de la Corona, Bernardo Ward, impulsés en 1754 un projecte de construcció de camins i ponts per tal de impulsar les relacions i intercanvis entre les més importants ciutats. En 1761 es dicta el *Real decreto expedido para hacer caminos rectos y sólidos en España, que faciliten el comercio de unas provincias a otras, dando principio por las de Andalucía, Cataluña, Galicia y Valencia*. El Camí Reial que havia d'unir la capital de l'estat amb València tenia prevista la construcció de vint-i-un (21) ponts grans i dos cents onze (211) de més menuts. Però moltes d'aquelles obres previstes, que havien de substituir les barques que servien per tal de creuar rius¹ mai no es bastiren per diverses raons², no solament de caràcter

¹ En el cas valencià algunes de les barques que havien de ser reemplaçades eren les de Tous, Sumacàrcer, Gavarda, del Rei, d'Alcosser, Alzira, Albalat, Riola, Cullera i Fortaleny. La de Tous mai fou substituïda i continuà prestant servei fins que la construcció del Pantà de Tous la convertí en inservible. La barca del Rei i la d'Alcosser, entre els termes municipals d'Alberic i Vva. de Castellón, desaparegueren per la construcció a principis del segle XX del Pont de Ferro de Gavarda i posteriorment, ja en les darreres dècades del XX, per l'autovia que suplantà la N-340.

tècnic sinó també social, cas de la revolta de 1801 a la Ribera Alta. Això provocaria que es plantegés la construcció de ponts de ferro³ per tal de permetre unes carreteres o camins transitables tant en les vies nacionals com en les adjacents o subalternes d'aquelles. Però eixos ponts, en el millor dels casos tardarien més d'un segle en poder concloure's.

Cal tenir present que l'actual CV-509 havia estat una tradicional via de penetració de la costa, des de Cullera, a l'interior, Alberic, on s'unia al Camí Reial per traslladar-se al centre de la Península i Madrid⁴.

També eixe és un camí important en el trànsit entre les Riberes del Xúquer, Alta i Baixa, ja que a més dels moviments agraris i industrials que la trepitgen és el vial més directe per acostar-se a la costa als riberencs de l'interior.

El Pont de Ferro *Alfonso XIII* és una estructura metàl·lica de 232 metres de llargària, amb un arc de 70'80 mts. i 10 gelosies que es sustenten sobre pilars de carreus. Tot en perfecte estat a pesar del necessari manteniment en una construcció d'aquestes característiques.

Totes eixes raons permeten assegurar que la pèrdua d'un viaducte amb eixes peculiaritats històriques i socials, així com la integració en un paisatge agrari singular, significaria un perjudici no solament pels pobles en els que es troba sinó per a tot el territori valencià. La construcció d'unes possibles noves vies no te perquè portar indefectiblement a la supressió d'un pont tan integrat en la cultura, societat i paisatge.

Per tot això presentem les següents conclusions:

Conclusions

1. El Pont de Ferro, conegut com d'*Alfonso XIII*, situat sobre el riu Xúquer entre els termes municipals de Sueca i Fortaleny és un element arquitectònic singular, peculiar i integrat en l'espai on s'ubica.
2. Les característiques geogràfiques, històriques, paisatgístiques i d'apreciació social són suficientment profundes com per obtenir el Pont la qualificació de Be de Rellevància Local (B.R.L.).

² Vd. Informe sobre la posible declaración com BIC del Pont del Rei de Gavarda. Consell Valencià de Cultura, 2010.

³ De 1899, en que es construeix el pont de ferro sobre el Xúquer en Alzira, a 1917 en que s'acaben el de Gavarda i Albalat, tots els pasos abans amb servei de barca es cobreixen amb aquest tipus de viaducte.

⁴ Diversos esdeveniments històrics, com el trasllat de part de la cort d'Amadeu de Savoia des de Itàlia a la capital del regne espanyol, es faran aprofitant eixa via.

3. En l'hipotètic cas que una nova carretera afectés el trànsit al voltant del Pont caldria mantindre aquest pel seu significat històric i cultural.
4. Tal i com esmentàvem abans, la xarxa de ponts de ferro sobre el Xúquer del temps del *Alfonso XIII* és rellevant i digne de recolzament, raó per la qual seria convenient la possibilitat de declarar-los globalment Be de Rellevància Local (B.R.L.).
5. Aquest informe s'enviarà a la Dtra. Gral. de Patrimoni Cultural de la Conselleria de Cultura i Esport, peticionària del mateix, als ajuntaments de Sueca i Fortaleny, a la Diputació de València, a la Subdelegació del Govern a València –Àrea de Carreteres-, a la Dir. Gral. d'Obres Públiques de la Conselleria d'Infraestructures i Transport, i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Sobre la declaració com a BIC de l'entorn de l'Alqueria del Duc i de l'entorn de la Torre dels Pares, a Gandia

Autor: Comissió de Llegat històric

Coordinadors: Josefa Frau Ribes i Francisco Pérez Puche

Aprovació: Ple de 24 d'octubre de 2011 a la Font d'en Carròs

Antecedents

Amb data 16 de juny de 2011, la directora general de Patrimoni Cultural Valencià (Sra. Paz Olmos) va fer arribar separatament al CVC dos resolucions. Una, de 6 de setembre de 2010, feia referència al desig de complementar i estendre la declaració de Bé d'Interés Cultural (BIC) a l'entorn de l'alqueria fortificada Torre dels Pares, i l'altra, de data 2 de desembre de 2010, referida al desig de complementar i estendre la declaració de Bé d'Interés Cultural a l'entorn de l'Alqueria del Duc.

Es fa notar que ambdós béns culturals es troben en el terme municipal de Gandia, ja van ser declarats BIC en el seu moment i ambdós són de propietat municipal. El primer va ser adquirit en 2010 per l'Ajuntament de Gandia i el segon ja és, des de fa anys, seu del CDT local (Centre de Desenvolupament Turístic).

Justificació

La Torre dels Pares alberga una torre sentinella del s. XIV (BIC des de l'aprovació de la Llei de patrimoni de la Comunitat Valenciana de 1998), edificis adossats i 90 fanecades de tarongerars amb les seues xarxes de regadiu i una bassa dita de Vivancos, un element etnològic molt important citat pel botànic Cavanilles en les seues obres. És una bassa considerable per les seues dimensions –quasi tres fanecades de superfície i tres metres de profunditat– i s'utilitzava per a regar l'antiga finca de 1.000 fanecades ubicada al costat de l'Alqueria Torre dels Pares. També figura en la delimitació de l'entorn que es vol protegir el Camí de la Torre dels Pares, com a via històrica de la qual ja se'n parla en 1404 i que unia la "Vila de Gandia i Piles".

Sobre l'altre BIC, l'Alqueria del Duc de Gandia, protegit també des que es va aprovar d'acord amb la Llei de Patrimoni de la Generalitat de 1998, es tracta d'una alqueria senyorial del s. XVI (construïda sobre la planta d'una altra anterior del s. XIV) que servia de finca de recreació i vacances estivals de la família Borja.

Presenta la imatge d'un edifici fortificat que al llarg de la història ha tingut diversos propietaris i usos que han deixat empremta en la seua arquitectura. En els voltants se succeïxen les llacunes i els ullals (brolladors d'aigua subterrània), de gran valor ecològic per la seua especial vegetació i fauna.

Actuació

Amb data 13 de setembre de 2011, els consellers Josefa Frau Ribes i Francisco Pérez Puche, membres de la Comissió de Llegat del Consell Valencià de Cultura, es personen en l'Ajuntament de Gandia on són rebuts per l'alcalde, Sr. Arturo Torró. Assistixen a la reunió el regidor de Cultura, tècnics i assessors de l'ajuntament, se'ls atén convenientment i són portats a visitar després els dos monuments, en companyia d'una tècnica municipal, la qual ha col·laborat posteriorment aportant informació complementària.

També van tindre els visitants l'oportunitat de conversar sobre la matèria, de manera informal però profitosa, amb l'anterior alcalde i ara cap de l'oposició, Sr. Orengo.

Alqueria del Duc

De l'entrevista amb el senyor alcalde es dedueix que l'Ajuntament de Gandia considera necessària i convenient l'ampliació de l'entorn de la declaració de BIC de l'Alqueria del Duc. Ha de fer-se notar en este punt que a més del centre CDT (Centre de Desenrotllament Turístic), en la zona hi ha una actuació de rehabilitació i ús públic de la marjal de la Safor que inclou l'Aula de la Natura com a centre d'educació ambiental, i la seu del Centre Espanyol d'Aiguamolls (CEHUM) de la Fundació Biodiversitat, dependent del Ministerio de Medio Ambiente. Esta important actuació protegeix i subratlla els valors ambientals de dos ullals i inclou un recorregut natural, d'especial valor turístic, i molt adequat per a la formació infantil i juvenil. L'actuació s'està estenent ara a un tercer ullal.

En este expedient no hi ha cap problema, perquè és una ampliació de la declaració que reforçarà la protecció i els valors de la zona.

Encara que no siga comesa estricta d'este Consell Valencià de Cultura, es fa notar que el Centre de Desenrotllament Turístic, alqueria-fortalesa del segle XV, està correctament restaurat i conservat. No obstant això, a causa dels problemes financers actuals, la Generalitat li dóna una utilització reduïda, per davall de les seues possibilitats reals. Enguany només s'hi impartiran tres cursos. També es fa notar que les nou habitacions de les quals es va dotar l'edifici en la seua rehabilitació no han sigut mai utilitzades per a la seua finalitat hotelera. A pesar d'integrar restes monumentals de l'edifici, les habitacions, completament equipades, són usades com a arxius, despatxos o magatzems de roba.

La Torre dels Pares

Respecte a la Torre dels Pares (Jesuïtes), es tractava històricament d'una finca d'excel·lent interès agrícola, natural i paisatgístic, d'unes 1.000 fanecades d'extensió, que antigament va funcionar com a explotació integral d'agricultura i ramaderia i, en els últims temps, es va especialitzar en el cultiu de tarongers. Procedent de l'àmbit de la família Borja, va pertànyer a la Companyia de Jesús, però el seu últim tenidor va ser la família Velázquez Alhama, de València, la qual fins a 2008 la va usar com a residència d'estiu.

L'Ajuntament ple va comprar la finca per dos milions d'euros, després d'una llarga negociació. Durant les negociacions, i després de la compra fins a la presa de mesures per part de la corporació, els danys en la finca van ser immediats. Se'n van robar tots els metalls (banyeres, lavabos i sobretot les baranes de l'escala) i va començar una greu invasió de coloms que ara embruta les zones no protegides. En poc de temps, un dels sostres va cedir i es va produir una solsideja per la qual entren ara aigües pluvials. L'Ajuntament vol reparar-ho urgentment. També es va fer algun foc en l'interior.

L'Ajuntament hi ha instal·lat un sistema d'alarma, i ha posat en recuperació també la finca agrícola, que es deteriorava per falta de reg.

En els seus orígens, entorn d'una torre medieval de vigilància costanera, que va ser modificada amb l'afegit d'una llonja amb arcs i capitell, es va anar agregant un conjunt d'edificacions, molt voluminós, de dos plantes altes, amb una vintena de sales i habitacions, amb cuines, banys, celler, magatzems agrícoles, quadres, estables i moltes altres dependències funcionals. Amb tot, les edificacions afegides són dels segles XIX i XX i no tenen en elles mateixes gaire valor arquitectònic o artístic. Els elements artístics no abunden; però són molt estimables els sòls, una variada col·lecció de taulells hidràulics del segle XX.

El conjunt té el valor afegit d'estar enclavat en el centre d'un tarongerar que de moment ha sigut respectat per la invasió urbana de Gandia i els municipis limítrofs. Les magnífiques vistes des de la torre confirmen que la vigilància costanera va ser la seua missió essencial en origen.

Es fa notar que, a causa sobretot de la crisi econòmica, la percepció de l'ajuntament ha canviat respecte a este BIC. El senyor alcalde és de l'opinió que el valor se centra només en la torre de vigilància. I informa que ara com ara no tenen per al conjunt un projecte clar d'ús que en justifique la rehabilitació. Després d'assenyalar que, excepció feta de la torre, el valor artístic i històric del conjunt és escàs, indica que la compra, la declaració de BIC i la demanda d'ampliació van ser fetes per l'anterior corporació de forma unànime, encara que hui es veuen les coses de molt diferent manera.

Diu l'alcalde que s'ha especulat amb la possibilitat de convertir el conjunt en una granja-alqueria on xiquets i jóvens visqueren estades en contacte amb la naturalesa i veren funcionar una explotació agrícola i ramadera a la manera antiga. S'ha pensat també en la possibilitat de fer-ne un Parador Nacional de Turisme, subratllat pel valor de trobar-se enmig del tarongerar.

El senyor Orengo diu que en algun moment es va tindre la idea de restaurar el conjunt i dedicar-lo a hotel d'inspiració literària, unit al concurs literari de prestigi "Els Nostres Clàssics" (Roís de Corella, Ausiàs March i Joanot Martorell) que se celebra a Gandia des de fa més de 50 anys.

L'alcaldia entén, no obstant això, que en estos moments de greu crisi econòmica hi ha dubtes sobre l'ús que es pot donar al BIC protegit i a la seua àrea d'influència, i no oculta el poc interès que ara hi ha en l'extensió de la declaració de BIC que l'anterior corporació va sol·licitar.

S'ha indicar que, segons els tècnics municipals, els primers estudis sobre restauració i rehabilitació del conjunt mostren que podria suposar una inversió d'uns 5 milions d'euros, una quantitat de la qual de cap manera no es disposa en l'actualitat. Sobretot si es considera que els dos milions ajustats per a la compra del BIC encara no s'han abonat als antics propietaris.

Conclusions

Després de la visita, de l'examen de la documentació i d'una reflexió sobre ambdós expedients, els consellers firmants exposen les conclusions següents:

- 1.- Que en el cas de l'Alqueria del Duc, no hi ha dubte que la declaració d'ampliació de protecció al seu entorn ha de confirmar-se.
- 2.- Que en el cas de la Torre dels Pares existixen, per part de l'Ajuntament de Gandia, propietari del BIC, els dubtes i canvis de percepció ja apuntats. Tot això, però, no disminueix en la municipalitat la natural estima pel paratge i els seus valors, ni minva l'assumpció de la responsabilitat de vigilància i protecció del bé que es desprén de la propietat. A eixes actituds ha d'afegir-se, no obstant això, el desig municipal –del qual els consellers firmants se'n fan transmissors-- que des d'instàncies superiors es poguera ajudar a l'Ajuntament de Gandia a protegir i valorar el conjunt, en consideració de la greu situació econòmica actual.
- 3.- Amb tot, el CVC creu que deuen primar els valors monumentals, històrics, paisatgístics, agrícoles i mediambientals sobre els problemes econòmics conjunturals, i recomanen l'extensió de la declaració de protecció a l'entorn de la Torre dels Pares. Sempre en la seguretat que, per

eixa via, el bé protegit se salvaguardarà i serà mantingut en condicions mínimes fins que se li trobe un ús pràctic que pose de manifest totes les seues virtuts.

4.- Aquest informe s'enviarà a la directora general de Patrimoni Cultural de la Conselleria de Cultura i Esport, a l'Ajuntament de Gandia, a la Diputació de València i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Sobre la posible declaración como bien de interés cultural (BIC) del proyecto de Parc Cultural de l'Aigua en Banyeres de Mariola

Autor: Comissió de Llegat històric

Coordinadors: Vicente Ferrero

Aprovació: Ple de 26 de setembre de 2011

Antecedentes

Con fecha 16 de mayo de 2011, número de registro 438, tuvo entrada en el Consell Valencià de Cultura (CVC), un escrito del Ayuntamiento de Banyeres de Mariola, resultado de su Pleno del 29 de marzo de 2011, que acuerda por unanimidad el solicitar un informe para la posible declaración de Bien de Interés Cultural (BIC) el proyecto de Parc Cultural de l'Aigua, situado en el término municipal de dicha población.

El presidente del CVC transmitió el escrito a la Comisión de Legado Histórico y Artístico, la cual en sesión ordinaria del día 8 de junio de 2011, encarga al consejero Sr. Ferrero Molina la realización del informe.

Éste se puso en contacto con el Ayuntamiento de Banyeres, propietario de los terrenos donde se proyecta dicho parque, con el fin de concertar una fecha para visitarlo. Esta visita se realiza el 10 de junio de 2011, en la que el conseller estuvo acompañado por el concejal de Hacienda Sr. Alberó, por la arqueóloga municipal Sra. Calabuig y por el director del Museu Valencià del Paper, Sr. Castelló.

El Parc Cultural de l'Aigua

La creación del Parc Cultural de l'Aigua es un proyecto en el que ha trabajado en los últimos años el Ayuntamiento de Banyeres con un doble objetivo: el primero, la protección y restauración del rico patrimonio industrial de los molinos papeleros ubicados en el cauce del río Vinalopó; el segundo, incentivar el desarrollo local por medio del turismo cultural, todo ello partiendo de la existencia del Museu Valencià del Paper, único en la Comunidad y que entre sus objetivos está el de vigilar, proteger y restaurar la arqueología industrial de los molinos, en el término municipal.

El área del Parc Cultural de l'Aigua comprendería desde el azud del Molí de l'Ombria hasta el Molí del Pont, todo dentro del término de Banyeres y en toda su extensión de propiedad municipal.

El río Vinalopó a su paso por Banyeres, tiene un alto interés etnográfico, arqueológico y arquitectónico, sin degradación biológica y con una rica flora y fauna, favorecido todo este entorno por la proximidad del Parc Natural de la Serra de Mariola.

Históricamente, este camino de agua, a su paso por el que sería Parque Natural, ha sido testigo de diferentes culturas.

En su margen izquierdo, en la Serrella, se han encontrado restos de la Edad de Bronce e Ibéricos. De la época musulmana quedan vestigios de lo que fue castillo y villa de Serrella, donados en 1249 por el rey Jaime I a Jaufrido de Loaysa y su esposa Jacometa. En el mismo margen, de la romanización se han encontrado vestigios de "villas rústicas" en el yacimiento de Benassait.

También hay un ejemplar perfectamente conservado de abrigo agrícola del siglo XVIII-XIX de bóveda de piedra seca (cuco) en la Serrella.

El río fue el motor de la industria papelera, esencial para el desarrollo social y económico de Banyeres durante los siglos XVIII, XIX y mitad del XX.

La primera noticia de esta actividad la encontramos en una sentencia arbitral de 1382 con motivo de un litigio sobre aguas que dispuso una protección especial de los molinos harineros y del molino trapero, levantados en esta zona, aunque la actividad industrial la inició en 1777 el escribano de Banyeres D. Laureano Ballester y Garrigós, fundando la "Colonia Fabril", conjunto de molinos harineros y papeleros, además de una destilería de aguardiente, almazaras y una venta.

La actividad industrial se fundamentó en la planificación y aprovechamiento de la fuerza del agua mediante la construcción de presas y acequias que conducían el agua, motor hidráulico de los artefactos, optimizando al máximo el caudal disponible (siempre muy regular), así como los desniveles del río.

Los elementos que quedan dentro del proyectado Parque son:

Azud del Molí de l'Ombria

Construido en 1779, está compuesto por piedra de sillería, unida mediante grapas. Tiene una estructura semicircular, al objeto de suministrar la energía necesaria para accionar el mecanismo del molino.

Acequia del Molí de l'Ombria

Construida en 1779, tiene una longitud de 500 m. hasta su llegada al Molí de Ombria. A su alrededor hay una muy interesante micro-reserva de fresnos.

Molí de l'Ombria

Construido en 1779, se dedicó desde sus inicios a la elaboración de papel blanco para el "Sello", así como el de "encigarrar". Posteriormente fue centro productor de energía eléctrica y fábrica de licores.

Balsa Molí de l'Ombria

De planta rectangular, fue construida en 1779 y es un ejemplar único en la zona, pues debido a problemas jurídicos la acequia tuvo que pasar por debajo de ella, mediante una gran bóveda de cañón.

Azud Molí de Serrella

Construido a finales del siglo XVIII, coincidiendo con la construcción del molino. Hecho con piedra de sillería, unida mediante grapas. Su objetivo era suministrar la energía necesaria para accionar el mecanismo del molino harinero.

Azud del Molí de Sol

Fecha de construcción desconocida. Su objetivo era impulsar la maquinaria para la fabricación de papel en el Molí de Sol.

Acequia Molí de Sol

Fecha de construcción, 1856. Esta acequia conduce el agua desde el azud al molino y en parte de su recorrido se desliza por un "alcavó" (galería subterránea).

Balsas de decantación Molí de Sol

Balsa rectangular de grandes dimensiones, con un conjunto de depósitos en los que se produce la sedimentación de las aguas. De ella parte un "alcavó" hasta el molino, de 400 m de longitud excavado en la piedra.

Molí de Sol

Edificado en 1856, se utilizó para la elaboración de papel de fumar de marcas tan conocidas como "Blanco y Negro", "Sol", "El automóvil", etc., convirtiéndose en uno de los centros productores más importantes de España en este género.

La tipología arquitectónica de todos estos molinos es de planta rectangular y paralela al río; consta de semisótano abovedado, destinado a desfibrado de trapos y a albergar las tinas en las que se elaboraba el papel.

Tenían hasta tres plantas. La primera, destinada a vivienda del propietario o encargado y a la sección de clasificación de trapos. En la segunda y la tercera se colgaban los pliegos de papel para su secado al aire.

La cubierta, siempre a dos aguas y con teja árabe. La silueta de todos ellos queda coronada por su alta chimenea, unas veces de planta cuadrada y otras de forma tronco-cónica.

Cabe señalar que este edificio ha sido objeto de intervenciones arquitectónicas para su rehabilitación, consolidación y mantenimiento, dentro de un programa de actuación en estos edificios de carácter arqueológico-industrial.

Molí del Pont

Construido en 1877, adjunto al antiguo emplazamiento del molino harinero de la Fábrica de la Iglesia, levantado en 1758 para contribuir a la edificación de la nueva Iglesia Parroquial de Banyeres.

Otros elementos dentro del proyectado Parque son: Molí de l'Espenta, Llavador de Serrella, Llavador dels Clotets, Llavador del Penyascal.

Además, el proyecto cuenta con edificios anexos como el molino harinero eléctrico de Daniel, de propiedad particular; el Partidor de les Aigües, edificio singular, propiedad de la Comunidad de regantes de Banyeres, Bocairent y Beneixama. También los molinos del Partidor, de propiedad privada.

Otro activo importantísimo es el Museu Valencià del Paper, como referíamos al comienzo de este informe, instalado ahora en "Villa Rosario", mansión que fue rehabilitada por el Ayuntamiento, aunque el proyecto definitivo consiste en instalarlo en el Molí del Pont que contaría con una superficie expositiva superior a los dos mil metros cuadrados.

El estado actual del proyecto del Parc Cultural de l'Aigua, en lo realizado por el Ayuntamiento de Banyeres con financiación propia y subvenciones varias, ha supuesto la instalación del Museo de Paper en Villa Rosario, la zona de acampada del Molí de l'Ombria, y como se ha mencionado anteriormente, la consolidación de parte del Molí de l'Ombria, la consolidación parcial del Molí de Sol y la restauración de la cubierta del Molí del Pont.

También se ha puesto en marcha y está plenamente consolidada la Ruta dels Molins de 4142 metros de recorrido, con valores patrimoniales incuestionables de orden cultural y natural de relevancia singular.

En este momento, al Ayuntamiento de Banyeres y al CVC les preocupa, ante los inicios de la demolición del azud de la Marquesa en Cullera, el proyecto del Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino, denominado "Mejora de la conectividad longitudinal y restauración del

tramo alto del río Vinalopó". Este proyecto afecta a todo el tramo del río a su paso por el proyectado Parc Cultural de l'Aigua.

El plan podría suponer la destrucción de los azudes, que en el caso del de "el Molí de l'Ombria", de 232 años de antigüedad, aparte de su valor patrimonial se perdería su ecosistema, también habría alteración sobre su sistema hidráulico y dejaría sin sentido todo el mecanismo tecnológico que hacía funcionar los molinos.

Conclusiones

1.- El Parc Cultural de l'Aigua es un proyecto consolidado de gran magnitud, muestra de la industria papelera de los siglos XVIII al XX en el Alto Vinalopó. Está constituido por toda una red hidráulica conformada por azudes, acequias, molinos, balsas, lavaderos, alcavones, colonia fabril, partididor de aguas y zona de acampada, entre otros elementos que hacen que conserve un valor histórico, patrimonial, cultural, ambiental y etnológico que le da singularidad dentro de nuestra Comunidad y creemos que lo hacen acreedor a la declaración de Bien de Interés Cultural (BIC).

2.- El Ayuntamiento de Banyeres de Mariola ha mostrado el gran interés que tiene en el proyecto, con inversiones en el Museu Valencià del Paper, Ruta dels Molins, procesos de restauración y consolidación de los elementos del sistema hidráulico y molinos. En consecuencia, la declaración de BIC del proyecto del Parc Cultural de l'Aigua ayudaría a la consolidación y protección total de este rico patrimonio arqueológico industrial, así como a preservar su biodiversidad y valor paisajístico.

3.- Que cualquier proyecto del Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino, así como de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient o de la Conselleria d'Agricultura, Pesca, Alimentació i Aigua, tenga en cuenta todo este patrimonio tan importante que configura el proyecto de Parc Cultural de l'Aigua.

4.- Este informe se enviará al Ayuntamiento de Banyeres de Mariola, peticionario del mismo; Conselleria de Cultura, Turisme i Esport; Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient; Conselleria d'Agricultura, Pesca, Alimentació i Aigua; Diputación de Alicante; Confederación Hidrográfica del Júcar; Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino y Federación Valenciana de Municipios y Provincias.

Informe sobre la declaració com a bé de rellevància local (BRL) del grup d'habitatges de la Cooperativa Valenciana de Artes Gráficas de Valencia

Autor: Comissió de Llegat històric
Coordinadors: Jesús Huguet i Isabel Morant
Aprovació: Ple de 27 de juny de 2011

Antecedents

El dia 11 d'abril de 2011 la Sra. Paz Pérez Villanueva, presidenta de la Cooperativa Valenciana de Viviendas Las Artes Gráficas, acompanyada per altres membres de la cooperativa, tenen una reunió amb el Sr. Álvarez, en representació del Consell Valencià de Cultura (CVC). Com a resultat de la reunió envien un escrit al Sr. Huguet, secretari del CVC, en el qual es demana la redacció d'un informe a favor de la protecció de l'edifici de la cooperativa, que ocupa l'espai entre els carrers Arts Gràfiques, Dr. Rodríguez Fornós, Impressor Alfonso de Córdoba y l'Av. de Suècia.

La Comissió de Llegat, en sessió de l'11 de maig de 2011, delega en els consellers Álvarez i Morenilla la preparació de l'esmentat informe. Posteriorment, els consellers citats fan la visita preceptiva a l'edifici, acompanyats per la Sra. Paz Pérez Villanueva i diversos membres de la cooperativa.

Consideracions

El passat 28 de febrer el CVC aprovà l'informe sobre els habitatges socials o "cases barates", en el qual es conclou que cal perfeccionar l'inventari d'estes cases, i d'estudiar la possibilitat de declarar singularitzadament BRL o BIC alguns d'eixos edificis. En este marc cal entendre el següent informe.

La Cooperativa de Casas Baratas Las Artes Gráficas es va constituir en 1925 amb la finalitat de construir cases per als socis, impressors i litògrafs, segons les prescripcions de la legislació sobre cases barates que el CVC ha estudiat en l'informe aprovat el passat 28 de febrer. El primer grup d'habitatges el formaven 28 cases familiars, una illa situada entre els actuals carrers d'Arts Gràfiques i del Periodista Badia; del projecte inicial es va segregar un altra illa de cases, entre Periodista Badia i Av. Blasco Ibàñez, de les quals hui solament en queda la de l'anestesista Emilio Piera en la cantonada de l'Av. Blasco Ibàñez / Severo Ochoa.

Els habitatges d'esta primera actuació foren entregats als propietaris en 1937, però han patit la pressió de l'expansió urbanística: en 1972 s'abandonà l'última casa i es donà pas a la construcció de finques.

En 1942 la cooperativa promou la construcció de més habitatges en forma de bloc, l'anomenat Grup B; el projecte, de 1946, inclou 138 habitatges, un economat, saló d'actes i escoles; arquitecte José Bort Botí, arquitecte director d'obra Vicente Valls Gadea i aparellador Carlos Irurzun. El projecte primer degué remodelar-se perquè l'Ajuntament expropià una part dels terrenys, on ara hi ha l'aparcament de l'estadi Mestalla, i quedà reduït a l'illa d'habitatges esmentada, sense economat ni escoles. Els primers patis acabats foren el 33, el 35 i el 37 del carrer d'Arts Gràfiques, hui 17, 19 i 21; els habitatges s'entregaren en novembre de 1959.

Actualment l'edifici presenta una bona conservació, tot i que en l'interior s'observen alguns elements impropis afegits posteriorment. Les plantes baixes són en gran part habitatges, llevat d'alguns comerços de barri i de locals que foren previstos per a fins socials, en l'actualitat propietat de l'Ajuntament, i que no tenen ús. En l'interior les plantes baixes tenen un pati, propietat de la comunitat, però mantingut pels propietaris dels habitatges, que oferix una magnífica vista verda, amb arbres i plantes diverses (palmeres, nesprers, etc.)

La cooperativa està regida per un conjunt de veïns i veïnes que amb molt d'esforç i afecte procuren mantenir no solament l'edifici, sinó també la memòria del barri. Prova d'eixe esforç són, per exemple, el fet que la Sra. Villanueva, filla del president fundador de la cooperativa, D. Remigio Villanueva, conserva l'arxiu de totes les actuacions de la cooperativa, la qual cosa equival a la memòria de quasi un segle del barri; o el fet que al local social de la cooperativa es conserva la imatge de Sant Josep de la parròquia del barri, Sant Pasqual Bailón, imatge que és traslladada a l'església homònima en març; o bé el mapa del barri dels anys 30-40 del passat segle que ha preparat la Sra. Paz Pérez Villanueva.

Conclusions

Valorada la informació anterior i estudiada la documentació aportada sobre el Grupo de Viviendas de la Cooperativa Valenciana de Artes Gráficas de Valencia, que ocupa l'espai entre els carrers Arts gràfiques, Dr. Rodríguez Fornós, Impressor Alfonso de Córdoba y l'Av. de Suècia, el CVC conclou:

1. L'esmentat bloc d'habitatges és fruit de l'actuació d'una cooperativa de treballadors de diversos oficis de les arts gràfiques; representa la segona fase, de la primera de les quals no en queda res, llevat de l'arxiu en poder de la Sra. Villanueva, filla del president

fundador, D. Remigio Villanueva. Esta mena d'habitatges s'inscriu en el tipus de cases obreres o cases barates sobre les quals el CVC va emetre un informe amb data 28 de febrer de 2011 i, per tant, són un referent social i urbanístic d'Interés.

2. Es tracta d'un tipus d'habitatge que mereix ser conservat en les seues característiques i elements propis, evitant adulteracions que afecten a les seues característiques bàsiques, per la qual cosa es recomana la seua declaració com a Bé de Rellevància Local.
3. Este informe es farà arribar a l'entitat peticionària, a l'Ajuntament de València i a la Conselleria de Cultura i Esport.

Responsables: Vicent Álvarez i Carmen Morenilla per la Comissió de Llegat

Informe sobre la declaració com a bé d'interés cultural immaterial (BICI) de la peregrinació coneguda com els Pelegrins de Portell

Autor: Comissió de Promoció cultural
Coordinador: Jesús Huguet
Aprovació: Ple de 27 de juny de 2011

Antecedents

Amb data 7 d'abril de 2011, registre d'entrada núm. 288, es rep al Consell Valencià de Cultura (C.V.C.) escrit de l'alcalde de Portell de Morella, Alvaro Ferrer Ferrer, acompanyant còpia de l'acta del ple municipal de 3 de febrer de 2011 per la qual, i per unanimitat, els membres de la corporació municipal demanen un informe del C.V.C. sobre la possibilitat de declarar B.I.C. Immaterial la peregrinació coneguda com *Pelegrins de Portell*.

El President del C.V.C. tramet la petició a la Comissió de Promoció Cultural, la qual en la sessió de maig de 2011 encarrega al conseller Sr. Huguet Pascual la redacció de l'informe corresponent.

La tradició dels pelegrinatges

A les comarques del nord Castelló es conserven unes celebracions que en forma de pelegrinatge rememora accions sobrenaturals i que, en certa forma, assoleixen la manifestació d'agraïment pels beneficis obtinguts taumatúrgicament.

En realitat aquestes celebracions venen d'èpoques remotes. Si observem els llocs d'origen o destinació dels pelegrinatges ens adonarem que són semblants als de les *robigàlies* romanes i encara anteriors¹.

A les terres del nord valencià tres d'eixos romiatges conserven, sinó en tot en part important, les característiques medievals que és el període en el que adquireixen els trets religiosos, també lúdics, que distingeixen aquests tipus de manifestació: els Pelegrins de les Useres² que van a sant Joan de Penyagolosa; els de Catí³ que viatgen fins sant Pere de Castellfort; i, els *Pelegrins de Portell* que també acudeixen a sant Pere de Castellfort. No són estes les úniques

¹ Tal i com assenyalava el que fou Secretari del C.V.C., Enric Llobregat, en llocs com el Santuari de la Balma, tradicional punt d'arribada de romeries medievals i modernes, podem trobar-nos amb signes i icones religioses precristianes.

² El C.V.C. publicà ja en 1991 el llibre d'Alvar Monferrer *Els Pelegrins de les Useres*, un dels primers títols de la Sèrie Minor.

³ També, en 1998, el C.V.C. publicà del mateix autor, Alvar Monferrer, *Catí i els Pelegrins de sant Pere*.

manifestacions que queden de la tradició peregrina, però sí les que conserven formes i sentiments semblants als primitius romiatges.

Tant els Pelegrins de les Useres com els de Catí tenen consideració legal patrimonial reconeguda, fins i tot s'ha arribat a proposar el seu reconeixement internacional.

Els Pelegrins de Portell de Morella

Segons una llegenda, assumida com fet històric pels portellans, després de set anys d'una sequera contumaç tretze homes⁴ de la població mamprenen el camí de Roma per tal de demanar-li al Papa, el successor de sant Pere, que pregue per que la pluja torne al municipi. Set anys tardaren en fer el viatge i només un dels que van partir va poder regressar al poble. Quan li preguntaren què els havia dit el Papa el cansat pelegrí digué: *El Pare Sant ens va dir que perquè anàvem a Roma quan ben a prop de Portell teníem el Pere autèntic* (en referència a l'ermitori de sant Pere situat al poble veí de Castellfort⁵). Des d'eixe moment cada any, el Dissabte de Pentecosta, tretze homes ixen del municipi per recórrer a peu, pujant i baixant muntanyes i barrancs, fins el santuari de sant Pere de Castellfort.

La sortida es fa encara de nit fosc. En silenci. A quaranta passes entre un i el següent pelegrí. Encapçala com primer pelegrí l'alcalde o persona en qui delegue. Tanca el seguici el més jove amb un bastó amb una campaneta, per si algú en la foscor perd el camí. Els carrers estan buits ja que no es permet veure l'eixida. Des de l'església parroquial, a toc de campana, els pelegrins marxen pels carrers de la població fent una reverència quan passen endavant de l'ermitori de la Maredeu de l'Esperança. Vestits amb la capa negra tradicional, amb barret de Tronchón i rosari i bastó, agafaran el camí fins a la Rambla Cellumbres. Sempre en silenci només trencat per la veu que en la foscor demana el prec d'un Parnostre. Passat el pontet gòtic de la Rambla podran lliurar-se de la pesada capa i del silenci i continuaran, muntanya amunt i avall, fins el Mas d'Ibanyes, resant una pregària abans en veure en la distància el santuari de la Maredeu del Sit i enfront d'una pedra amb un signe que recorda la mort, en temps medievals, d'un pelegrí. A partir del Mas d'Ibanyes, novament en formació i silenci, vestits amb la capa, barret rosari i bastó arribaran a sant Pere de Castellfort on descansaran i menjaran.

Després del dinar, faran la tornada amb el mateix ritual de l'anada.

⁴ És notable que el nombre de pelegrins, en aquest i altres casos, sempre siga la suma dels personatges bíblics que conformen Jesús i els dotze apòstols.

⁵ Sant Pere de Castellfort, un lloc telúric i d'impacte visual i paisatgístic singular, és un dels referents religiosos precristians I, després, cristians més reconeguts de tot el territori valencià. L'actual planta del santuari és una de les poques formulacions que ens resten de plantejament arquitectònic visigòtic a la nostra Comunitat.

En arribar al poble, gairebé a les fosques, un a un, amb el muscle destapat passaran per entre totes les imatges i penons religiosos, i els veïns i forasters que ara sí poden observar-los, creuant la placeta davant de l'ermitori de la Maredeu de l'Esperança fent una genuflexió i saludant el punt geogràfic que suposa ens duria a sant Pere de Castellfort.

Després dels càntics i precs tradicionals, acompanyats per tots els veïns i forasters, els pelegrins aniran fins l'església on finalitza la promesa medieval.

Els Pelegrins de Portell conserva les formes i austeritat pròpies de l'origen antic. Mentre altres pelegrinacions van acompanyades per gent, en esta només els pelegrins, i en les etapes rituals el capellà i escolanets (*coters*, en el llenguatge de la zona), poden assistir i només en l'entrada al poble, a la tornada, pot contemplar-ho el veïnatge. Com en alguna ocasió ha manifestat el estudiós d'estes tradicions Àlvar Monferrer *els Pelegrins de Portell* conserva els trets originals dels romiatges medievals.

Per tot això considerem les següents conclusions:

Conclusions

1. La celebració coneguda com *els Pelegrins de Portell* que, celebrada el dissabte de Pentecosta, és manifestació de tradicions i creences ancestrals així com demostració de l'arrelament del municipi de Portell de Morella a la seua història, presenta una sèrie de valors culturals, històrics, religiosos, lúdics i identitaris dignes de relleu i recolzament.
2. Que la sol·licitud formulada per l'ajuntament de Portell de Morella per tal que es declare la celebració Be d'Interés Cultura Immaterial (B.I.C.i) és acceptable i reuneix les condicions que la llei valenciana considera al respecte.
3. Tot i ser esta peregrinació la que conserva més marcadament els trets fonamentals dels romiatges medievals caldria que les autoritats civils i religioses vetllaren per l'austeritat i pulcritud del ritual, especialment evitant els acompanyaments multitudinaris que en altres romeries són tan abundants.
4. Este informe s'enviarà a l'ajuntament de Portell de Morella, peticionari del mateix, a la Conselleria de Cultura i Esport, a la Diputació de Castelló i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Informe sobre biotecnología genética y creación de vida

Autor: Comissió de les Ciències

Coordinadors: Vicente Muñoz Puelles i Ramon Lapiedra

Aprovació: Ple de 28 de febrer de 2011

Antecedentes

El Consejo Valenciano de Cultura (CVC) se ha interesado siempre por la promoción y el reconocimiento social de la investigación científica. Este interés no es exclusivo de la Comisión de Ciencias, a la que obviamente corresponde, sino que también se da en otras comisiones, como la Jurídica, que hace poco tiempo redactó un texto titulado *La investigación científica como derecho fundamental*, y un informe sobre la "Ley de investigación biomédica" de 2007, aprobado por el Pleno en la sesión de enero de 2010.

Por otra parte, conviene recordar la vinculación de València con la investigación biológica y genética. Fue en esta ciudad donde tuvo lugar, del 12 al 14 de mayo de 1990, el Congreso Internacional sobre el Genoma Humano, que culminó en la Declaración de Valencia sobre el proyecto del Genoma Humano.

Consciente de la necesidad de un debate social sobre las repercusiones éticas de los últimos progresos de la biología, Santiago Grisolí, presidente del CVC, propuso a principios de junio de 2010 que la Comisión de Ciencias estudiase el tema e hiciera un informe. La comisión, presidida por Ramon Lapiedra, acordó invitar a una serie de expertos, el primero de los cuales fue el investigador estadounidense Craig Venter, galardonado en 2008 con la Medalla de Plata del Consejo Valenciano de Cultura. Poco después, el 22 de junio, Craig Venter visitó la sede del CVC y habló sobre la creación de vida artificial y las consideraciones éticas que implican algunos avances científicos. Recientemente, su equipo había trasplantado un genoma sintetizado dentro de una célula bacteriana a la que se había extraído su ADN, lo que, en palabras de Santiago Grisolí, "puede considerarse un primer paso en la creación de vida".

Tras esta primera comparecencia hubo dos más. El 14 de septiembre intervino en la Comisión de Ciencias Andrés Moya, catedrático de Genética de la Universitat de València y doctor en Filosofía, y el 18 de octubre lo hizo Jesús Mosterín, catedrático de Lógica y Filosofía de la Ciencia de la Universidad de Barcelona y profesor de Investigación del Instituto de Filosofía del Centro Superior de Investigaciones Científicas. El 14 de diciembre, el presidente de la Comisión presentó un escrito, que volvió a someter en enero a la aprobación de los consejeros, y de cuya corrección o redacción final quedó encargado Vicente Muñoz Puelles.

Examen de las comparecencias de los expertos consultados

La biotecnología genética o biología sintética es un campo reciente de investigación, cuyos progresos plantean a la sociedad nuevos interrogantes éticos y políticos. Actualmente se pueden diseñar y sintetizar partes de microorganismos con funciones no existentes en la naturaleza, y se prevé la posibilidad de construir células *ex novo*, cuando pueda sintetizarse la membrana celular. El ser humano siempre ha modificado la naturaleza, pero las posibilidades actuales sugieren una dimensión distinta. Por un lado, los científicos reclaman su derecho a

investigar libremente. Por otro, hay quienes se preguntan si lo que para ellos es el futuro de la vida puede quedar en manos de los científicos.

Para controlar el desarrollo de las investigaciones, la Unión Europea ha constituido una Comisión Europea de Éticas de las Ciencias y Nuevas Tecnologías, con la que colaboran científicos españoles, entre ellos el compareciente Andrés Moya. Según este, los científicos reclaman un diálogo social y unas legislaciones adecuadas. Por su parte, la Unión Europea exige que cada proyecto de investigación cuente con un programa de estudio ético, e intenta que el debate público sobre estas cuestiones no se desvirtúe, como ha ocurrido, en el campo de la ingeniería genética, con los cultivos transgénicos.

El compareciente Jesús Mosterín considera que las instituciones científicas deben contribuir a elevar el nivel general de conciencia y de racionalidad. Sostiene que no debemos dejarnos dominar por el miedo a las novedades, ni tampoco por el miedo a las realidades artificiales, ya que muchos de los seres vivos que utilizamos para nuestra alimentación y para otros usos han sido modificados por la acción humana. Debemos vigilar, eso sí, los posibles usos perversos de los nuevos descubrimientos, pero eso no significa instaurar un control popular de la investigación científica, dada su sofisticación y también las influencias ideológicas a las que, en general, la población está expuesta.

En su opinión, algunos comités de bioética son estructuras burocráticas que retrasan la actividad científica, y los países con controles de la investigación muy estrictos presentan atraso en las ramas científicas afectadas. Insiste en que debe distinguirse entre ética y moral. La primera tiene pretensiones de universalidad, mientras que la moral, que debería decirse siempre en plural, esto es, las morales, son diversas, específicas de cada grupo humano, de origen histórico y basadas generalmente en creencias religiosas. Por ejemplo, la manipulación de células madre no presentaría problemas éticos y sí problemas morales de orden religioso.

Un valor básico de la ética es minimizar el dolor, de los humanos en primer lugar, y del resto de seres sensibles, en particular los organismos con un sistema nervioso desarrollado. La misma consideración ética deberíamos aplicar a nuestra relación con el medio ambiente, en el que estamos integrados y del que todos dependemos.

De ambas comparecencias se concluye que la posible creación de vida artificial o sintética constituye un progreso científico de primer orden que puede dar lugar a beneficios insospechados, pero que también entraña peligros considerables, y que para aprovechar esos beneficios habrá que impulsar una nueva cultura política, cívica y científica. El compareciente Andrés Moya llegó a sugerir que quizá el desarrollo científico pida estructuras políticas diferentes.

Consideraciones

1. La ciencia, como legado de conocimientos acumulados y como método de investigación, es una de las grandes conquistas de la humanidad. Al mismo tiempo que contribuye al bienestar de los seres humanos, constituye un ejemplo emblemático de conducta racional y objetiva, en clara oposición a la mistificación, la ignorancia y el fanatismo. Ese fanatismo ha propiciado que científicos insignes, como Galileo o Copérnico, hayan sido perseguidos o incluso quemados, como Miguel Servet, y que la teoría de la evolución de Darwin, difundida hace más de ciento cincuenta años, sea aún objeto de discusión en algunos lugares. A ello contribuye también, obviamente, la escasa preparación científica de la población media.

2. En el campo del conocimiento científico que nos ocupa, el referente a la biotecnología genética y la creación de vida, podríamos especular sobre las dificultades que aún encuentran los científicos del ramo para definir, de manera precisa y generalmente aceptada, qué es la vida. Sin embargo, debemos insistir en el carácter limitado y pragmático de este informe.

3. Es evidente que este tipo de conocimiento científico provoca en algunos sectores de la población cierta aprensión, tanto por el conocimiento en sí como por su aplicación. Sea cual sea el grado de esta aprensión y su posible justificación, no parece que debamos detener las investigaciones y aplicaciones correspondientes. Eso sí, podemos intentar gestionarlas públicamente desde una pretensión ética insoslayable: la de ayudar, con su contribución, a minimizar los sufrimientos y a promover el bienestar de personas y animales, teniendo siempre presentes el respeto a los ciudadanos, la solidaridad colectiva y la responsabilidad individual, mientras minimizamos los riesgos que esas investigaciones puedan implicar.

4. El fracaso seguramente inevitable de cualquier esfuerzo indiscriminado para detener este tipo de investigaciones deriva de dos circunstancias. En primer lugar, con el paso del tiempo, ciertas técnicas y procesos, ahora muy complejos, que se aplican en este campo de la ciencia, pueden volverse tan sencillos como para alcanzar el carácter estándar propio de muchas producciones industriales, lo que hará particularmente difícil impedir su difusión a gran escala. En segundo lugar, es previsible que con el tiempo puedan derivarse grandes beneficios de estas investigaciones, tanto para el bienestar humano como para el animal, lo que provocará una presión social considerable, encaminada a proseguir la búsqueda y la consecución de esos beneficios.

5. Sin embargo, ciertos riesgos innegables (por ejemplo, que puedan crearse microorganismos altamente letales y al mismo tiempo altamente infecciosos) exigen la actuación supervisora de organismos públicos sobre estas investigaciones, con dos finalidades principales: Primera, determinar cuáles deben ser en cada momento las actuaciones que no hace falta emprender, al menos hasta que nuevos conocimientos de los procesos implicados y nuevos avances en las técnicas preventivas puedan aconsejar finalmente la iniciación. Segunda, la finalidad de impedir el uso apresurado, incontrolado o irresponsable, por intereses económicos opacos o por otros motivos, de aplicaciones potencialmente peligrosas.

6. Esta supervisión pública debería hacerse en el marco general de una libertad de investigación convenientemente regulada por la ley. Entendemos que, en lo que se refiere a España y al ámbito de la investigación biomédica, aplicada fundamentalmente a los seres humanos y a las células y tejidos de origen embrionario humano, buena parte de las incertidumbres éticas que podrían plantearse están reguladas por la Ley 1472007 de 3 de julio de Investigación Biomédica, sobre la que el Consell Valencià de Cultura ya emitió un informe. Sin embargo, las nuevas expectativas sobre biotecnología genética y creación de vida artificial nos llevan mucho más lejos.

7. En cuanto a los peligros de la biotecnología genética hasta llegar a la creación de vida, sea sin sintetizar aún la membrana, como acaba de hacerse, o sintetizándola, como es previsible que se acabe haciendo, ha de reconocerse que la situación creada presenta unos peligros nuevos, dado el alcance y el carácter letal de las consecuencias que podrían derivarse. Hablamos, en particular, del peligro del uso terrorista de las técnicas utilizadas.

8. Aunque ya sabemos que ninguna novedad es necesariamente ni peligrosa ni deseable en sí misma, en el caso que nos ocupa habría que subrayar esa falta de peligrosidad *per se*, para prevenir todo tipo de alarmas injustificadas. Esas alarmas son aún más difíciles de valorar y de controlar desde el momento en que no siempre será fácil evaluar con rigor los peligros reales que puede entrañar la aplicación de una nueva técnica.

9. La consecuencia de todo esto es que conviene abordar estos problemas desde la racionalidad y el civismo, lejos de fundamentalismos ideológicos o religiosos. La expansión social de una verdadera cultura científica podría favorecer la consolidación de esa racionalidad.

10. La supervisión pública, que consideramos necesaria, debería descansar más en el establecimiento de códigos deontológicos y de buenas prácticas, establecidos por y para los investigadores del ramo, que en comités morales de carácter imperativo, no siempre capaces, por su composición, de evitar las tomas de posición apriorísticas o de credo, al margen de las necesidades humanas de un bienestar compartido.

Conclusiones

1. *La investigación científica, que es esencial para el desarrollo de un país, constituye en nuestro ordenamiento jurídico un derecho fundamental, ya que en el artículo 20.1.b de nuestra Constitución "se reconocen los derechos a la producción y creación literaria, artística, científica y técnica". Se trata, pues, de una actividad propia del pensamiento libre.*

2. La investigación científica implica valores positivos y de progreso, bien sea desde el punto de vista puramente técnico, bien sea como parte del conocimiento creador o bien, en fin, desde el punto de vista de su utilidad para las personas, el resto de los seres vivos o el medio ambiente.

3. El derecho de investigar, como todos los derechos, tiene sus límites y está sometido al estado de derecho y a la tutela de los tribunales de justicia. El límite fundamental se situaría en compatibilizar este derecho con el resto de los derechos fundamentales, ya que podrían producirse conflictos entre uno y otros.

4. En el campo que nos ocupa, el de la biotecnología genética y la posible creación de vida, es evidente que pueden derivarse numerosos beneficios, tanto para nuestra especie como para la biosfera en su conjunto, que apenas entrevemos.

5. Hay también, como es obvio, riesgos innegables, que exigen la actuación supervisora de los organismos públicos sobre estas investigaciones. Esa supervisión pública debería hacerse en el marco general de una libertad de investigación convenientemente regulada por la ley.

6. Otro peligro proviene del posible uso terrorista de las técnicas utilizadas o de los resultados obtenidos. Entendemos que, contra la materialización de este grave escenario, hay que expresar el deseo de la formación y consolidación en todo el mundo de democracias de calidad, lo que implicaría la existencia efectiva de una ciudadanía informada y responsable, y un grado de gobernabilidad mundial mayor del que tenemos hoy. En esta nueva perspectiva, la ONU debería jugar un papel relevante.

7. La supervisión pública, que consideramos necesaria, debería descansar más en el establecimiento de códigos deontológicos y de buenas prácticas, establecidos por y para los

investigadores del ramo, que en comités morales de carácter imperativo, no siempre capaces, por su composición, de evitar las tomas de posición apriorísticas o de credo. En el campo que nos ocupa, cualquier limitación a la investigación científica que pudiera existir debería estar dictada por la preocupación ética irrenunciable de atender las necesidades de la salud y el bienestar de las personas, teniendo siempre en cuenta los criterios de prudencia, racionalidad y solidaridad entre los individuos y los pueblos.

Este informe debería enviarse al Ministerio de Ciencia e Innovación, al Ministerio de Educación, al CESIC (Consejo Superior de Investigaciones Científicas), a la Conselleria de Cultura y Esport, a la Conselleria de Educació, a las universidades valencianas, a la Federación Valenciana de Municipios y Provincias, a la Sociedad Internacional de Bioética que dirige Marcelo Palacios y a los expertos consultados.

Propuesta de creación de un espacio público de la lectura o rincón del lector

Autor: Comissió de les Arts
Coordinador: Vicente Muñoz Puelles
Aprovació: Ple de 27 de juny de 2011

Antecedentes

El Consell Valencià de Cultura se ha interesado repetidamente por la situación del libro y la lectura en la Comunitat Valenciana. En abril de 2001 aprobó el *Informe sobre el projecte de creació d'un Museu Imaginari de la Literatura Valenciana*, en enero de 2003 emitió el *Dictamen de la ponència sobre el llibre i la lectura*, y a principios de 2007 la Comisión de las Artes redactó un *Informe sobre la situación del mercado editorial y la producción literaria en la Comunitat Valenciana*. Además, en diciembre de 2007 aprobó un Informe, emitido por la Comisión de Interpretación Jurídica y Reglamentaria, sobre la Ley 10/2007 de 22 de junio, de la Lectura, del Libro y de las Bibliotecas, norma de carácter estatal concebida para fomentar la lectura en nuestro país. Y en marzo de 2010 emitió un *Informe sobre el anteproyecto de Ley de Bibliotecas y la Lectura de la Comunitat Valenciana*.

Este texto insiste en esa línea de fomento del libro y la lectura que planteamos en anteriores ocasiones. Concreta, además, una de las recomendaciones que la Comisión de las Artes propuso este año, para agregar al documento de Observaciones y Recomendaciones que cada año presenta el Consell Valencià de Cultura a la Generalitat Valenciana, y es la de favorecer la creación de espacios públicos de lectura o rincones del lector.

La situación de la lectura

La Ley 10/2007 de 22 de junio, de la Lectura, el Libro y las Bibliotecas dice que la lectura, «como proceso de descodificación mediante el cual una persona comprende e interioriza el sentido de signos y logra obtener información y conocimiento, debe ser accesible a toda la sociedad; debe ser, por tanto, un derecho que permita acceder al conocimiento a toda la ciudadanía en condiciones de igualdad. La lectura enriquece y desarrolla la necesaria capacidad crítica de las personas; de ahí que tras el acto de la lectura, además de los valores cívicos que encierra, habite una adquisición de habilidades que dota a los individuos de los recursos necesarios para su desarrollo como personas».

Vemos, sin embargo, que los actuales índices de lectura en España son poco alentadores, y aún lo son menos los de la comprensión lectora de los estudiantes de secundaria. En este sentido, el último informe PISA de la OCDE (Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económico), que acaba de publicarse (PISA 2010) indica que los resultados de los estudiantes españoles de 15 años, en lo que se refiere a la comprensión lectora, que mide la capacidad para entender, usar y analizar textos que pueden encontrar tanto dentro como fuera de las aulas, están por debajo de la media de los países desarrollados, esto es 481 puntos frente a 493.

Por otra parte, según el informe de hábitos de lectura que elabora todos los años la Federación de Gremios de Editores de España con el patrocinio del Ministerio de Cultura, el índice de lectura en la Comunitat Valenciana ha caído una décima el año pasado y se sitúa, con un 54,6%, por debajo de la media nacional, que por el contrario sube cuatro décimas para instalarse en el 55%. Es una diferencia muy leve, pero sobre la que convendría reflexionar.

Proyecto

La digitalización de los textos permite la lectura en cualquier soporte, y ha convertido al ordenador portátil y a sus sucedáneos en complementos o alternativas del libro. Conviene recordar, sin embargo, que el acto de leer es el mismo y que, aunque puede practicarse casi en cualquier situación, hay una serie de espacios públicos, como bibliotecas, medios de transporte y jardines, que suelen asociarse con la lectura y que la favorecen.

En lo que a los jardines se refiere, la tradición los vincula con los poetas. Hay jardines que se llaman precisamente así. En Córdoba, el Jardín de los Poetas se extiende junto a la muralla almohade de la Ronda del Marrubial. En Morella, en cambio, el Jardín de los Poetas se alza a los pies del Convento de San Francisco, y consiste en un espacio de vegetación variada donde se homenajea a poetas y otros escritores que pasaron por Morella, como José Antonio Labordeta y el gramático Carles Salvador.

En Ceuta, junto a las Murallas Reales y el puerto deportivo, se abre un espacio llamado Rincón del Lector, consistente en una extensión ajardinada, con macizos de flores, bancos y farolas. Fue inaugurado en marzo de 2009, con motivo del Congreso Nacional de Libreros, celebrado en esa ciudad, y está presidido por una estatua de Al-Idrisi, cartógrafo de origen ceutí que trabajó en la corte de Roger II de Sicilia. Es un espacio de gran valor simbólico, dada la relativa pequeñez de la ciudad de Ceuta.

Los jardines públicos de lectura, que están en auge en España y en el resto de Europa, han de proporcionar a los lectores una sensación de tranquilidad y de contacto con la naturaleza, y deben contar con bancos adecuados, sombra y luz suficientes, aire limpio y silencio.

Conclusiones

1. El Consell Valencià de Cultura valora el Plan de Fomento de la Lectura previsto en el artículo 9 de la Ley 4/2011, de 23 de marzo, de Bibliotecas de la Comunitat Valenciana, e insta a su pronta implantación, así como a la constitución de un Observatorio de la Lectura y del Libro, que tenga como objetivo el análisis permanente de la situación del libro y la lectura en la Comunitat.
2. Además, el Consell Valencià de Cultura sugiere, a semejanza de lo que ocurre en otros lugares, la creación de espacios públicos de lectura o rincones del lector, preferiblemente ajardinados y en la proximidad de colegios o universidades. Dichos lugares no tendrían por qué ser de nueva construcción. Bastaría bautizar así o acondicionar espacios o rincones ya existentes.
3. Independientemente de su uso y frecuentación, la implantación de espacios de ese tipo serviría para recuperar el prestigio de la lectura y contribuir a su estimación pública.
4. Aunque este texto se refiere en particular a los jardines, cabría hacerlo extensible a otros espacios públicos, tanto abiertos como cerrados, donde también tendría sentido la creación de rincones reservados a la lectura: centros de salud, estaciones, aeropuertos y otros.
5. Este texto debe ser enviado a la Conselleria de Cultura i Turisme, a la Conselleria d'Educació, a las diputaciones provinciales y a la Federació Valenciana de Municipis y Províncies.

Sobre la declaració com a Bé d'Interés Cultural (BIC) amb la categoria de conjunt històric de la vila de Chelva i les hortes adjacents

Autor: Comissió de Llegat històric

Coordinadors: Vicente González Móstoles i Jesús Huguet

Aprovació: Ple de 24 d'octubre de 2011 a la Font d'en Carròs

Antecedents

Amb data 30 de juny de 2011, registre d'entrada 573, es rep al Consell Valencià de Cultura (C.V.C.) escrit de la Dtra. Gral. de Patrimoni Cultural de la Conselleria de Cultura i Esport, Sra. Paz Olmos Peris, en el que sol·licita l'informe preceptiu d'acord amb el que disposa l'art. 27.5 de la Llei 4/98, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, per poder declarar com B.I.C., amb categoria de Conjunt Històric, la vila de Chelva i les hortes adjacents.

La presidència i Comissió de Govern del C.V.C. tramet la petició a la Comissió de Llegat Històric i Artístic per tal que prepare l'informe. La Comissió de Llegat, en la reunió del 7 de setembre de 2011, encomana als consellers Srs. González Móstoles i Huguet Pascual la formalització del corresponent dictamen. Els esmentats consellers, acompanyats per l'alcaldeessa i el concejal de Cultura de la localitat, visiten el 23 de setembre l'àrea objecte de la possible declaració.

Justificació

El C.V.C. ha formulat diverses ocasions escrits i propostes que tenen con referent geogràfic la població de Chelva: informe sobre l'Aqüeducte de Peña Cortada, sobre la denominació del riu de Chelva i Tuéjar, sobre la declaració com B.I.C. de l'església Arxiprestal de la Mare de Déu dels Àngels, etc..... Amb tots aquests escrits resulta evident que la citada vila reuneix una sèrie d'edificacions o paratges que li proporcionen una condició patrimonial remarcable.

A l'informe sobre la probable declaració com B.I.C. de l'església arxiprestal ¹ ja s'esmentava que malgrat acceptar l'entorn de protecció de l'església, proposat en l'expedient incoat per la Conselleria de Cultura, aquest caldria ampliar-se perquè *es corre el risc d'intervencions inadequades i immediates en immobles emblemàtics* (que no tenien cabuda en la delimitació plantejada).

També es feia referència a altres immobles, com ara l'antiga mesquita del Raval (convertida després en ermita de la Sta. Cruz i actualment aprofitada per a usos culturals) que mereixen una protecció administrativa singular.

¹ "Informe sobre la declaració de BIC de l'església de Nuestra Señora de los Ángeles", coordinat pels consellers Srs. Huguet Pascual i Álvarez Rubio, aprovat al Ple del 30 de setembre de 2005. Declarat BIC, amb categoria de Monument, pel Decret 147/2006, de 6 d'octubre, de la Conselleria de Cultura i Esport. Inscrit en el Registre de Béns Culturals del Ministeri de Cultura amb el núm. R-I-51-0012034.

En la visita realitzada pel C.V.C. a la població, amb motiu de la celebració del Ple de la institució el dia 29 de novembre de 2010, es remarcava el considerable patrimoni històric que representaven barriades com la morisca del Raval, Benacacira o la jueva d'El Azoque, així com les restes del castell i muralles. Cal senyalar l'escassa incidència que representen les substitucions impròpies i irreversibles d'edificis originaris i també, però, que les actuacions contràries a la protecció d'aquests bens són essencialment epidèmiques i per tant fàcilment superables. El Conjunt te, doncs, un estat de conservació molt alt i unes possibilitats de manteniment patrimonial estimable. A la vegada les hortes perifèriques també mantenen en molts dels casos un estat rellevant de conservació física malgrat la manca de producció agrícola que algunes presenten i resulta palés que configuren una unitat paisatgística amb la formació urbana, la qual cosa s'evidencia si es contempla el Conjunt des de la riba oposada.

Als informes *Sobre el territorio y sus paisajes*², aprovat al Ple del C.V.C. de 23 de desembre de 2005, i *Sobre la denominación del río Tuejar/río de Chelva*³, aprovat al Ple del C.V.C. de 29 de novembre de 2002, es fa referència a la integració que sovint presenten edificacions i espais agraris. En este segon informe, concretament, es puntualitzava l'associació històrica d'espais rurals amb intervencions urbanes en la Baronia de Chelva.

Per tant ens trobem davant d'un espai de considerable interès patrimonial conformat per edificacions però també per un paisatge rural integrat amb l'entorn urbà. Ja que tal i com assenyala la Resolució de 4 de març de 2011, per la qual s'incoa l'expedient de declaració: *...la inclusió de totes les parcel·les i espais públics pertanyents al nucli urbà històric, estenent el perímetre de protecció a l'oest, al sud i a l'est fins a les zones no urbanitzades, d'horta tradicional, que garantiran la seua vinculació territorial i la panoràmica de la vila, característica de la seua imatge històrica. S'hi inclouen els camps i horts compresos entre el riu de Chelva o Tuéjar i el barrancs d'El Mozul i d'El Remedio.*

L'àrea considerada per a la possible declaració inclou B.I.C.s ja declarats⁴ i B.R.L. en un extens nombre, raó per la qual es considera no solament recomanable sinó necessari un suport legislatiu que contemple en la seua globalitat tot el conjunt.

I conseqüentment proposem les següents conclusions:

Conclusions

1). El Consell Valencià de Cultura considera que l'espai format pel conjunt històric urbà i els horts adjacents de la vila de Chelva conformen una unitat patrimonial i paisatgística que reuneix les condicions exigides per la llei de Patrimoni Cultural Valencià per tal de ser declarat un indret de Interés Cultural (B.I.C.), en la categoria de Conjunt Històric.

² Informe coordinat pels Srs. De Soto Arándiga, Ferrero Molina, Huguet Pascual, Morera Buelti i Muñoz Puelles.

³ Informe de la Comissió de Llegat Històric i Artístic, coordinat pel conseller D. Leopoldo Peñarroja.

⁴ Vd. a l'Annex I de la Resolució de 4 de març apartat "Bens d'interés cultural dins del perímetre delimitat del conjunt històric"; així com, al mateix apartat, "Bens de rellevància local dins del perímetre delimitat del conjunt històric".

2). Caldrà que les administracions corresponents, especialment l'ajuntament, tinguen una cura especial en que no se trastoque la convergència, que actualment formen horts inclosos en l'expedient de B.I.C., i les construccions urbanes tot i que trencaria un paisatge singular i original a més de pertorbar la pròpia identitat patrimonial del municipi.

3). El present informe es lliurarà a la Dir. Gral. de Patrimoni Cultural Valencià, peticionària del mateix, a l'Ajuntament de Chelva i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies (F.V.M.P.).

Sobre propiedad intelectual y tecnologías digitales

Autor: Comissió Jurídica

Coordinadors: Vicente Muñoz Puelles, Rosa María Rodríguez Magda i Vicent Àlvarez.

Aprovació: Ple de 26 de setembre de 2011

Antecedentes

El Consell Valencià de Cultura se ha interesado repetidamente por la situación de la producción cultural en la Comunitat Valenciana, en particular de la literaria, pero también en otros campos, y las maneras de mejorar su difusión. Así, por ejemplo, en enero de 2003 emitió el *Dictamen de la ponència sobre el llibre i la lectura*, y a principios de 2007 la Comisión de las Artes redactó un *Informe sobre la situación del mercado editorial y la producción literaria en la Comunitat Valenciana*. Además, en diciembre de 2007 aprobó un Informe, emitido por la Comisión de Interpretación Jurídica y Reglamentaria, sobre la Ley 10/2007 de 22 de junio, de la Lectura, del Libro y de las Bibliotecas, norma de carácter estatal concebida para fomentar la lectura en nuestro país. En marzo de 2010 emitió un *Informe sobre el anteproyecto de Ley de Bibliotecas y la Lectura de la Comunitat Valenciana*, y en junio de 2011 emitió la *Propuesta de creación de un espacio público de la lectura o Rincón del lector*.

Sin embargo, y aunque en el seno de algunas comisiones, en especial en la de las Artes, se han debatido ampliamente los derechos de propiedad intelectual, que atañe no solo a las obras literarias y artísticas, sino también a las de carácter científico, no se había llegado a emitir ningún informe hasta ahora en relación con las tecnologías digitales de reproducción y difusión cultural. Una serie de circunstancias, entre las que cabría mencionar: a) La llamada revolución digital, que ha supuesto una gran ruptura de los modelos de creación, promoción, venta y difusión de los productos culturales a escala planetaria, b) Las medidas legales planteadas para garantizar los derechos de los creadores, en particular, en España, la Disposición Final Segunda de la Ley de Economía Sostenible, aprobada en febrero de este año, y c) La contestación que dicha disposición ha recibido en algunos sectores de nuestro país, sobre todo entre los internautas, han hecho aconsejable que la Comisión de Interpretación Jurídica y Reglamentaria se planteara la conveniencia de tratar el tema, y nombrara ponentes del mismo a los consellers Vicente Muñoz Puelles y Rosa María Rodríguez Magda, y posteriormente al conseller Vicent Àlvarez.

Para la redacción de este informe se ha contado con la documentación correspondiente y con las opiniones expresadas a lo largo de tres comparecencias. El 11 de marzo compareció Antonio Martínez, representante de la Sociedad General de Autores y Editores (SGAE). El 11 de

abril lo hizo Ofelia Tejerín, secretaria general de la Asociación de Internautas, y el 16 de mayo informó Carlos Guerbós Maillo, jefe de la Subdirección General de Propiedad Intelectual del Ministerio de Cultura.

Este informe solo pretende ser un acercamiento a un tema de permanente actualidad, que sin duda volverá a ser tratado en el seno del CVC, con nuevos datos y nuevos parámetros.

La subsistencia de artistas y científicos

Es obvio que, para asegurar su subsistencia, la actividad cultural, tanto la artística como la científica, ha de ser remunerada. Durante mucho tiempo, a lo largo de la historia, los artistas han dependido, para su mantenimiento, del mecenazgo en sus diversas formas: estatal, eclesiástico o privado. Han producido obras encargadas para una ocasión o necesidad particular, o bien destinadas a satisfacer los gustos de determinados grupos o individuos: una corte, una institución ciudadana, un gremio o un comerciante acaudalado. Eso es válido tanto para la Acrópolis de Atenas como para las catedrales góticas en toda Europa o los frescos de la Capilla Sixtina.

Otras veces, el artista se autofinanciaba. Era alguien que tenía otros ingresos, que le permitían dedicarse al arte. Lo mismo cabe decir de los científicos, que durante gran parte de la historia fueron personas con suficientes medios para financiar sus propias investigaciones o bien dependieron del aporte económico y de la aprobación de mecenas o instituciones, públicas o privadas.

Pese a depender de los encargos, muchos artistas del pasado se quejaban de la pérdida de libertad individual que acarreaba la financiación institucional. Esto empezó a ocurrir sobre todo durante los siglos XVI y XVII, cuando la consideración intelectual y social del artista empezó a mejorar. Puede decirse en cierta manera que, cuando los artistas empezaron a librarse de los imperativos del mecenazgo, fue para someterse a los condicionantes del mercado, no menos exigente. En la Holanda del siglo XVII, por primera vez en la historia del arte, los pintores empezaron a producir obras para ser vendidas en las subastas o en los mercados artísticos.

Obviamente, la dependencia de los encargos no terminó, pero dejó de ser la única fuente de ingresos del artista. Por poner un ejemplo, la mayor parte de las obras de Rembrandt fue probablemente pintada por encargo, pero muchas de las obras salidas de su mano que nos han llegado, incluyendo sus numerosos autorretratos, fueron ejecutadas por gusto o para satisfacer las posibles demandas del mercado. Lo mismo puede decirse, por citar otro ejemplo, de Goya, pintor oficial de la corte española que aceptaba todo tipo de encargos, pero que reservaba su obra más personal para sí mismo. Cabe afirmar, en líneas generales, que cada

artista intenta sobrevivir como persona, adaptándose a las circunstancias en las que vive, al tiempo que explora nuevas posibilidades creativas, de las que ignora si le permitirán subsistir.

En épocas más recientes el mecenazgo institucional no ha perdido su importancia, y hay obras relevantes, desde el Guernica de Picasso, fruto también de un encargo, hasta la cúpula de Barceló para la sede de la ONU en Ginebra, que no existirían sin él. La situación, sin embargo, ha cambiado, en el sentido de que se espera que el artista dependa del público. Independientemente de su calidad intrínseca, pintores, músicos, escritores y cineastas pueden conseguir la aceptación general, que les garantizará unos medios de subsistencia razonables y hasta en algunos casos óptimos, o bien fracasar por falta de reconocimiento público y apoyos.

Derechos de autor

El concepto de autoría individual empezó a desarrollarse en la antigua Grecia hacia el año 700 a. C., pero la protección legal de la propiedad intelectual, esto es, la propiedad que el autor de una obra intelectual posee sobre ella, aunque haya pasado a manos de un usuario, es posterior. Fue con motivo de la invención de la imprenta, que permitía la distribución y copia masiva de las obras, cuando surgió la necesidad, ya a mediados del siglo XV, de proteger estas obras no solo como objetos materiales, sino como fuentes de propiedad intelectual. En el mundo hispánico suele considerarse que fue Antonio de Nebrija, redactor de la *Gramática castellana* e impulsor de la imprenta en la Universidad de Salamanca, el primer autor en reclamar derechos de autor.

Más tarde, los autores, que en su mayor parte escribían bajo el sistema de mecenazgo, que también era el utilizado por la mayoría de los científicos, se encontraron con una serie de problemas a la hora de tratar con los editores de obras, que solían ser los libreros. Podían recibir un estipendio a cambio de una edición de determinado número de ejemplares, pero, si su propiedad intelectual no era reconocida y el libro era un éxito, se encontraban con que el mismo editor podía imprimir más ejemplares por su cuenta, y otros editores también, incluso en otros países, sin que él pudiera obtener ningún beneficio adicional. Se veía obligado, pues, en ausencia de la legislación correspondiente, a seguir dependiendo de la voluntad de sus mecenas para subsistir.

Surgió, pues, la necesidad de otorgar a los autores un derecho a controlar las tiradas de sus libros, y a impedir que otros editores los imprimiesen por su cuenta, sin rendir cuentas al autor.

Suele considerarse que el llamado Estatuto de la Reina Ana, aprobado por el parlamento inglés en 1710, fue la primera norma sobre propiedad intelectual de la historia. Esta ley establecía un

plazo de cobro de *copyright* de 14 años, renovable por una vez si el autor se mantenía con vida, es decir un máximo de 28 años de protección.

Con el tiempo, ese plazo se fue modificando. Surgieron conceptos nuevos, como el de dominio público, esto es la situación en que quedan las obras literarias, artísticas o científicas al expirar el plazo de protección de los derechos patrimoniales exclusivos, o el de *post mortem auctoris*, que es el plazo que ha de transcurrir tras la muerte del autor para que sus obras sean de dominio público. Hay que tener en cuenta, sin embargo, que los derechos que prescriben son los patrimoniales, pero nunca los morales, que consisten básicamente en la autoría. Por otra parte, cada país desarrolló esos conceptos, que se ampliaron a las obras derivadas – adaptaciones y traducciones, por ejemplo, y a otros campos –al principio, las obras musicales o arquitectónicas no estaban incluidas– y formuló sus legislaciones.

Básicamente puede decirse que en la actualidad los derechos de autor tienen dos componentes que ya hemos mencionado: los económicos y los morales. Los económicos son un derecho de propiedad que está limitado en el tiempo y que puede ser transferido a otra persona para su explotación, como cualquier otra propiedad. Los derechos que los autores conceden a los editores provisionalmente, por un plazo de tiempo, son de ese tipo. Están conceptuados para que el autor o sus propietarios puedan extraer un provecho económico de su obra, y por lo común incluyen el derecho a autorizar la reproducción de la misma en uno u otro formato.

Por otra parte, la protección de los derechos morales del autor se basa en el punto de vista de que una obra de creación es de algún modo la expresión de la personalidad de su autor. Por tanto, esos derechos son personales e intransferibles, salvo por testamento. Los derechos morales varían de un país a otro, pero básicamente incluyen la autoría y el derecho a impedir distorsiones o mutilaciones de la obra.

El derecho europeo continental incide más en el derecho personal del autor, fundado en una forma de identidad entre este y su creación. En cambio, el derecho anglosajón, o *common law*, presta más atención al *copyright* y se fija menos en los derechos morales del autor que en sus derechos patrimoniales sobre la obra.

Fue Beaumarchais quien fundó en Francia, en 1777, la primera organización para promover el reconocimiento de los derechos de los autores, pero hubo que esperar hasta 1791 para que la Asamblea Nacional aprobara la primera Ley de derechos de autor. En la actualidad los derechos de autor están protegidos internacionalmente por la *Convención de Berna para la protección de las obras literarias y artísticas* y otros tratados similares. Una agencia vinculada por contrato a las Naciones Unidas, la Organización Mundial para la Propiedad Intelectual (OMPI), se encarga de los derechos de autor y las patentes.

Para su nacimiento, los derechos de autor no precisan de ninguna formalidad, es decir, no requieren de la inscripción en un registro o en un depósito de copias. Los derechos de autor nacen con la creación de la obra, que se convierte inmediatamente en propiedad del autor.

La legislación española

La Legislación sobre los derechos de Autor en España se establece el 11 de noviembre de 1987, dentro de la Ley 22 sobre la Propiedad Intelectual. Esa ley recibió varias modificaciones con el transcurso de los años, que figuran a continuación:

Ley 20/1992, de 7 de julio.

Ley 16/1993, de 23 de diciembre, de incorporación al Derecho español de la Directiva 91/250/CEE, de 14 de mayo, sobre la protección jurídica de programas de ordenador.

Ley 43/1994, de 30 de diciembre, de incorporación al Derecho español de la Directiva 92/100/CEE, de 19 de noviembre, sobre derechos de alquiler y préstamo y otros derechos afines a los derechos de autor en el ámbito de la propiedad intelectual.

Ley 27/1995, de 11 de octubre, de incorporación al Derecho español de la Directiva 93/98/CEE, del Consejo, de 29 de octubre, relativa a la armonización del plazo de protección del derecho de autor y de determinados derechos afines.

Ley 28/1995, de 11 de octubre, de incorporación al Derecho español de la Directiva 93/83/CEE, del Consejo, de 27 de septiembre, sobre coordinación de determinadas disposiciones relativas a los derechos de autor y derechos afines a los derechos de autor en el ámbito de la radiodifusión vía satélite y de la distribución por cable.

La revolución digital

La revolución digital supone un cambio cultural extraordinario, comparable a la invención de la imprenta de Gutenberg en 1440 y al largo proceso de la Revolución Industrial, que empezó hace 200 años. Según la encuesta sobre hábitos de lectura y compra de libros en España en el pasado año de 2010 que realiza la Federación de Gremios de Editores, el 5,3% de los entrevistados lee ya libros en soporte digital (ordenador, móvil, agenda electrónica o lectores electrónicos). Aunque es un porcentaje inferior al que recurre a los soportes digitales para leer otros materiales como revistas (6,2%) o periódicos (30,7%), el estudio constata su crecimiento gradual.

Por otra parte, en las navidades pasadas se dispararon las ventas de tabletas (75.000) y lectores electrónicos (80.000), según datos manejados por Librandia, distribuidora de libros electrónicos, y varias editoriales. Este crecimiento, sin embargo, no ha ido en consonancia con el aumento de las ventas de libros electrónicos, bien porque la oferta editorial es de momento

escasa y muy cara, bien porque algunos compradores de libros electrónicos los usan para bajarse de la red libros pirateados.

El precio depende del criterio editorial, pero resulta obvio que el libro electrónico sufre una discriminación fiscal, al soportar un IVA del 18% frente al 4% del papel. En España, la versión electrónica suele costar entre un 30% y un 40% menos que la impresa, con la desventaja relativa de que el comprador no se queda con el libro físico, sino que almacena el texto en una biblioteca virtual.

Es evidente que la proliferación de los formatos electrónicos, tanto soportes off-line como a través de descarga, utilizando las redes de comunicación, es una oportunidad para aumentar la difusión de las obras, tanto científicas como literarias, y que debería representar una oportunidad, más que una amenaza, para los propietarios de derechos de autoría. De hecho, históricamente la legislación sobre la materia ha evolucionado paralelamente a las innovaciones tecnológicas (impresión, grabación del sonido, fotocopias, etc.).

Ahora, no obstante, se vive en un momento de inseguridad jurídica, porque las normas existentes han sido superadas por una evolución tecnológica muy rápida y de difusión masiva. Los proveedores de servicios de reproducción y de acceso a las obras cambian, e intentan ocupar lugares en las nuevas cadenas de distribución que la tecnología ha posibilitado, pero los autores ven mermados o en entredicho sus derechos y sus posibilidades de control.

Al principio de este proceso, las editoriales actuaban como agentes literarios, del mismo modo que en el caso de las traducciones, y ofrecían la edición digital como un formato más. Ahora son más bien intermediarias entre el autor y las librerías o las distribuidoras digitales. Intervienen nuevas empresas, que el autor no conoce, y además se ve expuesto a cambios y alteraciones con los que podría no estar de acuerdo, porque su texto se puede presentar de cualquier manera, e incluso dentro de un paquete con otros autores u otros textos. De no haber algún tipo de amparo, hasta el concepto de autoría podría ser cuestionado, porque además del creador hay más personas que intervienen en la presentación o transformación de la obra.

Por eso debe encontrarse una solución que haga compatible el derecho de propiedad intelectual con el derecho universal al acceso a los bienes culturales. Desde el punto de vista internacional hay varios métodos de control, que habitualmente reiteran el modelo tradicional de derechos de autor e inciden en la sanción. En España, la Disposición Final Segunda de la Ley de Economía Sostenible sigue el modelo de los Estados Unidos de América, donde el responsable es el proveedor del acceso a la copia, y se necesita la sanción judicial para actuar contra las infracciones.

No parece lícito que al creador se le intenten negar los derechos generados por su obra, y que otros, en nombre del acceso libre a la cultura, se enriquezcan con ella. Eso, en última instancia, llevaría a los artistas a un retroceso hacia modelos antiguos, como las diversas formas de mecenazgo, ahora en forma de patrocinio comercial, esponsorización, etc., o bien a la inactividad forzosa y la búsqueda de otros medios de subsistencia.

Pero tampoco es aceptable que se criminalice a los internautas, se pongan cortapisas al intercambio de contenidos entre particulares o se sigan manteniendo criterios restrictivos que, sin beneficiar al autor, obstaculizan el acceso a su obra. Es más, existe una amplia corriente de pensamiento según la cual las nuevas tecnologías de la infomación y de la comunicación (TICs) rompen por primera vez la estructura piramidal del saber, estableciendo redes de comunicación horizontal, poniendo en contacto grupos locales, culturas minoritarias e incluso las inquietudes de individuos particulares, que se convierten en productores/consumidores de la cultura, sin necesidad de intermediarios. Ello posibilita, al menos en teoría, el sueño de una cultura libre y globalmente accesible. Es evidente que las TICs facilitan el acceso a una información instantánea y barata, y que gracias a la creciente digitalización de los fondos de bibliotecas, museos, etc., puede recuperarse un patrimonio que debería ser común a toda la humanidad. En este sentido, limitar el uso y el acceso a las nuevas tecnologías equivaldría a limitar la libertad.

La Disposición Final Segunda

El compareciente Carlos Guerbós Maillo, jefe de la Subdirección General de Propiedad Intelectual del Ministerio de Cultura, que vino a informar sobre la Disposición Final Segunda de la Ley de Economía Sostenible, explicó que es un intento de adaptar el modelo de compensación a la del conjunto de veintidós países que permiten las copias privadas, que no lo están en estos otros: Reino Unido, Irlanda, Malta, Chipre y Luxemburgo. (Desde que el compareciente informó, el Reino Unido ha decidido admitir que el propietario legal de una obra pueda hacer una copia privada de la misma para su uso personal, si bien esa copia privada no podrá ser compartida.) Informó también de que actualmente el ministerio prepara un borrador de Real Decreto para regular el derecho de copia privada, y de que la compensación no es asumida por los usuarios en todos los países. En Noruega, por ejemplo, la compensación se satisface con cargo a los presupuestos del estado.

Valoración jurídica

Los derechos fundamentales están definidos en nuestra Constitución (arts. 14 a 29). Pueden ser objeto de regulación y limitarse entre sí para hacerse compatibles. Por ejemplo, el derecho a la libertad y a la seguridad se ve limitado cuando se atenta a la libertad de otros o a sus

derechos. En la misma Constitución se indica que la ley limitará el uso de la informática para garantizar el honor y la intimidad personal y familiar de los ciudadanos.

Como derechos fundamentales tenemos, entre otros: el derecho a la producción y creación literaria, artística científica y técnica; a la educación; a la libertad de ideas y opiniones; a recibir o comunicar información veraz; a la tutela judicial, etc.

Por otro lado, como principios rectores de la vida social, se citan, entre otros: el acceso a los bienes culturales, la defensa de los consumidores, al patrimonio histórico....

En nuestro sistema legal la propiedad intelectual corresponde al autor, o en caso de obra colectiva a los autores. Ello implica también los derechos de explotación. En caso de litigio por problemas derivados de la propiedad intelectual, los tribunales civiles se encargan de resolver el conflicto, normalmente mediante la figura del resarcimiento de los daños y perjuicios causados, y en casos como el plagio se reconoce al titular del derecho.

La reforma que se ha efectuado afecta solo al acceso por Internet. Los demás aspectos continúan rigiéndose por las mismas normas o pautas. La reforma establece un procedimiento sumario administrativo previo a la vía judicial. En caso de no resolverse en esta fase el conflicto, que es seguido a instancia del autor que considera vulnerados sus derechos, se abre la vía contencioso-administrativa, que es más simple u operativa que la judicial civil.

En ese procedimiento se prevé el corte del acceso, siempre con autorización judicial.

En caso de no llegarse a un acuerdo entre las partes no se contempla otra opción que el corte, es decir impedir el acceso al infractor. Ante un perjuicio patrimonial realizado al autor por parte de quien ha accedido a la obra se opta por una sanción que no es evaluable económicamente, sino negando un derecho. Esa opción, introducida por la ley de economía sostenible, genera un castigo que podría considerarse desproporcionado. En su lugar podría haberse establecido una escala de sanciones o algún tipo de resarcimiento patrimonial, y considerar el corte como una sanción máxima para los casos flagrantes y reincidentes.

Conclusiones

1. Entendemos que se trata de encontrar mecanismos que hagan compatible el derecho de propiedad intelectual con el derecho universal al acceso a los bienes culturales.
2. Consideramos que debería potenciarse el acceso a la cultura de forma libre y general, en particular con fines educativos y para el conocimiento del patrimonio cultural propio.

3. Este acceso, sin embargo, debe hacerse de forma legal, respetando siempre los derechos de propiedad intelectual, que son derechos históricos adquiridos y que son y han sido la base del sustento de generaciones de artistas, escritores y científicos.
4. En relación con la Disposición Final Segunda de la Ley de Economía Sostenible, consideramos que en un tema tan importante como este debería haberse llevado a cabo un mayor debate social, en la fase previa a la legislación, y que en segundo lugar, ya *post lege*, convendría hacer un esfuerzo pedagógico para explicar su aplicación.
5. En tanto la ley aprobada en febrero de 2011 entra en vigor y muestra su eficacia, creemos que viene a paliar la inseguridad jurídica de los autores y que puede servir para sensibilizar a los ciudadanos en general sobre el valor y el esfuerzo de la creación artística.
6. Nos sumamos a la reciente declaración de la ONU del acceso a internet como derecho humano. (*Report of the Special Rappourter on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Frank La Rue. General Assembly, Human Rights Council, Seventeenth session, 16 may 2011.*)

Este texto se enviará al Ministerio de Cultura, a la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport, a los comparecientes y a la FVMP.

Proyecto de placa de señalización de los bienes patrimoniales. Adenda al Informe sobre la necesidad de señalización de bienes patrimoniales

Autor: Comissió de Llegat històricJurídica

Coordinador: Vicente Ferrero

Aprobación: Pleno de 28 de marzo de 2011 en Morella

Nota. El Informe sobre la necesidad de señalización de los bienes patrimoniales se puede descargar del sitio web del CVC. <http://cvc.gva.es/archivos/389.pdf>

Antecedentes

En febrero, la Consellera Da. Carmen Morenilla, en su informe sobre la necesidad de señalización de los bienes patrimoniales, observa una disparidad de la información, ofrecida por las distintas autoridades, sobre la existencia de un bien patrimonial en un determinado entorno.

Mientras en muchos casos la información es ajustada y correcta, en otros es inexistente o desmerece el bien referido.

En sus ajustadas conclusiones, en la tercera expone que el CVC consciente de la importancia del tema, se ofrece a asesorar a las administraciones en aquellos aspectos que consideren.

Dentro de esta idea, se me pide desarrollar un tipo de señal (en este caso, dentro de las muchas posibles) de cercanía; es decir, para las fachadas de estos bienes patrimoniales.

Consideraciones

La Señalética es una actividad dentro del diseño gráfico que estudia y desarrolla un sistema de comunicación visual, formado por señales y símbolos para guiar u orientar.

Dentro de este tipo de diseño, es primordial que los símbolos gráficos sean sintéticos y de fácil comprensión.

Este tipo de señalización variará según su uso, es decir, si está dispuesta en fachadas, en carreteras, caminos, ámbitos arqueológicos, etc.,etc., pero en aspectos como color, estilo, geometrías, tipografía, etc., así como el distintivo visual e icono, deberán mantener una identidad visual corporativa.

Descripción

La señal que en este caso presentamos está concebida para ir en fachadas de edificios o monumentos, siendo su objetivo aportar una información escueta y esencial.

Su tamaño será cambiante según las dimensiones de la superficie sobre la que fuera ubicada, pero siempre para ser vista a una distancia corta, por lo que el tamaño presentado (21 x 30 cm.) sería bastante representativo. Su forma un rectángulo, dispuesto su lado mayor en sentido horizontal.

Los iconos

En este caso serían dos los que conformarían la imagen visual corporativa.

El escudo de la Comunidad con sus colores, y que en relieve ocuparía el centro de la composición. El segundo, que definiría sobre todo la señal, sería la banda vertical izquierda, conformada por elementos geométricos fáciles de asimilar y que representan motivos de la Edad de Bronce del Tesoro de Villena.

Creo que estos elementos geométricos, por su antigüedad y a la vez gran modernidad y vigencia, son intemporales y bien pueden representar nuestro territorio.

Esta banda también iría en relieve (1m/m aproximadamente) como procede en estos casos.

El color

El color en este modelo de diseño gráfico, es un elemento fundamental y en este caso busca la practicidad, la estética y la expresividad.

El tono general elegido ha sido un amarillo-ocre por ser muy luminoso y visible a distancia, ardiente, alegre y estimulante; además, aporta una atrevida modernidad a la señal y puede comunicar nuestra luz e idiosincrasia.

El segundo color elegido ha sido el azul, éste se asocia al agua, y en el plano emotivo inspira paz y moderación. En la práctica se asume que es el color universalmente preferido y al igual que el amarillo-ocre, también puede ser un referente de nuestra Comunidad. Además, técnicamente, el contraste entre estos dos colores (amarillo y azul) es máximo, por lo cual la visión de ambos, combinados, es óptima.

En tercer lugar el blanco, que circunda con un borde el relieve de sección redondeada todo el rectángulo, aislando la señal de muchas de las posibles superficies sobre las que ésta pueda ser colocada. El blanco es símbolo de pureza; es frío, pero no si se le asocia con el amarillo.

Tipografia

Se ha optado por el tipo ***Pròxima Nova***, por su modernidad y fácil lectura.

Lengua

En lo que respecta a la lengua o lenguas utilizadas para la información, se utilizarán en cada caso, las que se consideren pertinentes.

Conclusiones

1. Se ha pretendido dar a la señal un aire de modernidad y vitalidad, dentro de su sencillez.
2. De profundidad histórica, tratando de relacionarla con facilidad y prontitud con nuestra Comunidad, creando un impacto visual comprensible con la intención de mantener una identidad corporativa.

Todo tal y como se presenta en el proyecto adjunto.

Informe sobre la possible declaració com a béns d'interés cultural (BIC) de la Festa de Sant Miquel, la Romeria de Sant Vicent i la Setmana Santa de Lliria

Autor: Comissió Promoció Cultural
Coordinador: Jesús Huguet i Pascual
Aprovació: Ple de 28 de febrer de 2011

Antecedents

Amb data 30 de novembre de 2010 te entrada al registre del Consell Valencià de Cultura (C.V.C.) els escrits amb núm. d'entrada 462, 463 i 464 del M.I. Ajuntament de Lliria pels quals la corporació municipal, per unanimitat, sol·licita del C.V.C. informe sobre la possible declaració com Bens d'Interés Cultural Immaterials (B.I.C.s) de la Setmana Santa, de la Festa de sant Miquel i de la Romeria de sant Vicent, celebracions que tenen lloc al municipi de Lliria.

S'encomana a la Comissió de Promoció Cultural del C.V.C. la elaboració dels esmentats informes. La Comissió, en la sessió de gener de 2011, encomana al Sr. Grisolia Garcia – president del C.V.C.- i als consellers Srs. Muñoz Puelles i Huguet Pascual la preparació de l'informe corresponent.

Per a la realització de l'informe s'han documentat amb diverses publicacions, especialment les del professor Josep Antoni Llibrer Escrig, de caràcter monogràfic o generalista així com aportacions personals i el coneixement directe que tenen sobre les festivitats esmentades.

Tot i responent a tres escrits distints els ponents consideren oportú englobar en un sol informe les tres peticions municipals.

La Setmana Santa, la Festa de sant Miquel i la Romeria de sant Vicent

Les tres celebracions objecte del present informe presenten una concordança perceptible en referir-se a unes activitats realitzades a la mateixa població i, a més a més, incloses entre les manifestacions de religiositat popular. És indubtable que l'abast d'una o altra tenen alteracions formals i referencials evidents, però també que les tres parteixen d'una mateixa realitat cultural i social: una manifestació popular com a conseqüència d'un fet originàriament religiós. Raó per la qual considerem que podem estudiar-se com un conjunt i pot recomanar-se una disposició unitària.

La Setmana Santa es presenta a tot el territori espanyol amb una sèrie de manifestacions religioses i culturals rellevants. Però a l'antic territori de la Corona d'Aragó (incloent-hi llocs actualment no espanyols, com ara les comarques franceses dels voltants de Perpinyà o la ciutat italiana de l'Alguer (a l'illa de Sardenya) presenta unes característiques singulars. Eixos trets remarquen més les celebracions de caràcter penitencial que no pas les lúdiques habituals en altres zones. En el cas de Lliria el protagonisme de la Confraria de la Sang (entitat ja documentada al segle XVI) confereix a les processons del Dijous i Divendres Sants i al Via Crucis d'una pàtina de serietat i transcendència insigne. Cal tenir present que l'església de la Sang de Lliria, i conseqüentment les activitats i accions que se'n deriven de l'espai i de la

Confraria, és un dels referents religiosos originats en època medieval que més influència va tindre al territori valencià i que motivà l'erecció de diverses esglésies de la Sang a tot el país.

La festivitat del patró de la població, sant Miquel, presenta una sèrie d'activitats religioses, lúdiques, gastronòmiques, comercials i culturals destacades durant la segona meitat del mes de setembre de cada any, però sobre tot es posa de relleu l'estima i afecte de la població per la figura del seu patró i per la història que al voltant del sant ha esdevingut al municipi. La Fira de S. Miquel, instaurada pel rei Joan II en 1326, és l'esdeveniment potser més característic no solament de la població sinó de tota la comarca. Els "gaiatos" i altres productes típics es converteixen en un símbol que tot veí o foraster ensenya com manifestació d'una adhesió a la celebració. La figura del sant, amb una vestimenta barroca però atraient, esdevé referent d'una identitat que sovint va més enllà de l'estricta fet religiós.

La Romeria de sant Vicent es celebra el diumenge següent al Dilluns de Pasqua i serveix de recordatori de la visita que el taumatúrgic sant valencià feu a la població en 1410. Milers i milers de persones ocupen el camí que va de l'església de l'Assumpció a l'ermita del sant. La benedicció de l'olivera i l'aigua de la font de S. Vicent, els actes religiosos però sobre tot la convivència en el menjar campestre culmina amb la romeria de retorn de l'ermita a la parròquia amb la figura del sant. A l'ermita es quedara una figura més menuda del sant i la imatge entrarà solemnement a l'església.

Les tres celebracions cal considerar-les com uns actes més ambiciosos que la simple acció litúrgica. Evidentment és l'orige religiós qui les propicia però l'acceptació popular (acceptació que va més enllà, molt més enllà, que la del veïnat per convertir-se en un pol d'atracció en molts quilòmetres al voltant) els confereix unes dimensions superiors. Probablement caldria retreure'ns a èpoques prehistòriques, quan el monestir ibèric d'Edeta era el centre dels romiatges ibèrics de bona part de l'est peninsular, per fonamentar l'atractiu que estes festivitats tenen en àmplies zones valencianes i encara més lluny.

Per tot això, manifestem les següents conclusions:

Conclusions

1ª. Les festes de Lliria conegudes com Setmana Santa, Fira de S. Miquel i Romeria de S. Vicent, presenten uns trets històrics, culturals i socials rellevants, raó per la qual proposem s'inicie l'expedient per a la seua possible declaració com Be d'Interés Cultural Immaterial (BIC Im.) o qualsevol altra figura semblant.

2ª. Recomanem a l'Ajuntament de la ciutat comence els tràmits oportuns, davant la Conselleria de Cultura, del procediment administratiu.

3ª. Aquest informe s'enviarà a l'Ajuntament de Lliria, peticionari del mateix, a la Conselleria de Cultura i Esport, a la Diputació de València i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Sobre l'Hotel Voramar i el seu llegat històric

Autor: Comissió de Llegat històric

Coordinador: Luis Prades

Aprovació: Ple de 28 de novembre de 2011
al Museu Sant Pius Vè de València

Antecedents

El Consell Valencià de Cultura ha emés en moltes ocasions informes i propostes no solament relacionats amb la recuperació material d'edificis sinó també amb el rescat de la vinculació de determinats immobles a la memòria històrica i cultural valenciana.

L'Hotel Voramar està situat al fons de la badia de Benicàssim. Va ser construït l'any 1927, pràcticament sobre la mateixa vora del mar, en un emplaçament verdaderament singular. Per causa del dit emplaçament està subjecte a la Llei de Costes, ja que és una concessió marítima-terrestre. La legislació municipal, el P.G.O.U. de Benicàssim, ho protegeix com a patrimoni benicense.

Notes històriques

Les referències històriques que aportem en este informe procedixen de les investigacions realitzades pel professor Guillermo Casañ, publicades en el llibre "La cultura exiliada" editat per la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana. D'esta publicació s'extrauen, principalment, les dades del present informe, i també de les informacions aportades pel Sr. Rafael Pallarés, propietari de l'Hotel, i de l'oportunitat que va tenir el ponent de conèixer fa uns anys un vell brigadista internacional austríac internat en l'hotel durant la Guerra Civil.

En l'inici de la Guerra Civil de 1936-1939 l'Hotel Voramar va ser confiscat i convertit en hospital de guerra, amb el nom de "General Miaja", destinat principalment als ferits de les Brigades Internacionals.

Algunes vil·les pròximes a l'hotel també van ser confiscades i igualment rebatejades: Villa Victoria, on es va instal·lar una biblioteca, va rebre el nom de Máximo Gorki; Villa María va ser Villa Paulov; Villa Carlos es va convertir en Villa Alvarez del Vayo... Però el centre de tot el conjunt va ser l'Hotel Voramar, el garatge del qual es va convertir en Teatro Henri Barbusse, lloc on se celebraven els diversos actes organitzats per una Comissió Cultural que s'havia creat amb l'objecte de distraure els ferits convalescents. Entre els actes es van projectar pel·lícules i documentals cinematogràfics, es van realitzar concerts, vetlades literàries, fins i tot balls. La

relació d'estes activitats la confirmen escriptors alemanys, entre ells Willy Bradel, Erwin Kisch i Bodo Ushe, internats a l'hotel.

Durant la celebració d'un d'estos actes culturals, en el qual es trobava l'alcalde de Castelló de la Plana, es va anunciar la mort del general Mola. Pocs dies després es van retre honors al cos present del general hongarés Mat Zalka, mort en el front d'Osca. La relació de fets i personatges seria nombrosa encara que ací s'ha optat per referir-ne només els més significatius.

Personatges estrangers

En les seues memòries la doctora Lilliam Hellman, durant un temps directora del centre hospitalari, cita l'estada a l'hospital, en 1937, de l'escriptor Alejo Carpentier, fet que el mateix Carpentier confirma en la seua novel·la "La Consagración de la Primavera". Carpentier també narra algunes de les activitats que allí es van celebrar.

Estada rellevant és la protagonitzada pels escriptors Ernest Hemingway, André Malraux i Ilya Herenburg, segons cita la Dra. Brauner i confirma l'historiador Delpierre. Hemingway i la seua parella Marta Hellhorn, es van hostatjar a Villa Amparo, pròxima a l'hotel. Igualment va estar-hi John Dos Passos, el qual no va voler acudir amb Hemingway de qui estava distanciat. Cal citar igualment l'estada de Joseph Broz, el qui després seria Mariscal Tito, si bé s'hostatjava en el pròxim edifici conegut com "El Palasiet". També el compositor i pianista Sviatoslan Richter va ser visitant de l'edifici. Un altre personatge que podria sumar-se als molts que s'hi allotjaren va ser el cantant Paul Roberson, segons record Carpentier. No podem silenciar tampoc la visita feta en novembre de 1938 per una delegació de parlamentaris britànics encapçalada per Clement Attlee, que va ser primer ministre anglés posteriorment.

Personatges espanyols

Entre els internats espanyols en l'hotel cal citar el dramaturg Antonio Buero Vallejo i els poetes Leopoldo de Luis, Miguel Hernández i Manuel Altolaguirre. El professor Casañ fa constar en el seu llibre l'extraordinària faena feta, com a infermera en cap, de la valenciana Encarna Mus, professora de piano, germana del violinista Abel Mus, també internat que actuava com a intèrpret, i la visita del compositor Pablo Solozábal, que va donar un concert dirigint la Banda Municipal de Madrid. Esta llista d'espanyols, evidentment restringida, finalitza amb la visita a l'hotel-hospital del Dr. Juan Negrín sent president del Govern.

Més recent

El director de cine José Luis García Berlanga, que va ser membre del Consell Valencià de Cultura, va llogar durant una temporada l'Hotel Voramar, on va rodar la pel·lícula "Novio a la vista". Però han estat diverses les pel·lícules que s'han rodat en l'edifici i els seus voltants.

La història recent seria llarga si haguérem de citar tots els il·lustres visitants del lloc, entre ells diversos premis Nobel, com va assenyalar el professor i president d'este Consell Valencià de Cultura, Santiago Grisóla.

Mes dubtós és el pas del director cinematogràfic francès Roger Vadim, i de la que en aquell moment era la seua muller, l'actriu Brigitte Bardot, encara que així ho fa suposar Manuel Vicent en la seua novel·la "El león de los ojos verdes".

El significat històric i de referències culturals de l'edifici ens permet proposar les conclusions següents:

Conclusions

- 1.- D'acord amb els fets exposats en el present informe, es proposa senyalitzar l'Hotel Voramar com a lloc de rellevància històrica.
- 2.- Igualment s'insta a l'Ajuntament de Benicàssim a mantenir la protecció del conjunt format per l'Hotel Voramar i les vil·les del passeig Pilar Coloma. Així mateix el Consell Valencià de Cultura recomana a l'Ajuntament que repose la senyalització que informa sobre la història d'estes residències vacacionals i la seua importància per al patrimoni històric artístic valencià, amb especial referència a l'Hotel Voramar com a centre de l'activitat de l'antic hospital de les Brigades Internacionals i dels esdeveniments i fets culturals i històrics que s'han succeït en este edifici al llarg de la història.

Informe sobre la declaració com a bé d'interés cultural (BIC) de les Bases per a la unificació de l'ortografia valenciana o Normes de Castelló

Autor: Comissió de Promoció Cultural
Coordinadors: Ricard Bellveser i Jesús Huguet
Aprovació: Ple de 26 d'abril de 2011

Antecedents

L'excel·lentíssim Ajuntament de Castelló sol·licita del Consell Valencià de Cultura, per tal d'iniciar l'expedient de declaració com Be d'Interés Cultura (BIC) les anomenades *Normes de Castelló*, un informe favorable a aquest propòsit. Després de diverses comunicacions entre ambdues institucions la Comissió de Govern del CVC encomana la redacció de l'escrit a la Comissió de Promoció Cultural, i aquesta nomena als consellers Srs. Bellveser Icardo i Huguet Pascual redactors.

Antecedents històrics

Allò que l'ajuntament de Castelló anomena *Normes de Castelló*, i que també rep el nom de *Normes del 32*, segons es considere la ciutat en la que foren signades o l'any del segle XX en que es van redactar, són les *Bases per a la unificació de l'ortografia valenciana*, títol fidel que consta en el document en concret. Són el resultat d'un procés de modernització de la normativa d'escriptura del valencià, i que han esdevingut en component essencial de la història de la nostra llengua, i amb el temps s'han constituït en un patrimoni clau dins de les fites més rellevants de la recent història de la societat valenciana.

És altament significatiu el fet que aquestes bases ortogràfiques van reunir les *diverses tendències culturals i polítiques* i voluntats socials del moment, encaminades a assolir un acord històric, partint de la percepció que el futur de la llengua dels valencians, depenia de forma molt considerable, de poder establir per acord de filòlegs, gramàtics, especialistes i usuaris, d'uns mínims que feren possible l'*unificació de l'ortografia valenciana* que acabara amb l'anarquia vigent fins a eixe moment i que suposava un perill greu pel seu futur i progrés.

Dictamen del CVC

El Consell Valencià de Cultura en el seu *Dictamen del Consell Valencià de Cultura sobre la situació social del valencià i el seu ús* (aprovat el 13 de juliol de 1998, prèvia consulta a

institucions i entitats culturals i cíviques valencianes vinculades a l'estudi i conreu del valencià, va afirmar:

“Les Normes de Castelló són un fet històric que constituïren i constituïxen un consens necessari. El Consell Valencià de Cultura reivindica l'esperit de l'acord que les féu possibles l'any 32 i entén que eixes normes han sigut el punt de partida, compartit pels valencians, per a la normativització consolidada de la nostra llengua pròpia” basada en la tradició lexicogràfica i literària i la realitat lingüística genuïna valenciana, de forma que les *Bases per a la unificació de l'ortografia valenciana o Normes del 32 o Normes de Castelló* constituïxen una base històrica oficial dels criteris de normativització de la llengua dels valencians.

Conclusions

A partir d'aquestes consideracions el CVC considera:

- 1.- Que l'informe del CVC es favorable a la sol·licitud expressada per l'excel·lentíssim Ajuntament de Castelló, per més que, donades les seues característiques, cal que s'explícite la condició de ser BIC de *caràcter immaterial*.
- 2.- Que es poden i deuen anomenar lícitament com *Normes de Castelló* donada la circumstància que com aquest nom, entre altres, es venen coneixent tant en els àmbits socials com acadèmics, des del seu origen amb record del compromís de la ciutat on es van signar.
- 3.- Que aquestes Normes o Bases deuen ser considerades un patrimoni immaterial de la història dels valencians, amb una importància transcendental, donats els continguts essencials patrimonials de consens entre els valencians, i per representar un compromís de lleialtat amb la llengua.
- 4.- Que les *Normes de Castelló* s'interpreten com a fonament dels trets definidors del valencià contemporani, com són la normativització ortogràfica i gramatical i el reconeixement del lèxic patrimonial i culte de l'idioma.
- 5.- Aquest escrit es remetrà a l'Ajuntament de Castelló de la Plana, demandant de l'informe, a la Conselleria de Cultura i Esports, a les tres diputacions provincials i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Informe sobre la situación de la obra escultórica en los espacios públicos de la Comunitat Valenciana

Autor: Comissió de les Arts
Coordinador: Vicente Ferrero
Aprovació: Ple de 30 de maig de 2011

Antecedentes

Entendemos que el arte urbano crea un diálogo entre el ciudadano y su entorno, dando identidad a los lugares y humanizando la ciudad. "Donde no hay estatuas, no hay ciudad", decía Eugenio d'Ors.

Por ello, el Consell Valencià de Cultura se ha preocupado en repetidas ocasiones por la situación de la obra escultórica en los espacios públicos. En julio de 2010, por ejemplo, el Presidente del CVC hizo unas declaraciones al periódico *Levante* en las que rechazaba con rotundidad los ataques vandálicos contra la escultura de Neptuno, situada en la plaza del Parterre de Valencia. En dichas declaraciones, el señor Grisóla expresaba la necesidad de tomar medidas urgentes "para evitar que los vándalos acaben con el patrimonio histórico de la ciudad". También manifestaba la preocupación del CVC por el recorte del servicio de vigilancia en museos y monumentos.

La situación de la obra escultórica en los espacios públicos.

A nuestro entender, la situación de la escultura pública en los espacios abiertos de nuestra Comunidad, así como en el resto del territorio nacional, tiene en la actualidad tres aspectos principales: El **deterioro de los materiales, el vandalismo y el robo de las obras de bronce.**

Primer aspecto. El deterioro de los materiales.

Cabría decir que el deterioro de algunos materiales por el paso del tiempo es natural. En principio, pensamos que sería muy importante la elección de estos materiales que han de permanecer al aire libre, pues los hay más o menos vulnerables a la influencia de agentes medioambientales o a la acción del hombre, como los efectos de la contaminación en el llamado mal de la piedra. Seguramente, la materia más consistente es el bronce, seguido del mármol (caliza dura). Habría que desestimar, por tanto, materiales como las piedras areniscas y en caso de hacerlo, no emplearlas en ambientes húmedos o salinos ni colocarlas

directamente sobre el suelo. Lo mismo puede decirse de la piedra artificial, que no proporciona un buen rendimiento en los lugares donde el clima presenta cambios bruscos de temperatura.

Hay nuevos materiales como las resinas, el aluminio, el hierro o el acero, que junto con el bronce pueden ser polivalentes.

Así pues, el entorno donde se ubique la obra demandará uno u otro material en el aspecto técnico.

En este primer punto, cuando el material original está deteriorado y pelagra la integridad de la obra, nos encontramos técnicamente ante dos soluciones: la **restauración** o la **sustitución** del original por una réplica.

La solución de **la restauración** quizá es interesante cuando los daños son puntuales y no hay peligro de deterioro progresivo de la materia.

Cuando la obra tiene un alto valor artístico y patrimonial, pensamos que **la sustitución** es más conveniente, ya que la pieza original queda protegida en el interior de un museo u otro espacio público. Estas réplicas pueden resolverse mediante un molde de silicona sobre el original, al cual no dañará, independientemente de la materia que sea.

Posteriormente, si se piensa su realización en bronce, se sacaría un original en cera para proceder seguidamente a su fundición. Si la réplica se propone en mármol, se puede resolver mediante la digitalización del original, en 3D y posteriormente, su mecanización mediante robot; siempre el escultor la tendrá que acabar mediante el método tradicional de trabajo, pero la reproducción será absolutamente fiel.

Con resina también sería otra forma de resolver la réplica y se seguiría el mismo proceso que en el caso de la fundición: obtención de molde de silicona sobre el original.

Algunos ejemplos importantes de sustitución son el David de Miguel Ángel que se retiró de la Plaza de la Señoría de Florencia, en 1873 y fue reemplazado por uno de mármol. Ya el arquitecto y escultor Juliano de Sangallo, en 1504, advirtió de su posible deterioro si permanecía al exterior. Ahora la obra se encuentra en la Academia de Bellas Artes.

En el pasado siglo fueron sustituidos por el mismo material los cuatro caballos bronceos de la fachada de San Marcos de Venecia, procedentes de Constantinopla (1204), que estaban siendo

atacados por la polución de las industrias cercanas y la acción de las palomas. Los originales, actualmente están en el museo de la Basílica.

Otro caso interesante es el de la Virgen Blanca del parteluz de la portada central de la catedral de León. Esta bella pieza gótica, hoy situada en la capilla central de la girola fue sustituida hace más de tres décadas por el deterioro de la piedra; la pieza que la sustituye es magnífica.

Entre los muchísimos ejemplos a estudiar de esta práctica de sustitución, tenemos las piezas de la portada gótica de la catedral de Valencia. En este caso, las réplicas se realizaron en resina, quedando perfectamente integradas en el conjunto, mientras las originales se exponen en el museo de la Catedral.

Por otra parte, magníficos ejemplos de restauración puntual sobre dos obras de Miguel Ángel en la década de los setenta son: el dedo gordo del David y la nariz de la Piedad del Vaticano.

En todo caso, serán los restauradores de los Institutos de Restauración que poseemos, los que conocedores en profundidad de las materias y condiciones medioambientales, habrán de determinar en cada caso cómo proceder, si restaurando o sustituyendo.

Segundo aspecto. El vandalismo

Pensamos que se trata de un problema cultural. Por ese motivo hacemos un llamamiento a los medios de comunicación, televisión pública y privada, para que, utilizando su enorme influencia, incluyan en su programación temas cuyo objetivo vaya encaminado a paliar estos problemas e incitar al hecho artístico, pues somos uno de los países europeos donde se produce un mayor número de situaciones vandálicas.

Apelamos también a todas las instituciones educativas de la comunidad, para que, si cabe, hagan un mayor esfuerzo por sensibilizar al alumnado hacia el hecho artístico y conseguir que los jóvenes, desde un principio y desde el conocimiento, aprendan a querer y respetar el patrimonio público como propio.

También apelamos a los padres para que, desde el seno familiar, inculquen comportamientos cívicos a sus hijos y consideren la importancia de educar en valores.

Hacemos asimismo un llamamiento a las Consellerías de Educación y Cultura, Diputaciones provinciales, Ayuntamientos y entidades de todo tipo, públicas y privadas; a la sociedad en

general, para que, entre todos y cada cual en la medida de sus responsabilidades, consigamos la conservación de nuestro rico patrimonio escultórico.

En último lugar, adoptar medidas disuasorias paralelas a las anteriores, como la vigilancia personal y mediante cámaras, que en casos extremos puedan ser instrumentos, que junto con una legislación apropiada, sancionen las conductas antisociales que ataquen al Patrimonio.

Recientemente nos sorprendió otra noticia relacionada con el vandalismo. En Burgos, en la Iglesia de San Esteban (gótica, del siglo XIII), han aparecido decapitadas las figuras de San Pedro y San Lorenzo de su portada.

Tercer aspecto. El robo de esculturas de bronce

Por otra parte se vienen produciendo robos de esculturas de bronce en espacios públicos, tales actos, que implican un claro ánimo de lucro, deben perseguirse por parte de las unidades policiales, y en su caso llegar al castigo de los autores de robo.

Cabe recordar que este CVC, en informe de 28 de Julio de 2008, destacó que tanto los actos vandálicos, o daños intencionados, realizados contra las obras de arte y el patrimonio están penalizados en nuestro código penal, según su grado de relevancia, y que deben ser perseguidos de oficio.

Conclusiones

1. Reconocemos el trabajo positivo que las entidades públicas y privadas están haciendo en labores de restauración, llevando a cabo, muchas veces conjuntamente, proyectos de esta índole. Sin embargo, aún queda mucho por hacer en toda la Comunidad, en los tres aspectos del problema: deterioro de los materiales, vandalismo y robo.
2. Convendría velar con especial cuidado por el patrimonio escultórico, para proceder a la restauración urgente de las piezas más deterioradas y, en los casos de mayor valor artístico y patrimonial, a su sustitución por réplicas.
3. En lo que se refiere al vandalismo, hacemos un llamamiento a los medios de comunicación, televisión pública y privada, para que, utilizando su enorme influencia, incluyan en su programación temas encaminados a paliar estos problemas. Apelamos también a todas las instituciones educativas de la comunidad, para que hagan un mayor esfuerzo por sensibilizar al alumnado hacia el hecho artístico y conseguir que los jóvenes aprendan a querer y a respetar el patrimonio público como propio. También apelamos a los padres, así como a la Conselleria

de Educació i Cultura, Diputaciones provinciales, Ayuntamientos y entidades de todo tipo, públicas y privadas; a la sociedad en general, para que, entre todos y cada cual en la medida de sus responsabilidades, consigamos la conservación de nuestro rico patrimonio escultórico.

4. Este CVC reitera que además de las medidas educativas y preventivas, anteriormente expuestas, frente al vandalismo contra las esculturas y obras de arte, deben practicarse de oficio las actuaciones policiales y judiciales previstas en nuestras normas.

5. Este informe se enviará a la Conselleria de Cultura y Esport, a la Conselleria de Educación, a la Federació de Municipis i Províncies y a la Delegación de Gobierno.

Sobre els xalets de la colònia d'estiu del parc natural de la Font Roja d'Alcoi

Autor: Comissió de Llegat històric
 Coordinadors: Vicent Àlvarez i Vicente Ferrero
 Aprovació: Ple de 24 d'octubre de 2011 a la Font d'en Carròs

Antecedents

Amb data 28 d'abril de 2011, número de Registre 375, es va rebre en el Consell Valencià de Cultura (CVC) un escrit de la Colla Ecologista La Carrasca d'Alcoi, en el qual se sol·licita que la institució estudeie la documentació adjunta i, si ho considera oportú, recomane la inscripció dels Xalets de la Colònia d'Estiu del Parc Natural del Carrascal de la Font Roja en la secció segona de l'Inventari general del patrimoni cultural valencià, com Bé de Rellevància Local.

El dia 11 de maig següent el president del CVC va traslladar l'escrit a la Comissió de Llegat Històric i Artístic, la qual va comissionar els consellers Vicent Àlvarez i Vicente Ferrero perquè s'encarregaren de la redacció de l'informe sol·licitat. Els citats consellers van estudiar la documentació i van efectuar dos visites a Alcoi: una, per a entrevistar-se amb el director del Museu Arqueològic, Sr. Segura, i una altra per a visitar, en companyia del Sr. Santonja, director de l'Arxiu municipal, la colònia d'estiu objecte del present informe.

Els xalets de la Font Roja

El 26 de juliol de 1920, el metge Domingo Espinós Vilaplana (1864-1936), regidor de l'Ajuntament d'Alcoi, presenta una proposició raonada per a la construcció en la muntanya del Carrascal d'una colònia de xalets destinats a la classe obrera i a la millora de les seues condicions de vida, ja que el mateix any la tuberculosi va ser causa del 2'67% de les defuncions en la ciutat.

Segons la proposició, els xalets serien ocupats en règim de lloguer, a un preu assequible per a qualsevol persona.

La major preocupació del doctor Espinós era incorporar a la seua ciutat els avanços de la medicina moderna, amb una atenció particular al problema de la tuberculosi. A més d'exercir la seua professió, el doctor Espinós participava activament en política, ja que va ser regidor en el seu municipi, alcalde i, posteriorment, diputat provincial.

L'autor del projecte, el plec de condicions facultatives del qual és 1921, va ser un altre alcoià, l'arquitecte Vicente Pascual (1865-1941), el qual, havent fet els seus estudis a Barcelona, va ser un dels introductors del modernisme a Alcoi. La seua obra més coneguda és la *Casa del Pavo*, antiga residència del pintor Fernando Cabrera Cantó (1866-1937) .

Pascual era amic d'Espinós, amb el qual compartia edat (era només un any més jove que el metge), idees i participació en la funció pública, ja que, a més d'arquitecte municipal, també va ser alcalde de la ciutat.

El projecte arquitectònic

La colònia constava de catorze xalets d'una única planta, llevat dels dos dels extrems i del central, de dos plantes. Eren habitatges unifamiliars amb pati posterior, seriatos i adossats formant un carrer. El conjunt edificat, de planta rectangular, té 155 metres de longitud per 13 metres d'amplària.

Estèticament corresponen a la tipologia de les cases barates (sobre les quals el CVC va redactar un informe, aprovat el 28 de febrer de 2011) i d'altres conjunts urbans i fabrils de la ciutat d'Alcoi construïts en el primer terç del segle XX. La construcció es va acabar en 1922.

Estat actual de la colònia de xalets

Dels catorze xalets, actualment només en queden tres en relatiu bon estat. En la part central hi ha un solar buit, havent desaparegut les unitats corresponents. De la resta d'habitatges només se'n conserven les fatxades.

Fins als anys 70 del segle XX, esta propietat municipal va continuar mantenint d'alguna manera les seues funcions. En l'actualitat, com hem dit, l'estat de conservació del conjunt és molt deficient.

Conclusions

1. Creiem que el valor patrimonial d'esta colònia de xalets d'estiu és evident, pel seu interès arquitectònic i com a part de la memòria local.

Històricament,ensem, representa un concepte avançat de la medicina preventiva, ja que el seu objectiu era pal·liar els efectes de la tuberculosi, entre altres, per mitjà d'esta espècie de "sanatori", tant per les seues característiques arquitectòniques com pel lloc on es va ubicar.

2. Socialment, entenem que estes construccions, en el seu moment, van ser avantguardistes pel que fa a la protecció de les capes de la societat menys afavorides.
3. Observem, en la documentació aportada per l'entitat peticionària, que el conjunt arquitectònic a què ens referim està protegit pel Pla Rector d'Ús i Gestió i pel Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Parc Natural del Carrascal de la Font Roja, en què està ubicat. Igualment està inclòs, des de l'any 1981, en el Catàleg d'Edificis d'Interés d'Alcoi, amb el núm. 211, en el nivell de protecció IV-A.
4. Si es considerara oportú, es podria tenir en compte la possibilitat d'intervenir en els xalets per a destinar-los a alberg de visitants i estudiosos del Parc Natural de la Font Roja, a més d'altres usos compatibles amb els plans PRUG i PORN del Parc Natural.
5. En resum, el CVC entén que, tenint en compte els valors històrics, socials i culturals del lloc, el conjunt de xalets de la Font Roja pot ser classificat com a Bé de Rellevància Local, i inscrit en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià.
6. El present informe s'enviarà a la Colla Ecologista de la Carrasca d'Alcoi (entitat peticionària), a la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport, a la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, a l'Ajuntament d'Alcoi, a la Diputació Provincial d'Alacant i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Sobre la declaració com a bé de rellevància local (BRL) del Centre d'Interpretació del Vi i del Tonell, situat a Sant Jordi

Autor: Comissió de Promoció Cultural
Coordinadors: Luís Prades Perona i Jesús Huguet Pascual
Aprovació: Ple de 26 d'abril de 2011

Antecedents

Amb data 7 de febrer de 2011, registre d'entrada núm. 94, es rep al Consell Valencià de Cultura escrit de D. Pedro Domínguez, President de l'Associació Provincial d'Artesans de Castelló en la que sol·licita la declaració com Bé de Rellevància Local i d'Interés Turístic del Centre d'Interpretació i del Vi i del Tonell, situat a la població de Sant Jordi, a la comarca de l'Alt Maestrat.

El president del C.V.C. tramet a la Comissió de Promoció Cultural l'escrit per tal que esta comissió realitze el corresponent informe. La comissió, en la sessió del mes de març, encomana als consellers Srs. Prades Perona i Huguet Pascual aquesta tasca.

Els esmentats consellers es traslladen a Sant Jordi el dia 23 de març, previ acord amb els propietaris i director del Centre d'Interpretació del Vi i del Tonell, per tal de visitar el centre i les seues característiques i activitats.

El Centre d'Interpretació del Vi i del Tonell

El Centre d'Interpretació del Vi i del Tonell ocupa un espai, als afores de la població de Sant Jordi, en el que ens trobem a més de les construccions i zones directament relacionades amb l'enunciat del centre amb arbres monumentals, com són dos oliveres, i alguns garrofers dignes de conservar.

El Centre està compost per unes edificacions, en les que trobem la bodega, el taller de boteria, bocois, sala de projeccions, tenda de venda de productes,... a més de diverses maquinàries, premses, carro portador, ferramentes pròpies de l'ofici de fer tines o tonells, panells explicatius, un tonell de 60.000 litres (al interior del qual es permet accedir per veure la immensitat del recipient). Igualment podem contemplar un hortet al que coexisteixen trenta tres varietats de raïm (que tradicionalment s'han cultivat a les terres del Maestrat) així com

una mostra dels terrenys on els ceps poden viure (en un receptacle encristallat, per poder observar les distintes terres i el camí de les arrels del cep).

L'objectiu principal del Centre és el d'oferir als visitants una informació i mostra de com es feien tradicionalment els tonells i de com es produïa vi per aquestes terres. L'intent pedagògic del Centre es concreta, pels escolars, en unitats didàctiques i projecte curricular. La dedicació i afany dels creadors del Centre (cal tindre present que el director és un dels pocs tonellers artesanals que hi queden a terres valencianes) els permet una contínua i apassionada acció, millorant dia a dia l'espai (estos dies s'ha inaugurat una àmplia zona pel aparcament d'autobusos i demés vehicles).

Actualment el Centre es visitat per multitud de viatgers (enguany, per exemple, s'espera un nombre superior als sis mil austríacs que ja han anunciat el seu interès). Però les possibilitats de turistes que es poden desplaçar, i de centres docents que hi poden acudir, pot créixer tot i la proximitat a la costa (Sant Jordi està a uns pocs kilòmetres d'una localitat costera com Vinaròs i a més a més a la població hi ha una zona residencial, amb camp de golf, molt concorregut per estrangers) i de les unitats escolars que existeixen en pocs kilòmetres a la redona.

Per tot això, el C.V.C. proposa les següents conclusions:

Conclusions

1. El Centre d'Interpretació del Vi i del Tonell és una bona mostra didàctica de la tradicional confecció de recipients pel vi i l'oli, i pot servir per informar als interessats en els mètodes de confecció no solament dels recipients sinó del mateix vi i/o oli. Eixa dinàmica comporta, per altra part, la reutilització dels elements i matèries amb un reciclatge total.
2. Que per la seua tasca formativa i per l'exposició de tradicions al voltant del vi, oli i tonells el Centre pot adquirir la condició de Be de Rellevància Local (B.R.L.).
3. La condició d'Interés Turístic correspon atorgar-la a la Conselleria de Turisme de la Generalitat Valenciana, entitat a la que caldrà dirigir-se el Centre per adquirir la condició. Així com a la Conselleria de Cultura i Esport per tal d'iniciar l'expedient per a la declaració de B.R.L..
4. Considerem que alguns detalls (cartel·lística, conjunció en la projecció de veu i imatges, etc....) poden ajudar a millorar un espai digne d'atenció.

5. Aquest informe s'enviarà a l'Associació Provincial d'Artesans de Castelló, entitat peticionària del mateix, al Centre d'Interpretació del Vi i el Tonell, a la Conselleria de Cultura i Esport, a la Conselleria de Turisme, a l'Ajuntament de Sant Jordi, a la Diputació Provincial de Castelló de la Plana i a la F.V.M.P..

Informe sobre la necesidad de señalización de los bienes patrimoniales

Autor: Comissió de Llegat Històric

Coordinadors: Carmen Morenilla i Vicente Ferrero

Aprovació: Ple de 28 de febrer de 2011

Antecedentes

El CVC, en cumplimiento de las obligaciones que tiene reguladas en su Ley de Creación, ha recordado a las administraciones públicas en diversas ocasiones, tanto en informes específicos como en indicaciones añadidas a los informes solicitados sobre diversos enclaves, la necesidad de que se coloquen señales informativas de los bienes patrimoniales (BIC, BRL y otros).

En las visitas que los miembros del Consell han realizado, sea de tipo privado, sea en cumplimiento de un encargo del CVC, hemos tenido la ocasión de comprobar la disparidad de información ofrecida por las autoridades sobre la existencia de un bien patrimonial en un determinado entorno, así como sobre el bien en sí mismo. Mientras que en unos casos podemos observar una señalización e indicaciones de acceso correctas, en otros vemos con desagrado la ausencia total de información, o bien la existencia de carteles que desmerecen del bien anunciado, incluso en ocasiones en las que el municipio ha solicitado del CVC un informe para la declaración de BRL o BIC, situación en la que se supone que la administración municipal debería tener un cuidado especial en mostrar las bondades del bien que desean proteger.

Consideraciones

En todos los casos consideramos que es muy importante una correcta señalización e información sucinta sobre el bien, en tanto que facilita el conocimiento incluso por parte de los vecinos, también de la ciudadanía en general, y con él el aprecio por el patrimonio cultural, lo que a su vez puede revertir en una mejor conservación de estos bienes.

Pero en algunos casos esta ausencia de señalización es significativa, en especial cuando se trata de lugares turísticos por otros enclaves, que podrían ver multiplicado el efecto difusor del patrimonio si se realizara una adecuada campaña informativa que afectara tanto a la información que se debe dar de un bien en su cercanía como a la señalización en las vías de acceso.

Conclusiones

Por ello el CVC considera:

1. Que es urgente subsanar este fallo y sugerimos la posibilidad de preparar una campaña informativa con señales específicas de los diversos tipos de bienes patrimoniales, que sean fácilmente identificables por cualquier persona, incluso los ajenos a la Comunidad Valenciana; podría considerarse la posibilidad de que, con la colaboración de los técnicos en señalética de la administración, las escuelas de artes y oficios presentaran maquetas con este fin;

2. Que estas señales deberían estar unificadas en toda la Comunidad Valenciana, incluyendo iconos representativos, con vistas a facilitar la identificación del tipo de bien patrimonial de cada lugar y deberían incluir tanto señales indicativas de la cercanía de un BRL o BIC, como los carteles descriptivos del bien en los que se hiciera constar las características más relevantes de éste, así como su historia;
3. Que debería tenerse un especial cuidado en el aspecto material y el tipo de información ofrecida en las señales, por lo que el CVC, consciente de la importancia del tema, se ofrece a las administraciones para el asesoramiento en aquellos aspectos que consideren pertinente.

Este informe se remitirá a la Consellería de Turismo, la Consellería de Cultura, las tres Diputaciones provinciales y la Federación Valenciana de Municipios y Provincias.

Sobre la declaració com a bé d'interés cultural (BIC) del molí del Quisi en el terme municipal de Benissa

Autor: Comissió de Llegat històric
Coordinadors: Vicent Àlvarez i Jesús Huguet
Aprovació: Ple de 26 de setembre de 2011

Antecedents

Amb data 11 d'abril de 2011 –número de registre 310—tingué entrada en el Consell Valencià de Cultura un escrit de l'alcalde de Benissa, acompanyat de l'acord plenari de la corporació municipal de 2 de març de 2011, en el qual s'acorda demanar la declaració de bé d'interés cultural (B.I.C.) del Molí del Quisi, ubicat en el terme municipal de Benissa, en consideració del seu valor arqueològic, etnològic i patrimonial¹.

La corporació municipal, i l'alcalde, demanen al Consell Valencià de Cultura un informe sobre el valor patrimonial del Molí del Quisi que puga servir per a la incoació d'un expedient de declaració de B.I.C.

La Comissió de Govern acorda enviar la sol·licitud a la Comissió de Llegat Històric i Artístic, la qual encomana als consellers Vicent Àlvarez Rubio i Jesús Huguet Pascual l'estudi del bé i la redacció de l'informe corresponent.

Justificació

En l'acord municipal adjunt a la petició es fa constar que el Molí del Quisi formava part d'una xarxa o conjunt hidràulic, d'origen islàmic, que incloïa un assut, la sèquia, la bassa, el cup, l'estructura de volta i altres dependències, i que la seua ubicació constituïa un punt estratègic entre Benissa i diverses alqueries.

Es tracta doncs d'un molí medieval amb un ús feudal que va funcionar fins als anys trenta del passat segle. Abandonat, van anar fent-se malbé les instal·lacions i l'estructura es va solsir. Darrerament s'hi han fet intervencions importants, tot i que es tracta d'una propietat privada, gràcies a un conveni de col·laboració entre la propietat i el municipi, i també a ajudes concedides en 2009 per la Conselleria de Cultura (s'adjunta un CD amb imatges de la restauració).

¹ També la toponímia de la zona presenta uns valors lingüístics-patrimoniais evidents. Ens trobem amb una "partida del Quisi" documentada ja al segle XVIII, un "barranc del Quisi" que a més de Benissa afecta Senija, Calp i Algoleja. El propi "molí del Quisi" citat constantment als llibres de Consum de l'arxiu de Benissa. I un "pont del Quisi" o de Sta. Anna que havia de servir per a viaducte del trenet de la Marina.

Després de concertar-se amb l'ajuntament i la propietat, els consellers comissionats efectuaren una visita al molí en la qual pogueren comprovar l'escaient restauració i l'ús de materials adequats. S'han recuperat les moles i altres elements que poden aprofitar en un hipotètic ús didàctic, d'investigació o com a material visitable. Les cobertes i els murs ens semblen un bon exemple d'arquitectura medieval popular.

Cal remarcar la singularitat que representa l'existència d'un conjunt hidràulic d'aquesta mena en una zona de secà, la qual avala la possible declaració de bé d'interés cultural. Com a element complementari trobem en l'entorn el pont de ferro del ferrocarril de la Marina, anomenat indistintament com del Quisi o de Santa Anna, de 1911, amb trenta metres d'alçada i una estructura metàl·lica ressenyable.

De cara a un futur immediat podria millorar-se la intervenció, sobretot pel que fa a l'ús, ampliant el conveni amb la propietat o amb altres fórmules legals possibles.

Conclusions

- 1) El Molí del Quisi, situat en el terme municipal de Benissa, per la seua singularitat i valors patrimonials pareix reunir les condicions exigides per a ser declarat bé d'interés cultural (B.I.C.), i en conseqüència el Consell Valencià de Cultura recomana l'inici del corresponent expedient.
- 2) Per tal de garantir el seu ús, tant didàctic (que contemplem com la funció principal que actualment pot se li pot assignar) com d'estudi o visita, recomanem l'estudi de fórmules de cessió pública o usdefruit àmplies.
- 3) Considerem que completar la restauració, i cuidar que esta siga respectuosa amb les característiques originals del conjunt, és imprescindible per a gaudir plenament del valor del bé.
- 4) Este informe es traslladarà a l'Ajuntament de Benissa, com a peticionari, a la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies i a la Diputació provincial d'Alacant.

Informe sobre les vivendes obreres o 'cases barates' i el seu valor patrimonial

Autor: Comissió de Llegat Històric
Coordinadors: Vicent Àlvarez i Vicente Ferrero
Aprovació: Ple de 28 de febrer de 2011

Antecedents

Aquesta institució consultiva s'ha ocupat en anteriors ocasions de diverses tipologies de vivendes característiques del passat segle XX, en concret, cal esmentar els informes sobre modernisme i el racionalisme, així com els relatius a edificacions concretes, com és el cas de les vivendes de pescadors del pòsit de Xàbia.

Recentment, el CVC va aprovar un informe sobre el barri Obrer denominat Ramon de Castro de la ciutat de València, es tracta d'un cas concret de vivenda obrera, situat dins el marc de les reformes socials encetades al segle XIX, per tal de millorar les condicions de vida de les classes més desfavorides a les ciutats. Aquest informe va suscitar la conveniència d'estudiar el fenomen de les vivendes obreres, les quals a partir de 1911 van adquirir la denominació de "cases barates", amb la clara voluntat de conservar els seus valors patrimonials.

Les cases barates, com model de vivenda per les famílies obreres

Tots els estudis que hem consultat destaquen, cal dir que s'ha trobat una copiosa lletra impresa sobre el tema, com a partir de la llei de 1911 a tot l'estat va expandint-se un model de vivenda obrera, acollit als beneficis que el govern concedia a aquesta mena d'edificacions.

Les condicions de vida precàries de la classe treballadora durant el final del segle XIX, generades per l'industrialització i l'èxode del camp cap les ciutats industrials, va anar creant el que es va anomenar la "qüestió social", poc a poc, però, els governs van anar buscant mesures que pal·liaren la situació, tant en el que afecta a les condicions de treball, o salarials, com a les de vida.

Un dels aspectes en el que manifestà el reformisme social fou el de la vivenda, així, aleshores, les normes sobre les cases barates, o les vivendes socials, van nàixer per tal de " millorar les condicions físiques de vida de les classes treballadores, augmentant la seua vitalitat i per tant la seua producció, convertint en propietaris a milers de famílies...".

Aquesta línia va donar com a resultat la legislació del que es va conèixer com " cases barates", a partir de la llei francesa de 1889. A Espanya, l' institut de Reformes Socials creat a 1903, per Segismundo Moret, encetarà la tasca legislativa, tendent a fer vivendes barates i higièniques, pels obrers, encarregant tal comes al prestigiós urbanista Adolfo Posada, promulgant-ne, com ja s' ha dit, la primera llei de cases barates en 1911 a les que seguirien altres lleis o normes, com serien la 1921, o la llei de cases econòmiques de 1925. Posteriorment, es va ampliar la concepció proteccionista cap a les classes mitjanes, com a conseqüència de noves concepcions arquitectòniques i socials, així, va haver una nova llei la de 1935, d'escasa aplicació.

Inicialment, aquestes vivendes es van construir a les perifèries de les ciutats, de vegades formant-ne colònies o grups; posteriorment, especialment a partir de la primera guerra mundial, es van anar fent als nuclis dels nous espais urbans o eixamples, dirigides, per tant, a un espectre social més ample com el cas de la Finca Roja, o el xalets els periodistes a la ciutat de València.

A nivell estatal hi ha referències importants que estan reconegudes, així com exemples es sol citar, entre altres més, el grup de cases de "La Colectiva" de Tarragona; la Ciudad Satélite Alfonso XIII, en Madrid; las Carolines " i " La Perla" Orcasitas, i San José, en Villaverde; Ciudad Jardín en Zaragoza; de Empleats Municipals en Mieres; Torre Urizar i Socoloeche en Bilbao.

En general hi ha dos models, el de la vivenda unifamiliar amb jardí, o el de blocs, en quadricula, que van seguir el model vienès, del barri MARX. Com elements rellevants d'aquesta mena de vivendes es destacava el preu assequible del lloguer, o la propietat, degut a les ajudes, així com, també, els elements tant externs com interns de les construccions. Als blocs o grups es remarcava, com en diversos congressos d'arquitectura es va acordar, l'existència de patis amplis, amb elements compartits o comunitaris.

Les cases barates a les poblacions valencianes

Per elaborar el present informe, el CVC va demanar a diversos municipis que ens facilitaren dades sobre les cases barates, alguns de les Corporacions municipals consultades han aportat diversa documentació i dades, altres, ens han manifestat que no hi havia a la població manifestacions d'aquestes construccions, cas d'Ontinyent, per altra banda, era notòria la existència a la ciutat de València de diversos grups, o edificacions, entre els quals destacaríem el dels xalets dels periodistes i la Finca Roja.

A la ciutat d'Alcoi, des de molt aviat es va tractar el tema de la vivenda obrera, ja que ja es crea una comissió municipal per estudiar la qüestió a meitat del segle XIX. En l'actualitat, s'han inventariat 4 grups, segons ens ha informat el Director del Arxiu Municipal, destacant-ne: Les cases Roges o del Retir Obrer o les Casetes dels Socialistes, aquestes darrers obra del mateix arquitecte de la Finca Roja de la ciutat de València, Enric Viedma, impulsor d'un estil nascut a l'escola d'Amsterdam, caracteritzat per l'ús del taulell roig, i, entre altres, elements decoratius a les finestres.

A Xàtiva, igualment, existeixen diversos grups de cases barates, haguent-ne facilitat al CVC un informe molt detallat sobre el nivell de protecció, segons les ordenances, existent per als cinc grups inventariats, malgrat que en realitat alguns son posteriors a 1939. Des del punt de mira que estem estudiant, el cas més significatiu és correspondria al grup "La Murta".

S'ha esmentat adés, l'exemple de la Finca Roja de València està considerat com un conjunt arquitectònic de gran valor para l'arquitectura espanyola, como prototip de integració de pati amb el conjunt, així com, també, es remarca els ideals comunitaris, i esser un model d'interrelació entre la vivenda i el carrer.

Consideracions

Algunes d'aquestes construccions amb les denominacions més conegudes com barates, u obreres, son un testimoni històric important, igualment, presenten característiques

arquitectòniques de cert valor, al reproduir models, tant visuals, com d'estructura, de les corrents o estils dominants a Europa.

Com hem comprovat, al territori valencià, podem trobar algunes manifestacions significatives d'aquesta mena de patrimoni immobiliari, històric des de diversos vessants, tant l'urbanística, al visualitzar l'expansió de les ciutats al segle XX, com, també, des del punt de mira social, que seria el del progrés cap unes condicions socials més acceptables o justes, dins dels avanços de la societat industrial.

La protecció patrimonial corresponent, com BIC o BRL, seria una proposta a fer a cada cas, amb la corresponent catalogació e inventari, amb independència de la qualificació municipal urbanística, com ha estat als casos esmentats de Xàtiva , Alcoi i València.

Estem, doncs, al moment present, en condicions de salvar i protegir, al nivell corresponent, segons la llei de patrimoni cultural valencià, una part del nostre llegat històric, arquitectònic, testimoni del progrés en quant a l'habitatge modern.

Conclusions

1. Des del CVC es planteja la necessitat de perfeccionar l' inventari de les cases barates existent la nostra comunitat.
2. En funció del valor de les edificacions esmentades, resultaria oportuna una especial tasca d'estudi i investigació, fixant-ne les condicions d'adaptació als nous temps, així com la substitució dels elements impropis i inadequats existent en alguns casos.
3. Conseqüentment amb que s ha apuntat, es deuria adoptar la declaració escaient d'aquestes cases o vivendes com Bé d' Interès Cultural o de Rellevància local.
4. El present informe serà elevat a la Conselleria de Cultura, als ajuntaments de Valencia, Xàtiva i Alcoi, a la FVMP, i a la Conselleria d' aigua, habitatge i medi ambient.

Informe sobre la possible declaració com a bé d'interés cultural immaterial (BICI) de la Cavalcada dels Reis d'Alcoi

Autor: Comissió de Promoció cultural
Coordinadors: Vicente Ferrero i Jesús Huguet
Aprovació: Ple de 30 de març de 2011 a Morella

Antecedents

Amb data 18 de gener de 2011 es registra l'entrada en el Consell Valencià de Cultura (CVC), amb el núm. 16, d'un escrit de la directora general de Patrimoni Cultural Valencià en el qual se sol·licita el preceptiu informe sobre una possible declaració de Bé d'Interés Cultural Immaterial (B.I.C. immaterial) de la Cavalcada dels Reis d'Alcoi.

El president del CVC trasllada l'escrit a la Comissió de Promoció Cultural per tal que es redacte el corresponent informe. En la sessió de l'esmentada comissió del dia 11 de febrer de 2011 s'encomana als consellers Vicente Ferrero Molina i Jesús Huguet Pascual la redacció de l'informe.

La Cavalcada dels Reis a Alcoi

La festivitat del Naixement de Jesús, l'Epifania, ha esdevingut una celebració popular sense oblidar el seu fonament religiós. Les figures bíbliques i els referents cristians omplien els dies nadalencs més enllà de l'estricta ritual eclesiàstic. Els betlems domèstics o públics, les teatralitzacions de l'efemèride, les desfilades i activitats cada any ens recorden el fet originari de la festa fins convertir-se en una de les rememoracions més difoses en tot el món.

Alguns d'estos actes assoleixen a la ciutat d'Alcoi característiques singulars que fins i tot caldria incloure entre els trets identitaris de la ciutat. El Betlem de Tirisiti és, per exemple, una manifestació que cap xiquet alcoià (també, en un altre nivell, qualsevol xiquet forà) no oblidarà en sa vida. És la Cavalcada dels Reis, però, l'acte que presenta unes característiques singulars en tot el panorama festiu de la Nativitat del Senyor.

LA CAVALCADA DELS REIS MAGS d'Alcoi és la més antiga que se celebra a Espanya, des de l'any 1885.

Esta celebració és la culminació d'una sèrie d'actes que determinen el "Nadal Alcoià".

De fet, este període festiu s'inicia a principis de desembre amb la representació del BETLEM DE TIRISITI, magnífic i original muntatge de titelles, mostra del teatre popular d'este gènere, on l'argument propi d'un Betlem amb personatges de l'Antic Testament i altres de propis i populars, com el capellà, el sagristà el sereno, el matrimoni d'hostalers, Tereseta i Tirisiti, etc...

i escenes anacròniques i costumistes com l'Entrada de Moros i Cristians, l'Aparició de Sant Jordi, una correguda de bous, o l'ascensió en globus de Tirisiti.

Entranyable espectacle que des de 1881 fa les delícies de tots els alcoians i habitants de pobles veïns, xics i grans, i del qual ja en el seu moment el CVC es va ocupar detingudament.

Continuant amb les celebracions nadalenques que culminen amb la Cavalcada, són ELS PASTORETS, grups de xiquets i xiquetes vestits de "pastorets", els que recorren el carrer de Sant Nicolau fins a la Plaça d'Espanya el matí del diumenge o dia festiu anterior al dia 5 de gener, amb el seus animals i acompanyats per l'obra musical "L'Entrà dels Reis" de l'alcoià Camil Pérez Monllor.

En esta antesala de la Cavalcada, els xiquets repartixen al públic quartilles amb versos que evoquen el naixement de Jesús.

EL TELEGRAMA

Dies abans de la Cavalcada dels Reis Mags s'instal·la en la façana del Ajuntament un cartell en forma de telegrama que anuncia al món infantil l'arribada dels Reis en la vesprada del dia 5 de gener. Este cartell té el mateix objectiu anunciador que el de les Festes de Moros i Cristians, obra de grans dimensions que es penja en la mateixa façana el primer dia del mes d'abril.

EL BAN

És el preludi de la Cavalcada; així, en la vesprada-nit del dia 4 de gener, un ambaixador recorre els carrers de la ciutat anunciant l'arribada dels Mags i des de la seua carrossa recita versos en valencià. Acompanyen el seguici unes burretes carregades amb bústies en les quals els xiquets depositen les cartes amb les seues peticions de joguets.

LA CAVALCADA

A boca de nit del dia 5 de gener, des del Partidor (part més alta de la ciutat) es posa en marxa la comitiva règia, que en part farà el mateix recorregut que es fa en Festes de Moros i Cristians. Diversos centenars d'alcoianes i alcoians, excedixen de mil persones entre patges, servidors, porta-torxes, soldats, pastors, grups de danses i bandes de música, són els que formen esta sorprenent comitiva que ve precedida pels Heralds de la Ciutat, timbalers i trompeters, seguits pel portador de l'Estrela i nombrosos personatges amb torxes, grups de rondalles, ambaixador, carros i patges.

Darrere, els Reis Melcior, Gaspar i Baltasar que sobre carrosses, cavalls o camells avancen precedits i rodejats, cada un d'ells, per més de cinquanta personatges: patges, ajudants,

portadors d'ofrenes, guàrdies i les bandes de música que els acompanyen, formant un espectacular i fascinant conjunt. Darrere dels Reis, més de 100 patges coneguts popularment a Alcoi com **els negres**, vestits i maquillats de negre, carregats amb escales de mà, van enfilant-se per les façanes dels edificis fins a finestres i balcons per a entregar els regals, a vegades embolicats en grans paquets, que porten en els camions. Estos **negres** són, potser, els més populars d'esta magna comitiva que pausadament discorre amb sumptuositat pels carrers de la ciutat. En arribar a la Plaça d'Espanya, els Reis descavalquen i es dirigixen cap al Naixement allí instal·lat per a adorar el Jesuset; al mateix temps se sent la música de Händel "El Magnificat". En eixe moment, el clímax és total, amb la nit i la llum de les torxes, bengales, focs d'artifici i efectes de so.

Tots estos actes estan impregnats del saber fer, de l'estètica consagrada en la Festa de Moros i Cristians, ja que compartixen una amalgama de conceptes: Sobrietat i veracitat, fantasia, creativitat i fastuositat, i igualment el ritme, la música i l'organització impecable.

CONCLUSIONS

- 1.- La Cavalcada de Reis Mags d'Alcoi és la més antiga que se celebra a Espanya i està considerada Festa d'Interés Turístic Nacional. A més, el conjunt de celebracions que configuren el Nadal Alcoià: Betlem de Tirisiti, Pastorettes, Ban Real i Cavalcada, formen un tot de gran interés històric i estètic.
- 2.- La Cavalcada de Reis d'Alcoi és pionera i la gran originalitat del conjunt la fa singular.
- 3.- Considerem que la Cavalcada en el seu conjunt de celebracions, ha de ser considerada Bé d'Interés Cultural Immaterial pels valors que se li reconeixen; açò, entre altres coses, per a la seua millor conservació i, al mateix temps, desenrotllament, i també perquè, en la mesura que siga possible, i en els elements pertinents, pugua servir de model per a altres celebracions valencianes de l'arribada dels Reis d'Orient.
- 4.- Este informe, una vegada aprovat pel Ple, hauria de ser enviat a la Conselleria de Cultura i Esport, entitat sol·licitant de l'informe, a l'Ajuntament d'Alcoi i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Informe sobre los refugios de la Guerra Civil en la Gran Vía de Valencia

Autor: Comissió de Llegat històric
 Coordinador: Vicent Àlvarez i Vicente Muñoz Puelles
 Aprovació: Ple de 27 de juny de 2011

Antecedentes

El Consell Valencià de Cultura se ha ocupado repetidamente del Patrimonio Histórico Militar de la Guerra Civil (1936-1939). En 2004 realizó un informe titulado precisamente así, *Informe sobre la conservación del Patrimonio Histórico Militar de la Guerra Civil (1936-1939)*, aprobado el 20 de diciembre de ese año. El 23 de julio de 2007 se aprobó un *Informe sobre los refugios de la Guerra Civil, con mención particular de los de la ciudad de Valencia*. El 25 de noviembre de 2008, el CVC emitió un *Informe sobre la línea defensiva El Puig-Los Carasoles*, que aconsejaba que dicha línea defensiva fuese declarada Bien de Interés Cultural, bien como Conjunto Histórico o como Lugar Histórico, para disfrutar de la debida protección. Además, desde 2006 a 2009, el CVC coordinó, en colaboración con la Federación Valenciana de Municipios y Provincias (FVMP), la catalogación de los escenarios históricos vinculados a la guerra en la Comunidad Valenciana, en el seno del proyecto europeo *Paisajes de guerra (Landscapes of War)*, cuyo acto final, durante los días 28 y 29 de mayo de 2009, tuvo lugar en Valencia.

Recientemente, y a causa de la remodelación de los andenes centrales de la Gran Vía de Marqués del Turia, han aparecido dos refugios antiaéreos de la guerra civil, cuya importancia, tanto histórica como arquitectónica, nos hace volver a tratar el tema.

Para la redacción de este informe la Comisión ha contado con la comparecencia de José María Azcárraga Testor, experto en el tema, que aportó un documento titulado *Por qué conservar y poner en valor los refugios antiaéreos de Valencia*.

Hechos

Desde el inicio de la guerra, las energías y el presupuesto del Gobierno republicano se concentraron en la construcción y habilitación de refugios y todo tipo de fortificaciones, para proteger de los bombardeos a los ciudadanos. En febrero de 1939, la Junta de Defensa Pasiva, creada en septiembre de 1936, afirmaba contar en la ciudad de València con un total de 173 locales, entre refugios construidos y sótanos habilitados, con capacidad para unas 40.000 personas, el 12% del total de la población de la ciudad, estimada en 318.144 personas.

Un informe elaborado en 2002 por el presidente del Colegio de Arquitectos de Valencia, Francisco Taberner, ofrece cifras aún mayores y documenta la existencia en la ciudad de 258 refugios, ocultos en su mayor parte por obras de edificación posteriores.

Los proyectos de refugios presentados en el Ayuntamiento durante la guerra incluían una memoria técnica y planos a escala de planta, alzado y secciones. Los sindicatos CNT y UGT se encargaron de la construcción, y se llevaba un control escrupuloso del dinero, los materiales, los jornales y el tiempo empleado en cada refugio.

Por lo que se refiere a su distribución, los había por toda la ciudad y sus pedanías. Puede hablarse de una mayor concentración en el centro histórico, pero también se han localizado en Ruzafa, en el entorno de la calle Sagunto, en Campanar, en Patraix y en los Poblados Marítimos, como el de la calle Escalante, en el Cabanyal.

Los refugios redescubiertos recientemente, con motivo de la remodelación de los andenes interiores de la Gran Vía de Marqués del Turia, que durante la guerra se llamaba Buenaventura Durruti, son dos. En enero de este año apareció el que se encuentra enclavado entre las calles Jorge Juan y Conde Salvatierra, y en febrero el que se halla entre las calles Pizarro y Gregorio Mayans. Estos dos refugios son gemelos del que se desenterró en 2007, con motivo de las obras de la línea T2 del metro, y que está en la Gran Vía Germanías, entre las calles Cádiz y Sueca.

La ubicación de los tres refugios no era desconocida. Están perfectamente localizados en el Plano del Término Municipal de Valencia del Instituto Geográfico realizado entre 1929 y 1944, pero entre los años 50 y 60 del pasado siglo se destruyeron sus rampas de acceso y se tapiaron sus entradas con ladrillos.

Los tres refugios, que son idénticos, tienen 14 metros de ancho por 28 de largo. Pertenecen al modelo abovedado, compuesto por dos bóvedas de ida y vuelta, de 3 metros de altura, con bancos en los laterales. El acceso es por una esquina y la salida por la contraria, buscando con ello la mayor distancia posible entre las dos entradas, a fin de garantizar una vía de escape en caso de colapso. Cada refugio podía albergar a unas 500 personas, y estaba rematado por una losa de hormigón armado de 70 cms. de grosor, sobre la que se alzaba una estructura que sobresalía sobre el nivel de la calle. Esta última, compuesta por celdas de hormigón rellenas de arena, protegía el refugio de los impactos directos.

De momento, Patrimonio ha catalogado el de la Gran Vía Germanías, que el ayuntamiento incluyó en su catálogo de Bienes de Relevancia Local, aunque luego ha sido enterrado.

De los refugios localizados en Valencia y construidos en suelo público, sólo unos pocos se mantienen accesibles. En ninguno, sin embargo, se ha realizado una actuación que permita el acceso regular de visitantes.

Cabe observar que en otras ciudades españolas, como Alcoi, Albacete, Almería, Cartagena y Barcelona se ha puesto en valor este patrimonio con un éxito notable, mediante la organización de visitas guiadas o la utilización de los refugios para eventos culturales.

Conclusiones

En su informe de 2004, el CVC recordaba que, a diferencia de lo que sucede en otros países, como Francia e Italia, que cuentan con una completa y activa protección integral de los sistemas y las construcciones defensivas de la II Guerra Mundial y otros conflictos bélicos, en nuestro país ni la mayoría de los principales espacios históricos de los escenarios bélicos ni la arquitectura bélica que se conserva cuentan con protección legal. En cuanto a la Comunidad Valenciana, decíamos que «aunque cuenta con un patrimonio mueble e inmueble de la guerra muy rico (aeródromos rurales, trincheras y bunkers, refugios antiaéreos urbanos, fortines en zonas costeras, fábricas de armamento, Museo Militar de Valencia, etc...), todavía se carece de una conciencia de lo que representa su valor histórico, patrimonial, arqueológico y económico».

A fin de conocer dicho patrimonio, y de divulgarlo y mantenerlo como se merece, el CVC propone:

1. Que los refugios antiaéreos de la ciudad de Valencia sean declarados Bienes de Relevancia Local (BLR), en base a su valor patrimonial y estado de conservación, y también por su valor histórico y simbólico.
2. Que aquellos que reúnan mejores condiciones sean habilitados para diferentes usos, principalmente didácticos y culturales, de forma que constituyan un recordatorio de su importancia en la salvación de muchas personas durante la guerra, y un símbolo de la nueva cultura de la paz. Uno de esos usos podría comportar la instalación fija o temporal de elementos relacionados con la ciudad de Valencia, sede del Gobierno de la República durante parte de la contienda.
3. La Corporación Municipal, que tiene la titularidad de los refugios de la ciudad, podría llegar a un acuerdo con las universidades valencianas públicas y privadas, que cuentan con

numerosos historiadores de la guerra civil, para compartir su gestión y uso, y llevar a cabo exposiciones fijas o temporales en los refugios de la Gran Vía de Marqués del Turia, zona próxima a los establecimientos universitarios.

4. Animamos igualmente a las universidades valencianas públicas y privadas a que tomen iniciativas en el mismo sentido, y lleguen a acuerdos con el Ajuntament de València para que los estudiantes de Historia Contemporánea o los que estén cursando Máster de Patrimonio, entre otros, puedan hacer sus prácticas en los refugios y utilizarlos como aulas.

EL CVC enviará este informe al Ajuntament de València, a la Conselleria de Cultura i Turisme, a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies, a la Agencia Valenciana de Turisme, a las Universidades Valencianas públicas y privadas (Departamentos correspondientes: Historia Contemporánea, etc.), a las Diputaciones Provinciales y a cualquier organismo que se considere competente en la materia, con la finalidad de que se tomen, en la medida de lo posible, las decisiones oportunas para la conservación de los refugios antiaéreos urbanos.

Addenda a l'Informe sobre els béns culturals immaterials

Autor: Comissió Jurídica

Coordinadors: Vicent Àlvarez i Vicente Muñoz Puelles

Aprovació: Ple de 28 de febrer de 2011

Nota. L'Informe sobre els béns cultural immaterials es troba al lloc web del CVC <http://cvc.gva.es/archivos/312.pdf>

Antecedents

El Consell Valencià de Cultura ha emés en diverses ocasions informes sobre el caràcter de bé cultural immaterial de determinades activitats o manifestacions, como la festivitat del Corpus de València o les societats musicals.

En el mateix sentit, el Ple de la institució va aprovar, en la seua sessió de 22 de desembre de 2008, amb ocasió de la ratificació per part de l'Estat Espanyol de la Convenció de la UNESCO de data 17 d' octubre de 2003, un primer informe sobre els béns culturals immaterials en el qual es resumia el contingut de l'esmentada convenció internacional i se citava la normativa valenciana en la matèria.

Vist que experiències recents han posat en evidència importants buits legals i interpretatius sobre el particular, resulta oportú emetre un informe com el present, dirigit a facilitar la protecció del patrimoni immaterial i adaptat a les circumstàncies actuals per tal que s'eviten generalitzacions excessives en l'aplicació de les normes existents.

Tractament legislatiu

La Convenció de la UNESCO de l'any 2003, ratificada per Espanya, partia de la consideració inicial dels béns de creació popular que no tenen existència material i que poden ser una aportació a la diversitat cultural i a la creativitat humana. Per això incloïa els usos, les representacions, les expressions, els coneixements i les tècniques, juntament amb els instruments, objectes, artefactes i espais que els són inherents, que les comunitats, els grups i ens alguns casos els individus, reconeixen com a part integrant del seu llegat.

La Llei de patrimoni cultural valencià, a partir de la seua reforma de 2007, enumera en el seu article primer, punts 3 i 4, els béns que constitueixen el nostre patrimoni immaterial. Aquesta disposició estableix tres blocs de béns immaterials a protegir:

- a) El patrimoni etnològic, les creacions, coneixements, tècniques, pràctiques i usos més representatius i valuosos de les formes de vida i de la cultura tradicional valenciana.
- b) Les expressions de les tradicions del poble valencià en les seues manifestacions musicals, artístiques, gastronòmiques o d'oci, i en especial aquelles que es transmeten oralment, mantenint l'ús del valencià.
- c) Els de naturalesa tecnològica que constitueixen manifestacions rellevants, o fites de l'evolució tecnològica.

Consideracions

Com es pot apreciar, la tradició, la rellevància, la representativitat o l'ús i la potenciació del valencià són criteris significatius per a la declaració d'un bé d'interés cultural immaterial. Per altra banda, en la mateixa Llei s'atribuïx a la Generalitat Valenciana l'obligació de conservar aquest patrimoni i adoptar mesures per a assegurar el manteniment de les tradicions.

Vist que les tradicions poden experimentar canvis en el temps, bé per canvi de costums o de criteris ètics, o bé perquè en alguns casos la innovació es veu com a necessària o convenient, convindria no fixar criteris massa rígids en el moment de declarar un bé d'interés cultural immaterial. Per tant, en les declaracions de béns d'aquest tipus podrien fer-se constar les condicions de la seua permanència o immutabilitat, o la possibilitat de fer-hi canvis o variacions en els casos en els quals siguen aconsellables, tenint sempre en consideració els elements principals del bé.

També, vist que ja en tenim alguna experiència, per analogia caldria un desplegament normatiu que tinguera en compte els casos de tradicions que haurien d'adaptar-se –i en cas contrari desaparèixer—als valors constitucionals, a l'observança dels drets humans, als criteris ètics de les societats modernes, de forma que aquest patrimoni respecte el tractament just dels dos sexes, els drets dels animals a no ser maltractats, el dret de les persones a la salut i a la seguretat, i no incloga pràctiques que perjudiquen l'equilibri mediambiental.

A més, tal i com s'ha previst en el cas d'altres béns patrimonials, caldria un tractament dels béns immaterials que podrien ser declarats BIC diferenciat del d'aquells altres, també valuosos, que haurien de ser considerats béns de rellevància local. En aquest punt, l'actual denominació, amb el terme "local", s'ha demostrat poc afortunada, ja que les administracions locals en fan poc ús, perquè troben que el terme implica la consideració d'inferior o de poca categoria. Així doncs, una denominació més oberta podria ser "béns de rellevància cultural", o "béns culturals representatius". Si s'entén així, caldria procedir a la reforma legal corresponent.

Un apartat força necessari és el relatiu a les mesures de foment, ajut i estímul, ja que en el cas dels béns materials, especialment els immobles, s'ha previst beneficiar-los amb una sèrie de mesures de protecció com ara les excepcions fiscals o tributàries, l'exempció de l'impost de béns immobles (IBI) o les ajudes de l'u per cent cultural. Es tractaria doncs de buscar fórmules equivalents aplicables a les entitats, titulars o instàncies públiques o privades que incorren en despeses pel manteniment de béns culturals immaterials declarats en qualsevol de les categories existents, a fi de compensar-les amb desgravacions o altres avantatges.

CONCLUSIONS

1. La legislació valenciana disposa dels mitjans jurídics escaients per a declarar el grau de protecció dels béns culturals de caràcter immaterial. Tanmateix, cal desplegar-los normativament, per a adaptar-los als valors constitucionals, a la declaració dels drets humans i als criteris ètics de les societats modernes, les quals tenen en compte tant el dret a la salut i a la seguretat de les persones com el tractament just dels dos sexes o el respecte degut als altres éssers vius i al medi ambient.
2. Considerant que també les tradicions poden experimentar variacions en el temps, caldria tenir en compte la possibilitat de fer constar, en la declaració de cada bé cultural de caràcter immaterial, els límits del bé, és a dir les circumstàncies en les quals podria canviar sense atemptar contra els seus elements principals.

3. Considerem que convindria aplicar un tractament diferenciat als béns immaterials que podrien ser declarats BIC i als altres, no menys valuosos, que podrien ser declarats de rellevància local –una denominació que no ens pareix encertada, ja que suggerix una categoria menor, i que per això proposem substituir per “béns de rellevància cultural” o “béns culturals representatius”.
4. Como ja vam suggerir en un altre informe de 2008, considerem necessària la dotació de mesures de foment, ajuda i estímul perquè les entitats, titulars o instàncies públiques o privades que invertixen en la conservació i l'ús dels béns culturals immaterials puguen beneficiar-se d'una sèrie de mesures de protecció i suport, similars a les atorgades als béns culturals materials.
5. Aquest informe es traslladarà a la Presidència de la Generalitat, a la Presidència de les Corts, als Grups Parlamentaris de les Corts, a la Conselleria de Cultura i Esport, a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies i a les diputacions provincials valencianes.

Addenda als informes sobre els delictes contra l'ordenació del territori, el patrimoni i el medi ambient i la contaminació acústica

Autor: Comissió Jurídica

Coordinador: Vicent Àlvarez

Aprovació: Ple de 31 de gener de 2011

Antecedents

El Ple del Consell Valencià de Cultura va aprovar en la seua sessió del 28 de juliol de 2008 un informe de la Comissió Jurídica titulat: "Sobre el tractament penal del delictes contra l'ordenació del territori, el patrimoni històric i el medi ambient", el qual, si bé tractava de manera general de la legislació corresponent a tots els àmbits enunciats en el seu títol, se centrava particularment en l'estudi de les sancions penals dirigides a la protecció del patrimoni cultural, i deixava per tant altres qüestions, com ara la legislació referent a la contaminació acústica, per a un estudi posterior.

Dos anys més tard, el Ple del Consell Valencià de Cultura aprovava, en sessió de 26 de juliol de 2010, un informe de la Comissió de les Ciències sobre la contaminació acústica, una de les conclusions del qual era que l'excés de soroll, amb infracció de la normativa, atempta contra el benestar general i fins i tot pot generar malalties.

Per una altra banda, en el temps transcorregut entre un i altre informe s'han anat consolidant la doctrina legal i la jurisprudència relatives al soroll excessiu, de manera tal que justifica la redacció de la present addenda, destinada a ampliar les informacions contingudes en l'informe de 2008, ara centrant l'atenció en la sanció penal de les conductes que amb infracció de la normativa sobre el soroll atempten contra el dret de les persones al descans i a la salut, considerat un dret fonamental.

El dret a no suportar un soroll molest i nociu

En el nostre àmbit el dret a no ser sotmesos a sorolls excessius o molestos ha anat consolidant-se en la legislació. Es tracta d'una condició exigida per les normes mediambientals i per la Constitució espanyola en el seu article 45. A nivell estatal, la Llei del sòl, en el seu article 4, definix el dret del ciutadans a un habitatge lliure de soroll i d'altres intromissions contaminants. I a nivell valencià hi ha la Llei 7/2002, de la Generalitat Valenciana, de protecció contra la contaminació acústica, desplegada en els Decrets 19/2004, 266/2004 i 104/2006, amb regulacions concretes, entre altres, dels nivells de soroll acceptables o tolerables.

Doncs bé, com ja s'ha dit, el Codi Penal espanyol i la seua aplicació estan generant un cos doctrinal que sanciona penalment les conductes infractores produïdes en els termes corresponents. Per als ciutadans es tracta d'un darrer recurs en casos d'infraccions greus que arriben als tribunals de justícia, esgotades les vies administratives.

El Codi Penal preveu sancionar penalment tant els responsables directes de les infraccions com els funcionaris i autoritats que per acció o omissió autoritzen o permeten l'acció dels primers.

En este sentit, la norma castiga com a autors les persones que amb infracció de la normativa generen sorolls o vibracions que afecten negativament a l'equilibri natural, amb especial contundència quan el fet ocasiona danys a la salut de les persones (article 325 Codi Penal). Hi ha una sèrie de circumstàncies que agreugen la penalització: la clandestinitat de l'activitat, és a dir la inexistència de llicència o autorització, la desobediència a les autoritats, l'ocultació de dades, i obstaculitzar les inspeccions, entre altres. D'un interès especial és la facultat que es dóna als jutges per adoptar mesures cautelars, com la suspensió d'activitat o la clausura de l'establiment causant del soroll.

Pel que fa a les autoritats o els funcionaris que, amb coneixement de causa, informen a favor de l'autorització d'activitats manifestament il·legals, o que ignoren les infraccions, el codi els condemna, en el seu article 329, a una pena de presó de sis mesos a tres anys. Igualment es penalitza el vot favorable d'òrgans col·legiats quan autoritzen indegudament una activitat generadora de soroll nociu.

En l'actualitat ja es disposa d'un conjunt de pronunciaments judicials en la matèria, particularment en tant que doctrina legal o jurisprudència, en relació a les figures esmentades, la qual cosa obri possibilitats d'extensió de la tutela judicial als ciutadans davant d'actuacions d'execució o permissivitat d'autoritats o funcionaris. En gran part estos pronunciaments troben referències en normatives comunitàries, o també en pronunciaments de la justícia de la Unió Europea. Recordem una sentència famosa del Tribunal europeu de drets humans, de 16 de novembre de 2004, en una causa seguida a instàncies d'una ciutadana valenciana, després d'haver esgotat sense èxit les vies de la justícia espanyola.

Referències judicials

Tot i que a la present addenda s'adjunten referències amples, considerem oportú remarcar alguns punts de la jurisprudència que poden ser orientatius, com el fet que els tribunals hagen donat empara als municipis quan estos han actuat de forma clara davant dels infractors. Així davant d'una actuació administrativa de l'Ajuntament d'Altea en què es revocava la llicència d'activitat a una empresa (un bar), per considerar que la mesura estava justificada per la conducta il·legal dels propietaris. En el mateix sentit tenim una sentència contra una indústria de Múrcia, en la qual, a més de la sanció, s'establia l'existència de danys morals i es fixava la indemnització corresponent. En este cas es va aplicar la justícia civil, seguint un procediment poc habitual i que en el seu moment va suplir altres opcions.

En un altre sentit podem considerar la sentència dictada en un cas suscitat a Vila-real, per la qual es condemnava l'activitat dolosa de l'alcalde, a més de sancionar la indústria causant del soroll. I finalment el pronunciament del Tribunal Suprem en el cas de la zona del carrer de Joan Llorens de la ciutat de València, declarant la zona acústicament saturada i condemnant l'ajuntament.

Del conjunt dels pronunciaments judicials es pot concloure que, pel fet que una activitat sorollosa pot atemptar contra drets fonamentals dels ciutadans com el dret al descans i a la salut, davant de la vulneració manifesta, amb infracció normativa, escau la sanció penal, tant als directes responsables com els indirectes.

Conclusions

PRIMERA.- Vist que el soroll excessiu té efectes nocius sobre les persones, hi ha una sèrie de normes administratives que regulen les activitats que poden produir-ne –compatibilitzant, en el seu cas, el dret a la festa i el dret al descans—, i que donen competències administratives a municipis i administracions superiors.

SEGONA.- Independentment de les actuacions que poden produir-se en la via administrativa, i com a garantia especial del dret del ciutadans a no haver de suportar nivells no reglamentaris de soroll, el nostre orde penal disposa de normes sancionadores punitives que els tribunals estan aplicant, en major mesura a instància de part.

Vistes la jurisprudència i la doctrina legal existents, el Consell Valencià de Cultura recorda als ciutadans que, degudament assistits, poden defensar els seus drets davant dels tribunals. A més, la fiscalia ha d'impulsar d'ofici, més sovint que no fa ara, les actuacions necessàries davant de fets que poden implicar la comissió del delictes d'emissió de soroll nociu o insuportable.

TERCERA.- El present informe es traslladarà al president del Tribunal Superior de Justícia Valencià, a la Conselleria de Medi Ambient, al Consell Jurídic Consultiu i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Informe sobre el legado de Casa Insa y un posible museo de la indumentaria y los disfraces

Autor: Comissió de les Arts
Coordinador: Vicente Muñoz Puelles
Aprovació: Ple de 31 de gener de 2011

Antecedentes

El 7 de septiembre de 2010, Salvador Calabuig, conservador del Museu Valencià d'Etnologia de la Diputació de València, y Joan Seguí i Seguí, director del mismo, comparecieron a petición propia en la Comisión de las Artes. La visita era consecuencia del informe que el Consell Valencià de Cultura había emitido en julio sobre el patrimonio fotográfico valenciano. Además de describir los contenidos del Gabinet Iconogràfic del Museu Valencià d'Etnologia, los comparecientes aportaron abundante documentación sobre el legado de Casa Insa, una extensa colección de indumentaria festiva, teatral, tradicional, militar y religiosa, que ha pasado a formar parte de los fondos del museo gracias a la donación de Carmen Ferrés García, su última propietaria, y que ayuda a completar la colección de comercios y oficios de la ciudad recuperados en estos últimos años.

A petición de los comparecientes, la Comisión de las Artes acordó elaborar un informe sobre el tema y estudiar la posible ubicación, en los antiguos locales de Casa Insa, de un Museo de la Indumentaria y los Disfraces. Conviene hacer constar que el informe se ha redactado en base a los inventarios, las fotografías y los planos aportados por los comparecientes.

Hechos

Las roperías o tiendas de alquiler y venta de trajes de Valencia solían proporcionar ropa y aderezo para las festividades religiosas, danzas procesionales, cabalgatas, carnavales, teatros, bailes, etc., y confeccionaban indumentaria tradicional no solo para los habitantes de la capital, sino también para los de las poblaciones de las comarcas cercanas, como Camp de Turia, la Ribera o Camp de Morvedre. Una de estas tiendas, documentada desde finales del siglo XVIII, fue Gimeno Márquez. Se encontraba ubicada en el carrer de Baix, cerca de la plaça de Sant Jaume. A ella llegó, a los diez u once años, un chico de Ontinyent, que se puso a trabajar de aprendiz y en 1865 acabó siendo propietario. Era el tío bisabuelo de Carmen Ferrés.

En 1889, la ropería se trasladó a su actual ubicación, un antiguo edificio palaciego o noble con tratamiento exterior del siglo XVIII, asentado sobre una construcción del siglo XVI, también en el carrer de Baix, nº 48, donde la tradición dice que tenía su casa-taller el pintor Joan de Joanes, y que cuando Casa Insa se instaló en él era una fabrica de abanicos.

La calidad y variedad de los trajes y disfraces que Casa Insa ponía a disposición de sus clientes hizo pronto de ella una institución ciudadana. Así, por ejemplo, se hacía cargo de la indumentaria del Corpus de la ciudad. Esto es, la custodiaba y realizaba su preparación y puesta a punto, antes y después de la celebración. Lo mismo hacía para el Corpus de otras poblaciones: Cullera, Alzira, Gandia, Alfafar, Alboraià, Sueca... También suministraba la

indumentaria y los elementos vinculados a festividades y danzas procesionales de La Ribera, La Safor, L'Horta, Camp de Turia, La Costera, etc.

En Casa Insa se confeccionaban los trajes y elementos decorativos de muchas cabalgatas de la ciudad de València y comarcas adyacentes, así como los de Castelló y Alcoi. Por citar dos ejemplos, la ropa y aderezos de la cabalgata del Pregó y els Cavallers de la Conquesta, elementos esenciales de las fiestas de la Magdalena de Castelló, se prepararon durante muchos años en dicha ropería, donde también se realizaron numerosos trajes de las capitánías y alferecías de los Moros y Cristianos de Alcoi.

Cabe destacar también la vinculación de Casa Insa con algunas cabalgatas históricas de la ciudad de Valencia, como la cabalgata histórico-foral de 1891, que organizó Lluís Tramoyeres; la de exaltación valenciana que organizó lo Rat Penat en 1899; la de la coronación de la Virgen, en 1923; la del tercer aniversario de la proclamación de la Segunda Republica o la del centenario de la Canonización de San Vicent Ferrer.

En Casa Insa se confeccionaban disfraces y máscaras de carnaval, así como el vestuario de numerosas obras teatrales, zarzuelas, revistas e incluso películas. Dicho vestuario permanecía en Casa Insa y se alquilaba a otras compañías y a grupos de aficionados.

En los talleres de la casa se confeccionaron también miles de trajes de indumentaria tradicional valenciana: de labrador/a, castellonero/a o de torrentí, así como faldas y sayones, saragüells y otras prendas y complementos, e indumentaria de otras regiones: Andalucía, Aragón, Castilla., etc. Cabe destacar igualmente la dedicación de Casa Insa a la indumentaria militar, utilizada en representaciones teatrales y cabalgatas, así como a la indumentaria eclesiástica y a los trajes de torero.

A partir de los años 50 del siglo pasado, Carmen Ferrés, sobrina biznieta del fundador y responsable del taller de confección, se dedicó en particular a la indumentaria de valenciana, especialidad que la convirtió en una referencia, gracias al cuidado en la elección de las telas, al diseño y a la confección, hasta la década de los 80, cuando empezó a declinar su actividad. Los trajes depositados dejaron de alquilarse en su mayor parte, pero Casa Insa siguió confeccionando colgaduras y decorando eventos. Los fondos, sin embargo, siguieron conservándose en perfecto estado.

Consciente del valor patrimonial que supone Casa Insa y de que Carmen Ferrés deseaba retirarse, dada su edad avanzada y los cambios acontecidos en el sector, el Museu Valencià d'Etnologia se esforzó por llegar a un acuerdo.

Dicho acuerdo contempla la selección del material depositado en Casa Insa, la recuperación del mismo y la constitución, dentro de las colecciones del museo, del Fondo Casa Insa-Carmen Ferrés.

El fondo comprende, además de las piezas de indumentaria y los elementos decorativos, abundante documentación de la empresa, informes, facturas, libros de registro desde 1830, figurines, diseños de trajes, más de 2000 fotografías de festejos y gran número de libros y revistas de teatro, de indumentaria y de disfraces, que permitirán analizar la evolución de casa Insa y de las fiestas valencianas, y completar estudios relacionados con la actividad teatral. Hay también, por citar algunas piezas más, seis gigantes y más de cincuenta cabezudos, y el molde del *pardal* restaurado de Sant Joan de la iglesia de Sant Joan del Mercat, que estaba en Casa Insa desde los años sesenta.

En estos momentos el legado ya se ha incorporado al Museu Valencià d'Etnologia, y se está procediendo al traslado a los almacenes de fondos del museo en Bétera, donde se efectuará su inventario, catalogación y restauración. El volumen de lo conservado es tal que en algunos casos hay más de diez prendas iguales, lo que permitiría ceder algunas prendas repetidas a otros museos valencianos, como el museo de la Festa de Algemesi, o realizar intercambios con otros museos de ámbito estatal.

La Diputación Provincial de València ha reconocido la importancia de la donación otorgando a Dña. Carmen Ferrés, en representación de Casa Insa, la Medalla de Mérito Cultural de la Diputación.

La conveniencia de un museo de la indumentaria

Sabemos que el interés por la indumentaria es cada vez mayor. Ese interés se refleja, por ejemplo, en las grandes casas de subastas, que le dedican sesiones completas, y en la eclosión de museos del traje y de la moda que han surgido en numerosas ciudades. Baste citar los de Kyoto, Nueva York, París, Madrid o la sección correspondiente del Victoria & Albert Museum de Londres.

Durante un tiempo se ha hablado de la conversión del Palacio de Vallvert, en la calle del Mar, en Museo de la Indumentaria. Ignoramos si dicho proyecto se llevará a cabo, aunque nos consta que el palacio se halla en plena restauración.

Por otra parte, sería una lástima que el edificio palaciego o casa noble que albergaba Casa Insa, en el carrer de Baix, se perdiera o degradase, ahora que los fondos han ido a parar a otros lugares. Y es conocido el interés de la propietaria del edificio por alquilarlo "a alguna Institución u Organismo que pudiera mantener su riqueza patrimonial".

Por todo ello, y en vista de la adecuación del edificio al uso que tenía, consideramos que, a menos que la conversión del Palacio de Vallvert en Museo de la Indumentaria se lleve a cabo, podría estudiarse la posibilidad de instalar un museo semejante, bien general o especializado en disfraces o en indumentaria teatral, en el mismo lugar donde esas piezas fueron confeccionadas, es decir en Casa Insa. Entendemos que un museo así revitalizaría el barrio del Carmen, y pondría de relieve la importancia de las colecciones y el valor de la artesanía y la moda valencianas, como hace, en relación con la cerámica, el palacio del Marqués de Dos Aguas, convertido en Museo Nacional de Cerámica y Artes Suntuarias González Martí. Dado, sin embargo, que el espacio que podría dedicarse a la exhibición de las piezas es relativamente pequeño, habría que hacer una selección rigurosa de las mismas.

Conclusiones

1. La riqueza y variedad de las colecciones, la singularidad de sus piezas y su extraordinario estado de conservación, así como la documentación aportada, de gran interés para los estudiosos, hacen del legado Casa Insa-Carmen Ferrés un material indispensable para la reconstrucción de la memoria festiva y teatral valenciana de los últimos 200 años.
2. Apreciamos el extraordinario esfuerzo realizado por la Diputació de Valencia para albergar y catalogar las colecciones. Entendemos que la inclusión del Fondo Casa Insa-Carmen Ferrés en el Museu Valencia d'Etnologia convierte a este en un centro de referencia en lo que respecta a la indumentaria tradicional y festiva.

3. Consideramos que el edificio palaciego o casa noble que albergaba Casa Insa no debería perderse ni degradarse, y que, salvo que se estime preferible otro emplazamiento, sería un lugar apropiado para instalar un Museo de la Indumentaria y los Disfraces. Ello permitiría apreciar la riqueza de las colecciones y la importancia de las distintas piezas, en los mismos talleres donde fueron confeccionadas. Por esa razón, instamos a la Diputació de València a que, una vez seleccionadas y restauradas las piezas que estime conveniente, considere la posibilidad de instalar un Museo de la Indumentaria y los Disfraces, o quizá un Museo de Disfraces e Indumentaria teatral, en la antigua Casa Insa, si se concluye que el edificio reúne las condiciones apropiadas y se llega a un acuerdo entre la Diputación y la parte propietaria. Creemos que un museo así ayudaría a revitalizar el barrio del Carmen, y pondría de relieve el valor de la artesanía y la moda valencianas.
4. Este informe se enviará a la Conselleria de Cultura i Esport, a la Diputació de València, al Ajuntament de València y a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Informe sobre la declaració com a BIC de la plaça de Mèxic a la Salzadella

Autor: Comissió de Llegat Històric i Artístic
 Coordinadors: Luís Prades Perona, Vicent Álvarez Rubio i
 Jesús Huguet Pascual.
 Aprovació: Ple de 31 de gener de 2011

Antecedents

Amb data 13 d'octubre de 2010, núm. de registre 1000, té entrada al Consell Valencià de Cultura un escrit de l'alcalde de La Salzadella, Abelardo Ripoll Guasch, en el que demana un informe del C.V.C. per tal d'iniciar l'expedient per a la declaració com B.I.C. de la plaça de Mèxic de l'esmentada població.

La sol·licitud es remet a la Comissió de Llegat Històric i Artístic, la qual encomana als consellers Srs. Alvarez Rubio i Huguet Pascual la realització del corresponent dictamen.

Prèvia comunicació i acord de la data amb l'ajuntament de La Salzadella els Srs. Álvarez Rubio i Huguet Pascual es traslladen a la població el dia 23 de novembre, on són rebuts pel Tinent d'Alcalde-Regidor de Cultura municipal, D. Sergi Blasco, que ens acompanya en la visita i ens lliura diversa informació i documentació.

La plaça de Mèxic i els seus voltants

Pròxima a l'entrada històrica de la població (encara es conserva una part de la muralla original) existia una bassa insalubre (el Pati de la Bassa) l'aigua de la qual s'aprofitava per esbaldir els carrers o, en el millor dels casos, com abeurador d'animals. En estiu i èpoques de sequera, la bassa, esdevenia un focus d'infeccions i pestilències. El veïnat, periòdicament, reclamava el soterrament de la bassa i l'aigua estancada. Als anys 30 del segle XX els veïns inicien el buidatge i al voltant de 1939 comencen a omplir l'antic estany amb enderrocs i terra. Cal aclarir que totes aquestes accions i les que vindran després son executades pels veïns a *journal de vila*, o siga gratuïtament.

Dos naturals de la població, residents a Mèxic, Daniel Montull i Tomàs Molins, propietaris en terres americanes d'una fàbrica de mistos, s'ofereixen al municipi per tal d'aportar l'ajut necessari per urbanitzar l'espai deixat per l'antiga bassa. De 1949 a 1951 s'urbanitza l'espai al voltant d'una zona enjardinada, amb plantes autòctones i altres importades de Mèxic. Igualment es col·loquen bancs de pedra, amb la inscripció de l'empresa mexicana que ha pagat cada seient. També en la plaça s'instal·larà un retaule ceràmic dedicat a la Verge de Guadalupe en una casa típicament d'estil *indià* (a l'antiga eixida de la població cap a S. Mateu hi existeix una altra casa del mateix estil).

Es crea així una zona urbanitzada única. Com es ben sabut cases d'*indianos* hi ha molts exemplars a la Península Ibèrica però les zones urbanitzades àmplies són inexistents, almenys de les dimensions de la plaça de La Salzadella.

Però tant interessant, des de la vessant patrimonial, com la plaça de Mèxic són els voltants. Junt a al cantó format per la plaça i l'inici del carrer Major (on es troba el rètol ceràmic) podem veure les restes de la porta i muralla medieval que encerclava la població (el Portal de la Bassa). Unes cases més enllà podrem contemplar l'església parroquial de la Purificació, l'ermita de sant Antoni i diverses cases i espais dignes de consideració (com la Cort Vella, antic ajuntament).

Algunes d'estes construccions i elements immobiliaris tenen la consideració individual de Be de Rellevància Local (B.R.L.) però el conjunt fa possible una consideració legal i de recolzament patrimonial necessària.

Cal remarcar que l'Ajuntament ha senyalitzat, amb rigor i eficaçment, tots aquests immobles i bens patrimonials, així com ha procurat rutes d'aproximació al patrimoni local d'indubtable interès. Per la qual cosa considerem lloable eixa mena d'accions municipals.

Per tot això arribem a les següents conclusions:

Conclusions

1. El conjunt format per la plaça de Mèxic, la muralla i el Portal, l'església parroquial de la Purificació, l'ermita de sant Antoni de Pàdua, la Cort Vella i altres edificis i elements immobiliaris són més que suficient, des de les vessants cultural, històrica i patrimonial, per tal de ser declarat Be d'Interés Cultural, a juí d'este C.V.C..
2. Totes les façanes que donen a la plaça de Mèxic (tant les de l'avinguda de la Constitució com la dels altres carrers), continuant pel carrer Major al carrer Horno Viejo, i continuant pel carrer del Niño Jesús a la plaça Major i des d'ací al carrer sant Antoni fins al carrer sant Josep i, finalment, a la plaça Mèxic (s'acompanya plànol) formarien i tancarien el conjunt per al que es proposa la declaració de B.I.C.
3. La població també té altres elements dignes de ser considerats com Be de Rellevància Local: l'ermita de sant Josep, la de santa Bàrbara (junt a la Via Augusta), i els dos peirons (un a l'ermita de Sta. Bàrbara i l'altre a l'eixida del poble cap a l'ermita de sant Josep). Raó per la qual convidem l'ajuntament de La Salzadella per a que inicié els tràmits oportuns.
4. Aquest informe s'enviarà a l'ajuntament de La Salzadella, peticionari del mateix, a la Conselleria de Cultura i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies (F.V.M.P.).

Informe sobre la possible declaració com a BRL de l'Almàssera de Benimodo

Autor: Comissió de Llegat Històric i Artístic
Coordinador: Jesús Huguet Pascual
Aprovació: Ple de 31 de gener de 2011

Antecedents

Amb data 26 de novembre de 2010, registre d'entrada 447, es rep al Consell Valencià de Cultura escrit de la Dtra. Gral. de Patrimoni Cultural Valencià, en el que d'acord amb els art. 47 i 48 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de Patrimoni Cultural Valencià, sol·licita del C.V.C. informe preceptiu per declarar Bé de Rellevància Local (B.R.L.) la coneguda com Almàssera d'Ocheda a Benimodo.

Igualment amb núm. 1204 del 13 de desembre del mateix any, es rep escrit de l'Associació Gaspar Dies d'Alzira en el que es demana la intervenció d'aquest C.V.C. per mantindre el valor patrimonial que l'almàssera representa.

Cal assenyalar que ja en 2006 la propietària de l'almàssera es dirigí al president del C.V.C. informant de la situació patrimonial de l'immoble. Des del C.V.C. se li indicà que la institució amb competència per poder dictaminar la condició de B.I.C. o de B.R.L. era la Conselleria de Cultura.

L'Almàssera d'Ocheda

La importància social, mercantil, cultural i històrica de determinades construccions de caràcter industrial o transformador agrari és rellevant al llarg de tot el territori valencià, però també és evident que es corre un greu perill de desaparició d'aquelles que amb més de mig o un segle, o més encara, han perdut la seua destinació originària i actualment es veuen abocades a pressions urbanístiques tot i que la seua situació, abans perifèrica, ha esdevingut cèntrica o almenys atractiva des de la vessant d'aprofitament urbanístic.

L'Almàssera d'Ocheda, en Benimodo, és un d'estos exemples que pot perillar per aquelles pressions a pesar de ser un model singular per la seua dedicació original i el valor patrimonial. Encara que l'edifici es de modèstia formal presenta unes característiques constructives modèliques d'una determinada forma constructiva (vd. Doc. 1, Informe de l'arquitecte J.L. Lajara per al Jutjat Contenciós Administratiu núm. 4 de València). També la seua producció industrial primera li atorga una singularitat especial, ja que a més d'oli produïa, originalment, xampany (vd. Doc. 2, insercions publicitàries a una revista de Vva. de Castellón).

Per altra part, la maquinària i elements de l'almàssera es troben en perfectes condicions i situats als llocs escaients per a la funció prevista (vd. Doc. Fotografies de l'interior i exterior de l'almàssera).

Per tot això el Consell Valencià de Cultura formula les següents

Conclusions

1. La coneguda com Almàssera d'Ocheda, situada al carrer Muralla Llarga del municipi de Benimodo, presenta uns trets constructius, culturals i històrics que la fan digna de rebre la consideració de Be de Rellevància Local (B.R.L.).
2. Recomanem a la Conselleria de Cultura i Esport, a l'Ajuntament de Benimodo i a la propietat de l'almàssera que propicien un aprofitament pedagògic dels valors culturals i històrics del B.R.L. apropant-lo a estudiants i visitants que vulguem conèixer-lo.
 - a. En eixe sentit seria recomanable que per part de l'Ajuntament i/o Diputació Prov. de València es col·locaren determinades senyalitzacions indicant el camí i la importància del B.R.L..
3. Este informe s'enviarà a la Dir. Gral. de Patrimoni Cultural Valencià, peticionària del mateix, a l'Ajuntament de Benimodo, a la Diputació Prov. de València, a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies i a la propietat de l'almàssera.

Sobre els pressupostos institucionals en matèria cultural

Autor: Comissió de les Arts

Coordinadors: Ricard Bellveser, Ana Noguera i Glòria Marcos

Aprovació: Ple de 24 d'octubre de 2011 a la Font d'en Carròs

Introducció

Durant l'últim trimestre de l'any s'elaboren els pressupostos de les institucions públiques i organismes oficials i privats, corporacions, associacions i entitats, d'acord amb càlculs que enguany es fan en un marc de crisi econòmica que exigix l'adopció de mesures de moderació en les despeses i que implica retalls i reestructuracions de les àrees i de les partides generals, i és per això que el Consell Valencià de Cultura (CVC) es planteja la urgència de fer una crida a la responsabilitat de mantindre els esforços en l'àmbit de la cultura, entesa com a element de cohesió social, i com a indústria clau en el desenvolupament de les societats modernes.

En les circumstàncies actuals, pareix prou comprensible que els comptes es regisquen pel principi d'austeritat, però com l'aplicació d'este principi no és compartida per tots, no podem evitar sospitar que pot ser el capítol destinat a la cultura el que experimentarà una major reducció, en part per una deficient interpretació del que significa la cultura en l'economia de hui, en part per l'errònia idea que les activitats culturals són ornamentals, prescindibles, cosmètiques o, dit en termes generals, innecessàries.

Consideracions

Segons la *Cuenta Satélite de la Cultura (CSC)*, les activitats culturals representen a Espanya el 3% del Producte Interior Brut (PIB), i poden arribar al 4% --és a dir, una mica més que el sector agrari i pràcticament igual que l'energètic— si hi afegim activitats veïnes com el disseny i la publicitat; un conjunt que mou en termes absoluts una quantitat un poc superior als 32.000 milions d'euros.

Estadísticament el terme "Cultura" comprén les activitats vinculades a la defensa i la promoció del Patrimoni, a Arxius i Biblioteques, Llibres i Premsa, Arts Plàstiques, Arts Escèniques i Audiovisual, el que inclou els sectors de Creació, Producció, Fabricació, Difusió i Distribució, Activitats de promoció i regulació, Activitats educatives i auxiliars.

Les activitats culturals ocupen més de 562.000 treballadors de tots els nivells, xifres totes estes que es disparen si hi afegim les activitats, llocs de treball i inversions que implica el sector turístic, ja que no sols hi ha el turisme cultural en el seu sentit estricte, sinó que el turisme és en si mateix un fet cultural i, encara més, moltes rehabilitacions, recuperacions patrimonials d'edificis, costums, gastronomia, tradicions etc., es fan amb fins turístics, sent com són inversions culturals --aspectes que no comptabilitzem en el present document.

La cultura és una de les primeres indústries nacionals, però patix la pressió d'una part de l'opinió pública, segons la qual es tracta d'una cosa socialment ornamental, que es desenvolupa quan les altres necessitats bàsiques estan satisfetes. En esta equivocada percepció tenen certa responsabilitat tant els agents culturals com els mitjans de comunicació, els quals no han sabut traslladar a la societat la rellevància d'este sector.

D'esta manera hi ha la temptació, evident, de rebaixar els pressupostos públics i també molts de privats (obres socials, patrocinis, mecenatges...), fins a col·locar-los en un lloc estrictament testimonial, situació a la qual també contribuïx una deficient legislació sobre el mecenatge, tant estatal com autonòmica, una poc estimulant –i poc divulgada– fiscalitat dels patrocinis i una legislació sobre els béns culturals i patrimonials que reclama ser actualitzada amb urgència.

Conclusions

1.- El CVC vol mostrar la seua preocupació pels permanents retalls econòmics tant en els pressupostos de les empreses públiques com en les privades que afecten les partides destinades a la cultura, les obres socials i els seus organismes com ara museus, teatres, palaus de la música i de congressos, xarxes d'arts plàstiques, difusió audiovisual, biblioteques, orquestres, tallers, centres d'estudi i investigació, organismes estatutaris, etc.

2.- És una actitud errònia i de conseqüències imprevisibles plantejar les activitats culturals com activitats ornamentals –en el sentit de prescindibles o innecessàries–, oblidant que es tracta d'un dels més importants i productius sectors econòmics, el qual, a més, promou i desenvolupa els trets distintius, materials i immaterials, intel·lectuals i afectius, que caracteritzen una societat o un grup social i fomenten la seua llibertat.

3.- En este mateix sentit es considera imprescindible la revisió de les actuals lleis de mecenatge –matèria actual d'estudi de la Comissió Jurídica del CVC–, i la fiscalitat relativa al patrocini cultural.

4.- També s'aconsella la revisió i l'actualització de la Llei de patrimoni cultural valencià, en especial d'algunes de les seues figures de protecció, com és el cas de l'entorn dels béns d'interés cultural i dels béns de rellevància local, i la delimitació i la determinació d'este entorn i acció cultural.

5.- El present informe es traslladarà a la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport, amb una còpia per a la Direcció General de Patrimoni, a les tres diputacions provincials i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Document aprovat per la Comissió de les Arts del Consell Valencià de Cultura en sessió del 4 d'octubre de 2011.

Sobre la declaració com a bé d'interés cultural immaterial (BICi) de la Tamborada d'Alzira i la *Rompida de la hora* de l'Alcora

Autor: Comissió de Promoció cultural
Coordinadors: Jesús Huguet i Vicente Muñoz Puelles
Aprovació: Ple de 13 de juliol de 2011

Antecedents

Amb data 25 de maig de 2011, número de registre 474, te entrada al Consell Valencià de Cultura escrit de la directora general de Patrimoni Cultural Valencià, Paz Olmos Peris, en el que es demana l'informe corresponent per tal de poder declara bens d'interés cultural immaterial (B.I.C.i) la Tamborada d'Alzira i la *Rompida de la hora* de l'Alcora.

El president del Consell Valencià de Cultura tramet la petició a la Comissió de Promoció Cultural la qual encarrega als consellers Srs. Muñoz Puelles i Huguet Pascual la realització de l'informe escaient.

Les tamborades de Setmana Santa

En moltes zones de la Península Ibèrica, igualment a indrets de la Itàlia amb influències hispàniques, és habitual celebrar amb tamborinejades alguna de les funcions de la Setmana Santa. Com és ben sabut l'església catòlica no permetia el toc de campanes durant uns dies de la Setmana Santa, concretament els dies en que estava mort Jesucrist. Això propiciava que els avisos de les celebracions litúrgiques es realitzaren mitjançant matraques o a cops de tambor. Raó per la qual el tambor va adquirir un relleu transcendent com element divulgador dels rituals de la Passió. Però en algunes poblacions no solament serveix com divulgador d'actes religiosos sinó com manifestació sorollosa del dolor penitencial.

Luís Buñuel¹ en parlar del seu poble, Calanda, el Divendres Sant deia: *A las doce de la mañana la hora quedará rota y los tambores, fenómeno asombroso, arrollador, cósmico, que roza el inconsciente colectivo, hace temblar el suelo bajo los pies. Al amanecer las manos sangran de tanto redoblar.*

El Divendres Sant, a migdia, tambors, tabals, timbals i bombos inicien un constant i rítmic redoblar trencant estrepitosament el silenci horari i exterioritzant l'aflicció de l'acte

¹ Tant Luís Buñuel com Carlos Saura, en els seus films, han inclòs fragments i referències sonores a les tamborades. Luís Buñuel a més inclou en la seua biografia, "El último suspiro", la frase que esmentem.

commemorat. Algunes poblacions durant una hora, altres durant vint-i-quatre, s'omplin de l'estrèpit de centenars, o milers, de tabals i bombos que proclamen la rememoració del patiment de Crist al Calvari.

Disset municipis de les comunitats autònomes de Castilla-La Mancha (Hellín, Agramón i Tobarra); Andalusia (Baena); Aragó (Albalate del Arzabispo, Alcañiz, Alcorisa, Andorra, Calanda, Híjar, La Puebla de Híjar, Samper de Calanda i Urrea de Gaén) ; Regió de Múrcia (Moratalla i Mula); i Comunitat Valenciana (l'Alcora i Alzira), han sol·licitat del ministeri espanyol de Cultura la incoació de l'expedient per a una futura declaració com Patrimoni Mundial Immaterial d'eixa celebració amb tambors i bombos.

La Tamborada d'Alzira i La Rompida de la Hora de l'Alcora

Les dos poblacions valencianes amb manifestació més rellevant de les característiques abans esmentades són Alzira i l'Alcora, en conseqüència són les que apareixen en la sol·licitud a la UNESCO mitjançant el ministeri de Cultura espanyol. Els trets però de la celebració en cadascuna de les poblacions presenten divergències i singularitats.

Mentre en el cas d'Alzira l'acció dels tambors s'inicia abans del Pregó de Setmana Santa, com pòrtic de la Passió, i es manifesta també en diversos actes de la setmana, *la Rompida de l'hora* de l'Alcora es formalitza únicament a migdia del Divendres Sant (seguint la costum de les *rompides* dels pobles aragonesos) durant una hora pels carrers històrics de la vila.

En ambdós casos l'organització està a càrrec de les confraries penitencials i la presència de visitants (participants o no en la tamborinejada) és notable.

En *la Rompida* de l'Alcora el primer toc de tambor (el rompre l'hora) corre a càrrec d'alguna personalitat civil o religiosa. I en una i altra població els actors van revestits amb la vestimenta de la corresponent confraria.

Encara que les setmanes santes de l'Alcora i Alzira estan documentades ja en el segle XVI serà a partir del XX quan la presència de tambors i bombos adquireix el protagonisme actual. A l'Alcora en 1939 ja coneixem l'existència d'una banda de tambors però serà més de quaranta anys després quan començaran a tindre un impacte popular ampli. En 1988 els tambors i bombos de l'Alcora comencen a ser convidats per participar en tamborinejades del Baix Aragó, i en 1991 i 2001 les *Jornadas Nacionales de Tambor y Bombo* es celebren en la vila castellonenca.

En Alzira, agrupades les bandes de tambors i bombos, en les desfilades vespertines aniran des d'una parròquia, alternativament, a la plaça Major.

Les manifestacions populars, amb més o menys protagonisme eclesiàstic, al voltant de la Passió de Crist tenen un relleu singular al llarg de tot el territori valencià: processons, funcions litúrgiques, exposició d'imatges, vestimenta de confraries, desfilades de bandes de música o de tambors i cornetes, fan dels dies de la Setmana Santa un període amb connotacions pròpies no solament per als participants directes sinó per molts visitants i veïns que poden gaudir de manifestacions lúdiques, culturals, religioses o simplement originals. Més enllà de la connotació religiosa eixes manifestacions han esdevingut un fet transcendent entre les festivitats locals i, més encara, uns actes d'unió i agermanament de persones i grups.

Per tot això el Consell Valencià de Cultura presenta les següents conclusions:

Conclusions

- 1). Les celebracions de Setmana Santa conegudes com Tamborada d'Alzira i *Rompida de la hora* de l'Alcora presenten unes característiques populars, històriques, culturals i festives que les fan mereixedores del suport administratiu i legal necessaris per a la seua continuïtat i engrandiment.
- 2). Que un d'eixos suport pot ser la declaració com Be d'Interés Cultural Immaterial (B.I.C.i) que des del C.V.C. considerem cal que obtinguen.
- 3). A pesar que les autoritats municipals i autonòmiques s'han esforçat per donar-li relleu caldria que aquestes, especialment les municipals, programaren campanyes de divulgació i fomentaren el coneixement d'estes celebracions.
- 4). El present informe es remetrà a la direcció Gral. de Patrimoni de la Conselleria de Cultura, peticionària de l'informe, als ajuntaments d'Alzira i l'Alcora, i a la F.V.M.P..

Sobre la declaració com Bé de Rellevància Local (BRL) del pont de ferro sobre el riu Xúquer, als termes d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer

Autor: Comissió de Llegat històric

Coordinadors: Gloria Marcos Martí, Ramon de Soto Arándiga
i Jesús Huguet Pascual

Aprovació: Ple de 24 d'octubre de 2011 a la Font d'en Carròs

Antecedents

Amb data 8 d'agost de 2011, núm. de registre 697, te entrada al Consell Valencià de Cultura (C.V.C.) escrit de la Dtra. Gral. de Patrimoni Cultural, Marta Alonso Rodríguez, en sol·licitud de l'informe preceptiu per tal de declarar Be de Rellevància Local (B.R.L.) el Pont de Ferro sobre el riu Xúquer, situat en la confluència dels termes municipals d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer.

El President i la comissió de Govern del C.V.C. encomanen a la comissió de Llegat Històric i Artístic la realització de l'esmentat informe. La comissió de Llegat, en la reunió del *mes de setembre, nomena a la consellera Marcos Martí i als consellers de Soto Arándiga i Huguet Pascual* la redacció corresponent.

El dia 20 de setembre la Sra. Marcos Martí i el Sr. Huguet Pascual es desplacen a la població d'Albalat de la Ribera on són rebuts per l'alcalde de la població, per l'alcalde de Polinyà del Xúquer, pels concejals ponents de Cultura d'ambdues corporacions locals i per l'arquitecte municipal de Polinyà. Visiten el pont objecte de l'informe i altres indrets units patrimonialment i geogràfica a les poblacions citades.

Els ponts de ferro sobre el riu Xúquer

El C.V.C. ha elaborat diversos informes i escrits sobre els ponts valencians del riu Xúquer¹ i concretament sobre els ponts de ferro que en el trànsit del segle XIX a les primeres dècades del XX es construïren per tal de salvar el riu, substituint els passos que abans es salvaven mitjançant barques².

L'existència de guals per on traspassar el riu està documentada des de molt abans de la conquesta de Jaume I del Regne de València. El gual de Barraga a Alberic, *vadum Barraga*

¹ "Informe sobre la possible declaració com B.I.C. del Pont del Rei en el terme municipal de Gavarda", 2010.

"Informe sobre la declaració com Be de Rellevància Local (B.R.L.) del pont de ferro Alfonso XIII sobre el riu Xúquer, als termes de Sueca i Fortaleny", 2011.

² Les barques de Tous, Sumacàrcer, Gavarda, del Rei, Alcosser, Alzira, Albalat, Riola, Fortaleny o Cullera foren poc a poc reemplaçades per ponts metàl·lics en molts casos. En altres continuarien, per exemple en Tous on fins la culminació del Pantà de Tous va prestar servei la barca.

(junt al lloc on prestarien els seus serveis les barques del Rei i la d'Alcosser), la confluència del riu a Alzira o el qual entre Albalat i Polinyà (junt al pont objecte del present informe) apareixen al *Llibre dels feyts* del rei Jaume com llocs rellevants. Raó per la qual la construcció de ponts a la tardor del XIX o en les primeres dècades del XX no són simplement manifestació d'una edificació de servei puntual per a unes vies de comunicació sinó manifestació del valor històric i cultural dels espais on estes construccions es formalitzen.

Per altra part, i tal com indicàvem a l'informe sobre el pont de ferro Alfonso XIII, entre Fortaleny i Sueca³, la pròpia via de comunicació a la que donen servei els ponts (tant el de Sueca-Fortaleny com el d'Albalat-Riola), la CV-509, és la via de penetració de la costa a l'interior (de la Ribera Baixa a l'Alta) on, en Alberic, s'uneix al Camí Reial; servint tant als desplaçaments dels pobles d'ambdues comarques com d'accés de la costa al centre peninsular i, ocasionalment, pel desplaçament de la pròpia cort espanyola (cas d'Amadeu I de Savoia).

El pont de ferro d'Albalat i Polinyà

El pont de ferro situat sobre el riu Xúquer en la divisòria dels termes d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer es troba al final de les cases de la població d'Albalat encara que en terreny no urbanitzable.

Al contrari que la majoria dels ponts germans, aquest consta de dos arcs (gelosies) de 40'50 m. de llum. Amb un bon estat de conservació.

El pont és un referent de les poblacions que el comparteixen, les quals el consideren com element transcendent del seu patrimoni. Tenint present l'esforç que eixos municipis estan fent per recuperar i ficar en valor el seu patrimoni (en el cas d'Albalat caldria assenyalar la font de la plaça amb escultures de Manolo Boix o la repristinada Casa del Bou) el suport d'una figura legal que garanteix el valor cultural i històric del pont esdevé un element important de la pròpia identitat cívica.

Ultrapassat el pont, en direcció al terme de Polinyà, a mà dreta ens trobem amb l'edificació gòtica, coneguda popularment com "la Granja". Una construcció en estat prou lamentable però que, sens dubte, és un dels edificis patrimonials gòtics més importants de les mancomunitats (administracions, propietat) per consolidar-lo.

Per tot això proposem les següents conclusions:

Conclusions

1). El pont de ferro, situat sobre el riu Xúquer entre els termes municipals d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer és un element arquitectònic singular, peculiar, integrat en l'espai on s'ubica i que forma part del patrimoni assumit pels ciutadans de les poblacions esmentades.

³ "Informe sobre la declaració com Be de Rellevància Local (BRL) del pont de ferro Alfonso XIII sobre el riu Xúquer, als termes de Sueca i Fortaleny", aprovat al Ple del CVC en la sessió de 27 de juny de 2011.

2). Les característiques geogràfiques, històriques, paisatgístiques i d'apreciació social són suficientment evidents com per obtenir el pont la qualificació de Be de Rellevància Local (BRL).

3). Considerem l'àrea de protecció que envoltaria el B.R.L., proposada per la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport, adequada però caldria tindre present la proximitat de l'edifici anomenat popularment com "La Granja" per a l'estudi d'una figura jurídica que li done un escaient marc legal de protecció.

4). Com ja senyalàvem a l'informe sobre el pont Alfonso XIII, seria convenient la declaració de tots els ponts sobre el Xúquer d'estes característiques com B.R.L., ja que elevaria la condició jurídica d'unes estructures preses pels ciutadans com patrimoni històric de les seues poblacions.

5). Aquest informe s'enviarà a la Dtra. Gral. de Patrimoni Cultural de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport, peticionària del mateix, als alcaldes d'Albalat de la Ribera i Polinyà del Xúquer, a la Diputació de València, a la Subdelegació del Govern a València -Àrea de Carreteres-, a la Direcció Gral. d'Obres públiques de la Conselleria d'Infraestructures i Transport, i a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Sobre la revisió del Pla Integral de Residus de la Comunitat Valenciana (PIRCV)

Autor: Comissió de Ciències
 Coordinadors: Vicente González Móstoles,
 José María Lozano Velasco i Martín Quirós Palau
 Aprovació: Ple de 28 de novembre de 2011
 al Museu Sant Pius Vè de València

ANTECEDENTS

El 14 de novembre de 2011 va arribar al registre d'entrada del Consell Valencià de Cultura un escrit del director general de Qualitat Ambiental, Vicente Tejedo Tormo, en el qual es comunicava que la **Revisió i Actualització del Pla Integral de Residus de la Comunitat Valenciana (PIRCV)** es troba en la fase final prèvia a la seua aprovació inicial, i se sol·licitava l'emissió d'un informe sobre el text en un termini no superior a 15 dies naturals. A l'ofici s'adjuntava abundant informació documental, gràfica i escrita, convenientment raonada i que, en essència, compon el cos principal del document objecte d'informe.

La Comissió de Ciències, la qual ja havia acordat prèviament estudiar l'assumpte de la **Gestió dels Residus Sòlids**, i es trobava reunida en sessió ordinària en el moment en què el president del Consell Valencià de Cultura li va comunicar l'encàrrec -15 de novembre de 2011-, va decidir convocar una sessió extraordinària el dia 21 de novembre, exclusivament reservada a redactar i aprovar, si era el cas, l'informe corresponent que es traslladaria a la Comissió de Govern. En la dita sessió extraordinària s'han presentat escrits redactats pels consellers Martín Quirós Palau, president de la comissió, José María Lozano Velasco, secretari, i Vicente González Móstoles.

A pesar de la pressa amb què s'elabora el present informe, l'abundància de la documentació aportada pel sol·licitant, convenientment ampliada amb el maneig del PIR 97 i d'altres directives i legislacions sectorials emanades de molt diferents estadis administratius, des dels comunitaris fins als locals, des dels generals fins als més específics, permet emetre un informe genèric, en els termes que segueixen.

JUSTIFICACIÓ

Documentació

La documentació consultada com a part inequívoca de la Revisió al·ludida (des d'ara PIRCV), és completa i de vegades fins i tot reiterativa. Resulta adequada la diferenciació entre la Memòria Informativa ("d'Informació" la denomina el document) i la Memòria Justificativa ("de Justificació" literalment), si bé la primera ja estableix amb claredat els principis i les característiques del que el text denomina "estratègia". I tot i que l'anomenat Document de

Síntesi condensa i substancia el contingut principal del projecte legislatiu i reglamentari, les precisions que s'establixen en els Annexos i en els documents gràfics i cartogràfics delimiten convenientment la preceptiva anterior.

Particularment l'Annex denominat **Deu compromisos d'acció per a la gestió dels residus a la Comunitat Valenciana**, més que una declaració de principis, o de compromisos com textualment s'escriu, és un instrument de cultura i una legitimació de procediment.

Òbviament inclou el necessari i preceptiu estudi de Qualitat i d'Impacte contingut en la **Memòria Ambiental**, i ha comptat amb la deguda participació ciutadana a través dels mecanismes habituals d'informació pública i divulgació.

Estructura

L'estructura del document és coherent en la seua substància i també en la metodologia, prioritza i jerarquitzava continguts i avança adequadament dels generals als particulars. També és operativa, si bé el text podria afinar-se evitant-hi redundàncies o repeticions, per a més precisió i claredat. Entrarem en alguns detalls:

Preàmbul

El Preàmbul, el general i cada un dels que antecedixen capítols i epígrafs, al qual se li podria demanar l'abandó d'un cert "optimisme econòmic" que no s'ajusta a la realitat actual, insistix en la idea d'estratègia –cultura, podríem denominar-la també– i en la voluntat de ser un "instrument versàtil", al mateix temps que es presenta com un "conjunt de documentació de planificació". I si bé és cert que la planificació pareix una pràctica oblidada, també ho és que l'acció immediata és d'importància vital en matèria de gestió de residus. Potser una previsió pressupostària més precisa resultaria un al·licient per a la comprensió ciutadana del seu interès i de la necessitat d'assumir les seues conseqüències territorials, sense complexos ni prejuïns.

Marc legislatiu

Tot això se situa en el marc prioritari de les polítiques ambientals, ja siga les que es desprenen de les Bases de l'Estratègia per al Desenvolupament Sostenible de la Comunitat Valenciana, i en particular dels Principis directors (Directriu 128) o els Criteris d'integració paisatgística (Directriu 132), ja les que corresponen a legislació de la Comunitat Europea (en particular la Directiva 2006/12/CE i la Directiva 2008/98/CE o la Llista Europea de Residus. LER).

Competències

És interessant observar que en l'apartat de competències la Generalitat assumix la seua pròpia responsabilitat jurídica i de gestió, a la vora de la deguda col·laboració i cooperació amb les administracions locals. També ens pareix adequada la justificació de l'obsolescència de la preceptiva vigent per causa del temps transcorregut des de la seua aprovació, de la nova

normativa europea, de la contínua transformació social, dels canvis demogràfics i de l'evolució de l'activitat productiva, és a dir, en conjunt, el model socioeconòmic de la Comunitat, i de la necessitat de la seua revisió.

Estratègia

L'obtenció de beneficis mediambientals presidix el contingut del document, tant en la prevenció en la generació de residus com en el foment de la seua reutilització i la seua valoració.

En la seua vocació estratègica, el PIRCV redefinix, revisa i actualitza objectius i accions en matèria de **gestió integral dels residus** que recorren un llarg itinerari entre formació, divulgació i acció eficient. I s'autodenomina "Instrument director i coordinador de totes les actuacions que es realitzen en la Comunitat en matèria de gestió de residus, amb la finalitat de garantir el compliment dels objectius que s'hi establixen", en la seua naturalesa (jurídica i urbanística) de Pla d'Acció Territorial de caràcter sectorial. De fet, els seus efectes es vinculen als distints instruments d'ordenació urbanística. Convé, respecte d'això, recordar les reserves de sòl per a este tipus d'equipament que els Plans d'Acció Territorial poden haver establert amb anterioritat a la implantació de la instal·lació.

Vigència

La proposta de vigència indefinida no impeditx que l'escenari temporal previst siguen els anys compresos entre 2009 i 2013, un escenari que per cert convindria actualitzar i estendre fins a 2015, i que s'òbriga la porta a noves modificacions, actualitzacions i revisions, les quals haurien de respectar el límit dels compromisos adquirits amb anterioritat, en evitació d'evidents perjuins econòmics.

Mètode i Tipologia de Residus

El document, ja s'ha dit, assolix en el mètode la correcció acadèmica i distingix amb rigor entre un acurat i detallat diagnòstic de la situació actual i unes conclusions a les quals següen objectius i necessitats de gestió que més tard, en altres apartats, es concreten en mesures i indicadors per objectius; cosa molt d'agrair, perquè representa una voluntat d'adequació a la realitat concreta.

És exhaustiva la relació de residus tinguts en compte, des de la genèrica definició que ho són "tots els generats en el territori de la Comunitat, entre els assenyalats en la LER". I a pesar d'alguna contradicció menor entre els que s'exclouen en el títol corresponent i els que després se citen en l'apartat d'"específics" (com és el cas de sòls), queden com a definitius els urbans i els industrials, sumats a un panorama ampli que inclou des dels residus animals fins als sanitaris, des dels agropecuaris fins als automobilístics.

Continguts, objectius i principis

La diferència entre Ordenació no vinculant i Ordenació Normativa i vinculant es correspon amb la que resulta de l'exposició d'un model de referència que haurà de prendre's només com a tal i la que indica una voluntat política decidida i una posada en marxa realista. Que en la seua Estructura es tinga en compte la importància de la Divulgació i la Informació Ciutadana, que es relacione amb polítiques de Formació i Ocupació i que s'exigisca l'Informe de Sostenibilitat Ambiental, són altres tantes garanties de la seua qualitat democràtica.

Als principis generals d'Autosuficiència autonòmica, aconseguida per mitjà d'una xarxa integrada d'instal·lacions, de criteris de proximitat al lloc de generació (o de producció), de subsidiarietat i de responsabilitat compartida entre l'administració i els agents públics i privats, davall el paraigua de "qui contamina paga", ja presents en el PIR 97, s'afigen els que es desprenen del **VI Programa d'Acció Comunitari en Matèria de Medi Ambient** i es resumixen en: prevenció i limitació en la generació, cautela o precaució en el procés i accés a la informació ambiental com a cultura. O de manera més concreta: prevenció, preparació per a la reutilització, reciclatge, valoració, en particular valoració energètica, i eliminació (inclosa la necessitat de comptar amb depòsits de seguretat, ara inexistents). Responsabilitat ampliada del productor, en síntesi.

I si el PIR 97, pel que fa a objectius bàsics, ja assenyalava la planificació global, la determinació de criteris d'implantació, finançament, gestió i explotació, l'establiment i la justificació de prioritats d'actuació i territorials, ara s'hi afigen oportunament: el foment del consens i de la participació activa dels agents econòmics, ambientals i polítics, dels programes divulgatius, de la prevenció i reducció de la generació de residus, de la separació d'origen, de la reutilització, el reciclatge i l'aprofitament energètic, per garantir la seua valoració, la meta de l'autosuficiència autonòmica i la creació d'una xarxa integrada per a residus no valoritzables, assegurant el menor impacte ambiental.

I tot això a l'empara d'una política decidida de desenvolupament sostenible que pareix anar més enllà de la moda o de l'eslògan publicitari.

Mesures i indicadors

La transversalitat de les mesures previstes, des de la prevenció en l'acte de la generació de residus fins a la informació ambiental i la difusió i la conscienciació ciutadana i especialment l'empresarial, inclosa la preocupació per la investigació i els estudis sobre millores tècniques, disminució de la perillositat i millora de la gestió, potser podrien anar acompanyades d'incentius per al seu compliment.

D'altra banda, insistim en la importància que, en el detall de les mesures per a uns i altres residus, s'enuncien estes per objectius, amb una explicació suficient per a identificar-los amb claredat --encara que se sumen a les accions sense partida pressupostària prevista.

També ens pareix important l'existència d'Indicadors de seguiment, convenientment concretats en cada apartat específic per cada sector de producció, que desaconsellen la discrecionalitat absoluta en futures modificacions.

En l'extens capítol que s'ocupa de les Tipologies de Residus, entre els quals els urbans demanen una atenció especial, es tracta amb rigor una temàtica potser certament diversa, en la qual apareixen indiscriminats alguns preceptes operatius amb valoracions o situacions de fet, més propis d'un "estudi del cas" que d'una preceptiva de compliment obligatori. Es parla tant d'una Ordenança de Gestió d'Ecoparcs com de la creació de la **Comissió de Coordinació de Consorcis**, la qual suposem dotada de l'imprescindible mecanisme de control i auditoria. De tota manera, valorem el rigor de l'argumentació en el moment d'establir competències, model de gestió, característiques i variables en la generació, amb l'objectiu permanent de la valoració energètica, i una lògica revisió de la Zonificació, amb els corresponents canvis de nomenclatura dels Plans Zonals.

Les Conclusions que s'adduïxen en cada uns dels apartats, després d'haver exposat succintament la producció i la gestió, recorren un camp extens que inclou des de qüestions preventives complementàries de les que ja s'apliquen, fins a la necessitat peremptòria de comptar amb instal·lacions per a l'eliminació de Residus Perillosos (no n'hi ha actualment a la Comunitat Valenciana), des d'iniciatives per a la concentració territorial de la producció fins a reflexions per a fer del principi de proximitat un criteri de distribució territorial o l'anunci d'un pla d'instal·lacions per a la gestió de Residus No Perillosos.

Ja s'ha dit que en el text es descriuen amb detall tant la gestió de residus específics com els citats amb anterioritat, els envasos i residus d'envasos, els d'aparells elèctrics i electrònics, els olis usats, els PCB (policlorofenils), les piles, les bateries i els fangs de depuradora.

És just reconèixer que, com afirmen alguns dels deu Compromisos que componen l'Annex, amb el desenvolupament sostenible com a "guia i meta", amb l'objectiu d'un "equilibri territorial" i amb la Sensibilització i la Comunicació, l'atractiu lema "**Cap a l'abocament zero**" representa la tria decidida de la valoració energètica com a forma més oportuna de fer d'un residu incòmode un combustible barat en la producció d'energia neta per procediments igualment nets i com a opció prioritària.

Hi ha també profusió de gràfics, mapes i quadros comparatius que faciliten la comprensió de la idea i il·lustren amb precisió els seus fonaments.

Per tot això, valorem FAVORABLEMENT el text de la Revisió del Pla Integral de Residus de la Comunitat Valenciana i fem les següents Observacions i Recomanacions:

OBSERVACIONS

1. El PIRCV exposa un Balanç de les actuacions efectives del precedent PIR 97 que resulta escàs, atès que de les 19 plantes de tractament considerades en les 13 Àrees de Gestió establides, només 8 es troben en funcionament, i açò és especialment greu en la província de València, on només se n'han enllestit 2 de les 8 previstes, la qual cosa explica de manera patent el continu conflicte que existix entorn de la qüestió, pels llargs i molestos recorreguts des dels punts de generació a les escasses plantes en funcionament.

En conseqüència, en el PIRCV es prolonga el termini anterior d'absorció de residus des de l'any 2013 previst fins al 2020.

2. El PIRCV estableix un límit del 44% de residus destinats als abocadors, després de superat el procés complet i que precedeix a la seua eliminació (reducció, recuperació, reciclatge, compostatge, valoració material i energètica). Hi ha, doncs, una notable falta de concordança entre este límit i el considerat en l'Annex del PIR que situa la realitat de l'any 2008 en el 77% de residus que són enviats a l'abocador.

Per tant, les previsions de la capacitat dels abocadors haurien de ser revisades, ja que de fet s'esgotaran en un termini més curt que el previst.

3. La valoració energètica, és a dir la incineració, es presenta com una alternativa imprescindible i inherent al PIRCV i absent en el PIR 97. Per a reforçar esta opció, el PIRCV presenta un elemental estudi d'Alternatives que segons la nostra opinió no té rigor. En primer lloc, quan parla de l'Alternativa Zero exposa les xifres relatives a l'emissió de metà CH₄ pròpia dels abocadors i mentrestant ignora les emissions que la incineració implica i fins i tot la qüestió de l'emmagatzematge de les cendres resultants o l'alt consum energètic de l'operació.

En definitiva, no analitza els gasos emesos en la incineració, siga quin siga el seu tipus, ni avalua el fet que un 70% dels residus produïts hauran de ser tractats en la valoració energètica. I això a pesar que l'ISA indica com a punts dèbils del PIRCV precisament estes afeccions possibles al medi ambient.

Finalment, el PIRV tampoc no aclaria quin serà la localització de les incineradores, un fet insòlit en un Pla d'Acció Territorial, i es limita a dir que seran suprazonals, estalviant-se així el debat social que se suscitaria, a pesar de contradir d'esta manera el Principi de Consens basat en la Informació.

RECOMANACIONS

1. Revisar la imprecisió de variables i partides pressupostàries.
2. Estudiar incentius que afavorisquen la implantació del PIRCV.
3. Revisar les classificacions extensives de residus, perquè no hi haja diferències en el seu tractament en els distints textos que conté el document.
4. Establir nivells metodològics més precisos en el relat de Conclusions.
5. Actualitzar, en el Preàmbul, el moment socioeconòmic en el qual es troba la Comunitat Valenciana, i eixamplar l'escenari de la duració del Pla en previsió de possibles revisions en el futur.

El present informe s'enviarà a la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient i a la Presidència de la Generalitat Valenciana.

Memòria de gestió interna

Memòria de les comissions

Comissió de les Arts

A lo largo del año 2011, la Comisión de las Artes se reunió once veces en sesión ordinaria: el 11 de enero, el 15 de febrero, el 11 de marzo, el 5 de abril, el 10 de mayo, el 14 de junio, el 5 de julio, el 6 de septiembre, el 4 de octubre, el 2 de noviembre y el 2 de diciembre. También se reunió en sesión extraordinaria el 13 de julio, para aprobar el acta anterior antes de la recomposición de la comisión, con motivo de la renovación del Consell Valencià de Cultura. De todas las reuniones se dio puntual información al Pleno del Consell.

Hasta la renovación del Consell Valencià de Cultura, que se produjo el 8 de julio, la comisión estuvo constituida por los siguientes miembros: Ramón de Soto Arándiga, presidente; Ricardo Bellveser; Manuel Ángel Conejero Tomás; Vicente Ferrero Molina; Enrique García Asensio; Carmen Morenilla Talens; Elena Negueroles Colomer; Luis Prades Perona; Manuel Sanchis-Guarner Cabanilles y Vicente Muñoz Puelles, secretario. Tras la renovación, la comisión pasó a estar formada por Ramón de Soto Arándiga, presidente; Ricardo Bellveser; Manuel Ángel Conejero Tomás; Vicente Farnós de los Santos, Vicente Ferrero Molina, Enrique García Asensio; Gloria Marcos, Ana Noguera, Luis Prades Perona y Vicente Muñoz Puelles, secretario.

En la sesión de enero, la comisión emitió el Informe sobre el legado de Casa Insa y la posible creación en la ciudad de València de un museo de indumentaria y disfraces, coordinado por Vicente Muñoz Puelles, que fue aprobado en el Pleno del 31 de enero. En la sesión de mayo, la comisión emitió el Informe sobre la situación de la obra escultórica en los espacios públicos de la Comunitat Valenciana, coordinado por Vicente Ferrero, que fue aprobado en el Pleno del 30 de mayo. En la sesión de junio, la comisión emitió el informe titulado Propuesta de creación de un espacio público de la lectura o Rincón del Lector, redactado por Vicente Muñoz Puelles, que fue aprobado en el Pleno del 27 del junio. En la sesión de octubre, la comisión emitió el informe Sobre els pressupostos institucionals en matèria

cultural, redactado por los consellers Ricardo Bellveser, Ana Noguera y Glòria Marcos, que fue aprobado en el Pleno del 24 de octubre, que tuvo lugar en la Font d'en Carrós. La comisión recibió las comparecencias de Nuria Cidoncha Castellote, directora de Foment i Promoció del IVAC (Institut Valencià de l'Audiovisual i la Cinematografia) Ricardo Muñoz Suay, acompañada de José Luis Moreno, del Área de Fomento, para informar sobre las actividades del IVAC; de Bernabé Moya Sánchez y José Moya, director y técnico respectivamente, del Departamento de Árboles Monumentales de IMELSA (Impulso económico local), para informar sobre el interés de los árboles singulares y monumentales; de Joan Seguí, director del Museu Valencià d'Etnologia de la Diputació de València, para informar sobre el Museo de la Palabra, Archivo de la Memoria Oral Valenciana; de Chema Cardeña y Joan Carles Garés, de la Compañía Arden y la Sala Ruzafa, para hablar sobre las salas de teatro privadas valencianas; de José Saiz y Miguel Bea, gerentes del Teatro Flumen, también para informar sobre el funcionamiento de las salas privadas. A lo largo del año, la comisión fue informada regularmente por sus miembros en otras instituciones, como el IVAM, el Consell Rector de Teatres, el Consorci de Museus y el Institut Valencià de la Música, y presentó sus candidatos a la Distinción de la Generalitat Valenciana al Mérito Cultural, así como su propuesta de Observaciones y Recomendaciones para la Memoria del CVC.

RESUMEN DE ACTIVIDADES

11 de enero. Comparece Nuria Cidoncha Castellote, directora de Foment i Promoció del IVAC (Institut Valencià de l'Audiovisual i la Cinematografia) Ricardo Muñoz Suay, acompañada de José Luis Moreno, del Área de Fomento, para informar sobre la política de fomento y promoción del IVAC. Aporta abundante material explicativo, un DVD de promoción con cortometrajes y varias publicaciones. Informa sobre la estructura del IVAC y sobre la Filmoteca y su

programación, así como sobre la promoción del audiovisual valenciano, la digitalización de las salas, los estudios cinematográficos Ciudad de la Luz y el festival Cinema Jove. Tras la comparecencia, la consellera Carmen Morenilla, representante del Consell Valencià de Cultura en el Consell Rector de Teatres, aporta la documentación entregada con motivo de la última reunión de este. Se acuerda estudiarla y comentarla en la próxima sesión. A continuación, el conseller Ricardo Bellveser, miembro del Consell Rector de l'IVAM, reparte la documentación presentada en la última reunión de este e informa sobre diversos aspectos, en particular sobre el proyecto de presupuesto de 2011, los cambios en la programación y la política de adquisiciones. Por último, el conseller Vicente Muñoz Puelles vuelve a presentar el informe que ha redactado sobre el legado de Casa Insa, titulado Informe sobre el legado de Casa Insa y la posible creación en la ciudad de València de un museo de indumentaria y disfraces, con acompañamiento de documentos facilitados por el Museu Valencià d'Etnologia, solicitante del informe. Se aprueba con leves modificaciones.

15 de febrero. Comparecen Bernabé Moya Sánchez y José Moya, director y técnico respectivamente, del Departamento de Árboles Monumentales de IMELSA (Impulso económico local), para hablar sobre el interés de los árboles singulares y monumentales; su protección legal; la geriatría arbórea, esto es, los cuidados que precisan; el peligro que representan los incendios forestales y las obras; la divulgación responsable de su situación, para preservarlos del posible impacto nocivo del turismo; los olivos multicientenarios de Castellón y la producción de aceite; los cipreses monumentales como patrimonio del Mediterráneo, un proyecto europeo de conservación en el que participan trece países, y la utilización de las barreras de ciprés en la contención de los incendios, procedimiento que se encuentra en estudio. A continuación, la consellera Carmen Morenilla informa sobre la última reunión del Consell Rector, que tuvo lugar en diciembre, y en particular sobre la programación y el proyecto de presupuesto para este año. El conseller Vicente Muñoz Puelles presenta la Memoria de la Comisión de las Artes de 2010, que es aprobada, y las

Observaciones y Recomendaciones, que, reducidas a tres, son: 1) Manifestar nuestra preocupación por la disminución progresiva de las asignaciones a las entidades de difusión artística de toda la Comunitat Valenciana. 2) Estimular la producción cultural, y no solo el consumo, en todas sus vertientes: literaria, teatral, plástica, musical, audiovisual, científica, mediante todo tipo de incentivos, ayudas, becas y premios, no solo para figuras consagradas sino también, y en especial, para artistas y científicos que estén en sus comienzos y, por tanto, en su fase más creativa. 3) Favorecer la creación de espacios de lectura en jardines y transportes públicos: autobuses, ferrocarril, metro.

11 de marzo. Comparece Joan Seguí, director del Museu Valencià d'Etnologia de la Diputació de València, e informa sobre el Museo de la Palabra, Archivo de la Memoria Oral Valenciana, que custodia más de 300 entrevistas digitalizadas, registradas en formato audiovisual, transcritas e indexadas. Los protagonistas son personas nacidas antes de la guerra civil española, testigos de los procesos de cambio sociocultural acontecidos durante el siglo XX en territorio valenciano. El proyecto data de 1999 y la primera entrevista se realizó en 2002. Los objetivos son: 1) Recuperar, estudiar y conservar parte del patrimonio cultural valenciano. 2) Recoger datos sobre los procesos de cambio sociocultural. 3) Impulsar el desarrollo de estudios desde las fuentes orales. 4) Crear un instrumento de investigación y 5) Aglutinar iniciativas sobre memoria oral. Las entrevistas pueden consultarse por comarcas y por temáticas. Algunos de los proyectos específicos tratan de las bandas de música, las mujeres trabajadoras en la empresa del juguete, la familia troncal y el sistema de herencia, la riada de 1957, los pueblos abandonados y los valencianos en Chile y Argentina. Tras la comparecencia se examinan las listas de los galardonados con la Distinción de la Generalitat Valenciana al Mérito Cultural en años anteriores, y se acuerda pedir las listas de los candidatos propuestos por el Consell Valencià de Cultura y no galardonados. A continuación, la consellera Carmen Morenilla informa sobre los éxitos y los problemas de las salas de teatro privadas. Con la ayuda de las páginas web correspondientes, habla en particular de la Sala Ruzafa, un espacio

polivalente situado en la calle Denia, nº 55, que alberga una amplia programación de espectáculos de artes escénicas, dirigidos tanto a bebés como al público infantil y adulto, y de Carme Teatre, espacio teatral que funciona desde hace 17 años en la calle Gutenberg, 12, en pleno barrio del Carmen. Por último, el presidente de la Comisión, Ramón de Soto, plantea la posibilidad de redactar un informe sobre la sustitución de algunas estatuas originales de los espacios públicos por réplicas, para prevenir el vandalismo y los efectos de la contaminación. Se comentan los últimos actos de vandalismo y el deterioro de algunas piezas escultóricas situadas en el entorbo urbano, a causa principalmente de la polución atmosférica. Se discuten las posibles opciones de trabajo y se aventura la posibilidad de confeccionar listas de las estatuas más deterioradas. Se acuerda encargar al conseller Vicente Ferrero la redacción de un texto sobre la conveniencia de hacer réplicas.

5 de abril. Comparecen Chema Cardeña y Joan Carles Garés. Son dos de los cuatro fundadores promotores de la Compañía Arden y de la Sala Ruzafa, un proyecto del año 2005 que ahora, en octubre, está a punto de empezar a funcionar. Las actividades previstas son: funciones teatrales, funciones infantiles en horario matinal, teatro para bebés, galería de artes plásticas y centro docente de artes escénicas, con dos aulas. Cuentan con la participación del barrio, a través de: asociaciones culturales, grupos de inmigrantes, etc. El capital con el que trabajan es en un 70% privado, en forma de créditos obtenidos por los mismos fundadores con la garantía de sus patrimonios personales, y en un 30% proveniente del Ministerio de Cultura. Los comparecientes añaden que les interesaría suscribir convenios de colaboración con las universidades y con escuelas oficiales. También encuentran muy interesante la colaboración con artistas plásticos. La consellera Carmen Morenilla explica que la visita de los comparecientes es el primer contacto que la comisión tiene con iniciativas teatrales totalmente privadas. Hay más salas privadas, pero algunas de ellas, como la de la Societat Coral El Micalet, son costeadas con dinero público. El caso de Arden es un ejemplo del éxito de la iniciativa exclusivamente privada. Tras la comparecencia, el conseller

Ricardo Bellveser, miembro del Consell Rector del IVAM, informa sobre la última reunión del mismo, que en este caso fue la que siempre se hace al final de cada período legislativo, destinada a aprobar el balance. También se trataron otros asuntos, como las aceptaciones de donaciones de obras, entre las que figura obra del escultor Vicente Ferrero, miembro del Consell Valencià de Cultura y de la comisión; modificaciones de la programación, programa de intercambios con instituciones americanas, y examen de la situación de pérdida de patrocinios causada por los cambios recientes en las cajas de ahorro valencianas y la probable liquidación de sus obras sociales. A propuesta suya, la comisión acuerda manifestar su preocupación por la situación mencionada. A continuación, el conseller Vicente Ferrero informa sobre la última reunión del Consell Rector del Consorci de Museus. Expone el balance presupuestario y de actividades (cursos, conferencias, libros, exposiciones, realización de audiovisuales, restauración de obras, asistencia a ferias, y colaboraciones internacionales para la restauración de obras de arte con Cuba, Nicaragua, la India y Marruecos) del Institut Valencià de Conservació i Restauració de obras de arte (IVACOR) y entrega la documentación correspondiente. Comenta que el IVACOR necesitaría ampliar su plantilla de restauradores, pero no cuenta con la correspondiente partida presupuestaria. El presupuesto para el año 2011 también es menor que el de ejercicios anteriores. Por otra parte, la comisión examina las listas de candidatos propuestos por la institución a la Alta Distinció de la Generalitat Valenciana, a la Distinció de la Generalitat Valenciana al Mèrit Cultural y al Premi de les Lletres. Se acuerda recomendar a la Generalitat Valenciana que el Premi de les Lletres se conceda cada año y no cada dos, como se hace actualmente. Por propuesta de su presidente, Ramón de Soto, también se acuerda proponer para el Premi de les Lletres las candidaturas de sus miembros Ricardo Bellveser, Manuel Ángel Conejero y Vicente Muñoz Puelles, el último de los cuales pide no ser propuesto. Por último, la comisión acuerda proponer a la Comisión de Gobierno que asigne a una comisión informativa un informe para recomendar a la Administración de la Generalitat la protección y la copia de los archivos de

entidades culturales con pocos medios o en vías de desaparición, como el Círculo de Bellas Artes de Valencia.

10 de mayo. Comparecen José Saiz y Miguel Bea, gerentes del Teatro Flumen, para hablar del funcionamiento del mismo. Los comparecientes informan de que el Teatro Flumen es un proyecto iniciado hace tres años, en un momento de mejor situación económica general, y puesto en marcha ahora, pese a la crisis, por la necesidad de rentabilizar esfuerzos e inversiones y de empezar a generar ingresos. Consideran que las empresas teatrales privadas son ignoradas por la Administración pública valenciana, y que las ayudas no llegan o llegan tarde y son escasas. Opinan también que las administraciones públicas hacen una competencia desleal a los teatros privados, ya que dedican sus salas a hacer teatro comercial a precios subvencionados, no asumibles por las empresas privadas. Los comparecientes informan de que, para atraer al público, han diversificado su oferta: sesiones matinales para colegios, institutos y asociaciones, con montajes de bajo coste, monólogos y teatro clásico, dirigidos a crear nuevos públicos. Hay espectáculos especializados por segmentos de edad, zarzuela y otros, a mitad de semana, para público de más edad, y también teatro infantil. A veces hacen tres sesiones diferentes al día. Consideran que en estos últimos veinte años Valencia ha dejado de ser un referente teatral y afirman que en la actualidad no hay ningún diálogo entre el sector y las administraciones, que los ignoran. Durante mucho tiempo se han subvencionado las artes escénicas, y el sector se ha acostumbrado a trabajar para un solo cliente, el institucional. Ahora, de pronto, se cortan las subvenciones, y el sector se queda sin su cliente único y sin ayudas para conquistar un público propio. El cambio debería haberse hecho gradualmente, y no de golpe. En cuanto al futuro, los comparecientes son pesimistas. Tras las comparecencias, se propone invitar a un responsable de la Direcció General de Teatres, pero finalmente se acuerda posponer la decisión hasta el próximo curso. El conseller Vicente Ferrero presenta su Informe sobre la situación de la obra escultórica en los espacios públicos de la Comunitat Valenciana. La comisión lo aprueba y acuerda su traslado a la Comisión de Gobierno y al Pleno. A

continuación, el conseller Ricardo Bellveser informa sobre los problemas relacionados con la ampliación de la sede del IVAM. Comunica que ha empezado el derribo de los edificios anexos, adquiridos para una futura ampliación, e informa de que el IVAM ha suscrito un convenio con RENFE, para que se ofrezcan billetes del AVE con entrada gratuita al museo. También informa sobre los cambios en la programación de las exposiciones, así como sobre una exposición de homenaje al artista Juan Ripollés. El conseller felicita al también conseller Vicente Ferrero por la aceptación de su donación de obra al IVAM. Informa, además, de que el Ministerio de Cultura no destina ninguna ayuda económica a la institución. A propuesta de su presidente, la comisión manifiesta su repulsa por el robo de parte de una obra monumental del taller del artista Juan Ripollés.

14 de junio. El secretario de la comisión, Vicente Muñoz Puelles, presenta un Informe sobre la propuesta de creación de un espacio público de la lectura o Rincón del Lector, redactado por él mismo por propia iniciativa. El informe, que propone la creación de espacios destinados a la lectura, preferentemente en jardines, es aprobado con una serie de enmiendas, tendentes a considerar que forma parte de una serie de medidas y que debería ampliarse a otros espacios. La comisión acuerda seguir ocupándose de la promoción de la lectura en reuniones sucesivas. A continuación, el secretario de la comisión resume las actividades del CVC en relación con las placas conmemorativas de personas y acontecimientos importantes en las poblaciones de la Comunitat Valenciana, proyecto que él mismo presentó en 1999, y sobre el que ese mismo año se creó una ponencia mixta, que elaboró un proyecto detallado. A lo largo de los años se han colocado las placas correspondientes a Juan Gil-Albert en su casa natal de Alcoi, Vicente Aguilera Cerni en su domicilio de Valencia, Enric Llobregat Conesa en el MARQ de Alicante; Josep Renau en su casa natal de Valencia y el cardenal Tarancón en Borriana. Queda pendiente la colocación de algunas placas, la de Juan Gil-Albert en su última casa de Valencia, la referente al Centenar de la Ploma en el lugar donde se ubicaba y las de Miguel Hernández y Luis García Berlanga. La comisión acuerda trasladar el tema a la Comisión de

Gobierno. El presidente del CVC, Santiago Grisolía, llama la atención sobre la escasez de visitantes que, pese a la importancia de sus colecciones, recibe el Museo de Bellas Artes San Pío V. Se acuerda que el CVC realice una visita. Se comenta también la posibilidad de que los museos valencianos amplíen los horarios y permanezcan abiertos los lunes, para atender la eventual demanda. El conseller Enrique García Asensio informa sobre la última reunión del Comité Rector del Institut Valencià de la Música. Presenta la Memoria del año 2010, que deposita en la institución, y aporta su punto de vista sobre el Cor de la Generalitat Valenciana, que depende orgánicamente del IVM y tiene su sede en el Palau de les Arts Reina Sofía. Por último, la comisión se traslada al Centro del Carmen, donde Tomás Roselló Jaunzarás, adjunto al comité científico de la exposición Fabular edificando: la obra de Cortina, explica exhaustivamente a los miembros de la comisión la vida y la obra de José Manuel Cortina Pérez, arquitecto sobre el que la Comisión de las Artes ha elaborado dos informes en relación con el palacete Giner-Cortina de Torrent.

5 de julio. El conseller Vicente Ferrero, representante del CVC en el Consell Rector de l'Institut Valencià de Conservació i Restauració (IVACOR), informa sobre la última reunión de este. Proporciona cifras y detalles de piezas restauradas, de exposiciones, cursos, publicaciones, proyectos de investigación y de formación, y de gestión de la plantilla (47 puestos de trabajo, entre fijos y temporales), y entrega al secretario de la comisión de la documentación correspondiente. También informa sobre las cuentas anuales del ejercicio 2010, aprobadas en la misma reunión. Jesús Huguet recuerda el reciente incendio del santuario de la Balma, y pide al consejero Vicente Ferrero que solicite información al IVACOR sobre su participación en los futuros trabajos de restauración. A continuación, el conseller Ricardo Bellveser, miembro del Consell Rector del IVAM, informa sobre las dos últimas reuniones de este, una ordinaria y otra extraordinaria para aprobar el acta de la anterior, y reparte documentación sobre las mismas. Se refiere a los ajustes de la programación de exposiciones obligados por los cambios de patrocinadores, a las aportaciones presupuestarias al instituto de varias entidades públicas y empresas privadas (Telefónica,

Ministerio de Cultura, Fundación Bancaja, Caja de Ahorros del Mediterráneo, Cortes Valencianas, etc.), a la aceptación de varias donaciones de obras y a ajustes de la plantilla. El instituto se encuentra con el problema de no poder cambiar los horarios de trabajo previamente pactados con los sindicatos, a fin de mantener en verano los mismos horarios de apertura al público del resto del año. Acto seguido, los consellers aportan varias ideas para favorecer la promoción de la lectura: lecturas a cargo de autores en colegios, bibliotecas y otros espacios públicos, edición de libros con grabaciones sonoras incorporadas, presentaciones de libros. La comisión acuerda, a propuesta de su presidente, dedicar al asunto una sesión exclusiva en el futuro. A continuación se examinan las propuestas de personajes a homenajear con la colocación de placas. El conseller Ricardo Bellveser echa en falta en la lista la presencia de escritores en valenciano y también la de mujeres eminentes. El presidente del CVC, Santiago Grisolía, pide que se acuerde la colocación de al menos dos de las placas propuestas, para empezar las gestiones de solicitud de permisos y de ejecución de las placas, para las que ya se cuenta con una propuesta de diseño presentada por el consejero Vicente Ferrero y aprobada por el Pleno. Se aborda el tema de un posible homenaje a Manuel Sanchis Guarner, con motivo del centenario de su nacimiento. El conseller Manuel Sanchis-Guarner, hijo del escritor al que se quiere homenajear, agradece el interés de la comisión en el asunto y abandona la reunión, a fin de no interferir en las decisiones. El conseller Ricardo Bellveser sugiere extender la conmemoración a la familia del homenajeado, de la que han salido varios personajes ilustres dentro de la cultura valenciana: Sanchis Sivera, Lluís Guarner y el mismo Manuel Sanchis Guarner. La comisión acuerda iniciar las gestiones para la colocación de una placa conmemorativa en el edificio de la ciudad de Valencia donde vivió el homenajeado. Se informa de que en el CVC se ha recibido una carta de la alcaldesa de Valencia en la que comunica que ha trasladado a la concejala de Cultura, Mairén Beneyto, el escrito del Consell Valencià de Cultura sobre el destino del sarcófago de Vicente Blasco Ibáñez, obra del escultor Mariano Benlliure.

13 de julio. La comisión se reúne para aprobar el acta de la sesión anterior ante la recomposición de la comisión. El presidente de la comisión, Ramón de Soto, felicita a los miembros de la comisión por el trabajo realizado, y en especial a los consellers salientes. La consellera saliente Carmen Morenilla agradece la colaboración de los miembros de la comisión en los años en que ha formado parte del CVC, y recuerda la necesidad de elegir a un nuevo representante del Consell Valencià de Cultura en el Consell Rector de Teatres de la Generalitat.

6 de septiembre. La nueva comisión queda constituida. El presidente de la misma, Ramón De Soto, saluda a los miembros y expresa sus temores de que la situación de crisis económica general provoque una grave disminución de las inversiones públicas y privadas en cultura y particularmente en lo referente a la adquisición de obras de arte. Las consecuencias podrían ser la falta de medios de subsistencia de los artistas, y por tanto la paralización de la creación artística, y a largo término el empobrecimiento cultural, político y a la larga también económico de la sociedad en conjunto. Considera que es urgente que el Consell Valencià de Cultura transmita esa percepción a los responsables políticos. Los consellers, tras examinar diversos aspectos de la situación descrita por el presidente, acuerdan: 1) recomendar a la Comisión de Gobierno que presente a la consideración del Pleno un escrito dirigido a los responsables políticos legislativos y ejecutivos, exponiendo las razones que desaconsejan suprimir las inversiones públicas en la promoción del arte y la conveniencia de incentivar la demanda privada. 2) recomendar que la Comisión Jurídica y de Interpretación Reglamentaria haga un estudio sobre la legislación existente relativa al mecenazgo, y 3) que los consellers Ricardo Bellveser, Glòria Marcos y Ana Noguera trabajen conjuntamente en la redacción de un escrito donde se hable de la importancia de la cultura, la necesidad de que se mantenga el valor de las obras de arte y los peligros derivados de una disminución excesiva de las partidas presupuestarias públicas dedicadas al fomento del arte y y la cultura. A continuación, el conseller Ricardo Bellveser informa de los contenidos de la última reunión del Consell Rector del IVAM, presidida por la consellera de

Cultura. La reunión tenía como único objeto la aprobación del acta de la sesión anterior. La directora del IVAM ha sido ratificada nuevamente en su cargo. El conseller reparte dos documentos: la programación de exposiciones del año 2012 y una relación de patrocinadores de exposiciones en el período que va desde el 7 de junio de 2011 al 31 de agosto del mismo año. Informa de que ha habido un aumento del número de patrocinadores, gracias a las gestiones de la directora del instituto. Por su parte, el conseller Vicente Ferrero comunica que, como le encargó la comisión, se puso en contacto con la directora del Institut valencià de conservació i restauració (IVACOR), para informarse sobre los trabajos de restauración de la ermita de la Balma de Sorita, y de las figuras, exvotos, etc., dañados en el reciente incendio del santuario, que tuvo lugar el pasado 1 de julio de 2011. En el momento de conversación, la directora preveía que los trabajos estarían finalizados el día 3 de septiembre pasado. Por otra parte, informa de que el gobierno de la República de Nicaragua ha propuesto la concesión al IVACOR del Premio Bolívar, en agradecimiento por el trabajo de restauración de una colección de máscaras populares tradicionales de ese país. Por su parte, la consellera Glòria Marcos propone que el Consell Valencià de Cultura otorgue algún tipo de reconocimiento a una iniciativa de fomento de la creación artística fundada por un particular de la ciudad de Requena con la colaboración de su ayuntamiento: una beca anual consistente en la cesión de una vivienda y una pensión alimenticia a un artista. La beca se está concediendo desde hace doce años. Los miembros de la comisión se muestran interesados y la consellera Marcos se compromete a presentar la documentación pertinente en la sesión siguiente.

4 de octubre. Los consellers Ricardo Bellveser, Ana Noguera y Glòria Marcos presentan un documento titulado Sobre els pressupostos institucionals en matèria cultural, sobre el potencial econòmic de las actividades culturales y sobre las reducciones de las inversiones culturales en los presupuestos públicos, así como por parte de las entidades privadas (fundaciones, obra social de las cajas de ahorro, patrocinios...). La comisión aprueba el traslado del documento a la consideración del Pleno. A

continuación, los mismos redactores presentan un Documento sobre la situación actual de la cultura, que se propone a la comisión como base de estudio y reflexión. La comisión lo asume para su desarrollo en los próximos meses. A continuación, la comisión da su aprobación a la lista de personas y entidades propuestas como candidatos a la Distinción de la Generalitat Valenciana al Mérito Cultural y a la Alta Distinción de la Generalitat Valenciana. La comisión acuerda también felicitar a la dirección de la Sala Ruzafa, de Valencia, por su reciente apertura.

2 de noviembre. El presidente de la comisión, Ramón de Soto, propone que en el informe que se está redactando sobre la situación de la cultura y las artes se estudie la posibilidad de que el tiempo de inactividad laboral pueda convertirse en tiempo de ocio y de aprovechamiento cultural. El secretario de la comisión, Vicente Muñoz Puelles, informa sobre unas iniciativas de la consellera Ana Noguera, que no ha podido asistir, en relación con la campaña "Vine a la llibreria" del Gremi de Llibrers. Se le sugiere que las transmita a la Comisión de Gobierno. El secretario de la comisión expone también la preocupación de la consellera Noguera por los problemas de espacio provocados por el traslado de algunos departamentos de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esports, a dependencias de la Biblioteca Valenciana. A continuación, el secretario de la comisión presenta una relación de las placas conmemorativas de personajes valencianos ya colocadas por el CVC, así como de las placas previstas. Acto seguido, el conseller Vicente Ferrero presenta unas notas con ideas para la creación en el antiguo cauce del río Turia en Valencia de un "Paseo de la Memoria", con placas explicativas de diversos hechos y personajes de la historia valenciana. Por otra parte, la comisión se hace cargo de la documentación presentada por la consellera Glòria Marcos sobre la propuesta de concesión de una distinción a una fundación privada de Requena, que patrocina una beca anual para artistas. El secretario del CVC, Jesús Huguet, informa de que el día 21 de noviembre, por la tarde, se celebrará un acto conmemorativo del Día de la Música. El conseller Vicente Farnós informa de que está reuniendo información sobre el asunto de las obras de arte que son propiedad

de la orden de monjas capuchinas y actualmente están depositadas en el Museo de Bellas Artes de Castelló de la Plana.

2 de diciembre. El conseller Ricardo Bellveser, miembro del Consell Rector del IVAM, informa sobre la última sesión del mismo. Aporta documentación referente al proyecto de presupuestos del IVAM para 2012 y a la evolución de las transferencias corrientes durante los últimos años, e informa sobre la repercusión de la situación económica en las exposiciones previstas para el año próximo. Se produce un debate, durante el cual se comenta la precariedad en que se encuentran algunas actividades artísticas en la Comunidad Valenciana, a causa de las restricciones presupuestarias. A continuación, la consellera Ana Noguera presenta un informe sobre la ley de mecenazgo y los trabajos sobre el tema que está llevando a cabo la Comisión Jurídica, en los que ella y el conseller Quirós Palau son ponentes. Explica que actualmente se está llevando a cabo una tarea de recopilación de información y documentación sobre el tema, y habla de las comparecencias previstas y sobre la situación del mecenazgo en España, así como en otros países. Plantea también las líneas a estudiar en el futuro, para incorporar mayor cantidad de recursos privados a la generación y valorización del patrimonio cultural español, así como la importancia de ejercer una labor de promoción y pedagogía sobre el concepto de mecenazgo y su labor sociocultural. La comisión repasa el documento titulado "Borrador para debate y reflexión en la Comisión de las Artes", ya visto en anteriores sesiones, y se habla de la necesidad de recuperar el prestigio de la cultura y el orgullo por el patrimonio. Se acuerda desarrollar el documento por partes, y que cada conseller aporte sus propuestas en la próxima sesión. Por último, el conseller Vicente Ferrero vuelve a referirse al proyecto del Paseo de la Memoria, que tiene como objetivo homenajear a personas relevantes y hechos históricos, mediante un itinerario y una serie de placas en el nuevo cauce del Turia. Se intenta fijar el tema, y se acuerda desarrollarlo en futuras reuniones.

Vicente Muñoz Puelles

Secretario de la Comisión de las Artes

Febrero 2011

Comissió de Llegat històric

A lo largo de este año, podemos distinguir dos periodos, las sesiones celebradas durante los días 13 de enero, 16 de febrero, 9 de marzo, 6 de abril, 11 de mayo, 8 de junio y 6 de julio, en las que los miembros de la comisión fueron los siguientes:

Sr. Ricardo Bellveser, presidente de la Comisión Sra. Carmen Morenilla, secretaria de la Comisión Vocales Sr. Vicent Àlvarez Sr. Vicente Ferrero Sr. Jesús Huguet Sra. Isabel Morant Sr. Manuel Sanchis-Guarner

Y un segundo periodo, a partir de la renovación de los miembros del Consell Valencià de Cultura, realizada a propuesta de las Cortes Valencianas, que se ha reunido los días 7 de septiembre, 5 de octubre, 9 de noviembre y 14 de diciembre, con la siguiente composición:

Sr. Ricardo Bellveser, presidente de la comisión Sra. Glòria Marcos, secretaria de la comisión Vocales Sr. Vicente Farnós de los Santos Sr. Vicente Ferrero Molina Sr. Jesús Huguet Pascual Sr. Vicente González Móstoles Sr. Francisco Lozano Velasco Sr. Francisco Pérez Puche Sr. Luis Prades Perona Sra. Josefa Frau Ribes, secretària Los asuntos más relevantes tratados en las diferentes sesiones han sido los siguientes:

. Sesión celebrada el 13 de enero de 2011 Se aprueba someter a la consideración del pleno, la declaración de BIC de la plaza de Mexico de la Salzadella Se aprueba la declaración de BRL de l'Almàssera d'Ocheda en Benimodo Se plantea la necesidad de relizar una señalización específica para los BIC

. Sesión celebrada el día 16 de febrero de 2011

La comisión considera necesario insistir en una serie de cuestiones: - la necesidad de insistir en la señalización de los bienes patrimoniales; - recordar a los Ayuntamientos la necesidad de que asuman sus responsabilidades en materia de preservación de los bienes patrimoniales; - solicitar a las Diputaciones una mayor implicación en la preservación de los bienes patrimoniales; - solicitar a la Conselleria de Cultura que haga un esfuerzo en la explicación de las características de los BIC inmateriales; - recordar a las administraciones la necesidad de que asuman su responsabilidad en el cumplimiento de las

normativas y ordenanzas sobre BIC y BRL; - recordar a los propietarios la obligación de preservar los BIC y BRL, y en caso de incumplimiento, la obligación de las administraciones de exigirlo o actuar según la legislación vigente; - recordar a las diversas administraciones la posibilidad de vincularse entre ellas para posibilitar la conservación y uso adecuado de monumentos que excedan las posibilidades de una administración; insistir en el cuidado del patrimonio arbóreo. Se plantea recabar toda la documentación existente en el CVC sobre el patrimonio de Sagunto. Se acuerda invitar al Alcalde de Sagunto y a la Delegada del Gobierno. Se aprueba el informe sobre "las casas baratas"

. Sesión celebrada el 9 de marzo de 2011.

Comparecencia del Sr. Salvador Muñoz Viñas, Director del Dpto. de Conservación y Restauración de Bienes Patrimoniales de la Universidad Politécnica de Valencia. El Colegio Oficial de Ingenieros Agrónomos de Levante han enviado un documentado informe sobre los temas que se les había solicitado, las plazas duras y la remodelación de las Grandes Vías. Se aprueba iniciar el informe para la declaración de BIC de la Fiesta de la Santantonada de Forcall Se aprueba remitir al Pleno, informe y boceto sobre señalización de los BIC.

. Sesión celebrada el 6 de abril de 2011

Comparece el Alcalde de Sagunto, para exponer la situación y las inversiones realizadas en el Patrimonio de Sagunto Se aprueba incluir para la concesión de la Alta Distinción a "Escola Valenciana" por su labor en la recuperación del valenciano en las escuelas. También se aprueba solicitar a la Generalitat que el premio a las Letras sea anual.

. Sesión celebrada el 11 de mayo de 2011

Se aprueba iniciar informe para declarar BRL, a petición de la Directora General de Patrimonio Cultural Valenciano del Pont de Ferro Alfonso XIII sobre el Xúquer (entre Sueca y Fortaleny). Se informa de la petición del Sr. Carles Mansanet,

en representación de la Colla Ecologista La Carrasca-Ecologistes en Acció, de estudio de la documentación aportada sobre la colonia de veraneo del año 1920 en el Parc Natural del Carrascal de la Font Roja. Se informa de la petición de la Sra. Paz Pérez Villanueva, presidenta de la Cooperativa Valenciana de Viviendas Artes Gráficas, de emitir un informe de protección del Grup de Vivendes entre las calles Arts gràfiques, Dr. Rodríguez Fornós, Impressor Alfonso de Córdoba y Av. Suecia. Se aprueba iniciar un informe para la declaración de BIC del conjunto hidráulico del Molí de Quisi a petición del alcalde de Benissa

. Sesión celebrada e 8 de junio de 2011.

Comparece el Sr. José Mª Azcárraga, para informar sobre los refugios de la Guerra en Valencia. Se aprueba estudiar el escrito remitido por el alcalde de Banyeres de Mariola, que solicita la realización de un informe sobre la creación de un Parc Cultural sobre l'Aigua de Banyeres de Mariola. Se aprueba someter a la consideración del Pleno una resolución sobre los refugios de la Guerra. Se aprueba someter a la consideración del Pleno el informe para la declaración de BRL el Pont de Ferro Alfonso XIII sobre el Xúquer (entre Sueca y Fortaleny). Se aprueba el informe para pedir protección para el Grupo de Viviendas situado entre las calles Arts gràfiques, Dr. Rodríguez Fornós, Impressor Alfonso de Córdoba y Av. Suecia

. Sesión celebrada el 6 de julio de 2011

Se aprueba iniciar los informes solicitados por la Dirección General de Patrimonio Valenciano, una para declarar BIC la Alquería fortificada de la Torre dels Pares y de la Alquería del Duc, en el término de Gandía, y otro para la declaración de BIC con categoría de Conjunto Histórico a favor de la Vila de Xelva y sus Huertas. Comparece la Sra. Remedios Antequera y e Sr. Francisco Sanchis, de la Associació d'Arxivers Valencians. Se aprueba someter a la consideración del Pleno el informe sobre la creación de un Parc Cultural sobre l'Aigua de Banyeres de Mariola

. Sesión celebrada el 7 de septiembre de 2011

Se aprueba iniciar el informe sobre la declaración de BIC de la Alquería de la Torre dels Pares y de

la Alquería del Duc, situadas en el término de Gandía. Se aprueba iniciar el informe sobre la declaración de BIC, con categoría de conjunto histórico a la Villa de Xelva y las huertas situadas en su entorno. Se aprueba iniciar un informe sobre la declaración de BRL del puente de hierro, situado sobre el río Xuquer, entre las localidades de Albalat de la Ribera y Polinyà del Xuquer. Se aprueba someter a la consideración del Pleno, el informe sobre la declaración de BIC del Molí del Quisi situado en el término de Benissa. La comisión acuerda solicitar a la Comisión Jurídica el estudio de la vigente Ley de Patrimonio

. Sesión celebrada el 5 de octubre de 2011. Se informa que en la Comisión de las Artes se aprobó un informe sobre la disminución de los presupuestos destinados a inversiones culturales. Se aprueba someter a la consideración del pleno el informe sobre la colonia d'estiu de la Font Roja de Alcoi. Se aprueba someter al Pleno la aprobación del informe sobre la Alquería del Duc i la Torre dels Pares de Gandía. Se aprueba someter a la consideración del Pleno, la declaración de BIC, con categoría de Conjunto Histórico, a la Villa de Xelva y los huertos cerrados que la rodean. Se acuerda someter a la consideración del Pleno, la declaración de BRL al puente de hierro sobre el Xuquer, situado entre los municipios de Albalat de la Ribera i Polinyà de Xúquer.

. Sesión celebrada el 9 de noviembre de 2011.

Comparece del fotógrafo Francisco Alcántara respecto al estudio sobre bienes de titularidad eclesiástica. Sobre el legado de Miguel Hernández, la comisión manifiesta su confianza en la pronta resolución del problema y que toda la documentación esté a disposición de los investigadores. Se acuerda someter a la consideración del Pleno el informe sobre el Hotel Voramar de Benicàssim. Se aprueba iniciar un informe sobre la red viaria histórica valenciana. Se informa sobre la situación relativa a las pinturas y piezas artísticas del convento de las capuchinas de Castellón de la Plana.

. Sesión celebrada el 14 de diciembre de 2011. Comparecencia de Remedios Antequera,

presidenta, y Patxi Guerrero, vicepresidente, de l'Associació d'Arxivers i Gestors de Documents Valencians, para tratar de los archivoss valencianos en peligro. Se recuerda la propuesta de homenajear con placas conmemorativas el recuerdo de Manuel Sanchis Guarner , Luis Guarner y José Sanhis Sivera.

Valencia, febrero 2012

CUESTIONES A DESTACAR PARA LA MEMORIA DEL CVC

La comisión considera necesario insistir en una serie de cuestiones:

- La necesidad de señalar los bienes patrimoniales;
- Recordar a los Ayuntamientos la necesidad de que asuman sus responsabilidades en materia de preservación de los bienes patrimoniales;
- Solicitar a las Diputaciones una mayor implicación en la preservación de los bienes patrimoniales;
- Solicitar a la Conselleria de Cultura que haga un esfuerzo en la explicación de las características de los BIC inmateriales;
- Recordar a las administraciones la necesidad de que asuman su responsabilidad en el cumplimiento de las normativas y ordenanzas sobre BIC y BRL;
- Recordar a los propietarios la obligación de preservar los BIC y BRL, y en caso de incumplimiento, la obligación de las administraciones de exigirlo o actuar según la legislación vigente;
- Recordar a las diversas administraciones la posibilidad de vincularse entre ellas para posibilitar la conservación y uso adecuado de monumentos que excedan las posibilidades de una administración;
- Insistir en el cuidado del patrimonio arbóreo.

Comissió Jurídica

La Comisión Jurídica y Reglamentaria del CVC ha tenido dos periodos diferenciados a lo largo del 2011. El primero abarca los meses comprendidos entre Enero y Julio y el segundo desde Septiembre hasta Diciembre, en el mes de Julio hubo una renovación parcial de sus miembros.

En el primer periodo los miembros pertenecientes a la comisión eran:

Presidente: D. Vicente Álvarez Rubio

Secretario: D. Luis Prades Perona

Vocales:

D. Jesús Huguet Pascual

D. Vicente Muñoz Puelles

D. Manuel Ángel Conejero

D. Ramón Lapiedra i Civera

Dª Rosa María Rodríguez Magda

Acompañados en todas las sesiones por Santiago Grisolia, Presidente del CVC y Jesús Huguet Secretario.

Reunión del 17 de Enero

Se debate sobre Bienes Culturales Inmateriales. La comisión examina el texto presentado por el consejero Vicente Muñoz Puelles y después de modificar algunos puntos le piden que elabore el texto definitivo para presentarlo en la próxima comisión.

La comisión estudia el informe del Letrado Sr. Leyda sobre la Ley 2/2010 de la Generalitat Valenciana referente a la creación de un Consejo Asesor del Patrimonio Cultural Inmueble. Dicho informe concluye, que la ley no invade las competencias del CVC sobre este tema.

El Presidente de la comisión presentará, en el capítulo "Observaciones y Recomendaciones" y de forma razonada, los trabajos realizados por la Comisión para poder elaborar la Memoria del año 2010 del CVC.

La consejera Rosa María Rodríguez Magda sugiere que en la próxima sesión se examiné la documentación existente sobre legislación de la propiedad intelectual y propondrá a los comparecientes para asesorar a la comisión sobre dicho tema.

Reunión del 14 de Febrero.

El Presidente de la comisión presenta un documento al consejero Jesús Huguet, secretario del CVC, con las sugerencias de los consejeros para mejorar en lo posible el texto presentado como "notas de presidencia" sobre la regulación de las intervenciones en las sesiones plenarios del CVC, preservando siempre el derecho de los consejeros a opinar en las sesiones, según la ley de Procedimiento Administrativo y el propio Reglamento del CVC.

Asimismo se aprobó la relación de trabajos realizados por la comisión para la memoria del año 2010 y también las aportaciones al apartado "Observaciones y Recomendaciones" para introducir a la Memoria del CVC, con solo unos mínimos retoques.

La Comisión estudiará los derechos de propiedad y de reproducción por medios electrónicos. Los ponentes serán los consejeros Vicente Muñoz Puelles y Rosa María Rodríguez. El primer paso para elaborar el informe, serán las comparecencias de técnicos y responsables en este tema, para asesorar debidamente a la Comisión.

Los invitados serán un representante del Ministerio de Cultura, un representante de una asociación de internautas y un representante de la Sociedad General de Autores y Editores.

Reunión del 11 de Marzo

Comparecencia de Antonio Martínez, letrado, representante de la Sociedad General de Autores y Editores (SGAE)

El presidente de la comisión expone al compareciente la cuestión sobre la que se le pide información: la repercusión sobre los derechos de propiedad intelectual del uso de las nuevas tecnologías de comunicación e información, y concretamente las facilidades actuales de copia y difusión de obras artísticas e intelectuales.

El Sr. Martínez empieza diciendo que las nuevas técnicas de copia y de difusión de obras intelectuales son una oportunidad, más que una amenaza, para los propietarios de derechos de autoría. De hecho, históricamente la legislación sobre la materia ha evolucionado paralelamente a las innovaciones tecnológicas (impresión, grabación del sonido, fotocopias, etc.), por lo menos desde la Revolución

Francesa, en que empezó a ser reconocida la propiedad intelectual. Ahora se vive en un momento de incertidumbre porque las normas existentes han sido superadas por una evolución tecnológica muy rápida y de difusión masiva. Los proveedores de servicios de reproducción y de acceso a las obras cambian e intentan ocupar lugares en las nuevas cadenas de distribución hechas posibles por la tecnología. De toda manera, el principio del reconocimiento de la propiedad intelectual no puede desaparecer. Se debe encontrar una solución que lo haga compatible con el derecho universal al acceso a los bienes culturales, sin un retroceso hacia modelos antiguos, como las diversas formas de mecenazgo -ahora en forma de patrocinio comercial, esponsorización, etc.

Internacionalmente hay varios métodos de control y sanción. El modelo español sigue el de los Estados Unidos de América, en el que el responsable es el proveedor del acceso a la copia, y se necesita la sanción judicial para actuar contra las infracciones. La llamada "Ley Sinde" es sobre todo un mensaje al público, para que sea consciente del valor de los contenidos -de las obras- y del derecho de los autores a decidir el uso de sus obras, como cualquier otro titular de una propiedad.

Después de la intervención del letrado hay preguntas de los consejeros Rosa María Rodríguez y Ramón Lapiedra, que son contestadas por el compareciente.

La Comisión acuerda que en la próxima sesión invitarán a un representante de una asociación de internautas, Víctor Domingo o Amador Fernández editor.

Finalmente se aprueba, para que se incluya en la memoria del año 2010 del CVC el documento de la comisión sobre las actividades del año 2009 y las observaciones y recomendaciones sobre la política cultural, se añade a petición del Consejero Ramón Lapiedra la consideración última del informe sobre el tema de la comisión de ciencias referente a los comités de bioética.

También se aprueba trasladar al Ayuntamiento de Valencia la solicitud de un homenaje al anterior concejal y miembro del CVC Alberto García Esteve.

Reunión 11 de Abril

Se sigue con las comparecencias, la invitada es finalmente Ofelia Tejerín, secretaria general de la Asociación de Internautas, para asesorar en materia de propiedad intelectual y del acceso libre a los contenidos culturales de la red.

Inicia su parlamento explicando que la Asociación internauta se dedica al estudio de los hábitos de los internautas,

Sobre la llamada "Ley Sinde" es según la compareciente un intento de poner vallas o barrotes a una corriente de agua imposible de contener.

La cultura es una industria y un negocio, no se le puede dar trato diferente del que se da a otras actividades industriales.

Las sociedades de gestión de derechos de autor deben transformarse, el Ministerio de Cultura debe investigar nuevas fórmulas.

Según ella, gracias a las redes sociales, las empresas discográficas ya no son relevantes para la publicidad y la difusión de obras musicales.

Se deben considerar que las obras intelectuales y artísticas son productos.

Al final de su intervención hace una serie de propuestas que constan en el acta de la sesión.

Se aprueba la propuesta de candidatos a la Alta Distinció de la Generalitat, la Distinció de la Generalitat al Mèrit Cultural y el Premi de les Lletres. La comisión acuerda, como ya han hecho otras comisiones, incluir a la Federació Escola Valenciana entre las propuestas de candidatos a la Alta Distinció de la Generalitat Valenciana, y proponer que el Premi de les Lletres se conceda anualmente -actualmente es bienal-. Las listas de propuestos que el presidente de la institución presentará a la consejera de Cultura se mantendrán secretas.

A propuesta del Presidente del Consell Valencia de Cultura, la comisión aprueba trasladar a la Comisión de Gobierno y al Pleno un escrito en que la institución solicita la autorización administrativa a la reciprocidad de emisiones de las cadenas de Radiotelevisió Valenciana y la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

La comisión acuerda obtener información sobre el proyecto de la ONU de legislación sobre crímenes medioambientales.

Reunión 16 de Mayo

Comparecencia de un representante del ministerio de cultura para hablar sobre la propiedad intelectual y la tasa digital.

Carlos Guerbós Maillo, jefe de la subdirección general de propiedad Intelectual del ministerio de cultura, expone:

- La legislación sobre la propiedad intelectual intenta proteger los derechos de los autores u otros titulares sobre la distribución y los beneficios generados por las obras. Uno de sus objetivos es facilitar que la cultura se produzca en libertad.
- La legislación de referencia es la Ley 2/2011 de Economía Sostenible, en concreto su disposición adicional 12, referente al establecimiento de una compensación equitativa por el derecho a realizar copias privadas de archivos digitales con titulares de la propiedad intelectual, que copiamos.
- Los objetivos de la legislación son: luchar contra la vulneración de los derechos de propiedad intelectual, facilitar la creación de una oferta lícita atractiva, y sensibilizar a los ciudadanos sobre la legitimidad de los derechos de propiedad intelectual.

Finalizadas las comparecencias se pide a los consejeros Vicente Muñoz Puelles y Rosa María Rodríguez Magda que elaboren un borrador de informe que será expuesto en la reunión del mes de junio.

Reunión del 13 de Junio

Se presenta el informe elaborado por los Consejeros Vicente Muñoz Puelles y Rosa María Rodríguez Magda, sobre derechos de autor y acceso de los internautas a las obras.

El texto presentado ha sido elaborado por el ponente Vicente Muñoz Puelles, el cual aclara que se centra especialmente en la defensa de los derechos de autor.

Después de la exposición del texto la otra ponente argumenta que la cuestión a estudiar no son propiamente los derechos de autor, sino las relaciones y conflictos entre la propiedad intelectual el derecho de acceso de los ciudadanos a la cultura en la sociedad de la información.

Durante el intercambio de opiniones se acuerda que la ponente presente en la próxima sesión una ampliación del texto ya examinado del otro

ponente.

Se acuerda programar una visita al Museo de Belles Arts, San Pius V de Valencia.

Reunión del 11 de Julio

Se presenta el Informe sobre los derechos de autor y el acceso de los internautas a las obras.

Después de la exposición de las enmiendas propuestas por la consejera Rosa María Rodríguez Magda al borrador de informe redactado por el consejero Vicente Muñoz Puelles, la comisión acuerda que en la próxima sesión el consejero presente nuevamente el texto con algunas de las aportaciones de la consejera Rodríguez Magda y algunos cambios menores de estilo, sugeridos por el resto de la comisión.

Votada en les Corts Valencianes la renovación de cargos al CVC y una vez nombrado D. Santiago Grisólia Presidente del Consell Valencia de Cultura por el Presidente de la Generalitat Valenciana, se constituyen las comisiones.

Forman parte de la comisión Jurídica y de Interpretación Reglamentaria los siguientes Consejeros:

Presidenta: Dª Josefa Frau Ribes

Secretario: D. Manuel Ángel Conejero Tomàsi

Vocales:

D. José María Lozano Velasco

D^a. Elena Negueroles Colomer

D^a. Ana Noguera Montagut

D. Luis Prades Perona

D. Martín Quirós Palau

Se constituye la nueva Comisión con los integrantes antes citados el **día 12 de Septiembre.**

Tras un breve parlamento de la nueva Presidenta, se inicia la sesión con la presentación del informe pendiente de aprobación, elaborado por Vicente Muñoz Puelles y por la antigua consejera Rosa María Rodríguez.

Con una aportación del antiguo consejero y presidente de la comisión Vicente Álvarez Rubio, el texto "Propiedad intelectual y acceso a la cultura en la sociedad de la información" se aprueba trasladarlo a la comisión de gobierno y al pleno

correspondiente para su aprobación definitiva con algunas modificaciones.

Se incluirá el nombre del antiguo consejero Vicent Álvarez entre los autores del informe.

La comisión aprueba el traslado a la Comisión de Gobierno de una "Declaración sobre incendios forestales" presentada por el Presidente del CVC Santiago Grisolia y el consejero Vicente Muñoz Puelles.

La presidenta de la comisión propone tres temas de estudio:

1. Posible revisión de la Ley de patrimonio cultural valenciano. Asunto sugerido por la comisión de Legado Histórico Artístico, que colaborará en el estudio con aportaciones propias.

2. Motivación razonada de la conveniencia de una nueva Ley de Fundaciones y Mecenazgo.

3. El estudio de fórmulas de protección de los derechos públicos sobre bienes patrimoniales en poder de organizaciones de la Iglesia católica, y particularmente de las órdenes religiosas en la CCVV.

Se encarga al consejero José María Lozano la redacción de un primer texto de propuestas para la revisión de la Ley de Patrimonio Cultural Valenciano.

Reunión del 3 de octubre

La consejera Elena Negueroles propone un estudio de la legislación valenciana de animales de compañía.

El consejero José María Lozano encargado en la comisión anterior, de elaborar un informe sobre la Ley de Patrimonio de la CCVV, explica su plan de trabajo con comparencias de personas relacionadas con la administración pública, universidades, profesionales, sobre todo arquitectos y arqueólogos, empresas inmobiliarias y constructoras.

La comisión acepta el plan de trabajo recomendándole que no se limite al estudio arquitectónico y arqueológico, que incluya también, el patrimonio documental, el artístico, el popular y el digital.

El consejero Manuel Ángel Conejero también será ponente de dicho estudio.

Se encarga el estudio del informe de Animales de Compañía a la consejera Elena Negueroles.

El estudio sobre la ley de Fundaciones y Mecenazgo

a Ana Noguera y Martín Quiros.

El de Bienes Eclesiásticos y Bienes de Propiedad Estatal al consejero Jesús Huguet.

El Presidente del CVC da a conocer la propuesta de distinciones de la institución. Sobre las distinciones el consejero Martín Quiros propone se le conceda una medalla honorífica del CVC al doctor Terencio de las Aguas por su magnífica labor al frente del sanatorio de Fontilles.

Reunión 14 de Noviembre

El ponente José María Lozano expone a la Comisión un plan de estudio de la Ley de Patrimonio Cultural Valenciano, presenta por escrito dos textos:

"Notas sobre la Ley de Patrimonio Cultural Valenciano" y

"Observaciones a las notas sobre la Ley de Patrimonio Cultural Valenciano".

El plan de trabajo incluye las comparencias de expertos en la materia, empezando por el Director General de Patrimonio de la Generalitat Valenciana, entre otros.

El calendario previsto es presentar el informe a la consideración de la comisión en la sesión de abril o mayo del año 2012.

La presidenta de la comisión sugiere al ponente que en las comparencias o en las consultas previstas se llame a la Federación de Municipios y Provincias de la CCVV.

La comisión acepta la propuesta de trabajo presentada por el consejero José María Lozano, acuerda que el equipo encargado del estudio y posterior informe estará compuesto por los consejeros José María Lozano, Ana Noguera y Vicente Muñoz Puelles y la colaboración de Manuel Ángel Conejero.

La consejera Ana Noguera, con la colaboración del consejero Martín Quiros, presentan un primer borrador sobre el informe que les encargó la comisión en la sesión de octubre sobre Fundaciones y Mecenazgo. La comisión aprueba el calendario sugerido, y no decidirá los nombres de los comparecientes hasta la sesión del mes de diciembre, donde los ponentes presentarán otro texto más completo con nuevas aportaciones.

El consejero Jesús Huguet expone la problemática de los bienes patrimoniales de titularidad eclesiástica en toda su complejidad, se compromete a presentar

una propuesta de informe sobre este tema en las sesiones de la comisión de los meses de enero o febrero próximos, e igualmente elaborará un informe sobre los bienes patrimoniales valencianos de titularidad estatal.

La consejera Elena Negueroles, hace una propuesta de estudio sobre animales de compañía, que consistirá en revisar la Ley 4/1994 de la CCVV sobre Protección de los Animales de Compañía, haciendo una comparativa con leyes análogas de otras autonomías españolas (Madrid, Cataluña). Sobre este tema la consejera considera necesario el asesoramiento de abogados expertos en esta materia. La comisión acuerda encargar este estudio y la redacción de un informe a los consejeros Elena Negueroles, Vicente Muñoz Puelles y Martín Quiros.

Reunión 12 de Diciembre

Los consejeros Ana Noguera y Martín Quiros han redactado un segundo borrador, muy completo, para la elaboración final del informe sobre Fundaciones y Mecenazgo. La Comisión acuerda reservar íntegramente la sesión ordinaria del mes de enero próximo para las comparecencias solicitadas: Pau Rausell, Joan Llinares, Carlos Pascual y Roberto Ballester, todos ellos expertos en la materia.

Por último la comisión acuerda tomar en consideración la propuesta presentada por Ana Noguera y Martín Quiros para estudiar, a partir del mes de marzo del 2012, las potencialidades económicas de los sectores culturales, con el título "Cambio del paradigma en la cultura".

Comissió de Ciències

La Comisión de Ciencias del C.V.C. a lo largo del ejercicio del 2011 tiene dos periodos diferentes. Uno que abarca desde Enero hasta Julio y otro desde Septiembre a Diciembre, ya que en el mes de Julio se produjo la renovación de parte de sus miembros. En la primera parte los miembros de su comisión fueron:

Presidente D. Ramón Lapiedra i Civera
 Secretaria Dª Rosa Mª Rodríguez Magda
 Vocales D. Vicent Alvarez Rubio
 D. Ricardo Bellveser Icardo
 Dª Isabel Morant Deusa
 D. Vicente Muiñoz Puelles
 Dª Isabel Ríos García
 Acompañados en todas las sesiones por
 D. Santiago Grisolia Presidente del C.V.C.
 D. Jesús Huguet Secretario del C.V.C.

Sus principales acuerdos fueron los siguientes:

Reunión del 14 de Enero

Comparecencia del Catedrático de Paisaje y Jardinería de la Universidad Politécnica de Valencia Dr. D. José Ballester Olmos para ofrecer su opinión sobre los jardines y paisajes urbanos, denunciando que Valencia tiene una media de 5,3 metros cuadrados de jardín por habitante, debiendo llegar a los 10 cuanto antes, aún lejos de la media europea de 20 metros por ciudadano.

Así mismo criticó el jardín de Turia y recabó la necesidad de un árbol cada tres habitantes, cifra de la que aún estamos a la mitad.

En otro punto del O. D. se aprobó la conveniencia de volver a estudiar el informe sobre creación de vida artificial por consejo del Dr. Muñoz Puelles.

Se proponen temas a estudiar por la Comisión como las posibles fórmulas para el fomento del interés de la población por las ciencias y a propuesta de la Consellera Rodríguez Magda el analizar las posibles repercusiones de las prospecciones petrolíferas ante nuestras costas.

Reunión del 3 de Febrero

La Comisión tras largo debate e incorporando varias modificaciones, aprobó un comunicado sobre la creación artificial de la vida, que será remitido a los

órganos superiores.

Así mismo se aprobaron las modificaciones a incorporar a la memoria del ejercicio del año 2010. Finalmente se aceptó la propuesta del Presidente Grisolia de un estudio sobre la actual crisis alimentaria.

Para ello se propone la invitación al Presidente de Mercadona D. Juan Roig, de un responsable de la Universidad Jaime I, experto en temas de alimentación y de un representante de la FAO.

También se trata sobre las prospecciones petrolíferas en nuestras costas, para lo que se acuerda invitar a un representante del Gobierno Español y de la Empresa British Petroleum

Reunión del 10 de Marzo

Comparecencia de la Secretaria d Medio Ambiente Dª Angels Ureña para tratar de las prospecciones petrolíferas en nuestras costas. Le acompaña D Antonio Cejalvo Director General de Energía y también técnicos del Institut Cartogràfic Valencià.

El Sr. Cejalvo expone la historia de prospecciones anteriores ante nuestras costas y añade que los estudios de impacto ambiental actuales son insuficientes.

En su opinión las prospecciones se realizan a través de sonar, analizando el retorno de las ondas emitidas que son como microseísmos locales, que perturban las rutas migratorias de los mamíferos marinos protegidos y la vida de las larvas y peces comerciales, lo que las hace desaconsejar.

En otro punto el Conseller Huguet propone el estudio de la plaga del "morrut roig" que compromete la supervivencia de nuestras palmeras

El Profesor Lapiedra recuerda que ya propuso tratar el tema de la crisis alimentaria mundial y el Conseller Bellveser propone invitar a un experto para el estudio de la introducción de los cipreses mediterráneos para que actúen como cortafuegos en los incendios forestales

Reunión del 7 de Abril

Se sigue sobre el tema de las Prospecciones Petrolíferas. Turno de comparecientes.

No comparece el Subdelegado del Gobierno Sr Martínez. Se acuerda invitar a la próxima sesión a

Dª Ana Botella Delegada del Gobierno en nuestra Comunidad para que informe sobre dicho tema.

Respecto a la crisis alimentaria, tampoco comparece el Sr Roig ni nadie de Mercadona, por lo que se aprueba invitar a un representante de la Consellería de Agricultura.

Finalmente se estudió el borrador del "Manifiesto sobre el problema del Hambre" presentado por el Conseller Sr Muñoz Puelles, que tras incluir algunas modificaciones es tramitado al Pleno.

Se acuerda enviar una propuesta para los Premios de la Generalidad Valenciana, solicitando que el premio de las Letras pase de ser bianual a anual.

El Conseller Alvarez solicita que se sigan estudiando las condiciones de la producción de la energía en las nucleares a la vista de lo ocurrido en Japón.

Reunión del 12 de Mayo

Comparece D. Manuel Laínez, Director General de Investigación y Técnicas Agroalimentarias de la Consellería de Agricultura para hablar sobre el hambre en el mundo, lo que realiza a través de una proyección de la que entrega su CD a los miembros de la Comisión.

El Profesor Grisóla propone los temas de bioinformática para que sean estudiados en la Comisión. También el efecto de las grandes ciudades en el calentamiento global. Se aceptan ambas propuestas.

Así mismo se suspende el estudio de las prospecciones petrolíferas hasta la comparecencia de la Sra Delegada del Gobierno y de un sismólogo de la Universidad Politécnica de Valencia, para informar sobre el otro tema en estudio referente a la seguridad de las nucleares.

Reunión de 9 de Junio

La Sra. Delegada del Gobierno informa que no puede asistir para informar sobre las prospecciones petrolíferas por compromisos de agenda, pero que lo hará en el mes de Julio. Mientras enviará a la Comisión toda la documentación existente sobre el citado proyecto.

La Comisión expresa su preocupación por la supresión de líneas de enseñanza en valenciano y aprueba el calendario de trabajo del mes de Julio que tendrá los siguientes puntos de reflexión:

-Discusión sobre la influencia de las Grandes

Ciudades sobre el Calentamiento Global

-Debate sobre la bioinformática

-Debate sobre las ventajas/inconvenientes de la energía de producción nuclear.

-Posible comparecencia de un miembro catedrático de Geografía de nuestra Universidad para informar sobre las consecuencias de las prospecciones petrolíferas.

Reunión del 7 de Julio

Comparecencia de la Sra. Pezzinato, responsable de petróleo y transporte de Green Peace España para tratar de las prospecciones petrolíferas, quién las desaconseja por completo, recomendando el desarrollo y explotación de las energía renovables. Se aprueba un texto elaborado por el Profesor Lapiedra sobre la producción de la energía nuclear, para que sea trasladado a la Permanente y al Pleno

Realizada la renovación de cargos en el Consell Valencià de Cultura y nombrado el Presidente por el President del Cosell se nombran nuevas comisiones quedando constituida la de Ciencias por los siguientes Consellers:

Presidente D. Martín Quirós Palau

Secretario D. José Mª Lozano Velasco

Vocales: D Vicente Muñoz Puelles

D. Vicente Farnós de los Santos

D. Vicente González Móstoles

En el mes de Diciembre se incorpora como vocal a petición propia Dª Gloria Marcos Martí

Se constituye la nueva Comisión de Ciencias el día 8 de Septiembre.

Tras breves palabras del nuevo Presidente se inicia la sesión con una propuesta del Presidente Grisóla sobre el problema de los incendios forestales y la falta de sanciones judiciales a sus causantes.

A continuación el Conseller Muñoz Puelles recuerda que están pendientes de revisión, el informe sobre la energía nuclear, el referente a las prospecciones petrolíferas y el que hace mención a la influencia de las grandes ciudades en el calentamiento global.

La Comisión encarga al Conseller Muñoz Puelles un manifiesto sobre los incendios forestales y también se toma el acuerdo de aplazar el debate sobre la bioinformática.

Se propone por el Conseller Sr Lozano un estudio

sobre los problemas de los residuos urbanos, aprobándose la comparecencia de representantes de la Consellería de Infraestructuras y Medio Ambiente, de un representante de organizaciones ecológicas y de un responsable del PIRCV.

Ante la noticia de las dimisiones ocurridas en el Centro Príncipe Felipe de investigaciones científicas el Presidente de la Comisión Sr. Quirós propone que se redacte un comunicado criticando la medida por ir en contra de proyectos de I+D+I tan necesitados en nuestra Comunidad, instando a todos los partidos políticos que incorporen a su programa electoral la modificación de la Ley del Mecenazgo, petición que el Presidente Grisolía traslada a los candidatos nacionales del PSOE y del P.P.:

Se aprueba por unanimidad y se propone trabajar sobre el tema del mecenazgo

Reunión del 6 de Octubre

Se decide tratar conjuntamente la modificación de la Ley del Mecenazgo junto con la Comisión Jurídica quedando nombrados ponentes la Consellera Dª Ana Noguera y el Conseller Quirós, bajo la coordinación del Presidente Grisolía.

Respecto a los incendios forestales, la comisión acordó asumir los estudios anteriores y constituirse en observatorio permanente.

Respecto a la energía nuclear la Comisión acordó examinar toda la documentación existente y dedicar la siguiente reunión como monográfica de este tema.

En lo tocante al calentamiento global causado por las grandes ciudades los ponentes propusieron la invitación como expertos a los Srs Millán Millán, director del CEAM, D.- Javier Obartí de EVREN, y el Profesor Ernest García,, catedrático de sociología de la Universidad de Valencia.

Se entrega a los ponentes del tema de los residuos sólidos Srs Farnós, Lozano y González Móstoles toda la documentación sobre el tema existente en el archivo del C.V.C. y se aprueban sus propuestos comparecientes.

Se decide por la Comisión archivar temporalmente el tema de las prospecciones petrolíferas.

El Presidente de la Comisión Sr. Quirós entrega a la comisión un escrito por el que propone que se tramite la concesión de una medalla del C.V.V. al Dr. D. José Terencio de las Aguas por su labor a lo

largo de su vida en la erradicación de la Lepra. Se aprueba por unanimidad.

Así mismo el Sr. Quirós propone que por el C.V.C se proceda a la redacción y publicación de una historia de la literatura valenciana, lo que es trasladado para que se trate en la Comisión de Gobierno y el Pleno.

A propuesta del Conseller Farnós se aprueba que el Pleno haga pública la petición de que el modelo sanitario "Alcira" se procure por nuestros políticos que no sea entregado a compradores extraños a nuestra Comunidad, quedando obligados si así fuera a dejar su sede en la Comunidad.

Reunión del 15 de Noviembre

Antes de dar comienzo la sesión el Presidente Grisolía da cuenta de la entrega de una solicitud de la Vicepresidenta del Consell para que el C.V.C emita opinión sobre la propuesta de Plan Integral de Residuos Sólidos de la C.V (PIRCV) . Por razones de urgencia solo se nos ofrecen 15 días para emitir opinión o abstenernos. Por ello se dedicará una sesión monográfica a ello.

El Presidente informa sobre la gran repercusión mediática y política lograda por nuestra propuesta sobre la modificación de la Ley del Mecenazgo.

La Comisión elabora un texto sobre la energía nuclear para que sea debatido en la Permanente y el Pleno .

La Comisión aprueba la propuesta del Conseller Lozano de dirigir una carta por el Presidente Grisolía a los Decanos y Rectores de nuestra Universidades, ofreciéndoles nuestros servicios.

Reunión del 13 de Diciembre

Comparecen los expertos para informar sobre la influencia de las grandes ciudades sobre el calentamiento global.

Tanto el Sr Millán Millán como los Srs Obartí y Emerit García acompañan sus intervenciones con la entrega de un CD con sus trabajos.

A continuación asistimos a la entrega de la Medalla de Plata de la Institución al Dr Terencio de las aguas.

Promoció Cultural

La Comissió de Promoció del C.V.C. al llarg de l'exercici del 2011 té dos períodes diferents. Un que abasta des de gener fins a juliol i un altre des de setembre a desembre, ja que en el mes de setembre es va produir la renovació de part dels seus membres.

En la primera part els membres de la seva comissió van ser:

President M. Il. Sr. Santiago Grisolía
 Il. Sr. Manuel Ángel Conejero Tomàs
 Il. Sra. Isabel Morant Deusa
 Il. Sr. Vicente Muñoz Puelles
 Il. Sr. Luis Prades Perona
 Il. Sra. Isabel Ríos García
 Il. Sra. Rosa María Rodríguez Magda
 Il. Sr. Jesús Huguet Pascual
 Il. Sra. Carmen Morenilla Talens
 Il. Sr. Ricardo Bellveser Icardo
 Il. Sra. Elena Negueroles Colomer
 Secretari Il. Sr. Manuel Sanchis-Guarner Cabanilles

Els seus principals acords van ser els següents:

SESSIÓ DEL 10 DE GENER

Compareixença de Vicent Climent, rector de la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana, per a parlar de l'adequació de l'oferta de titulacions universitàries al món laboral. El compareixent projecta i comenta les dades d'un estudi titulat "Demanda de les titulacions de la Universitat Jaume I de Castelló per part dels ocupadors".

El president, Santiago Grisolía, va repartir un text de proposta de normes internes de discussió i aprovació d'informes en el si de les comissions i del Ple, i demana als consellers que hi aporten els seus suggeriments per escrit, en paper o per correu electrònic.

El president anuncia que el conseller Manuel Sanchis-Guarner Cabanilles torna a encarregar-se de la secretaria de la comissió.

Jesús Huguet presenta una proposta de resposta a la sol·licitud de la Direcció General de Patrimoni Cultural d'un informe per a l'expedient de declaració de Bé d'Interès Cultural dels despoblats moriscos de la Vall d'Alcalà. La comissió aprova l'informe i el seu trasllat a la Comissió de Govern i

al Ple. Informa que els informes sol·licitats sobre diverses festivitats de Llíria, la redacció dels quals ha estat encarregada al conseller Vicente Muñoz Puelles, al president Santiago Grisolía i a ell mateix, podran presentar-se a l'examen de la comissió en la sessió vinent.

L'informe sol·licitat sobre les Normes del 32 per l'Ajuntament de Castelló de la Plana no és el preceptiu del possible futur expedient de declaració, la comissió acorda que en primer lloc s'informe per carta a l'ajuntament de les conseqüències de la declaració de Bé d'Interès Cultural.

El president proposa que la comissió expresse la seua preocupació per la paralització de les obres d'ampliació del Museu de Belles Arts de València.

Proposa també com a possible objecte d'estudi les pràctiques d'obsolescència programada dels productes industrials. Els consellers examinaran un documental televisiu emés recentment sobre esta qüestió.

El conseller Manuel Sanchis-Guarner queda encarregat de redactar un esborrany d'informe sobre l'adequació de l'oferta de titulacions universitàries a les necessitats del mercat laboral.

SESSIÓ DEL 11 DE FEBRER

El president es congratula de l'èxit de les visites escolars a la seu de la institució, amb escolars cada vegada més preparats.

El conseller Jesús Huguet presenta un text obert d'informe sobre turisme cultural, sense apartat de conclusions, per a discussió.

La comissió aprova la memòria d'activitats de la comissió de l'any 2010 presentat pel secretari Manuel Sanchis-Guarner Cabanilles i el seu trasllat a la Comissió de Govern.

Primera lectura i discussió de l'informe sobre l'ocupabilitat dels titulats de les universitats públiques valencianes. Manuel Sanchis-Guarner, presenta el text, al qual els consellers fan diverses observacions. La comissió acorda no tancar l'estudi i fer-se assessorar per José Adolfo de Azcárraga i Rolf Tarrach Siegel.

Rosa María Rodríguez Magda, presentarà en la sessió vinent un primer esborrany de tractament del estudi de l'escrit sobre la cultura de l'obsolescència

programada dels productes industrials.

Jesús Huguet, aclareix que l'informe sobre la Romeria de Sant Vicent de Llíria tracta sobre tres festivitats de Llíria: la festa de Sant Miquel, la romeria de Sant Vicent i la Setmana Santa. La comissió aprova l'informe i el seu trasllat a la Comissió de Govern i al Ple.

Santiago Grisolíja proposa investigar una iniciativa de l'Ajuntament de València amb paral·lelismes amb el projecte del Consell Valencià de Cultura de promoure la col·locació de plaques commemoratives de fets culturalment significatius.

El secretari de la comissió es proposa per a formar part de la comissió redactora d'un informe sobre el PEPRI del Cabanyal de València que la Comissió de Govern s'ha compromès a nomenar en la seua sessió ordinària del present mes.

De l'informe sol·licitat per l'Associació Provincial d'Artesans de Castelló per a la declaració de Bé de Rellevància Local a favor del Centre d'Interpretació del Vi i del Tonell se n'encarregaran els consellers Jesús Huguet i Luis Prades.

De l'informe sobre la declaració de BIC relacionada amb les "Normes de Castelló" se n'encarregaran els consellers Jesús Huguet i Ricardo Bellveser.

De l'informe sobre la declaració de BIC de l'Entrada dels Reis d'Alcoi se n'encarregaran els consellers Jesús Huguet i Vicente Ferrero.

En resposta a la sol·licitud d'informe de l'Ajuntament d'Alzira per a la incoació d'expedient de declaració de BIC immaterial de les celebracions valencianes de Sant Antoni Abat, s'escriurà una carta a l'entitat sol·licitant per a comunicar-li que un sol ajuntament no pot sol·licitar la incoació d'un expedient de declaració de BIC immaterial d'un bé compartit per molts altres municipis, amb celebracions molt distintes entre si.

SESSIÓ DEL 7 DE MARÇ

Compareixença del professor José A. Azcárraga per a parlar de les universitats públiques valencianes. Les observacions que exposa es basen en la seua experiència de quasi cinquanta anys de vida com a professor universitari. El compareixent contesta a les preguntes dels consellers.

La comissió aprova l'informe sobre la declaració de BIC de la Cavalcada dels Reis Mags d'Alcoi redactat pels consellers Vicente Ferrero i Jesús Huguet, i el seu

trasllat a la Comissió de Govern i al Ple.

La consellera Rosa Maria Rodríguez Magda, redactora del text sobre la declaració de BIC de la Cavalcada dels Reis Mags d'Alcoi. El tornarà a presentar en la sessió vinent corregit d'acord amb els suggeriments expressats pels membres de la comissió.

Els consellers encarregats de la redacció de l'informe sobre la declaració de BIC del Centre d'Interpretació del Vi i del Tonell, Jesús Huguet i Luis Prades, no han pogut visitar encara el centre d'interpretació. Presentaran el text en la sessió vinent.

L'informe sobre la declaració de BIC de l'edifici on va ser signat el document de les Normes de Castelló es presentarà en la sessió vinent.

El professor Rolf Tarrach, convidat a assessorar la comissió sobre l'adequació dels plans d'estudi universitaris a les exigències del mercat laboral, no podrà assistir a una reunió fins al mes de juny vinent.

SESSIÓ DEL 4 DE ABRIL

El president comunica la recepció d'una carta de l'associació Acció Ecologista Agró en la qual es demana a la institució que emeta un informe sobre el valor patrimonial de la cova del Pernil, de Xàtiva, amb pintures rupestres.

La comissió acorda aprovar la llista presentada de candidats proposats pel Consell Valencià de Cultura a l'Alta Distinció de la Generalitat Valenciana, a la Distinció de la Generalitat Valenciana al Mèrit Cultural i al Premi de les Lletres. S'acorda no fer-la pública.

Nou termini als consellers per a fer arribar les seues propostes d'esmenes al redactor de l'informe sobre turisme cultural.

La comissió aprova l'escrit sobre desenvolupament sostenible presentat per la ponent Rosa María Rodríguez Magda i el seu trasllat a la Comissió de Govern i al Ple.

La comissió examina l'escrit sobre la crisi alimentària presentat pel conseller Vicente Muñoz Puelles i suggereix diverses addicions. El text se sotmetrà també a la consideració de la Comissió de Ciències abans de ser traslladat a la Comissió de Govern i al Ple.

La comissió aprova l'informe sobre la declaració de B.I.C. de les "Normes de Castelló" presentat i el seu

trasllat a la Comissió de Govern i al Ple.

La comissió aprova l'informe sobre la declaració de B.I.C. del Centre d'Interpretació del Vi i el Tonell presentat i el seu trasllat a la Comissió de Govern i al Ple.

La consellera Isabel Ríos cita algunes de les consideracions fetes per l'alcalde de Morella en el seu discurs al Ple en la sessió plenària tinguda a l'Ajuntament de Morella el passat dia 28 de març.

La comissió acorda convidar el director de OPAL de la Universitat de València, per a assessorar-la en l'estudi sobre les oportunitats d'ocupació laboral dels titulats universitaris.

També acorda examinar novament el seu informe sobre la festa de les Falles de València, amb vista a una possible nova redacció.

El president Santiago Grisólia suggereix convidar el director de l'Institut de Ciència Molecular de la Universitat de València per a parlar de nanotecnologia.

SESSIÓ DEL 9 DE MAIG

El president comunica que s'han rebut les convocatòries de beques oferides cada any per la Fundació Dávalos-Fletcher.

Compareixença del professor Eugenio Coronado, per a parlar de les oportunitats d'ocupació laboral dels titulats universitaris, i de les seues opinions sobre les universitats públiques valencianes

La consellera Isabel Ríos explica l'objecte de la seua proposta "Bases per al disseny d'una política cultural". Els consellers suggereixen establir una llista de problemes o aspectes a estudiar. S'acorda estudiar en la sessió vinent el document Agenda 21, que Jesús Huguet, farà arribar als membres de la comissió.

El secretari intentarà comunicar-se amb el director de l'OPAL.

S'ha rebut una sol·licitud de redacció d'un informe per a la declaració de Bé d'Interès Cultural del romiatge dels "Pelegrins de Portell". El conseller Jesús Huguet queda encarregat de presentar-ne un esborrany en la sessió de 9 de juny vinent.

SESSIÓ DEL 2 DE JUNY

S'han rebut cartes en què es demanen informes a favor de la declaració de Bé d'Interès Cultural de les "tamborades" d'Alzira i l'Alcora. La comissió acorda delegar en els consellers Jesús Huguet i Vicente

Muñoz Puelles la redacció d'un informe general sobre els valors culturals d'estes manifestacions religioses i festives.

El secretari, Manuel Sanchis-Guarner, ha parlat amb el director de l'OPAL, el qual podrà assistir a la sessió de la comissió del 5 de setembre vinent.

La comissió aprova l'informe de Bé d'Interès Cultural dels Pelegrins de Portell, redactat i presentat pel conseller Jesús Huguet, i el seu trasllat a la consideració de la Comissió de Govern i del Ple.

Manuel Sanchis-Guarner, presenta la nova redacció de l'informe sobre la festa de les Falles. La comissió acorda, per proposta del seu president, que els consellers Vicente Muñoz Puelles i Rosa María Rodríguez Magda presenten en la sessió vinent una nova redacció que incorpore les observacions fetes al text pel president de la comissió.

Referent al document presentat per la consellera Isabel Ríos "Bases per al disseny d'una política cultural" la comissió acorda proposar al Ple l'adhesió al document "Agenda 21" sobre polítiques culturals, i que la consellera Isabel Ríos presente en la sessió vinent una proposta de declaració pública del Consell Valencià de Cultura sobre la qüestió.

SESSIÓ DEL 1 DE JULIOL

La consellera Isabel Ríos presenta dos documents: "Proposta d'adhesió del Consell Valencià de Cultura a l'Agenda 21" i "Manifest sobre les directrius bàsiques per a un disseny de política cultural". La comissió aprova traslladar els dos documents a la Comissió de Govern perquè els sotmeta a la consideració del Ple.

La comissió aprova els informes de Jesús Huguet i Vicente Muñoz Puelles a favor de la declaració de Bé d'Interès Cultural de les tamborades d'Alzira i de l'Alcora i el seu trasllat a la Comissió de Govern perquè els sotmeta a la consideració del Ple.

La nova versió de l'informe sobre la festa de les falles de Rosa María Rodríguez i Vicente Muñoz no es acceptat per el redactor original de l'informe, el conseller Manuel Sanchis-Guarner. La comissió acorda continuar treballant en la redacció del document definitiu en la seua sessió de setembre de 2011.

Realitzada la renovació de càrrecs en el Consell Valencià de Cultura i nomenat el President pel President del Consell es nomenen noves comissions

quedant constituïda la de Promoció Cultural pels següents

Consellers:

President del CVC

M. Il. Sr. Santiago Grisóla

President de la comissió

Il. Sr. Vicente González Móstoles

Il. Sr. Ricardo Bellveser Icardo

Il. Sr. Manuel Ángel Conejero Tomàs

Il. Sra. Josefa Frau Ribes

Il. Sr. Enrique Garcia Asensio

Il. Sr. Jesús Huguet Pascual

Il. Sra. Glòria Marcos Martí

Il. Sr. Francisco Moreno Sáez

Il. Sr. Francisco Pérez Puche

Secretari

Il. Sr. Vicente Farnós de los Santos

Es constitueix la nova Comissió de Promoció Cultural el dia 5 de Setembre. Els seus principals acords van ser els següents:

SESSIÓ DEL 5 DE SETEMBRE

Vicente González Móstoles, president, saluda els consellers, agraeix al president de la institució i al Ple el seu nomenament com a president de la Comissió de Promoció Cultural i obre la sessió.

Compareixença de Vicente González Romà, director del OPAL de la Universitat de València acompanyat per dos tècnics del servei amb un torn de preguntes per part dels consellers.

Després de la seua intervenció els consellers Jesús Huguet i Glòria Marcos s'encarreguen d'examinar tota la documentació recollida fins al moment i en redacten un resum. La comissió considera que hauria d'obtenir informació, documental i a través de compareixences, provinent d'organitzacions sindicals, d'organitzacions empresarials i de l'administració pública valenciana (SERVEF), i la comissió veurà el resum redactat pels consellers Huguet i Marco en la seua sessió vinent i decidirà sobre les compareixences concretes que sol·licitarà a les organitzacions mencionades.

El conseller Jesús Huguet recorda dos estudis de la comissió pendents de continuació i resolució: un informe sobre la festa de les Falles pendent d'aprovació, i un altre sobre la promoció del turisme cultural encara no redactat. La secretaria de la

institució s'encarregarà de facilitar als membres de la comissió la documentació corresponent perquè decidisquen en sessions posteriors.

SESSIÓ DEL 3 D'OCTUBRE

La comissió renuncia temporalment a discutir el text presentat pels consellers Jesús Huguet i Glòria Marcos de l'estudi sobre inserció laboral dels titulats universitaris.

S'acorda convidar a assessorar-la, un representant del sindicat Comissions Obreres del País Valencià i un altre del sindicat Unió General de Treballadors del País Valencià, i en la sessió de desembre vinent un representant de la Confederació de Organitzacions Empresarials de la Comunitat Valenciana i un altre del SERVEF.

La comissió examina el text de l'informe sobre les Falles de València, no aprovat pel Ple en la seua sessió de 24 de maig de 2010. Després d'un debat sobre l'oportunitat de l'informe, la comissió acorda arxivar temporalment la qüestió.

El conseller Jesús Huguet proposa a la comissió l'estudi de la promoció del turisme cultural, un primer informe sobre la qual va ser aprovat pel Ple en la seua sessió del 26 d'abril de 2011. Examinat l'informe en qüestió, la comissió acorda assumir la continuació de l'estudi i pren les disposicions de demanar al president del Consell Valencià de Cultura que convide la consellera de Cultura, Turisme i Esport de la Generalitat Valenciana a assessorar la comissió i després d'informar-se amb la consellera, la comissió designarà entre els seus membres els ponents de l'estudi de revisió i ampliació de l'informe sobre turisme cultural.

Francisco Moreno presenta una "proposta de declaració del Consell Valencià de Cultura sobre la necessitat que es mantinga l'obra social de la CAM, la qual ha reduït el seu pressupost de quaranta-quatre milions en 2010 a cinc milions en 2011. Des del punt de vista de la cultura, el paper de la CAM ha estat molts anys, i continua estant, fonamental. Aules de cultura, sales d'exposicions, la Casa Museu Azorín de Monòver, la Casa Modernista de Novelda, la Biblioteca Gabriel Miró –amb llegats importantíssims de Gabriel Miró, Óscar Esplà, Rodolfo Llopis o Eusebi Sempere, entre altres--, el Centre d'Art d'Alcoi, la participació en el Teatre Principal d'Alacant, en el Misteri d'Elx i en centenars d'activitats cultural,

el programa CAMON i un llarg etcètera proven l'extensió i la profunditat d'una activitat cultural la desaparició de la qual suposaria una autèntica desgràcia per a la Comunitat Valenciana".

També proposa que el Consell Valencià de Cultura establisca contactes i possibles col·laboracions amb els centres d'estudis comarcals i locals valencians, i que el vinent 25 de novembre envie un representant a la reunió de la Federació de Centres d'Estudis del País Valencià que tindrà lloc a la Universitat de València.

El conseller Francisco Moreno pregunta si el Consell Valencià de Cultura es plantejarà pronunciar-se sobre la desaparició, per problemes pressupostaris, de la Mostra de Cinema de València.

Ricardo Bellveser anuncia que en la Comissió de les Arts es presentarà a debat un document redactat per les conselleres Glòria Marcos i Ana Noguera i per ell mateix, sobre la qüestió de les retallades dels pressuposts de les institucions culturals de les administracions públiques. La comissió no pren cap acord sobre el particular.

SESSIÓ DEL 7 DE NOVEMBRE

Compareixença de representants dels sindicats Comissió Obreres del País Valencià i Unió General de Treballadors del País Valencià, dins de l'estudi sobre les oportunitats d'ocupació laboral dels titulats universitaris valencians, assisteixen a la sessió la Sra. Pepa Llorca i Raül Alcocel. En la sessió vinent del dia 1 de desembre la comissió rebrà la compareixença de Vicente González Pérez, president de la Confederació Empresarial Valenciana, i de Román Ceballos Sancho, director del SERVEF.

En el curs d'un debat sobre turisme cultural, es fa constar en acta la proposta del conseller Manuel Ángel Conejero de comunicar a la Conselleria de Turisme, Cultura i Esports la necessitat que s'elabore un catàleg exhaustiu de l'oferta cultural valenciana. S'acorda incloure la proposta en la llista de qüestions a sotmetre a la consellera corresponent en la seua pròxima visita a la institució.

La comissió acorda sotmetre a la consideració de la consellera de Turisme, Cultura i Esports, en la seua pròxima visita a la institució, l'oferta de col·laboració assessora del Consell Valencià de Cultura en l'elaboració d'una política d'ús del Palau de les

Arts i de l'Orquestra de la Comunitat Valenciana menys orientada a les grans produccions i més a una oferta de qualitat no tan onerosa i que aprofite les infraestructures musicals (auditoris, etc.) existents en la resta del territori valencià.

El conseller Francisco Moreno recorda la seua proposta d'establir relacions d'intercanvi d'informació i de col·laboració amb els instituts i centres de cultura locals i comarcals. El president Santiago Grisolí diu que la proposta serà examinada per la Comissió de Govern. Els consellers Francisco Moreno i Glòria Marcos assistiran a l'encontre de centres de cultura comarcals i locals que tindrà lloc el 25 de novembre a la Universitat de València. Estudi General.

Finalment, s'acorda que els consellers Vicente Farnós i Francisco Pérez Puche redacten una llista raonada de les qüestions que se sotmetran a la consideració de la consellera de Turisme, Cultura i Esports.

SESSIÓ DEL 1 DE DESEMBRE

Compareixença de José Miguel Saval, director general d'Universitats, Estudis superiors i Ciència, sobre eixides laborals de titulats universitaris, en substitució del director del Servei Valencià d'Ocupació i Formació (SERVEF).

No compareixença de Vicente González Pérez, president de la Confederació Empresarial Valenciana (CEV).

La comissió acorda no repetir la invitació al president de la CEV, que la consellera Glòria Marcos presente en la sessió de gener 2012 un resum de les aportacions dels compareixents en l'estudi sobre eixides laborals dels titulats universitaris.

Referent a l'informe dels consellers Glòria Marcos i Francisco Moreno sobre l'encontre de centres d'estudis comarcals i locals. La comissió acorda proposar a la Comissió de Govern un pla de col·laboració institucional amb els centres d'estudis comarcals i locals redactat pels consellers Glòria Marcos i Francisco Moreno.

La comissió acorda sol·licitar a la Comissió de Govern que es facen les gestions pertinents per a acordar la data de la visita al Palau de les Arts proposada pel conseller Enrique Garcia Asensio, la qual ha d'incloure una entrevista amb la intendent del Palau de les Arts.

La comissió acorda que els consellers Ricardo Bellveser Icardo i Francisco Pérez Puche redacten un informe sobre la situació patrimonial i els plans municipals relatius a les Covetes de Sant Joan del Mercat.

PROPOSADA DE CONCLUSIONS

-Preocupació per la situació en què es queden les Obres Socials de les Caixes Valencianes i insten a les entitats al fet que garanteixin la seva pervivència.

-Instar al Govern de l'Estat, Comunitat Valenciana, Diputacions i Ajuntament a mantenir pressupostos adequats en matèria de cultura, educació, I+D+I, patrimoni històric i cultural.

-Preocupació per la inserció laboral dels titulats universitaris.

Gestió econòmica financiera 2011

Despeses

CLASS. ECONÒ.	EXPLICACIÓ	CRÈDITS PRESSUPOSTARIS			OBLIGACIONS RECONEG. NETES	ROMANENTS DE CRÈDIT	PAGAMENTS	OBLIGACIONS PENDENTS DE PAGAMENT A 31 DE DESEMBRE
		INICIALS	MODIFIC.	DEFINITIU				
CAP I	DESPESES PERSONAL	649.100,00	0,00	649.100,00	473.903,02	175.196,98	466.264,36	7.638,66
20	Arrendaments	19.050,00	0,00	19.050,00	8.469,70	10.580,30	8.469,70	0,00
21	Reparacions, manteniment i c.	68.660,00	0,00	68.660,00	22.408,43	46.251,57	21.780,27	628,16
22	Material, suministres i altres	438.868,79	0,00	438.868,79	360.226,60	78.642,19	354.135,12	6.091,48
23	Indemnització per raó servei	480.010,00	0,00	480.010,00	342.544,63	137.465,37	342.544,63	0,00
24	Despeses de publicacions	200.121,21	29.566,49	229.687,70	51.398,31	178.289,39	51.398,31	0,00
CAP II	COMPRES BÉNS CORRENTS	1.206.710,00	29.566,49	1.236.276,49	785.047,67	451.228,82	778.328,03	6.719,64
48	A Famílies e Institucions sense l.	10.000,00	0,00	10.000,00	9.999,92	0,08	9.999,92	0,00
CAP IV	TRANSFERÈNCIES CORRENTS	10.000,00	0,00	10.000,00	9.999,92	0,08	9.999,92	0,00
62	Inversió nova associada al funcion.	43.320,00	0,00	43.320,00	12.832,28	30.487,72	12.832,28	0,00
63	Inversió de reposició associada f.	26.270,00	8.298,14	34.568,14	20.943,19	13.624,95	20.943,19	0,00
64	Inversió de caràcter immaterial	21.420,00	0,00	21.420,00	0,00	21.420,00	0,00	0,00
CAP VI	INVERSIONS REALS	91.010,00	8.298,14	99.308,14	33.775,47	65.532,67	33.775,47	0,00
TOTAL DESPESES		1.956.820,00	37.864,63	1.994.684,63	1.302.726,08	691.958,55	1.288.367,78	14.358,30

Ingressos

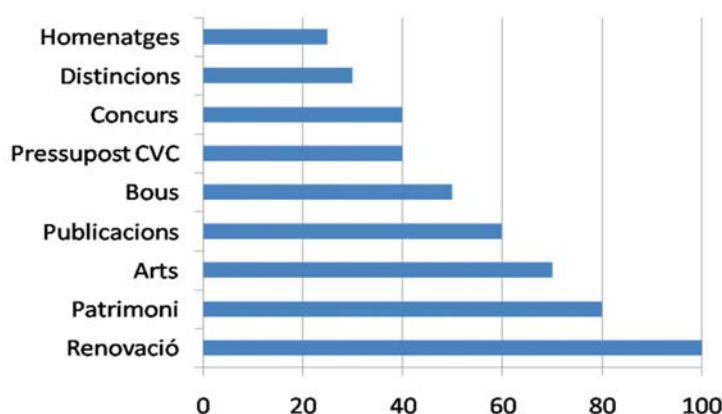
CLASSIF. ECONÒM.	EXPLICACIÓ	PREVISIONS PRESSUPOSTÀRIES			RECONEGUTS			
		INICIALS	MODIFIC.	DEFINITIU	NETS	RECAUDACIÓ NETA	DRETS CANCEL. LATS	DRETS PENDENTS COBRAMENT A 31 DE DESEMBRE
31	Preus Públics	0,00	0,00	0,00	7.180,48	4.340,00	0,00	2.840,48
38	Reintegrament de operacions	0,00	0,00	0,00	129,42	0,00	0,00	129,42
CAPÍTOL III	TAXES I ALTRES INGRESSOS	0,00	0,00	0,00	7.309,90	4.340,00	0,00	2.969,90
43	De la Admó. de la GV.	1.865.810,00	0,00	1.865.810,00	1.865.800,00	0,00	0,00	1.865.800,00
49	Del Exterior	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CAPÍTOL IV	TRANSFERÈNCIES CORRENTS	1.865.810,00	0,00	1.865.810,00	1.865.800,00	0,00	0,00	1.865.800,00
52	Interessos de dipòsits	0,00	0,00	0,00	66.353,71	66.353,71	0,00	0,00
CAPÍTOL V	INGRESSOS PATRIMONIALS	0,00	0,00	0,00	66.353,71	66.353,71	0,00	0,00
73	De la Admó. de la GV.	91.010,00	0,00	91.010,00	91.008,00	0,00	0,00	91.008,00
CAPÍTOL VII	TRANSFERÈNCIES DE CAPITAL	91.010,00	0,00	91.010,00	91.008,00	0,00	0,00	91.008,00
87	Romanent de tresoreria	0,00	37.864,63	37.864,63	0,00	0,00	0,00	0,00
CAPÍTOL VIII	ACTIUS FINANCERS	0,00	37.864,63	37.864,63	0,00	0,00	0,00	0,00
TOTAL INGRESSOS		1.956.820,00	37.864,63	1.994.684,63	2.030.471,61	70.693,71	0,00	1.959.777,90

El Consell en els mitjans de comunicació

Al llarg de 2011, els mitjans de comunicació van publicar **609 informacions**. Les notícies, els articles d'opinió i les entrevistes als membres del Consell Valencià de Cultura (CVC) ocuparen bona part de les pàgines dels diaris locals i comarcals, tant en les edicions impreses com en les digitals, a més de la premsa generalista de la Comunitat Valenciana.

El CVC també va enviar als mitjans un total de **62 notes de premsa**, entre convocatòries, comunicats, declaracions i reaccions del president, sobre les activitats i actuacions que desenvolupa la institució.

El següent gràfic mostra, per temàtiques, les informacions que més difusió tingueren durant l'any passat.

La **renovació** dels membres ha estat latent durant tot l'any, i la premsa s'ha fet ressó dels canvis que es donaren a la institució. En 2010, ja es va notar un augment de les notícies sobre este assumpte i quan els periodistes assistien a les reunions del ple, sempre s'interessaven per les novetats. Cal recordar que la sessió plenària és una de les activitats que més interès suscita en la societat.

La sessió plenària constitutiva, celebrada el 5 de setembre, en la qual van prendre possessió els 19 membres que van ser elegits per les Corts Valencianes, el 14 de juliol, fou l'acte amb més difusió de l'any. La renovació, possiblement, continuarà sent un tema recurrent, al faltar dos membres per a completar l'organigrama de l'òrgan consultiu.

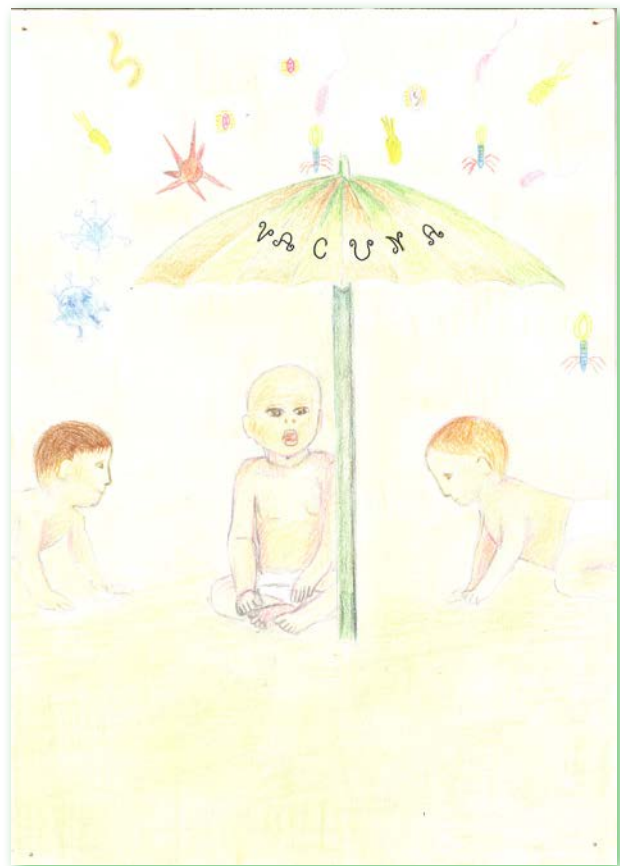
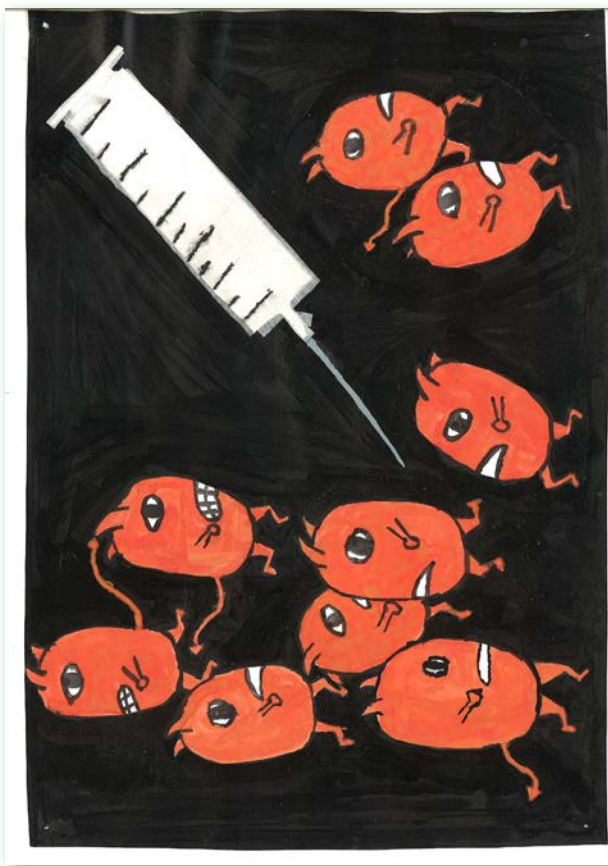
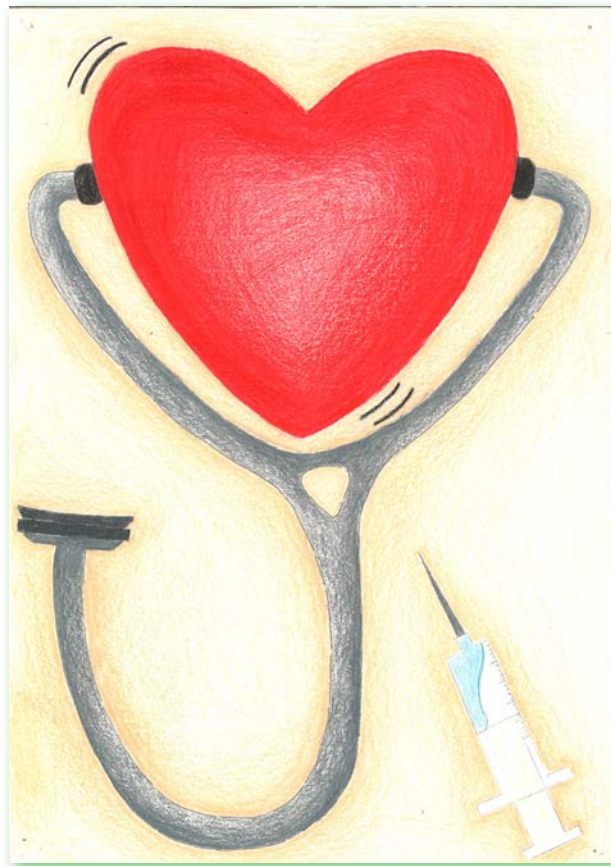
El **patrimoni històric i artístic**, com és habitual, també va connectar notablement amb la població. Associacions i entitats culturals, a més de la Generalitat, van sol·licitar al CVC l'elaboració de diversos informes relacionats amb la conservació del patrimoni valencià. És el cas de la Santantonà de Forcall. El CVC va ratificar el document que va aprovar, en 2004, sobre la possible declaració de Bé d'Interès Cultural Immaterial d'esta festa. Els mitjans de Castelló de la Plana van donar una àmplia cobertura a esta notícia.

Altres informacions que han sigut d'especial importància per a la premsa són les publicacions. Els llibres **Judíos y juderías en el Reino de Valencia**, de José Hinojosa Montalvo, que va editar la institució consultiva, en la Sèrie Maior; i **Eduardo Boscá Casanoves (1843-1924), un darwinista valenciano**, de l'edició Monografies, l'autora del qual és María Ámparo Salinas, van tindre una rellevant acollida mediàtica.

Treballs premiats al concurs escolar sobre les vacunes i la medicina preventiva

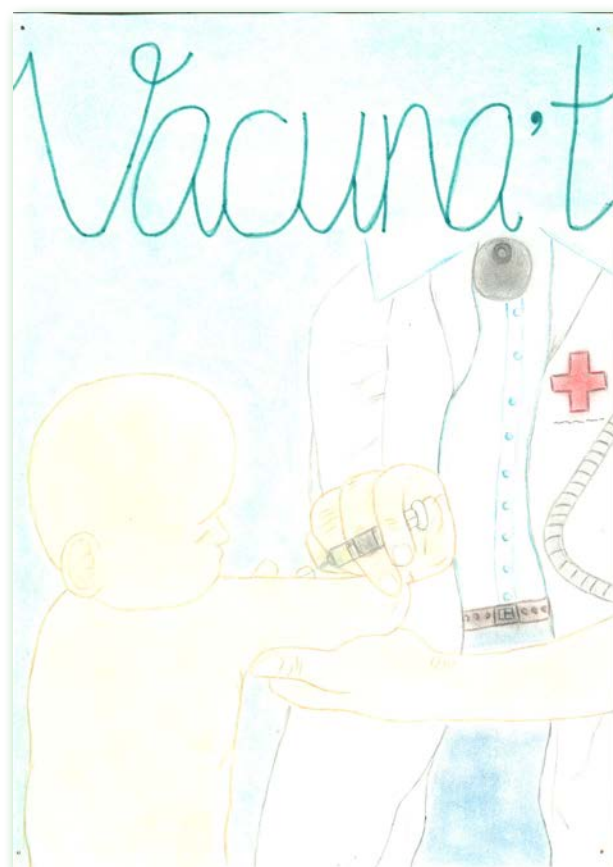
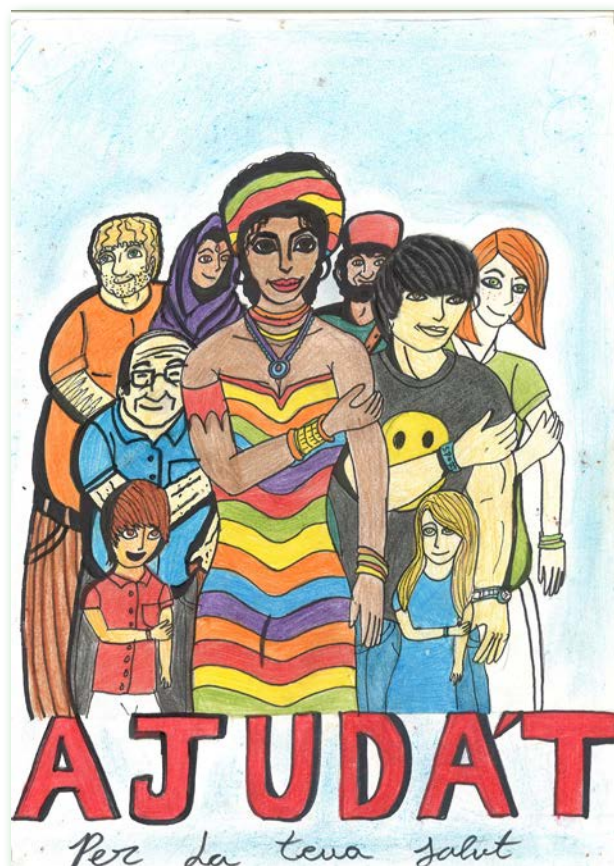
Modalitat II · Il·lustració

CURS	PREMI	OBRA	AUTOR	CENTRE
1r d'ESO	Premi	Fes bategar el cor de tot el món	OLGA MARCO OLIVER	COL·LEGI SANTA MARIA "MARIANISTAS". Alboraià
	Accèssit	Prevenir es mejor que curar	NAYARA QUIRÓS GONZÁLEZ	IES PROFESSOR BROCH I LLOP. Vila-real
	Accèssit	La vacuna nos protege	DANIEL BRAVO GARCÍA	COL·LEGI ELOY COLOMA. Xixona
2on d'ESO	Premi	Ajuda't. Per la teua salut	JAVIER GALÁN PATIÑO	NTRA. SRA. DE LA SEO. Xàtiva
	Accèssit	Cuida't dia a dia	SARA MICÓ BALDRÉS	NTRA. SRA. DE LA SEO. Xàtiva
	Accèssit	Vacuna't	LAIA MORCILLO GÓMEZ	NTRA. SRA. DE LA SEO. Xàtiva
3er d'ESO	Premi	Vacunem el món, expulsem les malalties	GERMAN RIBERA MARÍN	IES BIAR
	Accèssit	Suma. No restes vida	CARMEN ABARCA LLOPIS	IES ALMUSSAFES
4r d'ESO	Premi	Una injecció de vida	CARMEN CASTILLO PINTO	IES EL CAMINÀS. Castelló
	Accèssit	Vacunació, prevenció, solució	LARA SANLEONARDO GARCERÀN	IES ALMUSSAFES
	Accèssit	[Sense lema]	ARACELI RUBIO	IES PROFESSOR BROCH I LLOP. Vila-real
1er Batxillerat	Premi	Amb imaginació, la prevenció a les teues mans	JUAN ALBERO VALDÉS	IES BIAR
	Accèssit	Esto no es un juego	ROCÍO PART VÁZQUEZ	IES LA PLANA
	Accèssit	Prevenir es....	IVAN FAMILIAR CHILLIDA	IES LA PLANA
2on Batxillerat	Premi	La prevención un arma de protección	BEATRIZ RODRIGUEZ CLIMENT	COL·LEGI NTRA. SRA. SOCORRO. Benetússer
	Accèssit	Push for the Health	LARA MILIÁN LACOMBA	IES LA PLANA. Castelló
	Accèssit	Más prevención, más sonrisas	CARLOS LUIS BURGUETE	IES LA PLANA. Castelló
Programa Integra (2on d'ESO)	Accèssit	Vida Vs Malaltia	VANESSA TORRALBA NAVARRO	IES PROF. BROCH I LLOP. Vila-real
Premi al Centre d'ESO		NTRA. SRA. DE LA SEO. Xàtiva		
Premi al Centre de Batxiller		IES LA PLANA. Castelló		

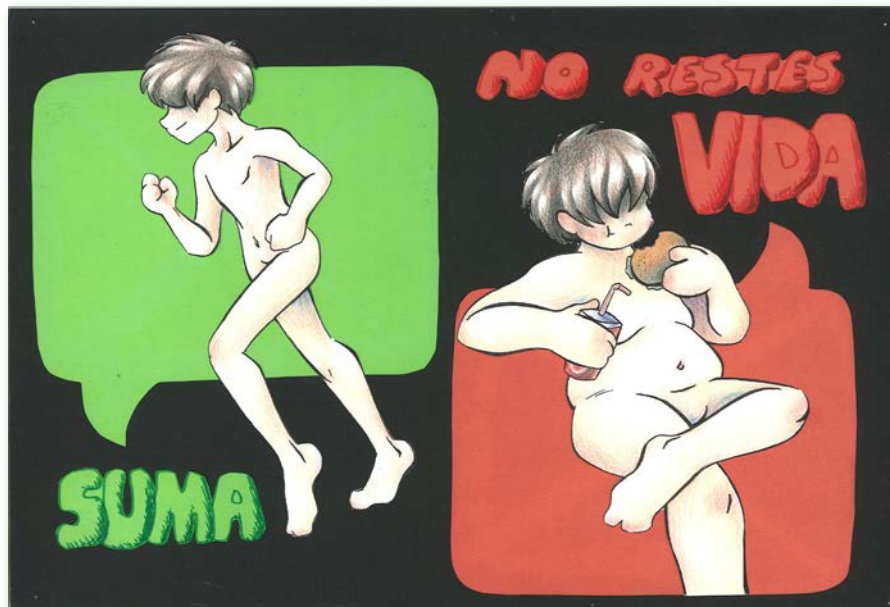
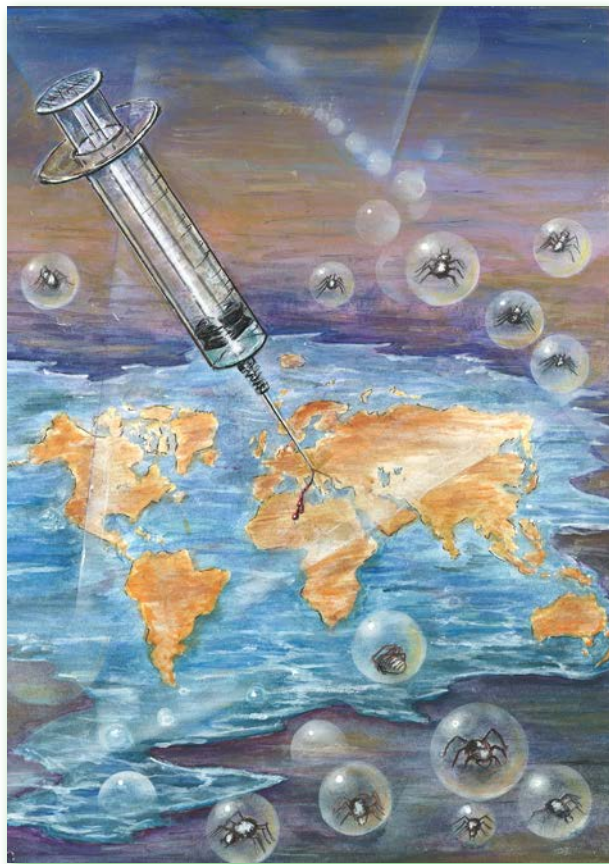
1r d'ESO

Fes bategar el cor de tot el món · Prevenir es mejor que curar · La vacuna nos protege

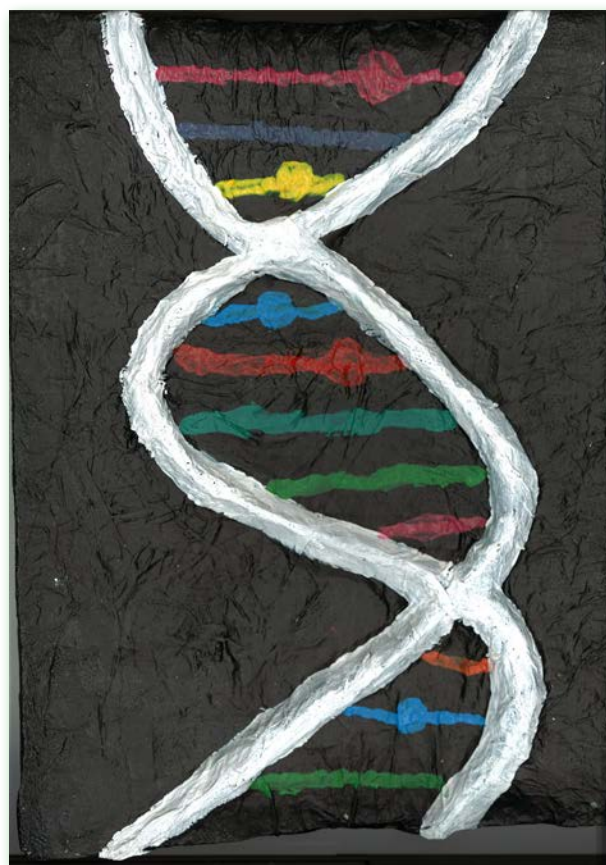
2on d'ESO

Ajuda't. Per la teua salut · Cuida't dia a dia · Vacuna't

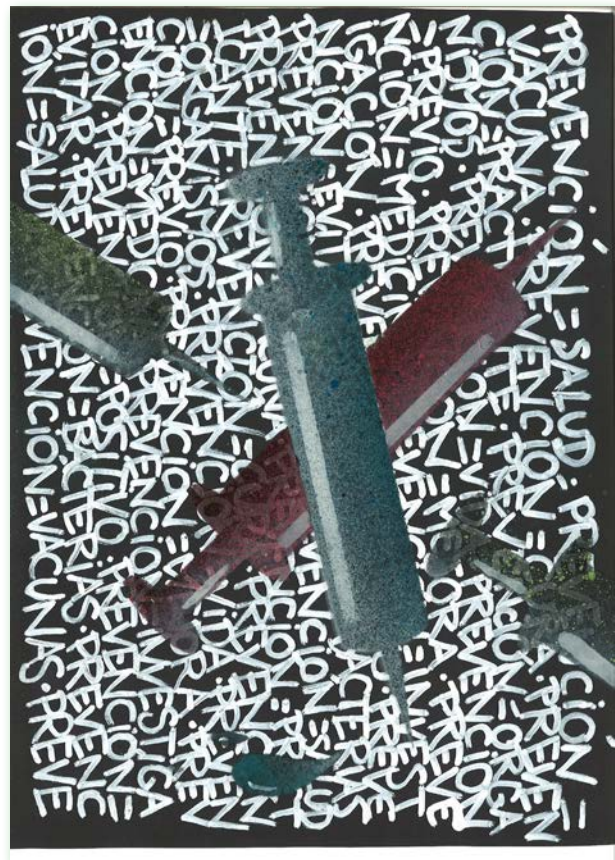
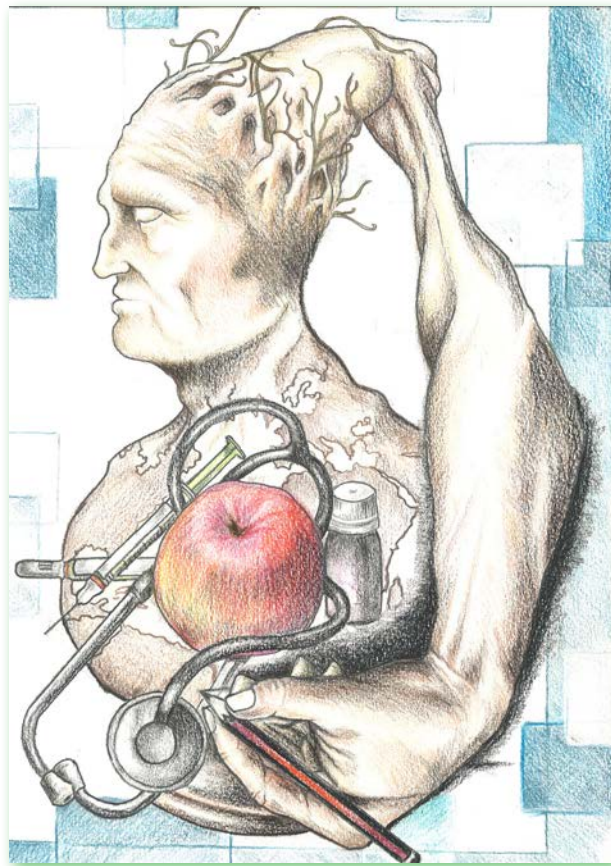
3er d'ESO

Vacunem el món, expulsem les malalties · Suma. No restes vida

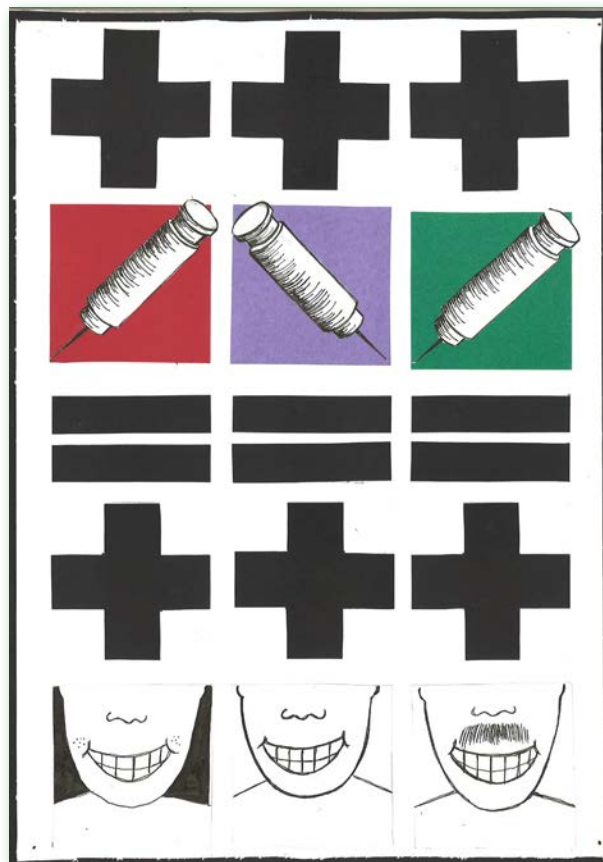
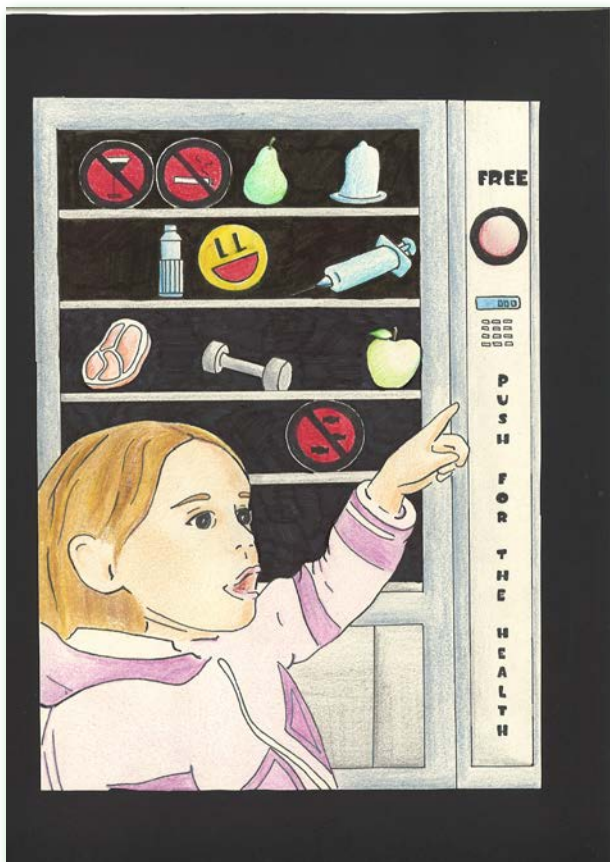
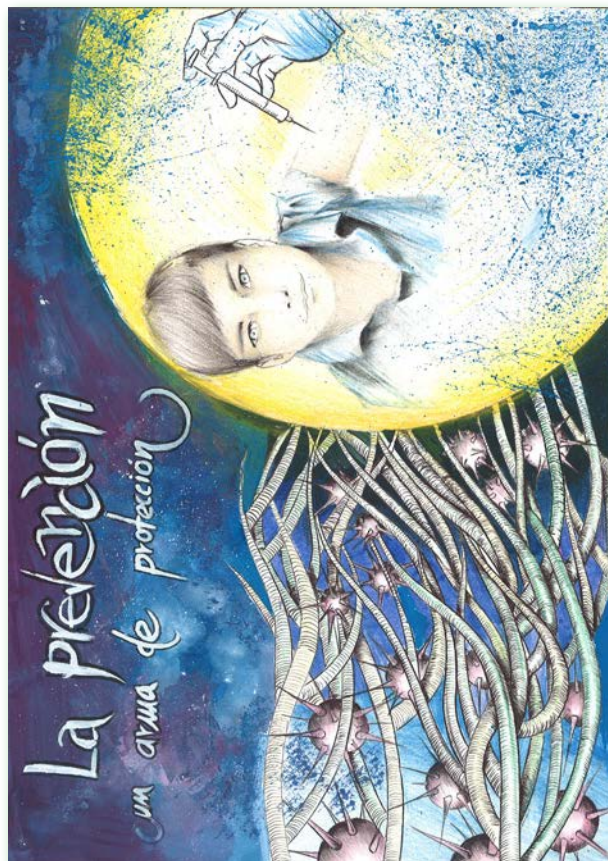
4r d'ESO

Una injecció de vida · Vacunació, prevenció, solució · Sense lema

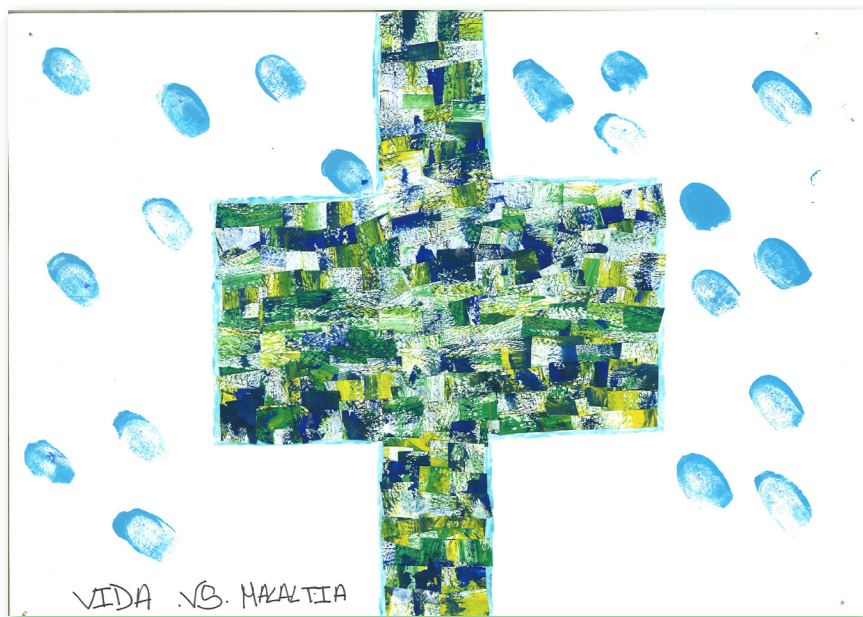
1er Batxillerat

Amb imaginació, la prevenció a les teues mans · Esto no es un juego · Prevenir es....

2on Batxillerat

La prevención un arma de protección · Push for the Health · Más prevención, más sonrisas

Programa Integra (2on d'ESO)

Vida Vs Malaltia

Modalitat Literària

CURS	PREMI	OBRA	AUTOR	CENTRE
1r d'ESO	Premi	La Pandèmia	NATALIA GILABERT BURÉS SARA MONTERO SEDANO CLARA LEVONI CHULIÀ MARIA SAURA PAÑELLA RAQUEL ARTUÑEDO PÉREZ	IES EL CAMINÀS. Castelló IES EL CAMINÀS. Castelló IES EL CAMINÀS. Castelló IES EL CAMINÀS. Castelló IES EL CAMINÀS. Castelló
	Accèssit	M'agradaria....	ALBA LLORENS LÓPEZ	IES PROFESSOR BROCH I LLOP. Vila-real
	Accèssit	Cartes de desesperació	PAULA ESTRADA VILLANUEVA	COL.LEGI SANTA MARIA "MARIANISTES" .Alboraià
	Accèssit	El mareig de Lucia	TERESA VILEZ CARRIÓN	IES PROFESSOR BROCH I LLOP. Vila-real
	Accèssit	Saul.	MARINA GARRIGUES RAMÓN	COL.LEGI SANTA MARIA "MARIANISTES" .Alboraià
2on ESO	Premi	La raticonversación saludable	MAR BOJADOS FELICES	IES EL CAMINÀS. Castelló
			MARÍA FORCADA ADELANTADO	IES EL CAMINÀS. Castelló
			SONIA MARTÍNEZ GARCÍA	IES EL CAMINÀS. Castelló
			SARA MILLÁN CAMPANO	IES EL CAMINÀS. Castelló
			ANDREA RUBIO CAMPOS	IES EL CAMINÀS. Castelló
DIANA ZAVOIANU	IES EL CAMINÀS. Castelló			
VALENTÍN GRIGOSE ZATREANU	IES EL CAMINÀS. Castelló			
Accèssit	Somni complit.	ALBA ESCUDER GONZÁLEZ	IES PENYAGOLOSA. Castelló	
Accèssit	Un altre país, uns altres problemes	SERGI ARAGÓN SEBASTIÀ	IES PENYAGOLOSA. Castelló	
3er ESO	Premi	Després de la grip	SANDRA SERRANO PUERTO	IES EL CAMINÀS. Castelló
			NEUS DUCH MARTÍNEZ	IES EL CAMINÀS. Castelló
			ALBA PEÑA RUIZ	IES EL CAMINÀS. Castelló
	Accèssit	Phipps	ANNA NÁCHER ALEDO	COL·LEGI ESCOLÀPIES. Gandia
	Accèssit	El amor	MANUEL HERRERA MARCOS	COL·LEGI MARIA DE LOS ANGELES SUAREZ DE CALDERÓN. Grau de Gandia
Accèssit	Deficiència immunològica transmesa.	MIGUEL ANDRÉS MASIP i	IES EL CAMINÀS. Castelló	
Accèssit	No més hortalisses!	DIEGO ISERTE MOLINER. LAURA VIANA MARTÍNEZ	IES EL CAMINÀS. Castelló IES EL CAMINÀS. Castelló	
4r ESO	Premi	La rabia de Luke	ESPE PÉREZ DE GRACIA	COL.LEGI SANTA MARIA "MARIANISTES" .Alboraià
	Accèssit	El vaixell	FÉLIX NIETO LLOP	IES PROFESSOR BROCH I LLOP. Vila-real

1r BATXILLER	Premi	Medicina preventiva: última esperanza	MARTA MIRABET TORRES	PARQUE COLEGIO SANTA ANA. Valencia
	Accèssit	Ferms soldats de la mort	PAULA USÓ MARTÍN	IES PROFESSOR BROCH I LLOP. Vila-real
2n BATXILLER	Premi	Blanca y los siete científicos	ESTEBAN LÓPEZ ARIZO	PARQUE COLEGIO SANTA ANA. Valencia
	Accèssit	Dolor de pecho	PAOLO BINETTI DE GENNARO	PARQUE COLEGIO SANTA ANA. Valencia
	Accèssit	Sardinas en lata	BELÉN FOLGADO	PARQUE COLEGIO SANTA ANA. Valencia
	Accèssit	La dengue	LAURA JURADO FERRANDIS	IES CLARA CAMPOAMOR. Alaquàs
PREMI AL CENTRE : ESO		IES EL CAMINÀS. Castelló		
PREMI AL CENTRE: BATXILLER		PARQUE COLEGIO SANTA ANA. València		

